

ตำรารวมหลักวิชาครู

เล่ม ๓.

คำนำ

เนื่องจากข้าพเจ้าถูกสอน วิชาครู ในโรงเรียนฝึกหัด
ครูประถมกสิกรรม จึงต้องค้นคว้าหาแผนกนี้มาก
เพื่องานสอนนักเรียนให้ครบตามหลักสูตร ข้าพเจ้าคิดว่า
ถ้าพิมพ์ วิชาครูที่ข้าพเจ้าเรียบเรียงและรวบรวมไว้ นั้นขึ้น
เป็นเล่มแล้ว คงจะเป็นประโยชน์ แก่ผู้ที่ศึกษาหาเรียน
และเป็นประโยชน์แก่ครู ที่ไม่เคยได้ผ่านโรงเรียนฝึกหัด
ครูไม่มากนักเลย จึงได้พิมพ์ขึ้นเป็นเล่ม การพิมพ์
ได้แบ่งออกเป็น ๒ เล่ม เล่ม ๑ พิมพ์เสร็จไปแล้ว เล่มที่
ปรากฏอยู่เป็นเล่ม ๒

หนังสือ เล่มนี้ ข้าพเจ้าอาศัยหลักที่เรียนมาจากโรง
เรียนฝึกหัดครูบ้าง อาศัยความสังเกตและความเคยชิน
ในเวลาที่ข้าพเจ้าทำการสอนอยู่บ้าง และอาศัยหลักจาก
ตำราวิชาครูต่าง ๆ บ้าง กับบางแห่งบางตอนข้าพเจ้า
เขียนขึ้นจากความนึกคิดความเห็นของข้าพเจ้า ที่เข้าใจว่าจะ

เป็นจริงบ้าง แล้วเขาจะรวมลงในสมุดเตรียมการเขียน
ของข้าพเจ้า เพื่อสอนนักเรียนนอกหลักสูตรโดยตรง จึงได้
ถอยมาพิมพ์จนเป็นเล่มเพื่อความประสงค์ดังกล่าวแล้ว

หนังสือที่ข้าพเจ้าได้อาศัยเป็นหลักในคราวนี้ คือ
หนังสือจิตวิทยาของเจ้าคุณหมื่นราชบัณฑิต ในตอนที่ว่า
ด้วยความกลัดกลาน และในตอนที่ว่าด้วยแผนการศึกษา
ชาติได้อาศัยหลักจากของกระทรวงธรรมการ ที่ได้ตั้งใน
วิทยาลัย อธิการบดีได้อาศัยหลักจากของกระทรวง
ตั้งที่ข้าพเจ้าได้บอกไว้ในท้ายตารางนั้นแล้ว หนังสือ
หนังสือต่างๆ ที่กล่าวมานี้แล้ว ช่วยในความดำริของ
ข้าพเจ้า จึงขอขอบพระคุณท่านเจ้าของไว้ในที่นี้ด้วย

หนังสือนี้คงจะมีการผิดพลาดอยู่บ้าง หวังว่าคงได้
รับคำทักเตือนทุกทีจากครูบาอาจารย์และท่านครู
บัณฑิตทั้งหลาย เพื่อจะได้จัดการแก้ไขให้เป็นประ
โยชน์ยิ่งขึ้น ถ้าหนังสือนี้เป็นประโยชน์แก่ท่านผู้อ่าน
ผู้เรียนบ้างแล้ว ข้าพเจ้าขออุทิศผลทั้งหลายเหล่านั้น

ก

ให้แก่ครูบาอาจารย์ ผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชาครูให้แก่
ข้าพเจ้า และผู้หมั่นคุณูปการแก่ข้าพเจ้ามาแต่ก่อนตลอด
ท่านเจ้าของตำราวิชาครู ที่ข้าพเจ้าได้อาศัยเป็นหลักใน
การค้นคว้าทุก ๆ ท่าน

นายอำ ยืนใจ ป.ม.ก.

ครูโรงเรียนฝึกหัดครูประถมกสิกรรมโนนวัต

จังหวัดนครราชสีมา

สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๗๖



สารบัญ

ภาค ๓ ว่าด้วยการสอนวิชาฉะเพาะ

บทที่ ๑๘. ว่าด้วยหลักของการสอนวิชาฉะเพาะ

และหลักสูตรของโรงเรียน หน้า ๓

ตั้งที่ช่วยการสอนของครูให้

ได้ผลดีขึ้น

จำเป็นอย่างไรจึงต้องเรียนรู

ถึงวิชาสอนวิชาฉะเพาะ ๖

ว่าด้วยหลักสูตรของโรงเรียน ๗

หลักสูตรตามอัธยาศัย ๘

การแบ่งหลักสูตร ๓๐

การตั้งหลักสูตร ๓๓

บทที่ ๑๙. ว่าด้วยการสอนเลขคณิต ๓๔

ความมุ่งหมายของการสอน

เลขคณิต ๓๔

ที่ควรสอนเลขคณิตฝึกวิธีนั้น

คือ อย่างไร ๓๖

หลักสูตรทั่วไปที่ควรยึดถือในการ	
สอนคณิตศาสตร์	๓๘
ชนิดของเลขคณิตที่สอนใน	
โรงเรียน	๓๓
(๓) วิธีสอนเลขคณิตเบื้องต้น	๓๔
วิธีสอนบวกเบื้องต้น	๓๐
วิธีสอนลบเบื้องต้น	๓๔
วิธีสอนคูณเบื้องต้น	๓๘
วิธีสอนหาร	๔๓
วิธีสอนเศษส่วน	๔๗
(๒) วิธีสอนเลขคณิตขั้นสูง	๕๖
ก. การสอนทศนิยม	
(เศษสิบ)	๕๗
ข. การสอนเลขเศษส่วน	๖๓
ตัวอย่างบันทึกการสอนเลข	
คณิตอย่างพิศดาร	๖๓

บทที่ ๒๐ ว่าด้วยการสอนอ่านฟังเสียง

และอ่านเอาเรื่องความมุ่งหมาย

ของการสอนอ่าน

๗๒

ชนิดของการสอนอ่านใน

โรงเรียน

๗๓

วิธีสอนอ่านคือนักอ่านหนังสือ

ยังไม่ออก

๗๔

วิธีสอนอ่านคือนักอ่านหนังสือ

ออกแล้ว

๗๕

การสอนอ่านเอาเรื่อง

๗๖

ความประสงค์ของการสอนอ่าน

เอาเรื่อง

๗๗

หลักของการสอนอ่านเอาเรื่อง

๗๘

วิธีสอนที่จะทำให้เด็กเข้าใจ

และจำเรื่องได้ดี

๗๙

สอนให้คิดใคร่ครวญหาเหตุผล

ในเรื่อง

๘๐

บทที่ ๒๑ ว่าด้วยการสอนคัดลายมือ	
ประโยชน์หรือความประสงค์	
ของการสอนคัดลายมือ	๘๘
หลักทศวิธีดัดนิสัยในการสอนคัด	
ลายมือ	๘๙
วิธีดำเนินการสอนคัดลายมือ	๙๒
ก. การสอนคัดลายมือเด็กแรก	
เรียนอ่าน	๙๓
ข. การสอนคัดลายมือเด็กท	
อ่านออกหมด	๙๕
การตรวจคัดลายมือ	๙๖
บทที่ ๒๒ ว่าด้วยการสอนสะกดและเขียน	
ตามคำบอก	๙๗
ความประสงค์ของการสอนสะกด	
และเขียนตามคำบอก	๙๗
วิธีสอนบทเรียนสะกด	๙๙

วิธีสอนเขียนตามคำบอก	๓๐๒
การตรวจ	๓๐๓
คำแนะนำในการสอนเขียนตามคำบอก	๓๐๕
บทที่ ๒๓ ว่าด้วยการสอนแต่งหรือเรียงความและสอนจดหมาย	๓๐๖
ความมุ่งหมายของการสอนแต่งหรือเรียงความ	๓๐๖
ชนิดของการแต่งหรือเรียงความ	๓๐๗
การแต่งอย่างร้อยแก้ว	๓๐๘
การสอนแต่งเริ่มสอนเมื่อไร	
และชั้นไหน ดำเนินการสอน อย่างไร	๓๑๐
(๑) การสอนแต่งแก่เด็กแรกเข้าเรียน	๓๑๐
(๒) การสอนแต่งแก่เด็กที่อ่านออกและเขียนหนังสือได้คล่อง	๓๑๒

(๓) การสอนแตงมัธยมถึง

ชั้นสูง

๑๑๕

ว่าด้วยการสอนจุดหมาย

๑๑๖

วิธีดำเนินการสอนจุดหมาย

๑๑๗

บทที่ ๒๔ ว่าด้วยการสอนการรักษาคำ

หรือศัพท์วรรคคำศัพท์ และศัพท์วิชา

๑๒๑

ความประสงค์ของวิชา

๑๒๒

หลักการสอนวิชาการรักษาคำ

๑๒๓

บทที่ ๒๕ ว่าด้วยการสอนจรรยา

๑๒๔

ความประสงค์ของการสอน

จรรยา

๑๒๕

จรรยาควรสอนเมื่อไรบ้าง

๑๒๖

หลักที่ควรยึดถือในการสอน

จรรยา

๑๒๗

(๑) ตั้งความมุ่งหมาย

๑๒๘

(๒) เตรียมเรื่องที่จะสอน

๑๒๙

ญ

(๓) วิชิตอน

๓๓๓

(๔) การฝึกหัด

๓๓๕

บทที่ ๒๒ ว่าด้วยการสอนพดศึกษา และ

การออกกำลังกาย

๓๓๗

พดศึกษาดำคัญอย่างไร

๓๓๗

พดศึกษาคืออะไร

๓๓๘

ชนิดของพดศึกษาที่สอนอยู่

ในโรงเรียน

๓๔๐

การสอนพดศึกษา

๓๔๓

สิ่งที่จะต้องเอาใจได้ในเวลาเล่น

๓๔๒

งานกับการเล่น

๓๔๔

บทที่ ๒๓ ว่าด้วยการสอนวาดเขียน

๓๔๖

ความประสงค์ของการสอนวาด

เขียนในโรงเรียน

๓๔๖

สิ่งที่จะต้องเอาใจได้และควร

รู้ในการสอนวาดเขียน

๓๔๗

วิชาเนินการสอน	๓๕๐
วิชาเขียน	๓๕๑
การผูกมัด	๓๕๑

บทที่ ๒๘ ว่าด้วยความรู้ความหมายและการ

สอนวิชาบางอย่าง	๓๕๒
(๑) วิชาบริบวณและการดนตรี	๓๕๒
(๒) งานตกเรือ	๓๕๔
(๓) งานขนสงอากาศ	๓๕๗
(๔) วิชาอาชีพหรือการฝมือ	๓๕๗
(๕) การบัญชี	๓๖๒
(๖) วิชาการเรือน	๓๖๖

บทที่ ๒๙ ว่าด้วยความรู้ความหมายและการ

สอนวิชา (ต่อ)	๓๖๗
(๗) วิชาคำศัพท์	๓๖๗
(๘) ย่อความ	๓๗๓
(๙) ศัพท์	๓๗๓

(๓๐) ไวยากรณ์	๓๗๕
(๓๑) ภาษาต่างประเทศ	๓๘๐

ภาคที่ ๔ ว่าด้วยจิตตวิทยา (ต่อ)

บทที่ ๓๐ ว่าด้วยการสังเกตจิตต์ใจ และ	หน้า
อาการของจิตต์ใจบางอย่าง	๓๗๒
ผู้จะสังเกตจิตต์ใจของเด็ก	
ได้	๓๗๒
เวลาที่เหมาะสำหรับสังเกตจิตต์	
ใจเด็ก	๓๗๔
วิธีตรวจจิตต์ใจของผู้อื่น	๓๗๕
อาการของจิตต์ใจบางอย่าง	๓๗๗
ความคิดคำนึง	๓๗๗
ชนิดของความคิดคำนึง	๓๗๗
สิ่งที่เป็นกำลังช่วยในการคิด	
คำนึง	๓๗๘
สิ่งที่ต้องเกิดขึ้นในเวทาคิดคำนึง	๓๘๑

ก

ลำดับความเจริญของการคิด	
คำนึง	๓๙๒
ค่าของความคิดคำนึงในการ	
ศึกษา	๓๙๕
โทษของความคิดคำนึง	๓๙๕
หลักของการฝึกหัดความคิด	
คำนึง	๓๙๕
ความคิดหาเหตุผล	๓๙๖
การคิดหาเหตุผลต่างกับการคิด	
คำนึงอย่างไร ?	๓๙๗
บทที่ ๓๑	๓๙๘
ว่าด้วยต้นตอและความประพฤติ	
กำเนิดของจิต ใจ และต้นตอ	๓๙๘
ต้นตอเกิดมาจากกำเนิด	
ตามธรรมชาติ	๔๐๓
ต้นตอชั่วเกิดมาจากกำเนิด	๔๐๒
สิ่งที่เกิดขึ้นภายหลัง	๔๐๒

ต้นเหตุที่เกิดขึ้นนิสสัยต้นคาน

และวามประพฤติ ๒๐๔

หตุของการปลุกฝังวาม

ประพฤติ ๒๐๖

ต้นคานและวามประพฤติ

เราต้องการปลุกฝังให้เด็ก ๒๐๗

บทที่ ๓๒ ว่าด้วยการรุดมเกลาวาม

ประพฤติ ๒๑๐

(๑) เกียรจรวานและวิธแก ๒๑๑

(๒) เยอหยังพระนงคว ๒๑๔

(๓) สักปรก ๒๑๕

(๔) เจองหงอย ๒๑๖

(๕) ไม่ตรงเวดามาโรงเรียนสาย ๒๑๗

(๖) พุดปดหรือความไม่สัดยัจริง ๒๒๐

(๗) โกรธง่าย ๒๒๒

(๘) ทถึงคิงคัง ๒๒๔

(๘) หนี้โรงเรียนหรือชาติ	
เรียนน้อย ๆ	๒๒๖
(๙) ชุภชน	๒๒๗
(๑๐) เกกมะเทรกกะเพต	๒๓๐
(๑๑) นิสสัยชอบกัตตอกผิอิน	๒๓๒
(๑๒) สร้อยสำราญ	๒๓๓
ภาคที่ ๕ ว่าด้วยฝ่ายธุรการ	

และจัดการโรงเรียน

บทที่ ๓๓ ว่าด้วยการปลูกสร้างโรงเรียน	
และการจัดสถานที่	๒๓๖
(๑) การเลือกที่	๒๓๗
(๒) ขนาดของโรงเรียนที่เหมาะสม	๒๓๘
(๓) จัดขนาดของห้องเรียนให้	
พอเหมาะ และถูกต้อง	๒๔๑
(๔) สร้างและจัดห้องเรียนให้	
เหมาะแก่การเดินของอากาศ	๒๔๓

(๕) จัดห้องเรียนให้เหมาะให้	
แสงสว่างเข้าถูกทาง	๒๔๔
(๖) จัดชั้นและห้องเรียนให้ถูกที่	๒๔๖
บทที่ ๓๔ ว่าด้วยการจัดสถานที่โรงเรียน	๒๔๗
(๑) ดินแดน	๒๔๗
(๒) ที่พักเรือน	๒๕๑
(๓) ดินถม	๒๕๒
(๔) ที่ถ่ายมูลสัตว์	๒๕๓
(๕) น้ำดื่ม น้ำใช้	๒๕๓
(๖) ที่สำหรับรับประทานอาหาร	๒๕๔
บทที่ ๓๕ ว่าด้วยห้องสมุดและพิพิธภัณฑ์	๒๕๕
ประโยชน์ของห้องสมุด	๒๕๖
หนทางที่จะชักจูงให้เด็กรักการอ่าน	๒๕๗
วิชาหนังสือเข้าห้องสมุด	๒๕๗
หนังสือที่ควรและไม่ควรเก็บใน	
ห้องสมุด	๒๖๐

บ

การเก็บหนังสือ	๒๖๓
การรักษา	๒๖๔
การรับจ่ายหนังสือ	๒๖๔
ข้อบังคับของห้องสมุด	๒๖๕
ห้องสมุดสำหรับตนเอง	๒๖๕
พิพิธภัณฑ์	๒๖๖
ประโยชน์ของพิพิธภัณฑ์	๒๖๗
บทที่ ๓๒ ว่าด้วยเครื่องใช้ และเครื่อง	
ประดับตกแต่งของโรงเรียน	๒๖๗
เครื่องประดับตกแต่งโรงเรียน	๒๖๘
เครื่องใช้ของโรงเรียน	๒๖๙
บทที่ ๓๓ ว่าด้วยหน้าที่ครูใหญ่และหน้าที่	
ครูของ	๒๗๗
หน้าที่ครูใหญ่จะต้องรับผิดชอบ	๒๗๗
(๑) การจัดโรงเรียนเกี่ยวกับ	
การสอน	๒๗๘

(๒) การจัดโรงเรียนเทียบแ่ง

การปกครอง ๒๗๐

(๓) การจัดสุขภาพทั่วไป
ในโรงเรียน ๒๗๓

(๔) การทะเบียนบัญชีของ
โรงเรียน ๒๗๒

(๕) การจร ๒๗๔

หน้าที่ของครูของ ๒๗๔

การรับนักเรียนเข้าใหม่ ๒๗๖

หน้าที่ครูของในการรับนักเรียน ๒๗๗

บทที่ ๓๘ ว่าด้วยสัมคัมภ์ค่าง ๆ ๒๗๘

(๑) สัมคัมภ์ค่างรายวัน ๒๗๐

(๒) ทะเบียนนักเรียน ๒๗๓

(๓) บัญชีเรียกชื่อ ๒๗๒

(๔) เวลาทำการของครู ๒๗๔

(๕) บัญชีเงิน ๒๗๔

(๖) บัญชีพัสดุของโรงเรียน ๒๗๕

(๗) บัญชีหนังสือห้องสมุด	๒๗๕
(๘) บัญชีพัสดุของพิพิธภัณฑ์	๒๗๕
(๘) บัญชีอื่น ๆ	๒๗๖
(๓๐) สมุดบัญชีของครุภัณฑ์	๒๗๖
ตั้งทศวรรษจัดลงในสมุดบัญชีของครุ	๒๗๖

บทที่ ๓๗ ว่าด้วยตารางสอน	๒๗๗
หลักของการทำตารางสอน	๒๗๗
อัตราเวลาเรียน ชาย	๓๐๓
อัตราเวลาเรียน หญิง	๓๐๖
ตารางสอนสหศึกษา	๓๐๘

ภาคที่ ๖ ว่าด้วยหัวข้อเปิดเตี๊ต

บทที่ ๔๐ ว่าด้วยวิชาชั้นศึกษาตามแผน	
การศึกษาชาติ	๓๑๕
ศึกษาพิเศษคนไม่แต่งแผน	
การศึกษา	๓๓๐
ประเภทของการศึกษา	๓๓๓

ชั้นประถมศึกษา	๓๓๓
มัธยมศึกษา	๓๓๓
อุดมศึกษา	๓๓๕
การจัดชั้นศึกษาในโรงเรียน	๓๓๖
ด้ามัญศึกษา	๓๓๗
วิด้ามัญศึกษา	๓๓๗
อุดมศึกษา	๓๓๗
กำหนดอายุนักเรียนเทียบเข้าชั้น	๓๓๗
ด้ามัญศึกษาคืออะไร	๓๓๗
วิด้ามัญศึกษาคืออะไร	๓๓๘
บทที่ ๔๑ บทพิเศษว่าด้วยหจขบเบตเตตต	๓๓๘
การศึกษาแถวเรียน	๓๓๘
การตั้งสอน	๓๓๘
การสอน, การบอก, การฝึก	๓๓๘
การเรียนจากครูโดยตรงกับ	
การเรียนจากคำวา	๓๓๘

ภ

การดูหนังสือ	๓๒๖
การตอบคำถามสอบได้	๓๒๘
การให้การบ้าน	๓๓๓
พระสอนจรรยาในโรงเรียน	๓๓๓
การติดต่อกับผู้ปกครองเด็ก	๓๓๕



แก้คำผิด

ในตำราารวมหลักสูตรเล่ม ๑

โปรดนำแก้คำผิดต่างๆนี้ไปอ่านหนังสือเล่มนี้

หน้า	บรรทัด	คำผิด	คำถูก
ปก	—	หลักการสอน	หลักการสอนวิชา
ปก	—	วิชาการปกครอง	การปกครองของ
		โรงเรียน	เรียน
๓	๓๓	ให้ ได้ดี	ให้ ดี
๘	๘	ออกแบบ	ออกแบบ
๑๖	๘	นักเรียนสอน	นักเรียนสอน
๒๑	๓๐	ศึกษาให้ ครบ	ศึกษาครบ
๒๑	๓๕	ประกาศทั่วโลก	ประเทศทั่วโลก
๒๓	๓๐	ต้องให้ ได้ครบ	ต้องให้ ให้ครบ
๒๓	๓๓	ดีทช	ดีทช
๒๔	๒	ดีทช	ดีทช
๒๖	๔	การสอนปาสูกา	การสอน อย่าง ปาสูกา

(๒)

๔๒	๓๓	ททตตอง	ทตตตอง
๔๓	๕	กัณบททตตอง	กัณบททตตองท ๔
๔๔	๑๖	ค็อ ^๕ เป็น ^๕ การ ^๕ อย่าง ^๕	ค็อ ^๕ เป็น ^๕ การ ^๕ ด็อน ^๕ อย่าง ^๕
๔๗	๒	อน ^๕ มาน	อุป ^๕ มาน กต ^๕ บ ^๕ กน
๔๗	๒	อุป ^๕ มาน	อน ^๕ มาน
๔๗	๓	กถา	กถาว
๔๘	๓๓	ไ ^๕ ต ^๕ ร ^๕ ว ^๕ า	ไ ^๕ ต ^๕ ร ^๕ ว ^๕ า
๕๓	๓๒	ทริ ^๕ อ	ทริ ^๕ อ
๕๖	๖	ค ^๕ ว ^๕ าม ^๕ ร ^๕ เ ^๕ า	ค ^๕ ว ^๕ าม ^๕ ร ^๕ เ ^๕ า
๕๗	๖	๕. เม ^๕ อ ^๕ ท ^๕ ว ^๕ น	๕. เพ ^๕ อ ^๕ ท ^๕ ว ^๕ น
๕๙	๓๓	ไ ^๕ ค ^๕ ร ^๕ ร ^๕ ว ^๕ ร ^๕	ไ ^๕ ค ^๕ ร ^๕ ร ^๕ ว ^๕ ร ^๕ บ ^๕ าง
๖๐	๓๖	น	น
๖๔	๓๕	ถ ^๕ าม ^๕ อ ^๕ ย ^๕ าง ^๕ ซ ^๕ า ^๕ ๆ	ถ ^๕ าม ^๕ อ ^๕ ย ^๕ าง ^๕ เด ^๕ ีย ^๕ ว ^๕ ซ ^๕ า ^๕ ๆ
		ซ ^๕ าก ^๕ ๆ	ซ ^๕ าก ^๕ ๆ
๖๖	๗	ว ^๕ อ ^๕ ง ^๕ ผ ^๕ ู ^๕ ถ ^๕ าม ^๕	ว ^๕ อ ^๕ ง ^๕ ผ ^๕ ู ^๕ ด ^๕ อ ^๕ บ
๖๗	๕	ค ^๕ า ^๕ ซ ^๕ ร ^๕ น ^๕ ด ^๕ ิน	ค ^๕ า ^๕ ถ ^๕ าม ^๕ ซ ^๕ ร ^๕ น ^๕ ด ^๕ ิน

๖๘	๑	ถูกต้อง	ถูกต้อง
๗๓	๓	ให้ แก่เด็ก	ให้ เด็ก
๘๓	๗	การเวียน	การเตรียม
๘๘	๗	เอาไปเสีย	ไว้ ไปเสีย
๙๐๘	๔	เรื่องพง	เรื่องพน
๑๑๔	๑๒	ให้ พอเหมาะ	ได้ พอเหมาะ
๑๑๕	๑๓	คิด	คิด
๑๒๐	๑๑	ถามเปรียบเทียบ	(๓) ถาม เปรียบ เทียบ
๑๒๕	๑	คิดชอบคน	คิดชอบคิดคน
๑๒๗	๔	กดยอดก	กดยอดก
๑๓๐	๑๖	ถูกต้องหก	ถูกต้องตามหก
๑๓๔	๑๓	ขึ้นประถมบท ๔	ขึ้นประถมบท ๕
๑๓๕	๒	เปิดอกถามพระว่า	ถามพระว่า
๑๓๗	๓	นักเรียนคิด	นักเรียนคิด
๑๓๗	๕	๑ วชเลือกกิ่งคอง	ก. วชเลือกกิ่งคอง
๑๖๗	๖	หรือ	หรือ

๑๗๘	๕	การงานบางอย่าง	การงานทุกอย่าง
๑๘๒	๑๑	ในชั้นต่าง ๆ	ในชั้นต่าง ๆ
๑๘๕	๖	และเครื่องใช้	และใช้เครื่องใช้
๒๐๔	๓	และได้ให้	และได้ใช้
๒๑๐	๓๔	ความระอา	มีความระอา
๒๓๕	๑๕	ปฏิบัติ	ปฏิบัติ
๒๕๐	๓๖	ไปว่ากล่าว	ไม่ว่ากล่าว
๒๖๒	๓๕	คงตั้งที่จำเป็น	คงแต่ตั้งที่จำเป็น
๒๖๖	๘	ค่อย	ค่อย
๒๗๑	๓๓	ในการทชว	ในทางทชว
๒๗๓	๗-๘	เขียนเด็กของคน	เขียนคเด็กของตน
๓๒๐	๗	จะได้ปลูก	จะได้ปลูก
๓๒๓	๑๓	ตงาน	ตตาย
๓๒๔	๔	นับว่า	ว่า
๓๓๐	๕	ให้คิด	ให้คิด
๓๔๖	๑	คิดแยก, คิดปรุง	คิดแยก - คิด ปรุง =
		ความร	ความร
๓๔๗	๓	ฝึก	ฝึก

(๕)

เนื่องด้วยการรื้อร่อนจะให้ ทุนความต้องการ จึงมี
การเรียงพิมพ์ผิดพลาดมาก หวังคงได้รับอภัย

แก้คำผิดในเล่ม ๒

หน้า	บรรทัดที่	คำผิด	คำถูก
๓	๓๓	า	ยา
๘	๗	อก	อน
๓๓	๓๔	หก	หกตั้ง
๓๓	๓	ขึ้นเตรียม	ขึ้นเตรียม
๔๐	๔	×	+
๔๒	๔๕	ข้อความ ๔ เป็นหกหน่วย ต้องเป็น หกสิบ	
๔๓	๓๐	ถา	ทะ
๕๗	๓๔	แบบทาววชิ	แบบทกวชิ
๕๗	๓๕	เขาจะ	เราจะ
๗๕	๖	ไม่ควรเรียน	ไม่ควรให้เรียน
๗๘	๔	เขียน	เรียน
๘๐	๒	เขาวัว	เราวัว

(๖)

๘๙	๙๖	“ทรงพระกรุณา”	“ทรงพระกรุณา”
๘๙	๙๓	จะสัมมุติ	สัมมุติ
๘๙	๙๗	ควรให้	ควรตรวจให้
๘๙	๙๐	นั้น	ไหน
๙๐๐	๙๓	ยาก ๆ	ยาว ๆ
๙๐๙	๙๐	ไปตยาก	ไปตคำยาก
๙๑๖	๙๗	ให้เรียน	ให้ ^๕ นักเรียน
๙๓๐	๙๓	ให้เด็ก ^๕ ร่ว	ให้เด็ก ^๕ ร่ว
๙๔๓	๙๔	นจะ	นจะ
๙๔๕	๙	เด็ก ๆ น้อย	เด็ก ๆ น้อย ๆ
๙๕๕	๙๓	หนักแน่น	หนักแน่น
๙๖๘	๙	การ	การ
๙๗๐	๙๕	เชื้อ	เชื้อ
๙๗๗	๙	ให้	ใน
๙๘๘	๙	ของคน	ของครู
๑๐๐	๙๔	พรรณ	พันธ์
๑๐๓	๙	พรรณ	พันธ์

(๗)

๒๐๒	๓๖	ต้มผัด	ต้มผัด
๒๐๓	๓	ต้มผัด	ต้มผัด
๒๐๕	๖	ฝน	ฝน
๒๐๗	๗	เป็น	เขิน
๒๒๐	๓๒	อยากได้ของ	อยากได้หน้า
๒๒๕	๘	คร	คร
๒๓๗	๘	ท ๆ สูง	ท ทสูง
๒๕๓	๓๕	แตะ	เพราะ
๒๕๔	๕	รอยเรียน	ถ้าโรงเรียน
๒๕๘	๒	ไต่	ไต่
๒๕๘	๓๗	โน้	ม่
๒๖๓	๓๔	จิตต์	จิตต์ใจ
๒๗๗	๓	อะ	ซึ่ง
๒๗๗	๒	ต่อไป	ก่อนแล้ว
๓๓๔	๓	มัธยมบปท ๓	มัธยมบปท ๔
๓๓๔	๓๒	คำศัพท์	คำศัพท์
๓๓๕	๓	บปท ๕	บปท ๔



ภาค ๓ การสอนวิชาเฉพาะ

บทที่ ๑๘

ว่าด้วยหลักการของการสอนวิชา และหลักสูตรของโรงเรียน

สิ่งที่ช่วยการสอนของครูให้ได้ผลดีขึ้น

การสอนที่จะให้ ^{ได้} ^{ผล} ^{ดี} ^{ขึ้น} นั้น ต้องอาศัยสิ่งต่างๆ
ประกอบกัน ถ้าหากบกพร่องอย่างหนึ่งอย่างใด ผลที่
ได้รับก็จะบกพร่องไปด้วย สิ่งต่างๆที่เป็นเครื่องช่วยการ
สอนของครูให้ ^{ได้} ^{ผล} ^{ดี} ^{ขึ้น} นั้นมีหลายอย่างด้วยกัน และ
ได้แยกต่างมาแล้วในภาคที่ว่าด้วยหลักการของการสอนวิชา
แต่ละรายวิชาสำคัญๆ ให้เห็นเด่นชัดยิ่งขึ้น

๑. ความมุ่งหมายของวิชาแต่ละบทเรียน
๒. คำถาม
๓. เครื่องใช้ เครื่องประกอบบทเรียน

๔. บทเรียน
๕. การจัดต่าง ๆ
๖. ลักษณะและคุณสมบัติของครู
๗. นักเรียน

๑. ความมุ่งหมายของวิชาและ บทเรียน เมื่อจะสอนเรื่องอะไร ครูจะต้อง^๕ทำความเข้าใจ^๕เต็มอว^๕เราจะต้องการให้เด็ก^๕อะไรเป็นสำคัญ ข^๕ร^๕ร^๕มตามบทเรียน^๕ทั้งหลายย่อมมีความมุ่งหมายทุก ๆ บท เช่น เมื่อสอนอ่านก็มุ่งหมายให้เด็ก^๕รู้หลักของภาษา สอนคณิตศาสตร์ก็มุ่งหมายจะให้เด็ก^๕คิดคำนวณได้ ถูกต้องเป็นต้น ความมุ่งหมายดังที่กล่าวนี้เป็นความมุ่งหมายกว้าง ๆ ความมุ่งหมายกว้าง ๆ เช่นนี้ไม่^๕ดี^๕กระไรนัก แต่ความมุ่งหมายเฉพาะเรื่อง^๕ เฉพาะบทเรียนนั้นเป็นของสำคัญ ครูจะละเลยไม่ได้เป็นอันขาด ความมุ่งหมายเฉพาะ^๕ในเรื่อง^๕เดียว^๕ก^๕น ถ้าหาก เราแยก^๕สอน เป็นหลาย บทเรียน ความมุ่งหมายก็หลายอย่าง คือหมายความว่า การสอนบทเรียน^๕หนึ่ง ๆ ก็ต้องมี^๕ความมุ่งหมายอย่างหนึ่ง ๆ โดยเฉพาะ

เช่นเราสอน ห.ร.ม. ก็เพื่อให้เขาไปใช้ ในการคูณ หาร
เศษส่วน สอน ค.ร.น. ก็เพื่อให้รู้จักเขาไปใช้ ในการ
บวก, ลบ, เศษส่วน สอนเรื่องอวัยวะในร่างกาย ก็เพื่อ
ให้เด็กรู้จักรักษาร่างกายให้ปราศจากโรค สอนจรรยา
เรื่องการเคารพก็เพื่อให้รู้จักประพฤติตนเป็นคนอ่อนน้อม
ต่อผู้ใหญ่และเพื่อนฝูงทั่วไป สอนเรื่องส่วนต่างๆ ของ
สัตว์ ก็มีความมุ่งหมายจะให้รู้จักส่วนต่างๆ ว่า สัมกับ
ความและมีประโยชน์ แก่ตัวมันอย่างไร เช่นเป็นคน
เมื่อควรได้ ความความมุ่งหมายไว้แล้ว จะต้องระวังจัด
เนื้อเรื่อง และวิธีสอนให้ สัมกับกับความมุ่งหมายดังแต่ต้น
จนปลาย อย่าให้ ก้าวถอยหรือพลัดออกไปนอกทางได้
และเรื่องที่สอนจะสั้นยาวอย่างไรเพียงใดนั้น แล้วแต่
กำหนดเวลาอายุ และความรู้เดิมของเด็กเป็นประมาณ
๒. คำถาม ครูต้องใช้คำถามให้ดี ให้ถูกต้อง
เพื่อให้เด็กได้ ใช้ความคิด และให้เด็กเกิดความรู้ได้
เอง นอกจากนั้นเด็กจะได้ สันทัดเพ็ดพิศ จะตั้งใจใน
บทเรียนที่ครูสอนด้วย (คำถามได้กล่าวละเอียดมาแล้ว)

๓. เครื่องใช้ เครื่องประกอบบทเรียน การสอน
บทเรียนทุก ๆ อย่างจำเป็นต้องมีเครื่องใช้ เครื่องประกอบ
เพื่อให้เด็กได้ใช้ ความสังเกตพิจารณา และเข้าใจใน
เรื่องทศรถสอนศิษย์ เด็กจึงจะมีความรู้ กว้างขวาง และ
จำความรู้ได้นาน (ดังได้กล่าวมาแล้ว)

๔. บทเรียน ครูควรมีความรู้และความเข้าใจบทเรียน
ที่จะนำมาสอนเด็กเสียก่อน แล้วเตรียมหรือจัดบทเรียน
ให้ยากง่ายพอเหมาะแก่ชั้น เหมาะแก่อายุ และความ
รู้เดิมของเด็ก ทำบทเรียนให้เด็กเรียนได้ง่าย ๆ สอน
บทเรียนให้ติดต่อกัน

๕. การจัดต่างๆ ก่อนที่ครูจะต้องมีข้อสอนต้องจัดสิ่งต่างๆ
ให้เรียบร้อยเสียก่อน เช่น จัดชั้น จัดห้องเรียน จัด
บทเรียน จัดเครื่องใช้ จัดการปกครองให้เรียบร้อย
 ฯลฯ เพื่อให้เด็กตั้งใจและเอาใจจดจ่อในการเรียน การ
สอนของครูก็จะได้ผลดียิ่งขึ้น (ดังได้กล่าวมาแล้ว)

๖. ลักษณะและคุณสมบัติของครู เป็นสิ่งสำคัญ
ช่วยในการสอนบทเรียนต่างๆ มาก ลักษณะอย่างไร จึง

เรียกว่า ลักษณะที่ด้นนั้น ได้เคยกล่าวมามากแล้ว แต่
จะขอขยายในท้นบางข้อ เช่น มีความรู้ดี ไม่ไหวพริบใน
การตัดสินใจ ปกครองเด็กให้เรียบร้อย รู้จักใช้คำถาม
รู้จักพูดแสดงกตเวทิต์สอน วิจารณ์ช่วยให้เด็กเข้าใจ
ได้ง่าย ๆ และเข้มงวด มีท่าทางเป็นสง่า เปดงเสียงดี
ดำเนินการสอนตามกฎหมายของการสอนที่ดี ๆ ฯลฯ ถ้าครูมี
ลักษณะและคุณสมบัติดี และมีความสามารถในเชิง
สอน แล้วก็ไม่ต้องตกใจว่า การสอนของครูจะไร้
ประโยชน์

๗. นักเรียน ผลของการสอนที่ครูพยายามสอนมาจะ
ได้ผลดีมีความมุ่งหมายหรือไม่นั้น ผลที่พอชยท้นนักเรียน
ตามธรรมชาติเด็กที่ด้นด้อยจะได้รับความรู้ดี กว่าเด็กที่
ปานกลาง และเด็กปานกลางย่อมได้ร้บดีกว่าเด็กโง่เด็ก
ท้บ แต่ถ้าว่ครูพยายามสอนโดยทั่วถึงด้วยวิธีสอนที่ดีแล้ว
ความรู้ดีเด็กได้ร้บอาจเป็นไปตามหัวข้อเหล่านี้ด้วย คือ
๑. แล้วแต่ความพอใจของเด็ก ๒. แล้วแต่ความตั้งใจ
ของเด็ก ๓. แล้วแต่ความไหวพริบของเด็ก ๔. แล้วแต่

ความ^๑ร^๒เก่า^๓ของ^๔เด็ก

แต่^๑อย่าง^๒ไร^๓ก็^๔การ^๕ที่^๖เด็ก^๗จะ^๘มี^๙ความ^{๑๐}พอใจ^{๑๑} คง^{๑๒}ใจ^{๑๓}
และ^{๑๔}มี^{๑๕}ไหว^{๑๖}พริบ^{๑๗}ใน^{๑๘}บท^{๑๙}เรียน^{๒๐}ต่าง^{๒๑}ๆ^{๒๒}ที่^{๒๓}ครู^{๒๔}สอน^{๒๕}นั้น^{๒๖}นัก^{๒๗}แล้ว^{๒๘}แต่^{๒๙}บ^{๓๐}าย^{๓๑}
ของ^{๓๒}ครู^{๓๓} คือ^{๓๔}ถ้า^{๓๕}ครู^{๓๖}ม^{๓๗}ถ^{๓๘}ว^{๓๙}ร^{๔๐}ส^{๔๑}อน^{๔๒}ห^{๔๓}ด^{๔๔} ม^{๔๕}อ^{๔๖}บ^{๔๗}าย^{๔๘}ที่^{๔๙}จะ^{๕๐}ช^{๕๑}ก^{๕๒}จ^{๕๓}ง^{๕๔}ให้^{๕๕}
เด^{๕๖}ก^{๕๗}เก^{๕๘}ด^{๕๙}ความ^{๖๐}ต^{๖๑}ง^{๖๒}ใจ^{๖๓} พ^{๖๔}อ^{๖๕}ใจ^{๖๖}ใน^{๖๗}บท^{๖๘}เรียน^{๖๙} กับ^{๗๐}ค^{๗๑}อ^{๗๒}ย^{๗๓}ช^{๗๔}ก^{๗๕}ใ^{๗๖}
ห^{๗๗}ความ^{๗๘}ร^{๗๙}เ^{๘๐}ฒ^{๘๑}ของ^{๘๒}เด^{๘๓}ก^{๘๔}ข^{๘๕}น^{๘๖}มา^{๘๗}เพ^{๘๘}อ^{๘๙}ให้^{๙๐}เช^{๙๑}อ^{๙๒}ม^{๙๓}ก^{๙๔}บ^{๙๕}ความ^{๙๖}ร^{๙๗}เ^{๙๘}ฒ^{๙๙}
ที่^{๑๐๐}ครู^{๑๐๑}ก^{๑๐๒}ำ^{๑๐๓}ด^{๑๐๔}ง^{๑๐๕}ส^{๑๐๖}อน^{๑๐๗}ห^{๑๐๘}ย^{๑๐๙}น^{๑๑๐}น^{๑๑๑}ไ^{๑๑๒}ด^{๑๑๓}เ^{๑๑๔}ฒ^{๑๑๕}ม^{๑๑๖}แล้ว^{๑๑๗} ก็^{๑๑๘}เช^{๑๑๙}อ^{๑๒๐}ว^{๑๒๑}า^{๑๒๒}เด^{๑๒๓}ก^{๑๒๔}คง^{๑๒๕}ไ^{๑๒๖}ด้^{๑๒๗}รับ^{๑๒๘}
ความ^{๑๒๙}ร^{๑๓๐} อย^{๑๓๑}่าง^{๑๓๒}บริ^{๑๓๓}บ^{๑๓๔}ร^{๑๓๕}ณ^{๑๓๖}แ^{๑๓๗}ละ^{๑๓๘}เม^{๑๓๙}น^{๑๔๐}ย^{๑๔๑}า

ฉ^๑ะ^๒น^๓ใน^๔เว^๕ล^๖า^๗ส^๘อน^๙ครู^{๑๐}จ^{๑๑}ึง^{๑๒}จำ^{๑๓}เป็น^{๑๔}ที่^{๑๕} จะ^{๑๖}ต^{๑๗}ย^{๑๘}ป^{๑๙}ด^{๒๐}ก^{๒๑}ความ^{๒๒}
พ^{๒๓}อ^{๒๔}ใจ^{๒๕} ความ^{๒๖}ต^{๒๗}ง^{๒๘}ใจ^{๒๙}ของ^{๓๐}เด^{๓๑}ก^{๓๒}ให้^{๓๓}เก^{๓๔}ด^{๓๕}ข^{๓๖}น^{๓๗}เ^{๓๘}ย^{๓๙}ก^{๔๐}อน^{๔๑} และ^{๔๒}
วิ^{๔๓}ช^{๔๔}ป^{๔๕}ด^{๔๖}ก^{๔๗}ความ^{๔๘}พ^{๔๙}อ^{๕๐}ใจ^{๕๑}ก็^{๕๒}อ^{๕๓}า^{๕๔}ค^{๕๕}ย^{๕๖}ห^{๕๗}ด^{๕๘}ก^{๕๙}ด^{๖๐}ง^{๖๑}ไ^{๖๒}ด้^{๖๓} ก^{๖๔}ด^{๖๕}ำ^{๖๖}ว^{๖๗}ไ^{๖๘}ว^{๖๙} แ^{๗๐}ล^{๗๑}ว^{๗๒}ใน^{๗๓}จ^{๗๔}ิต^{๗๕}ต^{๗๖}
ก^{๗๗}ุ^{๗๘}ธ^{๗๙}า^{๘๐}ซ^{๘๑}ึง^{๘๒}เป็น^{๘๓}ห^{๘๔}ล^{๘๕}ก^{๘๖}ของ^{๘๗}การ^{๘๘}ส^{๘๙}อน^{๙๐}การ^{๙๑}ป^{๙๒}ก^{๙๓}คร^{๙๔}อง^{๙๕}

จำ^๑เป็น^๒อย่าง^๓ไร^๔ จ^๕ึง^๖ต^๗อง^๘เร^๙ียน^{๑๐}ร^{๑๑}ู้^{๑๒} ถึง^{๑๓}วิ^{๑๔}ธี^{๑๕}ส^{๑๖}อน^{๑๗}วิ^{๑๘}ชา^{๑๙}ฉ^{๒๐}ะ^{๒๑}เพ^{๒๒}าะ

ถึง^๑แ^๒ม^๓ว^๔า^๕ค^๖ร^๗ จะ^๘ร^๙ห^{๑๐}ด^{๑๑} ร^{๑๒}ก^{๑๓}ฏ^{๑๔}เก^{๑๕}ณ^{๑๖}ที่^{๑๗}ของ^{๑๘}การ^{๑๙}ส^{๒๐}อน^{๒๑}ท^{๒๒}ก^{๒๓}
แ^{๒๔}ละ^{๒๕}ย^{๒๖}ด^{๒๗}ห^{๒๘}ล^{๒๙}ก^{๓๐}ของ^{๓๑}การ^{๓๒}ส^{๓๓}อน^{๓๔}ท^{๓๕}ก^{๓๖}ด^{๓๗}าง^{๓๘}ๆ^{๓๙}ค^{๔๐}ง^{๔๑}ก^{๔๒}ด^{๔๓}ำ^{๔๔}ว^{๔๕}มา^{๔๖}แ^{๔๗}ล^{๔๘}ว^{๔๙}ก^{๕๐}ตาม^{๕๑}แ^{๕๒}
ถ^{๕๓}า^{๕๔}ห^{๕๕}า^{๕๖}ค^{๕๗}ร^{๕๘}ไ^{๕๙}ม่^{๖๐}ร^{๖๑} จ^{๖๒}ก^{๖๓} ความ^{๖๔} ม^{๖๕}่ง^{๖๖}ห^{๖๗}มา^{๖๘}ย^{๖๙}แ^{๗๐}ละ^{๗๑}ว^{๗๒}ร^{๗๓}ส^{๗๔}อน^{๗๕}วิ^{๗๖}ชา^{๗๗}ห^{๗๘}ร^{๗๙}อ^{๘๐}บ^{๘๑}
เร^{๘๒}ียน^{๘๓}ต^{๘๔}าง^{๘๕}ๆ^{๘๖} โดย^{๘๗}ฉ^{๘๘}ะ^{๘๙}เพ^{๙๐}าะ^{๙๑}อ^{๙๒}ก^{๙๓}แล้ว^{๙๔} ก็^{๙๕}ย^{๙๖}ิง^{๙๗}ไ^{๙๘}ม่^{๙๙}ด^{๑๐๐}ำ^{๑๐๑}มา^{๑๐๒}ร^{๑๐๓}ก^{๑๐๔}จะ^{๑๐๕}ทำ^{๑๐๖}

การสอนวิชาต่าง ๆ ให้ ได้ผลดีทีเดียว การที่เป็นเช่นนั้น
ก็เพราะวิชาต่าง ๆ ย่อมมีความมุ่งหมายต่าง ๆ กัน กตวิช
สอนวิธีอธิบายที่จะให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจ และ
นำไปใช้ประโยชน์ได้ ก็ต่าง ๆ กันตามประเภทของวิชาด้วย
ฉะนั้น จึงเป็น หน้าที่ ของครู ที่จะต้อง เรียน รู้ ถึง ความมุ่ง
หมายของวิธีสอนวิชาต่าง ๆ ให้เข้าใจโดยละเอียด เพราะ เพื่อ
จะได้ นำไปสอนศิษย์ของตนให้ ได้รับผลดียิ่งขึ้น คงจะ
กล่าวต่อไป พอเป็นสังเขป เพื่อเป็นทาง

ว่าด้วยหลักสูตรของโรงเรียน

หลักสูตร สำหรับใช้ ในโรงเรียน ของ กระทรวง
ธรรมการได้ตั้งไว้แล้วว่าชั้นไหน จะให้ สอนให้ เรียนวิชา
อะไรบ้าง และยากง่ายอย่างไร หลักสูตรแผนกประถม
หรือประถมศึกษา มีอยู่แล้วในประมวลการศึกษาพิเศษของ
กระทรวงธรรมการ แผนกมัธยมก็มีไว้แล้วเช่นเดียวกัน
การที่จะ หลักสูตร สำหรับให้ วิชา แก่ นักเรียน เป็นหลักสูตร
ชั้นใด นั้น เท่ากับกำหนดให้เจ้าหน้าที่จัดการศึกษา

ดำเนินการสอนในโรงเรียนให้มุ่งไปในทางเดียวกันทุกแห่ง
โรงเรียน ของบุคคล ซึ่งประสงค์ จะดำเนิน ตามแบบของ
รัฐบาล ก็จะได้อาศัยหลักสูตรเป็นหลัก บิดามารดา
หรือ ผู้ปกครอง ของเด็กจะให้ เด็ก ของตน เรียนรู้ ถึงไหน
ยากง่ายอย่างไรก็จะทราบได้จากหลักสูตร นักเรียนที่
เรียนจบชั้นจากโรงเรียนแห่งหนึ่ง เมื่อจะสมัครเข้าเรียน
ในโรงเรียนอีกต่อไป ก็จะเรียนได้ คิดต่อกันโดยสะดวก
เพราะพบความรู้อยู่ในวงอันเดียวกัน และเท่าเทียม
กันแล้ว

หลักสูตรของโรงเรียน ของกระทรวงธรรมการแบ่ง
ออกเป็น ๒ ประเภท คือ สามัญศึกษา ประเภทหนึ่ง
และ วิสามัญศึกษา อีกประเภทหนึ่ง และในประเภท
หนึ่ง ๆ ยังแบ่งออกไว้เป็นตอน ๆ เช่นประเภทสามัญ
ศึกษาแบ่งเป็น ประถม มัธยมต้น มัธยมปลาย ประเภท
วิสามัญศึกษา ก็แบ่งเป็นประถม มัธยมวิสามัญชั้นคำ
ชันกต่าง ชันสูง และอุดมศึกษาอีกด้วย (ดูศึกษา
พจนานุกรมอยู่แถวประกอบด้วย)

หลักสูตรสามัญศึกษา

หลักสูตรสามัญศึกษา กำหนดวิชาที่^๑ให้เรียนได้หลายอย่าง และมากน้อย ยากง่ายต่าง ๆ กันตาม^๒ชั้นตามวัยของ^๓ผู้เรียน การ^๔ที่วางหลักสูตรกำหนดวิชาไว้ให้เรียนหลายอย่างนั้น^๕เพราะ

๑. วิชาต่าง ๆ มีประโยชน์^๑ในการเพาะ^๒อาการของจิต^๓ใจ หรือสติปัญญาต่าง ๆ กัน ผู้^๔ที่เรียนวิชาอย่างเดียวกัน^๕จะให้^๖ฉลาดรอบรู้^๗ไป^๘ทุกสิ่ง^๙ทุกอย่าง^{๑๐}นั้น ย่อมเป็นไปไม่ได้

๒. วิชาต่าง ๆ ช่วย^๑เปิด^๒หู^๓เปิด^๔ตา^๕ให้^๖รู้^๗เห็น^๘เหตุ^๙การ^{๑๐}ณ์^{๑๑}ต่าง ๆ ใน^{๑๒}ชีวิต^{๑๓}กว้าง^{๑๔}ขวาง^{๑๕}ออกไป^{๑๖} ทำให้^{๑๗}ผู้^{๑๘}ศึกษา^{๑๙}มีความ^{๒๐}รูก^{๒๑}กว้าง^{๒๒}ขวาง

๓. วิชาต่าง ๆ ย่อม^๑อาศัย^๒ซึ่ง^๓กัน^๔และ^๕กัน^๖ ผู้^๗ที่^๘ร^๙แต่^{๑๐}อย่าง^{๑๑}เดียว^{๑๒}ย่อม^{๑๓}ฉลาด^{๑๔} ผู้^{๑๕}ที่^{๑๖}มีความ^{๑๗}รู้^{๑๘}หลาย^{๑๙}อย่าง^{๒๐}ไม่^{๒๑}ได้^{๒๒} เช่น^{๒๓} วิชา^{๒๔}อ่าน^{๒๕}-วิชา^{๒๖}เขียน^{๒๗} ช่วย^{๒๘}ในการ^{๒๙}เรียน^{๓๐}วิชา^{๓๑}เลข^{๓๒}คณิต^{๓๓} แด่ง^{๓๔} ๆ^{๓๕} และ^{๓๖}วิชา^{๓๗}ต่าง^{๓๘} ๆ^{๓๙} ก็มี^{๔๐}ส่วน^{๔๑}ช่วย^{๔๒}เหลือ^{๔๓}และ^{๔๔}อาศัย^{๔๕}กัน^{๔๖}แทบ^{๔๗}ทั้ง^{๔๘}สิ้น

๔. ประโยชน์ที่ได้รับจากการสอนการเรียนรู้วิชาต่าง ๆ มีต่าง ๆ กัน เช่น จรรยามุ่งไปในทางสอนและฝึกความประพฤติอันดีด้วยใจคอ การรักษาศีลและพลศึกษา มุ่งไปในทางฝึกหัดกายถึงกาย และให้รู้จักบำรุงรักษาร่างกายให้ถูกต้องเพื่อให้มีความสุข ปราศจากโรคภัย มีอายุยืนนาน เช่นนี้เป็นต้น (การสอนวิชาเฉพาะ)

๕. เพื่อเป็นพหุความรู้ ให้ผู้เรียนนำไปใช้สำหรับเรียนวิชาอาชีพ และศึกษาวิชาการต่าง ๆ ต่อไป ไม่ว่าจะเป็นประกอบกิจการใด ๆ ย่อมอาศัยวิชาเหล่านี้เป็นประโยชน์โดยตรงอยู่เสมอ และการค้นคว้า, ศึกษา, วิชาการต่าง ๆ ที่ตั้งขึ้นไป ก็ย่อมต้องอาศัยความรู้ด้านนี้ต่าง ๆ ที่ได้ศึกษาไว้เป็นพื้น หรือชนคนหนึ่ง สำหรับเป็นเครื่องมือหรือเครื่องนำทางต่อไปเสมอ

การแบ่งหลักสูตร

ในหลักสูตร กำหนดวิชาไว้หลายอย่าง ตามชั้นตามประเภทดังกล่าวแล้ว และกำหนดวิชาไว้เป็นตอน ๆ

กับกำหนดไว้ว่าในตอนหนึ่ง ๆ ควรเรียนตำราได้ภายใน
๑ บ้าง ๒ บ้าง ผู้เป็นครูจึงจำเป็นต้องรู้จักการรู้จัก
แบ่งหลักสูตรออกเป็นรายภาค, รายเดือน, หรือรายบท
ให้พอเหมาะทันนักเรียน จะเรียนได้สะดวกไม่มากหรือน้อย
เกินไป และไม่ขัดกับการให้วิชาด้วย เช่น ให้เรียน
จากง่ายไปหายาก จากใกล้ไปหาไกล จากที่เคยรู้แล้ว
ไปหาสิ่งที่ยังไม่รู้ ฯลฯ เป็นต้น การที่ครูรู้จักแบ่งหลักสูตร
ออกเป็นรายภาค หรือรายเดือน ก็เพื่อให้การสอน
การเรียนทันตามหลักสูตร ไม่ให้เสียเวลาของเด็ก และ
จะได้มีเวลาทวนในสิ่งที่เรียนไปแล้วให้ รื้อแน่นยิ่งขึ้น

การสอนวิชาทั้งหลาย นอกจากมุ่งให้รู้ ให้เข้าใจ
แล้ว จะต้องมุ่งให้รู้เต็มและครบตามหลักสูตรด้วย การ
สอนที่ไม่ทันและไม่เต็มตามหลักสูตรนั้น เป็นการให้
โทษแก่เด็ก และเกิดความเสียหายแก่ครูอีกด้วย

การตั้งหลักสูตร

หลักสูตรของชั้นต่าง ๆ กระทรวงธรรมการได้ตั้ง

หรือกำหนดไว้แล้ว แต่อาจจะมี^๑ความจำเป็นบางอย่าง^๒
 เกี่ยวเนื่องกับภูมิภาค^๓ หรือเกี่ยวแก่การขาดคร^๔
 ซึ่งไม่สามารถใช้หลักสูตรที่กระทรวงตั้งไว้นั้นได้ ก็ต้อง^๕
 กำหนดและแบ่งใหม่^๖ ฉะนั้นจึงควรทราบวิธีการไว้บ้าง^๗
 ดังต่อไปนี้

๑. วางหรือกำหนดหลักสูตรให้^๑ง่ายพอเหมาะ^๒
 แก่ชน^๓ อายุ และความคิดของเด็ก^๔

๒. หลักสูตรควรจะกำหนดไว้กว้าง ๆ พอเหมาะ^๑
 แก่ชน^๒ แก่วัย การวางหลักสูตรไว้แคบเกินไปนั้น เด็กจะ^๓
 มีความ^๔คับควด^๕ และมักจะเรียนพอสอบได้แต่เท่านั้น^๖
 ซึ่งไม่ค่อยจะได้ประโยชน์อะไรนัก^๗

๓. วิชาใดที่แบบเรียนเหมาะสมอยู่แล้ว ควรจะ^๑
 หวข้อตามแบบเรียนนั้น หรือวิชาที่ต้องใช้หนังสือหลาย^๒
 เล่ม ก็ควรจะบอกไว้ด้วยว่าใช้หนังสือเล่มใดบ้าง ดัง^๓
 แคบที่ไหนไปจนถึงบทไหน เช่นนี้เป็นต้น^๔

๔. หวข้อที่กำหนดไว้ให้สอน^๑ ควรจะ^๒หวข้อที่^๓
 มีอยู่ในแบบเรียนแล้ว หรือหนังสือเล่มหนึ่งเล่มใดที่^๔
 จะหาได้ง่าย^๕

๕. หัวข้อที่กำหนดไว้ให้สอน นอกจากให้พอเหมาะแก่ชั้นแก่อายุของเด็กแล้ว จะต้องให้เหมาะแก่ความต้องการของท้องถิ่นแต่ละประชาชนอีกด้วย เช่นการสอนจรรยา เมื่อเห็นเด็กบกลพร่องในทางใดมากก็กำหนดสอนในสิ่งนั้นให้มาก ประชาชน และภูมิประเทศของถิ่นใดเหมาะแก่การสอนวิชาชนิดไหนมาก ก็กำหนดในวิชานั้นให้ มากให้ เหมาะแก่กาละเทศะ

๖. ก่อนจะตั้งหลักสูตร ต้องรู้จักความมุ่งหมายของวิชาที่กำหนดให้ สอนเสียก่อนว่า วิชาใดมีความมุ่งหมายอย่างไร เพื่อช่วยในการตั้งการกำหนดหลักสูตรให้ถูกต้อง

๗. เมื่อคงแล้วของแผนกระทรวงธรรมการ เมื่อกระทรวงอนุญาตจึงจะใช้ได้

การเพิ่มหลักสูตร ลดหลักสูตร ไม่สอนตามหลักสูตร หรือเปลี่ยนแปลงหลักสูตรเหล่านี้ ต้องอ้างเหตุผลและขออนุญาตกระทรวงธรรมการ เมื่อได้รับอนุมัติแล้วจึงจะทำได้

บทที่ ๑๙

ว่าด้วยการสอนเลขคณิต

วิชาจำพวกคำนวณทั้งหลายมี เลขคณิต แขนงเรขาคณิต เป็นต้น
ชั้นเหล่านี้เป็นคน รวมเรียกว่า “คณิตศาสตร์” (ความ
รู้ที่ต้องคิดคำนวณเหมือนเลขคณิต) วิชาสอนและความ
มุ่งหมายก็ต่าง ๆ กัน แต่อย่างไรก็ดีมีความมุ่งหมายอัน
สำคัญ และหลักของการสอนวิชาประเภทนี้ย่อมคล้าย
คลึงกันมากเพราะอยู่ในหมวดเดียวกัน

ความมุ่งหมายของการสอนเลขคณิต

เมื่อจะกล่าวอย่างทั่วไปแล้ว วิชาประเภทนี้มีความ
มุ่งหมายดังนี้

๑. เพื่อฝึกหัดความคิดหาเหตุผล วิชาทั้งหลายที่
สอนอยู่ในโรงเรียน ไม่มีวิชาประเภทใดที่จะฝึกหัดความ
คิดหาเหตุผลได้ดี และลึกซึ้งเท่าเลขคณิต เพราะวิชา
จำพวกเลขคณิตหรือคณิตศาสตร์ เป็นวิชาที่มุ่งเหตุ
และผล มีผลตกว่าอันแน่นอนและถูกต้อง ถ้าหากทำผิด

วิธีหรือทำไม่เต็มเหตุผลแล้ว ผลลัพธ์ก็ย่อมผิดไปด้วย

๒. เพื่อฝึกหัดตั้งคปัญญาคิดให้ เข้มแข็ง
ให้มีความตัดสินใจได้ถูกต้อง เมื่อมีความคิด
หาเหตุผลได้ และถูกต้องแล้วจะมีความตัดสินใจ
ได้โดยง่าย จะทำให้เด็กเป็นผู้ที่มีความคิดลึกซึ้งและตัดสินใจ
ตนเองได้ว่าอะไรถูกอะไรผิด ทำให้มีสติปัญญา
เข้มแข็งและเชื่อมั่นตนเอง ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการ
เรียนวิชาประเภทอื่น ๆ ต่อไป

๓. เพื่อให้เขาไปใช้เป็นประโยชน์ในเวลาประกอบ
อาชีพต่อไปข้างหน้า ไม่ว่าจะประกอบอาชีพประเภท
ใด ๆ ต้องใช้วิชาคำนวณทั้งสิ้น เพื่อช่วยในการคิดเลข
ทำบัญชีในเวลาประกอบอาชีพประเภทต่าง ๆ ผู้ที่มีความ
รู้ในวิชาคำนวณดี ย่อมได้เปรียบผู้ที่ไม่รู้หรือไม่ดี
เป็นอันมาก

ถ้าหากครูสอนดี และถูกวิธีก็จะได้ประโยชน์ สัม
กับความมุ่งหมายดังกล่าวมาแล้ว ถ้าหากสอนไม่ดีและ
ผิดวิธี เด็กจะเรียนได้ช้า และประโยชน์ที่ได้รับก็น้อย

เข้าตามส่วน และโดยมากครูมักสอนผิดวิธี

ที่ว่าครูสอนเลขคณิตผิดวิธีนั้นคืออะไร

ครูสอนหลักคณิตวิธี จึงทำให้นักเรียนเข้าใจ
ได้ช้า และได้ประโยชน์น้อย ข้อสำคัญ ๆ ที่ครูมักทำ
ผิดนั้นดังนี้

๓. การสอนเลขคณิตของตน ครูไม่ใช่ของ
จริงประกอบการสอน มักเอาวิธีเลขคณิตมาให้นักเรียน
คิด นักเรียนทำคนเดียว นักเรียนจึงเข้าใจได้ช้า เช่น
 $๔+๒=?$ ฯลฯ เช่นนี้เป็นต้น กว่าจะเด็กจะเข้าใจว่า $๔+๒$
คืออะไรนั้นก็เสียเวลามาก และไม่ว่า ๔ คืออะไร +
คืออะไร และ ๒ คืออะไรด้วย ถึงจะทำได้ก็โดยความ
เคยชินและกินเวลาอย่างมาก ทั้งเด็กไม่รู้เหตุผลด้วย ทาง
ที่ถูกควรสอนด้วยของจริง เช่นตัวอย่างเมื่อก่อน ครูควร
จะอธิบายว่า ก. มีส้มต่างค้อย ๔ ส้มต่างค้อย ข. มี ๒ ส้มต่างค้อย
ถ้าเอาส้มต่างค้อยของ ก. และ ข. รวมกันเข้าจะเป็นกี่ส้มต่างค้อย?
ถามผู้ให้ เด็กเป็น ก. และ ข. แล้วให้เด็กใช้ ส้มต่างค้อยนั้น

รวมกันจริง ๆ ด้วย ก็คงจะได้ผลลัพธ์เป็น ๖ ดังข้างค
นอกจากใช้ ดังข้างค แต่วกเปลี่ยนเป็นของจริงอื่น ๆ จน
เห็นว่าเด็กเข้าใจและเบือของจริงแล้ว จึงให้เรียนวิธี
เลขคณิต คือบอกเด็กให้ทราบว่า การนับรวมกัน
ตามวิธีเลขคณิตเขาเรียกว่า “วิธีบวก” เครื่องหมาย
(+) คือเครื่องหมายบวก หรือนับรวมกัน (๔+๒)
คือ ๔ ดังข้างค นับรวมกับ ๒ ดังข้างค เป็น ๖ ดังข้างค เช่นนเป็น
ต้น แต่วกพดเป็นโจทย์ให้ เด็กทำด้วยวิธีเลขคณิตต่อไป
เมื่อสอนวิธีอื่น ๆ เช่น ลบ คูณ หาร ฯลฯ ก็ทำ
เช่นนั้น เด็กจะเข้าใจเหตุผล ทำได้เร็วและพอใจ เกิด
ความสนุกสนานในบทเรียนมากขึ้น

๒. ครมกใช้ วิธีสอนเด็กมากกว่าวิธีสอน คือ
พอถึงเวลาเลขคณิตครมกักเขียนโจทย์ลงในกระดานดำที่
จะหลาย ๆ ข้อ เขียนเป็นโจทย์บ้างเป็นเลขเครื่องหมาย
บ้าง เขียนเสร็จให้เด็กอ่าน แล้วถามว่าใครสงสัย
ข้อไหนบ้าง ? เด็กบางคนกลัวครมกจะเหมาว่าโง่ก็ไม่ยก

มือ หรือเด็กบอกว่าส่งสยครก็อธิบาย พอเป็น ตั้งเขป
แล้วให้เด็กลงมือทำ เด็กทำถูกบ้างผิดบ้าง ถึงเวลา
ครูก็จตรวจ คนที่ผิดครูอธิบายพอเป็นเถา ๆ และเชื่อเอา
ว่าเด็กเข้าใจ ทำเช่นนั้นเสมอไป ซึ่งเป็นต้นเหตุที่ทำให้
ให้เด็กโง่ เด็กท้อใจ และไม่เข้าใจอย่างจริงจัง
นับว่าครูทำโทษเด็กอย่างหนัก เด็กที่ถูกครูสอนโดย
วิธีนี้จะโง่ไปนาน ตัวอย่างเช่นชาวพม่าเคยเห็นมามาก

๓. ครูมักให้เด็กท่องจำกฎโดยไม่รู้เหตุผล คือ
ไม่สอนให้เด็กเข้าใจเสียก่อน ครูบอกกฎให้ เด็กโดย
ไม่เข้าใจ แล้วให้ทำตามกฎ วิธีนี้เด็กเรียนได้แต่
ทำถูกเหมือนกัน แต่ไม่เข้าใจเหตุผล ถ้าจำกฎไม่
ได้ก็ทำไม่ถูก ถึงจำได้ ทำถูกก็ไม่เข้าใจเหตุผล และ
ได้ประโยชน์น้อย ทางที่ถูกควรสอนให้เด็กเข้าใจซึม
ซาบเสียก่อน แล้วจึงค่อยให้เรียนกฎภายหลัง เด็ก
จึงจะเข้าใจเหตุผลและจำกฎได้ แน่นยาค่

๔. ครูให้เด็กทำแบบฝึกหัดไม่เพียงพอ เมื่อ
สอนให้เด็กเข้าใจซึมซาบแล้วควรให้ มีเวลาทำแบบฝึกหัด

ให้พอเพียงเสียก่อนจึงสอนวิธีใหม่ต่อไปและเมื่อชนชั้น
ต้นบทเรียนใหม่ ก็จะเป็นวิธีเดียวกันแต่ด้านจิตใจที่
แตกต่างกันบ้างก็ควรสอนให้เด็กเข้าใจเสียก่อน อย่าคิด
ว่าเด็กมีความรู้ความเข้าใจมาแต่ก่อน ครั้นครูก็มกผลดีสำคัญ
หลักทั่วไปที่ควรยึดถือในการสอนคณิตศาสตร์

การสอนเลขคณิตหรือคณิตศาสตร์ ประเภทใด ๆ
และชั้นใด ๆ ก็ดี ครูควรถือหลักและดำเนินการสอนดัง
ต่อไปนี้ ผลที่ได้รับจึงจะได้ประโยชน์อย่างเต็มที่คือ

๑. ครูควรใช้เครื่องใช้ หรือของจริงทุกอย่าง คราวที่
เห็นว่าจะเป็นเครื่องช่วยให้เด็กเข้าใจบทเรียนนั้น คือ
เมื่อจะชนชั้นต้นบทเรียนใด ๆ ต้องนำของจริงมาประกอบ
การสอน ให้เด็กได้เรียนรู้ได้จากของจริงเสียก่อน ถึง
จะเป็นชั้นสูง ๆ ก็จำเป็นต้องใช้ของจริงประกอบในเมื่อชน
ชั้นต้นบทเรียนใหม่ แล้วจึงค่อยเลื่อนถึงสิ่งที่ไม่จริง
จริง ไม่มีความหมาย

๒. ชนชั้นต้นบทเรียนแรกต้องสอนอย่างบทเรียน
ด้วยของ เพื่อให้เด็กเข้าใจอย่างแน่นแฟ้นเสียก่อน แล้ว

จึงดำเนินวิธีสอนอย่างอื่น ๆ ต่อไป

๓. อย่าให้เด็กท่องจำกฎโดยไม่รู้เหตุผล ต้องสอนให้เด็กเข้าใจเสียก่อน จึงให้ท่องจำกฎภายหลัง ตามธรรมดาเมื่อเด็กเข้าใจเหตุผลดีแล้ว กฎเกณฑ์ต่าง ๆ ก็มักจะปรากฏขึ้นในใจของเด็กเอง ถึงจะให้ท่องจำก็ทำได้ง่ายมีประโยชน์

๔. ต้องให้เด็กได้ทำแบบฝึกหัดให้มาก เมื่อสอนให้เด็กเข้าใจดีแล้ว ต้องให้ทำแบบฝึกหัดให้มาก เพราะแบบฝึกหัดช่วยให้เด็กเกิดความรู้สึกวางขวางและเข้าใจหลักเกณฑ์ ดิชน ยังเป็นบทเรียนเลขคณิตกันแล้ว ยังจำเป็นมากทีเดียว ถ้าทำในห้องเรียนไม่พอก็ให้ไปทำเป็นการบ้าน

๕. แบบฝึกหัดทั้งหลายควรให้เป็นโจทย์มากกว่าเครื่องหมาย เพราะโจทย์ย่อมทำให้เด็กได้ใช้ความคิด คิดว่าอะไรเครื่องหมายมาก ทั้งเด็กจะได้รู้จักการจักประโยชน์ของวิชาที่เรียนจะได้นำไปใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อไป และโจทย์ทั้งหลายควรอนุโลมให้เป็นไปดังนี้

ก. โจทย์ต้องให้เหมาะสมกับความเป็นจริง อย่า
พูดในสิ่งที่จะเป็นไปตามนั้นจริงๆไม่ได้ เช่นว่าตัวหนึ่ง
ราคา ๕ บาท. รถมอเตอร์คันหนึ่งราคา ๓๐ บาท หรือ
บุตรอายุแก่กว่าบิดา ๓ เท่า ฯลฯ ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่เหมาะ
เมื่อพูดถึงราคาของต้องให้ใกล้เคียงกับราคาของในท้อง
ตลาดจริงๆ เมื่อพูดถึงระยะทางก็ต้องให้ใกล้เคียงกับความเป็น
จริงด้วย เด็กจึงจะได้ประโยชน์จากงานคณิตที่เรียนนั้น

ข. โจทย์ต้องลำดับจากง่ายไปสู่ยาก และให้
เด็กได้ใช้วิธีต่างๆ ที่เรียนมาแล้วสั่งกับคนเดิมต่อไป

ค. โจทย์ต้องให้กว้างขวางพอสมควร คือไม่
ใช้โจทย์ที่ซ้ำๆ ซากๆ สิ่งของที่พูดในโจทย์ก็ต้องให้
เป็นสิ่งที่ของต่างๆ ประปรามกันไป เช่น เสื้อผ้า ระยะทาง
 ฯลฯ เป็นต้น

ง. โจทย์จะเขียนบนกระดานคำก็ได้ บอกด้วย
ปากก็ได้ ไม่จำเป็นต้องเขียนบนกระดานคำเสมอไป

จ. ก่อนจะลงมือสอนเลขคณิตต้องให้เด็กมีเวลา
คิดเลขคณิตคิดในใจบ้างอย่างน้อย ๓๐ นาที และโจทย์

เลขคณิตคิดในใจข้อสุดท้ายให้ เกือบครึ่งมาถึง วิธีที่ครูจะ
สอนให้มนนด้วยเพื่อเป็นขั้นเตรียม และฝึกหัดให้เด็ก
รู้จักคิดเลขได้เร็ว

๗. สอนให้เด็กรู้จักทดลอง ผลลัพธ์ ของเลขคณิต
ที่ทํานน เพื่อให้เด็กรู้จักตรวจเลขของตนเอง และ
ตัดสินใจได้ ให้พอเหมาะแก่ความต้องการ

๘. ในการตรวจเลข ไม่ควรถือเอาคำตอบที่ถูกต้อง
เป็นเกณฑ์อย่างเดียว ต้องทำให้ถูกต้อง ทำให้เรียบ
ร้อย ทำให้สะอาด เวลาเด็กทำแบบฝึกหัดครูคอย
ดูและช่วยเหลือคนที่อ่อน และไม่ควรให้เด็กทำที่ละ
หลายๆข้อทีเดียว ทำช้าเร็วข้อไหน ตรวจไปพร้อมเหลือ
เพียงคนสองคนไม่ควรรอ เพื่อฝึกหัดให้เด็กทำได้ โดยเร็ว

๙. ควรให้เด็กฝึกหัดทำเลขที่เป็นเครื่องหมายบาง
เพื่อเกิดความชำนาญ แต่ไม่ควรใช้จำนวนเลขมาก ๆ
หรือขยาดเกินไปนัก การให้ ทำเลขสั้นๆ หลายข้อ ดี
กว่าให้ ทำเลขยาวๆ แต่น้อยข้อ

ชนิดของเลขคณิตที่สอนในโรงเรียน

เลขคณิตที่สอนในโรงเรียนมีหลายวิธีด้วยกัน วิธีสอนวิธีอธิบายที่จะให้เด็กเข้าใจกันต่างกัน และยากง่ายต่างกันด้วย ถ้าหากจะอธิบายถึงวิธีสอนเลขคณิตทุกๆ วิธีโดยละเอียดแล้ว ก็คงเป็นตำราอันยาวอีกเล่มหนึ่งต่างหาก และวิธีสอนเลขคณิตวิธีต่างๆ เหล่านี้มีอยู่ในตำราต่างๆ แล้วโดยมาก เช่น เลขมูลศึกษาของ ร.ย. ยอนสัน ตำรานายแกม ป.ป. ปาฐกถาว่าด้วยวิชาครูของพระยาพณิชยการวิธาน และตามตำราเลขคณิตที่ใช้สอนอยู่ในชั้นต่างๆ ฯลฯ เหล่านี้เป็นต้น ผู้เป็นครูควรจะค้นคว้าดูให้เข้าใจ แต่อย่างไรก็ตามหากครูผู้สอนต้องการสอนให้เด็กเข้าใจและยึดหลักต่างๆ ดังที่กล่าวมาแล้วนั้น เด็กก็จะเรียนได้เร็ว และเข้าใจเหตุผลด้วย

เลขคณิตที่สอนอยู่ในโรงเรียนมีอยู่หลายอย่าง หลายวิธีดังที่กล่าวแล้ว แต่ถ้าจะแบ่งออกเป็นประเภทอย่างกว้างๆ แล้ว แบ่งออกได้ ๒ ประเภทดังนี้

๓. การสอนเลขคณิตเบื้องต้น คือเลขคณิตที่เป็นหลักของวิธีต่าง ๆ เช่น บวก ลบ คูณ หาร ขรรค์และบวก ลบ คูณ หาร ที่เป็นมาตราต่าง ๆ

๔. เลขคณิตวิธีต่าง ๆ เช่น ทศนิยมรวมเศษส่วน ทศนิยมไม่รวม เศษส่วนทศนิยมคั่นออกเบี้ย แบ่งส่วน หักส่วน ขาดทุนได้กำไร ร้อยละ นายหน้ารับประกัน เกณฑ์ส่วน ฯลฯ เหล่านี้เป็นคน

วิธีสอนเลขคณิตเบื้องต้น

เลขคณิตเบื้องต้นนั้นเป็นวิชาสำคัญ และเป็นหลักของเลขคณิตวิธีอื่น ๆ ที่จะเรียนต่อไปข้างหน้าด้วย เมื่อเด็กเข้าโรงเรียนก็เริ่มลงมือสอนได้ทีเดียว วิชาเน้นการสอนของครู จึงต้องลำบากและหนักใจมาก เพราะยังเป็นเด็กเกินไป จะเกิดความร้ความเข้าใจได้ยาก ถ้าหากครูสอนหมดวิธีสอนไม่ทัน หรือสอนไม่ถูกวิธีแล้ว เด็กจะเรียนได้วิชาและศัพทบัญญัติจะไม่ดี เมื่อเวลาเรียนเลขคณิต วิธีอื่น ๆ ขึ้นไปจะลำบาก จะได้อธิบาย

เตรียมตัวอย่างไว้พอเป็นทาง เพื่อกิจจะได้ยึดถือไว้เป็น
หลักในเวลาที่สอนเลขคณิตแก่เด็ก วิชาที่จะ
กล่าวต่อไปนี้ใช้ได้ตั้งแต่เมื่อเด็กแรกเข้าเรียนเป็นต้นไป
ทีเดียว คือ

๑. หัดให้เด็กนับของจริง เช่นนับหมอน นับสิ่งต่าง ๆ
นับเครื่องหมายทศบนกระดาษชื่อนวน ๆ ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙ ๑๐
๑-๑๐-๒๐-๓๐ ค่อยเพิ่มไปจนกระทั่งน้อย จนถึง ๕๐
๑๐๐ ตามแต่จะได้ แบบฝึกหัดเลขคณิตเช่นต้นหมก คือ บอก
ให้เด็กทำเครื่องหมายขีด หรือนับของจริงมาให้ครู
ตรวจตามจำนวนที่จะให้

๒. เมื่อรู้จักนับแล้ว ให้เรียนบวกด้วยของจริง
โดยคร่าว ๆ เป็นโจทย์ ให้เด็กคิดบวก หรือรวมของจริงใน
จำนวนเล็ก ๆ น้อย ๆ ให้ตอบด้วยปาก

๓. สอนให้รู้จักเขียน รู้จักอ่านตัวเลขไปพร้อม
อธิบายให้เด็กทราบว่า การนับจำนวน เขาเขียนตัวเลข
แทนของจริงก็ได้ เช่นเลข ๑ แทน ๑ สิ่งต่าง ๆ เลข ๕
แทน ๕ สิ่งต่าง ๆ หรือของห้าสิ่ง เลข ๖ แทน ๖ สิ่งต่าง ๆ

หรือของหกสิ่ง ๆ ๓ ๆ ให้เด็กเขียนเลข และให้รู้จัก
อ่านเลขหลักต่าง ๆ ด้วยโดยเทียบเคียงถึงสิ่งต่าง ๆ หรือ
จำนวนของ

๔. เพิ่มจำนวนบวก ด้วยของจริงให้มากขึ้นเป็น
๒๐—๕๐—๓๐๐ ของจริงที่ใช้ นั้น ควรลำดับกันน้อย ๆ เช่น
เครื่องหมาย ขดบนกระดานชั้นบน ถูกมัด เมล็ดผลไม้
ก้อนกรวด ๆ ๓ ๆ มีฉนั้นจะเปื้อ และควรต้องพูดเป็น
ใจทยี่เสมอ ผลรวมได้ ให้เขียนตอบเป็นตัวเลข เพื่อ
ฝึกหัดให้รู้จักเขียน รู้จักอ่านตัวเลขด้วย

๕. ฝึกหัดให้เด็กคิดเลขชนิดคิดในใจอย่างง่าย ๆ
ลำดับไปพร้อม ครบพูดเป็นใจทยี่ ให้เด็กคิด ผลลัพธ์ที่ได้
ให้ตอบด้วยปาก บ้าง เขียนบนกระดานบ้าง

๖. ใช้ วิชาเลข เมื่อเด็กเข้าใจของจริงและชื่อของ
จริงแล้ว ก็เลิกใช้ของจริง แล้วใช้ วิชาเลขแทน อธิบาย
ให้เด็กเข้าใจว่า การนับด้วยของจริงเป็นสิ่งชั่วคราวและ
ต่ำมากมาก เขามักใช้ วิชาเลขแทน แล้วกดำเนินวิชาอื่น
บวกอย่างวิชาเลขต่อไป ด้วยอย่างช้า ๆ

๑. สอนวิธีบวกให้ยากขึ้นตามส่วนจนถึงหลัก ๓๐๐ และเปลี่ยนจำนวนโจทย์บ่อย ๆ ให้คิดในใจ และทำเป็นวิธีต่อกันไปเสมอ

๑. สอนวิธีลบ เมื่อเข้าใจวิธีบวก และทำแบบฝึกหัดได้ดีแล้ว ก็เริ่มสอนวิธีลบ ในทำนองเดียวกันกับวิธีบวกที่กล่าวมาแล้ว คือ ดำเนินจากง่ายไปยาก ใช้ของจริงสรุปเป็นโจทย์ ให้คิดในใจและทำเป็นวิธีเลขจำนวนน้อย

๑. ให้เรียนโจทย์บวกลดละกัน

๓๐. สอนผู้ตรรกและวิธีคูณ คุณคือวิธีบวกอย่างดี อธิบายและยกตัวอย่างให้เห็นและเข้าใจโดยแจ่มแจ้งเสียก่อน ว่า คุณคือวิธีบวก และเป็นวิธีบวกที่มีจำนวนเท่า ๆ กันหลาย ๆ จำนวน จะทำได้อย่างดี เรียกวิธีคูณ เช่น $๒+๒+๒+๒=๘$ คือ ๒ รวมกัน ๔ ครั้ง ได้ ๘ หรือจะใช้อีกวิธีหนึ่งที่เราเรียกว่า วิธีคูณก็ได้ เช่น $๒ \times ๔ = ๘$ หรือพูดว่า ๒ รวมกัน ๔ ครั้ง หรือสองคูณด้วยสี่ ผลลัพธ์ก็ได้ ๘ เช่นเดียวกัน แล้วให้เด็กทำของ

ผู้ตรวจ ก่อนจะให้ท้องผู้ตรวจไหนต้องสอนให้เข้าใจ
เสียก่อน อย่าให้ท้ออย่างนกแก้ว เมื่อจำผู้ตรวจได้
ถึงไหนก็ให้ ผูกหัดคุณถึงนั้น ไซ้ตัวเตี้ยน้อยๆ และ
ดำเนินการสอนดังวิธีที่กล่าวมาแล้ว เด็กชั้นให้เรียน
ผู้ตรวจถึงแม่ ๓๒ เป็นอย่างมาก

๓๑. สอนหาวิธีสอนหาวิธีออกจะยากอยู่สัก
หน่อย แต่ถ้าวัดหาความทักท้วงมาแต่ก่อนก็จะง่ายเข้า
เช่น ให้ แบ่งของจริงก่อน ผู้แบ่ง ๒ คน ผู้แบ่ง ๓ คน ผู้แบ่ง
๔ คน ๑ เมื่อรู้จักแบ่งของจริงแล้ว จึงให้ เรียนวิธี
ตั้งวิธีใด ที่กล่าวมาแล้ว

๓๒. เมื่อเด็กได้เรียนเข้าใจวิธีต่าง ๆ และทำแบบ
ฝึกหัดวิธีต่าง ๆ จนชำนาญแล้ว ก็เปลี่ยนจำนวนโจทย์
ให้วิธีต่าง ๆ คละกันเช่น บวก ลบ คูณ หาร และ
จำนวนเลขจากน้อยไปหามาก แต่ไม่ให้เกินหลัก ๑๐๐

๓๓. สอนเลขมาตรา และให้ ท้องผู้ตรวจเลขมาตรา
ดำเนินการสอนดังวิธีอื่น ๆ ที่กล่าวมาแล้ว ก่อนจะให้
ท้องต้องให้ เด็กเข้าใจเสียก่อน คือหาของจริงมาให้เด็ก

ได้เห็นได้ดูล้วน เช่น ฟุต หนึ่ง คืบหนึ่ง วาหนึ่ง วา
ยาวเท่าไร ให้เด็กได้จับได้วัดด้วยตนเอง มาตรา
เงิน มาตราเวลา และอื่นๆก็ให้ ใช้ของจริง เช่นเดียวกัน
วิธีสอนเลขมาตรา ต้องดำเนินการ สอนอย่าง บทเรียน ด้วย
ของจริง ๆ ด้วย

๑๔. เมื่อเรียนถึงวิธีไหนต้องให้ เด็กทำแบบฝึกหัด
จนเข้าใจเสียก่อน และดำเนินวิธีสอนจากง่ายไปสู่ยาก
จำนวนเลขค้อยมากจนตามตัว แต่ไม่ควรให้ เกินหลัก
๑๐๐๐ การออกแบบฝึกหัดให้ เด็กทำ พยายามพูดเป็น
ใจทย์ให้ มาก กว่า เลขเครื่องหมาย ถึงเด็กยังอ่าน
หนังสือไม่ออกก็พูดเป็นใจทย์ได้ เมื่อเด็กชำนาญใจทย์
คี่แล้ว จึงให้ ทำเลขเครื่องหมายคี่กันไปด้วย และก่อน
จะสอนเลขคณิตต้องให้ ฝึกหัด คิดในใจเสียก่อนเสมอไป
ทุกครั้ง

เพื่อประกอบคำอธิบายจะได้ชักจูงอย่างวิธีสอนเลข
คณิตของตน วิธีต่าง ๆ มาให้เห็นพอเป็นสังเขปดังข้อ
ไปนี้ และตัวอย่างวิธีสอนที่ต่อไปนี้จะได้อธิบายไว้เป็น

ช่อง ๆ คด้าย ๆ มันก็ถกการถ่อนของครุเพื่อกจะได้ต่งายเข้า

ก. วิชสอนบวกเบื่องต้น

หมายเหตุ วิธียื่นตามตัวอย่างต่อไปนี้ สอน
เมื่อเด็กรู้จักนับวัตถุของจริงและรู้จักเขียนรู้จักอ่าน
ตัวเลขได้แล้วกับ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙ ๑๐ สอน
ให้เขียนตัวเลข ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙ ๑๐

[illegible]

วิธีทำ
 สิบ แดง

$$\begin{array}{r} \text{นายคมอยู่ } ๒ \text{ } ๔ \\ \text{พอให้ อีก } ๓ \text{ } ๓ \\ \hline \text{๓ } ๗ \end{array}$$

 ตอบ นายคมมี ๓๗ สต.

ให้นายค้อกกส์ต่างค์ (๓๓ สตางค์)
 ให้เด็กหยิบ ๓๓ สตางค์ (สิบ ๓ อัน
 แดง ๓ อัน) สตางค์ สิบดวงซ้อนกอง
 สตางค์ สิบ เอาสตางค์แดงวางซ้อน
 กองสตางค์ แดง แล้วให้เด็กนับดูว่า
 สตางค์ สิบทั้งหมดเป็นเท่าไร สตางค์
 แดงทั้งหมดเป็นเท่าไร รวมทั้งหมด
 เป็นเท่าไร (๓๗ สตางค์) เพราะฉะนั้น
 เด็กจะ ^{๔๔๔} นายคมมี ๓๗ สตางค์ (๓๗ สตางค์)
 แล้วครูอธิบายว่า จำนวนสตางค์
 สิบนั้นใช้แทนเลขข้างหน้า สตางค์
 แดงใช้แทนตัวเลขข้างหลัง แล้ว
 ครูก็ทำเป็น วิชเลขให้ดูบนกระดาน
 ดำลงในช่องเนื้อเรื่อง ถ้าเด็กยัง
 อ่านหนังสือไม่ออกก็เขียนแต่ตัวเลข
 เท่านั้น แต่ครูต้องพูดเป็นโจทยให้
 เด็กเห็นว่า ๒๔ สตางค์ คือ สตางค์

วิธีทำ	แล้วเขาไป แดงต่างค ๓๐ มา ๓ อัน	
ดื่บ แดง	จึงให้เอาต่างค ดื่บ ๓ อันนั้น คง	
ดื่บมอย ๒ ๐	ไว้ กับต่างค ดื่บซึ่งกองอยู่ ข้างซ้าย	
แม่ให้ ออก ๓ ๗	มอ แล้วให้ เด็กนับดูก็จะเห็นว่า	
	ต่างค ดื่บอยู่ ๔ อัน ต่างค แดง ๓	
	อัน แล้วถามว่า เป็น กี่ต่างค ?	
ตอบดื่บ ๔๓ ต่างค	(๔๓ ต่างค)	

ใน เวลา ดื่บ ครุฑใช้ ได้เพียง
ให้มาก อธิบายน้อยๆ ใช้คำถาม
หลายๆ ให้เด็กได้คิดทบทวน) ครุฑ
ให้เด็ก ดูทำนองตัวอย่างนี้แล้ว ให้
ทำแบบฝึกหัด

หมายเหตุ เมื่อเด็กเข้าใจตัวอย่าง
ทำนองนี้ และทำแบบฝึกหัดได้ แล้ว
จึงค่อยทำโจทย์ให้ยากขึ้น จำนวน
เลขก็มากขึ้น จนเห็นวันเด็กเข้าใจได้
เมื่อของจริงแล้ว ก็เด็กใช้ของจริง
ทำตามวิธีเลขคณิตต่อไป

๖. วิชสอนลบเบองคัน.

๕ ๔ เนือเรอึง	๖ ๔ วิชสอน
ตัวอย่างที่ ๑ (ลบ อย่างไม่ต้องขอยืม) นายมา มีสตางค์ ๑๖ สตางค์ เขา ซื้อขนมกิน เสีย ๔ สตางค์ จะเหลือ อยู่ อีกกี่สตางค์ ? วิธีทำ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙ ๐ นายมา ๕ ๖ ๗ ๘ ๙ ๐ ซื้อขนม ๔ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙ ๐ เหลือ ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙ ๐ คอบ. เหลือ ๑๒ สต.	เอา สตางค์ ๕ และสตางค์ ๖ ออกของไว้ ทำนอง วิชลบ อย่างตัว อย่างที่ได้ ๆ มา แล้วให้เด็กหยิบ สตางค์แดงออกเสีย ๔ สตางค์ ถาม ว่า เหลืออยู่อีกกี่สตางค์ (๑๒ สตางค์) จับสตางค์นี้ เป็น ของใคร (ของนายมาที่เหลืออยู่) แล้วทำให้เด็กดู ทำนอง ตัว อย่าง น หลาย ๆ โจทย์ จนเด็กเข้าใจดีแล้ว ให้ ลงมือ ทำแบบฝึกหัด ดังหลาย ๆ เวลา แต่ระวังอย่าให้ มั่วอย่างลบ ไม่พอ

ตัวอย่างที่ ๒

(ถบอย่างขอยืม)

นายแดงมีสตางค์
ขย ๒๒ สตางค์ เอา
ไปซื้อดินสอ ๕
สตางค์ ถามว่า นาย
แดงเหลือสตางค์ อีก
กี่สตางค์ ?

วิธีทำ

สิบ แดง

นายแดงมี ๒ ๒
ซื้อดินสอ ๕

๑ ๗

ตอบ เหลือ ๑๗ สต.

เอาสตางค์ สิบ แดง สตางค์ แดง
ออกกองอย่าง ตัวอย่าง ที่แล้ว ๆ มา
บอกให้ เด็ก หยิบออกเสีย ๕ สตางค์
(คือเอาไปซื้อดินสอ) เด็กจะหยิบ
ออกไม่ได้ แล้วครูให้ เอาสตางค์
สิบ ๑ อันไปแลกสตางค์แดง แล้วให้
เอาสตางค์ แดง ที่แลกมานั้น กองเข้า
ทางกองสตางค์แดงซึ่งอยู่ทางขวามือ
จึงให้ เด็ก หยิบ ออกเสีย ๕ สตางค์
แล้วถามว่า เหลือสตางค์ (๑๗
สตางค์) แต่ครูไม่ควรใช้ ว่าขอยืม
มา ควรใช้ ว่าเอาสตางค์ สิบมา
แตกเป็นสตางค์แดง เมื่อเอาสตางค์
สิบ มา จาก กอง ซ้าย มือ เสีย ๑ อัน
สตางค์ สิบ เหลืออยู่ก็ยังมี ๑ ถาม
ว่าสตางค์ นาย แดง เหลือ อีก เท่าใด
(๑๗ สตางค์) (ถามให้มากอธิบาย
แต่น้อย) แล้วให้ ทำแบบฝึกหัด

ตำรารวมหลักวิชาครู

ตัวอย่างที่ ๓

(ตอบอย่างขอยืม)

นายแถม คต.
 ชย ๔๖ คต.ค. ชย
 หนังสือเลข ๒๗ คต.
 ถามว่านายแถมเหลื
 คต.ค. กต.ค.ค. ?

วิธีทำ

สิบ แดง

นายแถม ๔ ๖

ชยหนังสือ ๒ ๗

๗ ๘

ตอบ เหลือ ๑๘ คต.

ตัวอย่างที่ ๔ บวก

(โจทย์ เป็นจำนวน

ตัวอย่างที่ ๓ กัดชน ท่านองเคียด

กับกับตัวอย่างที่ ๒ เมื่อเด็กเข้าใจ

แล้วให้ ทำแบบฝึกหัดท่านองตัวอย่าง

ที่ ๓ ที่ ๒ จนเข้าใจดีเสียก่อน แดง

ในคณน ต้องพูดเป็นคต.ค. ใจก่อน

เสมอไป

หมายเหตุ เมื่อเด็กทำเลขอย่าง

ตัวอย่างคต.ค.ได้ ดีแล้ว คต.ไปครู

เปลี่ยน เป็น จำนวน ชย สิ่งของ แทน

คต.ค. แล้วจึงสอนตัวอย่างใหม่

คต.ไปใน ท่านอง น โจทย์ เป็น

จำนวนสิ่งของคต.คต.คต.ไป

เมื่อ เด็กทำ เลข อย่าง คต. อย่าง

คต.ค.ได้ คต.ของทั้งบวกและลบแล้วครู

ตัวอย่างที่ ๕. ตอบ

(โจทย์จำนวนของ)

ฉัน มีส้มอยู่ ๔๗

ผล ให้น้องเสีย ๓๘

ผล ฉันเหลือส้มอีก
กี่ผล?

สืบ หน่วย

๔ ๗

๓ ๘

๑ ๗

ตอบ ๑๗ ผล

ก. วิธีสอนคุณเบองตน

การสอนคุณเบองตน ควรต้องดำเนินการสอน
ภายหลังเมื่อเรียนรู้จักบวกจกตัวลบแล้ว และดำเนินการ
สอนดังต่อไปนี้

๑. ใช้ของจริงให้เด็กนับรวมกัน ๒ จำนวน ก่อน
เช่นจะให้เด็กเรียนรู้ว่า ๒×๔ เป็น ๘ ก็ให้เขา
 $๒ + ๒ = ๔$, $๔ + ๒ = ๖$, $๖ + ๒ = ๘$ หรือ $๒ + ๒ + ๒ + ๒ = ๘$

๒. อธิบายให้เด็กเข้าใจว่า วิชาคูณคือวิชาบวก
นั่นเองเช่น $๒ \times ๔ = ๘$ ก็หมายความว่า ๒ บวกกับ ๔
ครั้ง เช่นนี้เป็นต้น

๓. เมื่อเด็กเข้าใจว่า วิชาคูณคือวิชาบวกจำนวน
เท่า ๆ กันหลาย ๆ ครั้งแล้วก็ให้ท่องสูตรคูณ ก่อนจะให้
ท่องสูตรไหน ต้องสอนให้เข้าใจเสียก่อน

๔. เมื่อเด็กจำสูตรคูณได้แล้วก็ทำแบบฝึกหัด คือ
จำได้สูตรไหนก็ให้ทำแบบฝึกหัดสูตรนั้น และดำเนิน
วิธีสอนดังตัวอย่างต่อไปนี้

ข้อ ๑ เนื้อเรื่อง	วิธีสอน
ตัวอย่างที่ ๑ คน ๆ หนึ่งมีขา ๒ คน ๆ หนึ่งมีขา ๒ ขา ถ้าคน ๘ คนจะมี (๓๖) ถามเด็กว่า การที่เราจะ	ครูถามนักเรียนว่า คนหนึ่งมี กี่ขา? ๒ คนมีกี่ขา? ๘ คนมีกี่ขา?

ชาวรวมกันกี่คน?

วิธีทำ ก.

$$๒ + ๒ + ๒ + ๒ + ๒$$

$$\times ๒ + ๒ + ๒ = ๑๖$$

ตอบ มี ๑๖ คน

วิธีทำ ข.

คน ๘ คน

คนละ $\times ๒$ บาท

มี ๑๖ บาท

ตอบ มี ๑๖ บาท

ทราบได้ว่า ๘ คน มีจำนวนเราทำอย่าง
ไร จึงจะทราบได้ เด็กคงบอกว่า

นับดู หรือนับรวมกัน ครูถามว่า
การนับรวมกันที่เราเคยเรียนมาแล้ว

เรียกว่าวิธีอะไร? (บอก) ๒ บาท

บอกกันกี่ครั้งจึงจะได้ ๑๖ บาท? (๘ ครั้ง)

การที่เขา ๒ บาท กัน ๘ ครั้ง เพื่อประ
สงค์อะไร? ๒×๘ เป็นเท่าไร?

(๑๖) ครูจึงอธิบายให้นักเรียน

ทราบว่า เลขที่จำนวนเท่าๆกัน

บอกกันเอง หดหาย ๆ หนึ่งเรียกว่า วิธี

คูณ และอธิบายอีกว่า ๒ บาท กัน

๘ ครั้ง ก็ คือ $๒ \times ๘ = ๑๖$ เครื่อง

หมาย $\times$ เรียกว่า เครื่องหมายคูณ

และยกตัวอย่างอื่น ๆ ให้ นักเรียน

เข้าใจอีก แล้วให้ท่องสูตรคูณแม่ ๒

ควอดอย่างท ๒ โรงเรียน
เรียน หนังสือ แบ่ง ออก
เป็น ๔ ชั้น ๆ ละ ๓๐ คน
รวม ทั้ง หมด ม นก
เรียน ก คน ?

วิธีทำ ก.

ชั้นท ๑ ม ๓๐ คน

,, - ๒ ,, ๓๐ ,,

,, - ๓ ,, ๓๐ ,,

,, - ๔ ,, ๓๐ ,,

รวม ๔ ชั้น ม ๑๒๐ ,,

วิธีทำ ข.

มชั้นละ ๓๐ คน

นักเรียน ม $\times$ ๔ ชั้น

ทั้ง ๔ ชั้น ม ๑๒๐ คน

==

ตอบ ๑๒๐ คน

ต้องให้ นักเรียน จำ สูตรคูณได้

ถึงแม่ ๔ เด็ก กอน ครถามนักเรียน

ว่า แบ่ง ออก เป็น กชั้น (๔ ชั้น) ชั้น

ละ ก คน ? (๓๐ คน) เราอยาก

ทราบ ว่า ๔ ชั้น ม ก คน จะ ทำ อย่างไร ?

(นับ รวม กัน) ตาม วิธี เลข คณิต

นับ รวม กัน เรา เรียก ว่า จี ออะไร ?

(บวก) แล้ว ครตง จี ทา ก. ให้

เด็ก บว ก กัน ก็ จะ ได้ ๑๒๐ คน คร

อธิบาย ให้ เด็ก ทราบ ว่า การ บว ก

จำนวน เท่า ๆ กัน หดาย ๆ ครว ง เสีย

เดดามาก ด้วย ก คว อย่าง มาถาม

เด็ก ว่า ๒ บว ก กัน ๔ ครว เป็น เท่า

ไร ? (๘) เรา จะ ทำ ให้ ถด เข่า เรา

จะ ใช้ จี อไร (ทว ค่า หรือ คุณ)

นักเรียน ๔ ชั้น ๆ ละ ๓๐ คน เรา จะ

ทำ ให้ ถด เข่า จะ ใช้ จี อไร ? (คุณ)

ครูคงดอย่างวิชา ข. ให้คูนนกระ
 ดานดำ เอา 4×6 ก้อนเพราะ ๖
 เป็นหกทศหน่วย $6 \times 4 = 24$; ๒๔
 เป็นหนึ่งร้อย สองเป็นหกสิบ ๔
 เป็นหกทศหน่วย สองเป็นหกสิบ
 เป็นหนึ่งร้อย จึงเขียน ลง ตรงดอ
 คงข้างขวามือก่อน ส่วน ๒ ที่เป็น
 หกสิบ หรือแลดต่างค ๓๐ มา
 ได้ ให้เก็บไว้รวมกับหก ๓๐ แล
 เอา 4×3 หกสิบได้ ๕ หรือได้ ๕
 ตรงหกสิบแล้ว เอา ๒ ที่ได้ มา จาก
 หกทศหน่วย รวม เข้า กับ ๔ ก็จะได้ ๖
 ตรงหกสิบหรือ ๖๐ เขียนเลข ๖
 ลงข้างซ้ายเลข ๔ เป็น ๖๔

การตั้งอันดับครุณอื่นๆ ก็ดำเนิน
 โดยวิธีเดียวกัน แต่เมอมตัวคุณ
 ๒ ตัว คราวใช้วิธีสอนเพิ่มชื่อนอก
 ให้ ทำแบบฝึกหัดให้ มาก

ง. วิธีสอนหา

การสอนหาเบื้องต้น ต้องสอนที่หลัง บวก ลบ
คูณ และให้นักเรียนท่องจำสูตรคูณได้บ้างแล้ว ดำเนิน
การสอนดังต่อไปนี้

๑. ใช้ของจริงให้ เด็กแบ่งกัน ตั้งแต่จำนวน ผู้แบ่ง
๒ คน

๒. ให้นักเรียน ตอบเป็นเลข คิดในใจ ตามข้อ ๑
ตัวตั้งไม่เกินหลักสิบ ตัวหารไม่เกิน ๒ จะเศษบ้างก็ได้

๓. ทำโจทย์เกี่ยวกับหาร ตัวตั้งไม่เกินหลักสิบ
ถ้าตัวหารไม่เกินหลักหน่วยให้นักเรียนคิดในใจ เมื่อคิด
เขียนโจทย์ให้ ทำเป็นวิธีเลข ทำเป็นวิธีเลขไม่ได้ครู
จึงใช้วิธีสอนต่อไป

เนื้อเรื่อง	วิธีสอน
ตัวอย่างที่ ๑ นายดี มี สตางค์ อยู่ ๒๕ สตางค์ แบ่งให้ของ	ใช้ สตางค์ สับ และ สตางค์ แดง เช่นเดียวกับวิธีสอน บวก ลบ ที่ สอนมาแล้ว ครูถามนักเรียนว่า

๒ คน จะได้คนละ
กี่สตางค์?

$$\begin{array}{r} \text{สิบ} \quad \text{แดง} \\ ๒ \quad ๒ \\ \hline ๒) \quad ๒ \quad ๔ \\ \quad ๒ \\ \hline \quad \quad ๔ \\ \quad \quad \underline{๔} \\ \quad \quad \quad ๐ \end{array}$$

ตอบได้คนละ ๓๒ สต.

๒๔ สตางค์ มีสตางค์สิบอยู่ก่อน
มีสตางค์แดงอยู่ก่อน แล้วถาม
เด็กว่า แบ่งให้คนกี่คน ครูอธิบาย
ให้นักเรียนทราบว่า การแบ่งของ
ต่าง ๆ ต้องแบ่งไปจากหลักสิบก่อน
เช่น แบ่งสตางค์ ๒๔ สตางค์ ให้แก่
เด็ก ๒ คน ก็แบ่งมาจากสตางค์
สิบก่อน ถามนักเรียนว่า สตางค์
สิบ ๒ อัน แบ่งให้เด็ก ๒ คนได้คน
ละเท่าไร (๓ สตางค์ สิบ) หรือ
๓๐ สตางค์ แล้วให้แบ่งหลักสตางค์
แดงที่เหลืออยู่ เด็กก็คงแบ่งได้อีก
ของละ ๒ สตางค์ ครูจึงถามว่า
๒๔ สตางค์ แดง แบ่งให้คน ๒ คน
ได้คนละเท่าไร เด็กก็คงตอบได้ว่า
๓ สตางค์ สิบกับ ๒ สตางค์ แดง ครู
ถามว่า ๓ สตางค์ สิบกับ ๒ สตางค์

ตั้งเป็นราคาเท่าไร (๓๒ สี่ตัว)

ณนเด็ก ๒ คนได้รับสี่ตัวคนละ

เท่าไร? (๓๒ สี่ตัว) แล้วครู

จึงทำเป็นวิธีเลขให้ เด็กคนกระดาน

ดำ เช่นตัวอย่างในช่องเนื้อเรื่อง

ตัวอย่างที่ ๒ มีส้ม

อยู่ ๓๘ ผล แบ่งให้

เด็ก ๓ คน คนละ

เท่าๆ กันจะได้คนละ

กี่ผล?

ตัวอย่างที่ ๒ ไม่ต้องใช้สี่ตัว

และไม่ต้องตั้งหลักสิบหลักแดง ให้

เด็กเข้าใจว่าหลักสิบหลักหน่วย เด็ก

คงเข้าใจเพราะได้เรียน มาจาก วิธี

บวกแล้ว แต่ครุฑหาของจริงมา

ให้เด็กแบ่ง เรียกเด็กมาแบ่งให้

หน้าชั้น เด็กจะแบ่งได้คนละ ๖

แล้ว ครูทำเป็นวิธีเลขให้ คนกระ

ดานดำ ถามเด็กว่า แบ่งให้คนละ

(๓คน) ๓คนแบ่งส้มกี่ผล (๓๘ผล)

๓ กี่ครั้งจึงจะได้ ๓๘ (๖ ครั้ง) ส้ม

๓ แบ่ง ๓๘ (๓๘) แบ่งให้ คน

๖
๓) ๓๘

ตอบ ๖ ผล

๓ คนได้คนละครึ่ง (๖ ผล)

แล้วครูจึงอธิบายให้เด็กทราบว่า
การแบ่งถ้าทำเป็น วิชิตะ คือ วิชิตะ
วิชิตะ คือ วิชิตะ แบ่ง การแบ่งของ
ต่าง ๆ ต้องแบ่ง มาจาก จำนวนมาก
ก่อน แล้วจึงค่อยแบ่งจำนวนน้อย ๆ
ตามไปทีละที ให้เด็กเรียนทำแบบ
ฝึกหัดจนเข้าใจ แต่โจทย์แบบ
ฝึกหัดตัวตั้งไม่เกินหลักสิบ

ตัวอย่างที่ ๓ โรง
เรียนหนึ่ง มีนักเรียน
๓๓ คน ถ้าแบ่ง
ออกเป็น ๒ ชั้น ๆ
ละเท่า ๆ กันจะมีชั้น
ละกี่คน?

ครูถามเด็กว่า นักเรียนทั้งหมด
มีเท่าไร? (๓๓) แบ่งออกเป็น
กี่ชั้น? (๒ ชั้น) ครูถามว่า เป็น
วิชิตะไร? (หารหรือแบ่ง) อะไร
เป็นตัวหาร อะไรเป็นตัวตั้ง แล้ว
ครูเขียนโจทย์ตัวอย่างลงในกระดาน

๒) ๑๖๗ (๕๘

๑๐

๑๗

๑๗

๕๕

ตอบมีจำนวน ๕๘ คน

ด้านตัวอาหารให้เด็กดูโดยวิธีถามว่า
หรือหา แล้วจึง อธิบายให้นัก
เรียนทราบว่า วิธีหารก็คือวิธีคูณ
กับวิธีลบ ตัวอย่างกับตัวแบ่งเป็น
คนกัน ผลคูณคือตัวที่จะเอาไปลบ
ตัวตั้ง แล้วหารต่อไปจนถึงหมด
หน่วย เมื่อถึงหมดหน่วยแล้วยัง
มีเศษ ก็คือตัวเศษที่เหลือ จะหาร
ต่อไปอีกไม่ได้ แล้วทำตัวอย่างให้
เด็กดู หลาย ๆ ตัวอย่าง จึงให้ทำ
แบบฝึกหัด ตัวอย่างเพิ่มเติมด้วย
ตัวหารให้มากขึ้น คำแนะนำสอน
เช่นเดียวกับทบทวนมาแล้ว

จ. วิธีสอนเลขมาตรา

ข้อสำคัญในการสอนเลขมาตรานี้ ครูต้องทำให้
เด็กเข้าใจอย่างชัดเจนว่า สี่ทศนิยม หนึ่งทศนิยม หรือเมตร

หนึ่งยาวเท่าไร ให้หาไม้วา ไม่เมตรมาให้จริง ๆ
 มาตราหาหนกก^๑ให้ซ่ง^๒ให้ด^๓ หรือให้ซ่งด้วยมือได้ ว่า
 หนกคาง^๔หนง^๕ หรือ ปอนค^๖หนง^๗น^๘เท่าไร^๙แน่ ไม่ใช่
 แต่ว่าให้ทองมาตราไปด้วยปากเปล่าเท่านั้น ต้องสอน
 ให้เข้าใจเสียก่อน แล้วจึงให้จากฎ^{๑๐}ฎา^{๑๑}ฎา^{๑๒}หลังเช่นเดียวกัน
 กับการสอนสูตรคูณเลข ดังสอนเลขมาตรา ควรสอน
 ด้วยมาตราเงินเสียก่อน เพราะเกี่ยวเนื่องมากับเลข
 เบื้องต้น การสอนเลขมาตราเงินควรหาของจริงมาให้
 เด็กดู แล้วให้รู้จักค่าและการกระจาย (คือการแลก
 เปลี่ยน) การสอนวิชากระจาย ควรให้เด็กคิดเลขในใจ
 ให้มากจนเห็นว่า เขาใจดีแล้วจึงตั้งคนสอนเลขมาตรา
 ต่อไป ดังตัวอย่างที่จะให้ไว้ต่อไปนี้ :

ตัวอย่างการสอนบวกลบมาตราเงินไทย

ก่อนทบทวนจะสอนตามตัวอย่างต่อไปนี้ เด็กต้องรู้จัก
 วิชากระจายเงินเข้าของดีเสียก่อน ครคร^๑คร^๒คร^๓คร^๔คร^๕คร^๖คร^๗คร^๘คร^๙คร^{๑๐}คร^{๑๑}คร^{๑๒}คร^{๑๓}คร^{๑๔}คร^{๑๕}คร^{๑๖}คร^{๑๗}คร^{๑๘}คร^{๑๙}คร^{๒๐}คร^{๒๑}คร^{๒๒}คร^{๒๓}คร^{๒๔}คร^{๒๕}คร^{๒๖}คร^{๒๗}คร^{๒๘}คร^{๒๙}คร^{๓๐}คร^{๓๑}คร^{๓๒}คร^{๓๓}คร^{๓๔}คร^{๓๕}คร^{๓๖}คร^{๓๗}คร^{๓๘}คร^{๓๙}คร^{๔๐}คร^{๔๑}คร^{๔๒}คร^{๔๓}คร^{๔๔}คร^{๔๕}คร^{๔๖}คร^{๔๗}คร^{๔๘}คร^{๔๙}คร^{๕๐}คร^{๕๑}คร^{๕๒}คร^{๕๓}คร^{๕๔}คร^{๕๕}คร^{๕๖}คร^{๕๗}คร^{๕๘}คร^{๕๙}คร^{๖๐}คร^{๖๑}คร^{๖๒}คร^{๖๓}คร^{๖๔}คร^{๖๕}คร^{๖๖}คร^{๖๗}คร^{๖๘}คร^{๖๙}คร^{๗๐}คร^{๗๑}คร^{๗๒}คร^{๗๓}คร^{๗๔}คร^{๗๕}คร^{๗๖}คร^{๗๗}คร^{๗๘}คร^{๗๙}คร^{๘๐}คร^{๘๑}คร^{๘๒}คร^{๘๓}คร^{๘๔}คร^{๘๕}คร^{๘๖}คร^{๘๗}คร^{๘๘}คร^{๘๙}คร^{๙๐}คร^{๙๑}คร^{๙๒}คร^{๙๓}คร^{๙๔}คร^{๙๕}คร^{๙๖}คร^{๙๗}คร^{๙๘}คร^{๙๙}คร^{๑๐๐}
 เพียงพอเช่นเงินบาท ๕ บาท เหรียญถึง ๖ เหรียญ

เหรียญต่างก็แดงอัน ถ้าให้เด็กมีไว้คนละห้าร้อยด.

หัวข้อเรื่อง	วิธีสอน
ตัวอย่างที่ ๑ เดิมมีเงินอยู่ ๒ บาท ๓ สตางค์ ๑๕ สตางค์ ภายหลังหามาได้ อีก ๓ บาท ๒ สตางค์ ๗ สตางค์ เดียวกันเงินเท่าไร	ถามให้นักเรียน กระจายมาตรา ด้วยปากเปล่า โดยใช้เลข ตั้งแต่ น้อยถึงก่อน แล้วจึงถาม เกือบเข้า มาหาตัวอย่าง ภายหลังเขียน โจทย์ ลงบนกระดานดำ แล้วถามว่า เดิม มีเงิน อยู่เท่าไร ให้นักเรียน
วิธีทำ	หยิบเงินออกมาตั้งไว้เป็นกองๆ จาก บาทไปหาสตางค์ ถ้านักเรียนทำไม่ได้ ครรทำให้ดู ถามต่อไปอีกว่า มีเงินเท่าไร? ให้หยิบออกมาวางซ้อนกันไว้ตามหลัก บาท สตางค์ แล้วให้นักเรียนถามต่อไปว่า เดียวกันเงินกี่บาท กี่สตางค์ นักเรียนก็จะอ่าน
ตอบ เงิน ๓ บาท ๓ สตางค์ ๒๒ สตางค์	

ว่า ๓ บาท ๓ สัตัง ๒๒ สตางค์ ครู
จึงอธิบายให้รู้ ว่า การบวกเลข
มาครากก็เหมือนกับเลขสามัญ ต่าง
แต่ต้องเขียนเป็นช่องๆตามหลักบาท
สตัง สตางค์เท่านั้น แล้วครูเขียน
วิธีทำเป็นช่องๆให้ คบบนกระดานดำ
(เปรียบให้เห็นว่าคล้ายกระเบ้า)
มี ๓ ช่อง สำหรับเงินบาทของหนึ่ง
เงินสตังของหนึ่ง เงินสตางค์ออกของ
หนึ่ง ถ้าใช้กระเบ้าจริงอธิบายด้วย
ยิ่งดี เมื่อครูเขียนเป็นช่องๆบน
กระดานดำแล้ว อธิบายให้รู้จักใช้
อักษรย่อแทน เพื่อกันไม่ให้ลืม
หลัก ให้นักเรียนทำตาม แล้วครู
ถามว่า เดิมฉันมีเงินเท่าไร ให้
เขียนลงไปทุกช่องแล้วให้อ่านดู จึง
ถามว่าฉันได้อีกช่องบาทของสตัง
ของสตางค์เท่าไร? ก็เขียนลงไป

ข้างต่างทยอยแล้ว ที่ละช่องจึงให้
นักเรียนนับดู รวมกันเป็นช่อง ๆ
ตั้งตนจากช่องสี่ตัวคี่ ไปถึงช่องบาท
แล้วหาตัวอย่างอื่น ๆ มาให้ เด็กดัดอีก
ตามท่านองน จึงให้ ทาแบบฝึกหัด
ระวังอย่าเพื่อให้ ผิดวาทศ.

ตัวอย่างที่ ๒ นินชาย
มาได้เงิน ๒ บาท ๓
สตึง ๒๐ สต. ชาย
เสียได้ ๑ บาท ๕ สต.
รวมเป็นเงินทั้งหมด
เท่าไร ?

บ.	สต.	สต.
๒	๓	๒๐
๑	๐	๕
๔	๐	๓๐

ตอบ ๔ บาท ๓๐ สต.

วิธีสอน ก็ ท่านองเดียวกนกกับตัว
อย่างที ๑ คือ เห็นนักเรียนเอาเงินออก
มาตั้งตามหลัก บาท สตึง สต. ต่างคี่ และ
ให้นับรวมกัน ถ้าช่องสี่ตัวคี่พอจะ
แลกเหรียญสตึงได้ ก็ให้นักเรียน
เอาไปแลกเหรียญสตึง แล้วเอามา
วางไว้ในช่องสตึง ที่เหลือวางไว้
ช่องสี่ตัวคี่ ช่องอื่น ๆ ก็ทำเช่น
เดียวกัน แล้วจึงให้เขียนลง และ
ครูเขียนให้ดูบนกระดานดำ แต่ถ้า
ช่องใดไม่มีเงินให้ ใส่ศูนย์ (๐) แทน

บ.	ตั้ง.	ตั้ง.	อยู่ข้างหน้า อ่านไม่ได้ความ เมื่อ
หนึ่ง ๓	๓	๑๗	เข้าใจแล้ว ให้ทำแบบฝึกหัดจน
สอง ๓	๒	๗	เห็นว่าชำนาญดี จึงสอนตัวอย่าง
สาม ๐	๓	๑๘	ใหม่ต่อไป.
รวม ๖	๑	๑๘	

ตอบ รวม ๖ บาท ๓

ตั้ง ๑๘ ตั้งตางค์

ตัวอย่างที่ ๔ (ลบ
มาตรา)

ใน กระเป๋าเงิน
อยู่ ๔ บาท ๓ ตั้ง
๒ ตั้งตางค์ หักบออก
ไปให้ เสีย ๓ บาท ๒
ตั้ง ๗ ตั้งตางค์ จะ
เหลืออยู่ อีกเท่าไร?

ครูเขียนโจทย์ และเขียนเงิน ลง
บนกระดานดำ ให้ นักเรียน เห็น
ว่า เลขเหล่านี้ คือ จำนวนเงิน ให้
ทุกคน นึกว่า ตน มี กระเป๋าเงิน อย่าง
กนแบบ ๓ ขัน อยู่คนละกระเป๋
๒ ขันหนึ่งเก็บตั้งตางค์แดง ๒ ขันหนึ่งเก็บ
เหรียญตั้งตางค์ อีก๒ ขันหนึ่งเก็บเหรียญ
บาท ๒ จำนวนเลขบนกระดานดำ

	ม.	สต.	สต.
ในกระเป๋าส	๓	๒	
มีหยิบใช้	๒	๗	
เหลือ	๓	๐	๒๐

ตอบ เดือ ๓ บาท ๒๐

สตางค์

ให้ทราบว่า นั่นคือ เขียนแทนจำนวนเงินที่มีอยู่ในกระเป๋าส ให้นักเรียนคิดบรรทัดในสมุดของตน ๓ ช่อง จึงให้นักเรียนวาง ๒ สตางค์ ลงในช่องที่หนึ่ง ๓ สตางค์ ในช่องที่สอง และ ๔ บาท ในช่องที่สาม ถามให้นักเรียนตอบว่า ในกระเป๋ามีเงินอยู่เท่าไร? เงินจะต้องใช้มีเท่าไร ให้เห็นเงินที่คงต้องใช้ จึงให้นักเรียนถามว่า จะต้องใช้ สตางค์ไปเท่าไร เดิมมีอยู่เท่าไร สตางค์ไม่พอใช้ จะทำอย่างไร มีเหรียญสตางค์อยู่หรือไม่ ให้หยิบขึ้นมา ๓ สตางค์ แล้วให้เขาไปแลกสตางค์จากที่เก็บเงิน หรือ จากครูก็ได้ แล้วให้ วาง สตางค์ ที่ แลก มาลงในช่องสตางค์บนสมุด ถามว่า เวลา

หมักต่างคี่ (๒๗) ถ้าใช้เสีย ๗
 ต่างคี่ยังเหลือเท่าไร? (ครูควร
 ทำเลขบนกระดานดำไปด้วย) ถามว่า
 หักเงิน จากของดังตั้งไปแล้วเท่าไร
 (๑ ดังตั้ง) และเหลืออยู่อีกเท่าไร
 (๒ ดังตั้ง) ครูขีด ๓ ออกเขียน ๒ ลง
 แทน ถามว่า เหลือของดังตั้งหัก
 มาแล้วต่างคี่ ได้ต่างคี่ (ครู
 เขียนเลข ๒๕ ลงใต้เลข ๒ บอกนักเรียน
 แล้ว ตอบ ด้วย ๒ ให้นักเรียน เห็น)
 ครน แล้ว จึงใช้วิธีหัก เงินดังตั้ง และ
 บาท ค่อย ๆ ไปจนหมดทุกของ แล้ว
 ในที่สุดจึงถามว่า เหลือเงินเท่าไร
 ให้นักเรียนทำในทำนองนี้หลาย ๆ หน
 จนเข้าใจดี จึงให้นักเรียนทำ โดย
 ใช้วิธีเขียนเลขแทน เมื่อเข้าใจดี
 แล้ว จึงให้ทำแบบฝึกหัดจนชำนาญ

(ก่อนจะสอนตัวอย่างที่ ๔ นี้ ถ้าครู
หาตัวอย่างง่าย ๆ โดยไม่ต้องลบ
ยืมมาสอนเสียก่อนได้ยิ่งดี เด็กจะ
เข้าใจเป็นขั้น ๆ)

หมายเหตุ การสอนคุณ ทาร
มาตราการใช้วิธีนี้ ผิดกันแต่การสอน
การ ต้องตั้งต้นข้อบทไปหา
ตั้งจากที่เท่านั้น การสอนมาตรา
อื่น ๆ นอกจากมาตราเงินก็ควร
สอนวิธีเดียวกัน แต่ว่าเมื่อนักเรียน
เข้าใจแล้ว ครูจึงลดข้อต่าง ๆ
ออกเสีย คงเหลือแค่ข้อบรรยาย
บนเท่านั้น การทำจะได้เร็วเข้า.

๒. การสอนเลขคณิตวิธีต่าง ๆ

เมื่อเด็กเข้าใจเลขคณิตเบื้องต้นแล้ว ก็ตาม

วิธีสอนเลขคณิตวิธีต่าง ๆ ค่ะ ไป ตอนที่สอนเลข
คณิตวิธีต่าง ๆ ค่ะ ไปนั้น จะง่ายกว่าเลขคณิตเบื้องต้น
มาก เพราะเด็กที่จะเรียนก็เป็นเด็กขนาดกลาง และชั้น
เรียนที่สูงขึ้น จะพูดจาอธิบายกันก็เข้าใจได้ง่าย ๆ แต่ครู
ต้องยึดหลักวิธีสอนวิธีอธิบายให้ดี และดำเนินการสอน
คล้ายคลึง กับเลขคณิต เบื้องต้นดังที่กล่าวมาแล้วนั้น ถ้า
หากครูสอนไม่ถูกทาง เด็กก็จะเข้าใจได้ยาก และวิชา
คำนวณจะอ่อน คือ ถ้าฝังรากไม่ดี เมื่อเรียนวิธีสูง ๆ
ขึ้นไปก็จะไม่แน่นคือเข้าใจได้ยากอีกด้วย เลขคณิตวิธี
ต่าง ๆ นั้น มีหลายวิธีด้วยกัน แต่วิธีที่สำคัญที่เป็นราก
สำหรับนำขึ้นไปสู่วิธีสูง ๆ ค่ะ ไปนั้นคือ

๑. ทศนิยมและเศษส่วน

๒. บัญญัติไตรยางศ์ ทั้ง อย่างง่าย และ อย่างยาก

วิชาคำนวณหรือคณิตศาสตร์แบบหารวิธี นอกจาก
ใช้เลขคณิตเบื้องต้นเป็นประจำแล้ว เราจะเห็นวิธีทั้ง ๒ นี้
เกี่ยวข้องไปด้วยเสมอ วิธีสอนเลขคณิตวิธีทั้งสองนี้

ครูจึงต้องอย่าให้มาก ดำเนินตามหลักของการสอนเลข
คณิตคดี และตามวิธีสอนเลขคณิตเบื้องต้นดังกล่าว
มาแล้ว จึงไม่จำเป็นจะต้องกล่าวซ้ำในท่อนอีก ได้กล่าว
มาแล้วครั้งหนึ่งว่า วิธีสอนเลขคณิตถ้าจะอธิบายให้
ละเอียดแล้ว จะต้องยืดยาวเป็นตำราอีกเล่มหนึ่งต่างหาก
ต่อไปนี้จะได้อธิบายและชักตัวอย่างไว้เพียงเล็กน้อย บาง
วิธีเท่านั้น พอเป็นทางสำหรับสอนวิธีสูง ๆ ต่อไป

ก. การสอนทศนิยมรูบ (เศษสิบ)

ในปัจจุบันนี้เขามักจะสอนเลขเศษสิบก่อนเศษส่วน
เพราะว่าเลขเศษสิบนั้นเขียนอย่างเลขธรรมดา และ
เข้าใจได้ง่ายกว่าเศษส่วน การสอนเลขเศษสิบนั้นควร
ดำเนินดังนี้

(๑) สอนให้รู้จักตำแหน่งของเลขเดียวกัน เช่น
ตัวอย่างในวิธีสอนบทตัวอย่างที่ ๔-๕ ในข้อวิธีสอนนั้น
การสอนให้รู้จักตำแหน่งของเลขนี้ ดำเนินจากสิ่งต่าง ๆ
คือ สิบ แดง ดังกล่าวแล้ว และควรสอนอย่างพิสดาร

(๒) ให้หัดแปลงเศษสิบของบาท ให้เป็นสตางค์
เช่น .๕ บาท = $\frac{5}{10}$ ของบาท = $\frac{๕}{๒}$ ของบาท = ๕๐ สตางค์
(ตั้งตัวอย่างที่ได้ อธิบาย มาแล้วในตอนที่ว่าด้วย การสอน
เลขมาตรา)

(๓) หัดแปลงบาทสตางค์ ให้เป็นเศษสิบของบาท
เช่น ๑๕ บาท ๒๕ สตางค์ = ๑๕.๒๕ บาท หรือ ๑๕ $\frac{๕}{๒}$ บาท
ฯลฯ ทำตัวอย่างให้เด็กดูจนเข้าใจแล้ว ให้ทำแบบ
ฝึกหัดจนพอเพียง

(๔) ใช้มาตราเมตริก วิธีใช้มาตราเมตริกนั้นจะทำให้
ให้เด็กเข้าใจได้ง่ายมาก และดำเนินการสอนอย่างวิธี
แปลงมาตราเงิน เช่น ๓.๕ กิโลเมตร = ๓ กิโลเมตร
๕ เฮกโตเมตร หรือ ๑๕๐ เฮกโตเมตร = ๑.๕ กิโลเมตร
หรือ ๓ กิโลเมตรครึ่งเช่นนี้เป็นต้น

เลขเศษสิบที่เกี่ยวข้องกับเลข มาตราคง ทดถาว มาแล้ว
ข้อ ๓-๔ นี้ ใช้สอนปนมากับเลขคณิตเบื้องต้น และควร
สอนให้เด็กเข้าใจอย่างแจ่มแจ้งเสียก่อน ให้ทำแบบ
ฝึกหัดจนชำนาญด้วย สอนได้ตั้งแต่เด็กชั้นประถม ๓-๔

เป็นต้นไป

(๕) ให้รู้จักแปลงเศษสิบของมาตราอื่น ๆ

(๖) เมื่อเด็กเข้าใจ แปลงเศษสิบของเลขมาตรา
ต่าง ๆ และได้ทำแบบฝึกหัดจนชำนาญดีแล้ว ค่อยไปกำหนด
การสอนให้เด็กรู้ว่า ทศนิยมคืออะไร? และบทเรียน
ควรสอนอย่างวิธีสอนบทเรียนด้วยของให้เด็กเข้าใจ และ
ให้ทำแบบฝึกหัด

(๗) เมื่อเด็กเข้าใจว่า ทศนิยมคืออะไรและเข้าใจ
แปลงเศษสิบต่าง ๆ แล้ว ก็ดำเนินการสอนตามหัวข้อ
คือ:-

ก. คุณทศนิยมด้วย ๓๐ ด้วย ๓๐๐ ฯ ตามลำดับ

ข. ทหารทศนิยมด้วย ๓๐ ,, ๓๐๐ ฯ ,, ,,

ค. บวก ลบ—ทศนิยม

ง. คุณทศนิยมด้วยจำนวนเต็ม

จ. ทหารทศนิยมด้วยทศนิยม

ฉ. ทหารทศนิยมด้วยจำนวนเต็ม

ช. บวก, ลบ, คูณ, ทหาร ทศนิยมวิธีต่าง ๆ

ค. ตระกัณ

(๑) ทุก ๆ หัวย่อข้างบนนั้น ให้เด็กมีเวลาทำแบบฝึกหัดจนเพียงพอ แล้วก็สอนเศษส่วนต่อไป ส่วนทศนิยมไม่รับนับเด็กเข้าใจได้ยาก รอไว้สอนภายหลังเศษส่วน

ข. การสอนเศษส่วน

(๑) ก่อนที่จะให้เด็กเรียนเศษส่วน ควรให้เด็กรู้ตัวนะเพาะ (ค.พ.) และตัวหารนะเพาะ (ค.ห.พ.) ตลอดจนการหา ห.ร.ม. ค.ร.น. ให้เข้าใจดีเสียก่อน จึงจะสอนให้รู้ว่า เศษส่วนคืออะไร? การสอนเลขเศษส่วน ควรจะสอนตามลำดับหัวข้อดังต่อไปนี้

ก. ให้รู้เศษส่วนคืออะไร เช่น $\frac{๒}{๕}$ ของส้ม ๓ ผล หรือ $\frac{๒}{๕}$ ของ ๒๕ บาท หมายความว่าอะไร $\frac{๒}{๕}$ ของเลขจำนวนใดจึงจะเท่ากับ ๓๕ เด็กคนหนึ่งใช้ส่ต่างค์ไป ๖ ส่ต่างค์ ยังเหลืออยู่อีก $\frac{๓}{๕}$ ของส่ต่างค์ที่มีอยู่ เต็มมีเท่าไร? เหล่านี้ควรสอนให้เข้าใจโดยแจ่มแจ้งเสียก่อน

ข. ให้รู้จักทอนเศษส่วนให้เป็นอย่างค้ำ

ค. ให้รู้จักทำจำนวนหนึ่งเป็นเศษส่วนของอีกจำนวนหนึ่ง แล้วให้ทอนเป็นอย่างต่ำ เช่น ๒๕ ต่ดาวค์เป็นเศษส่วนของอะไรของ ๓ บาท

ง. แปลงเศษส่วนให้มีเศษและส่วนมากขึ้น น้อยลง แต่ให้ค่าคงเดิม

จ. แปลงเศษส่วนให้มีส่วนเท่ากัน แต่ให้ค่าคงเดิม แล้วชี้ให้เห็นว่า จำนวนไหนมีค่ามากและน้อยกว่ากัน

ฉ. เศษคละเศษเกินคืออะไร? ให้รู้จักแปลงเศษคละเป็นเศษเกิน และเศษเกินเป็นเศษคละ

๑. ให้รู้จักบวกลดเศษส่วน

๒. ให้รู้จักคูณเศษส่วน

๓. ให้รู้จักหารเศษส่วน

๔. ให้รู้จักแปลงเศษสิบเป็นเศษส่วน

๕. ให้รู้จักเศษย่อยและเศษซ้อน

๖. ให้รู้จักแปลงเต็มเศษส่วนและเศษซ้อน

๗. ให้รู้จักทำโจทย์เศษส่วนต่าง ๆ ที่ยากขึ้น

(๒) ดอนให้เด็กเข้าใจอย่างละเอียดกว้างขวาง คือ
ทุก ๆ บทเรียนทบทวนแฉะพอจนคนสอนบทใหม่ควร
ดำเนินการสอนอย่างพิศดาร หรือสอนอย่างบทเรียน
ด้วยของ

(๓) เมื่อสอนให้เข้าใจถึงบทใหม่ให้ทำแบบฝึกหัด
ให้พอเพียงเสียก่อนจึงเริ่มสอนบทใหม่ต่อไป
วิธีสอนเลขคณิตวิธีอื่นๆ ก็ถือหลักเช่นเดียวกัน
และลำดับจากง่ายไปหายาก

ตัวอย่างบันทึกการสอนเลขคณิตอย่างพิศดาร

โรงเรียน _____
ชื่อผู้สอน _____
บทเรียน _____ เลขคณิต _____ เรื่อง _____ เคษถ้วนบทแรก _____
ชั้น _____ มัธยมบท ๓ _____ อายุคิดเฉลี่ย _____ ปี
เวลา ๓๐ นาที.
วันสอน _____ วันท _____ เดือน _____ พ.ศ. _____
เครื่องมือ _____ นักเรียนมีสมุดดินสอและไม้บรรทัดฟด
คนตรวจ _____ ครูมีภาพแสดงบนกระดานดำ

หนึ่งสี่ กากบไว้กับ
 รูปนั้นว่า “ ครึ่ง
 หนึ่ง ของสี่ ๓ ผล ”
 เขียนรูปสี่มุมอีกผลหนึ่ง
 แบ่ง ออก เป็น สี่ ส่วน
 เขียนหนึ่งสี่กากบไว้
 “ เดียว ๓ ของผลสี่
 ๓ ผล ” แล้วบอก
 นักเรียนว่า ครึ่ง
 หนึ่ง เขามองเขียนอีก
 อย่างหนึ่งคือ อย่าง
 “ ๑ ” เดียวหนึ่งเขียน
 อย่างนี้ “ ๑ ” แล้ว
 ถามต่อไปว่า ๒ หรือ
 ๔ ที่อยู่ใต้ เห็นหมาย
 ความว่าอะไร (หมาย
 ความว่าเป็นตัวแบ่ง)

๓. ที่อยู่ บน เส้น $\frac{1}{2}$
 หมายความว่าอะไร?
 (เป็นค่ว^๑ที่ต้องการ)
 บอก น.ร. ว่า เลขค่ว^๑ที่
 เขียนใต้เส้น $\frac{1}{2}$ เรียก
 ว่า “ส่วน” เลข
 ที่เขียน บน เส้นเรียก
 ว่า “เศษ” ครู
 ถามค่ว^๑ไปว่า $\frac{๓}{๔}$ ของเงิน
 ๘ บาทหมายความว่า
 อะไร? (หมาย
 ความ ว่า ๘ แบ่ง ออก
 เป็น ๔ ส่วนเท่า ๆ กัน
 แล้วต้องการ ๓ ส่วน)
 ครูถาม ว่า $\frac{๓}{๔}$ ของ ๘
 บาทเท่ากับเท่าไร?
 (๒ บาท) $\frac{๓}{๔}$ ของ ๓ ฟุต

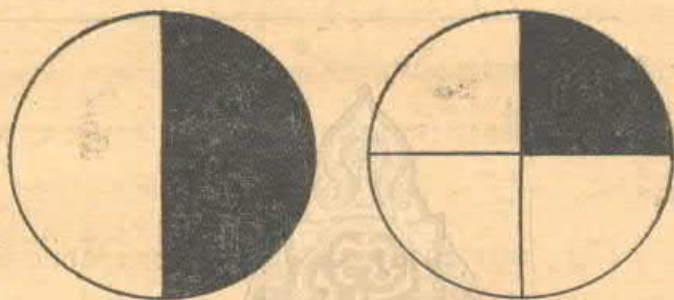
		เป็นเท่าไร ? (๖ นิ้ว) ให้ น.ร. ตัก ไม้บันทึก ฟุตแล้วถามว่า ๖ นิ้ว เป็นอะไร ของ ๓ ฟุต ? (เป็นครึ่งหนึ่ง) เพราะ ฉะนั้น ๖ นิ้ว เป็น เศษ ส่วน เท่าไร ของ ๓ ฟุต ? ๕๐ สตางค์ เป็น เศษ ส่วน เท่าไร ของ ๓ บาท ? ๒ บาท เป็นเศษส่วนเท่าไร ของ ๔ บาท ?
๓ ทวน	ถามทวนท เวียน มา แล้ว	เศษ หมายความว่า ว่าอะไร ? ส่วน หมายความว่าอะไร ? และ หา โจทย์ต่าง ๆ

		ถามให้เด็กคิดตอบ ด้วยปากเปล่า เพื่อ จะทำให้เด็กเข้าใจดี ขึ้นว่า เศษส่วนคือ อะไร
๔ ย่อ	เศษ เป็นจำนวนที่ ต้องการ ส่วน เป็นตัวแบ่ง	เมื่อได้สอนให้เด็ก รู้ว่า เศษส่วน คือ อะไรในชั้น สอน แล้ว ก็ ย่อ ไป ด้วยที่ เดียว เป็นแต่เมื่องานนี้ ก ถามซ้ำ หรือกำชับให้ เด็ก จำไว้ ให้แน่นอย่า เท่านั้นเอง

๕. ใช้

(๑) $\frac{3}{4}$ ของ ๔ เป็น	ให้เด็กทำแบบฝึกหัดตามข้อของเนื้อเรื่อง
เท่าไร?	
(๒) $\frac{3}{4}$ ของ ๓๐ เป็น	ลงในสมุด
เท่าไร?	
(๓) ๖ นิ้ว เป็น เศษ	
ส่วนของ	
๑ ฟุต ?	
(๔) $\frac{3}{5}$ ของ ส้ม ๓๐	
ผลเป็นเท่าไร?	
(๕) ๒ ศอก เป็น เศษ	
ส่วนของ	
๑ วา ?	

๖. รูปภาพบนกระดานดำ



ครึ่งหนึ่งของผลดั้ม

๑ ผล หรือ $\frac{๑}{๒}$ ของ

ผลดั้ม ๑ ผล

เดี่ยวนหนึ่งของผลดั้ม

๑ ผล หรือ $\frac{๑}{๔}$ ของผล

ดั้ม ๑ ผล

บทที่ ๒๐

ว่าด้วยการสอนอ่านฟังเสียงและอ่านเอาเรื่อง
ประโยชน์หรือความมุ่งหมายของการสอนอ่าน

การสอนอ่านมีความมุ่งหมายดังนี้

(๑) เพื่อให้เด็กอ่านหนังสือออก สามารถอ่าน
 หนังสือต่าง ๆ ได้ถูกต้อง

(๒) เพื่อฝึกความจำ เช่นจำเรื่องของหนังสือที่อ่าน
 จำตัวสะกดการันต์ ของคำยาก จำถ้อยคำด้านฉันทโฆษณาร
 จากหนังสืออ่าน เทตวนเป็นต้น

(๓) เพื่อฝึกหัดให้รู้เรื่องจากหนังสือที่อ่าน สามารถ
 อ่านเรื่องราวหรือความคิด ความเห็นของผู้ อื่นที่เขียนเป็น
 ดยลักษณะอักษรได้ เข้าใจ

(๔) เพื่อฝึกหัดความสังเกตพิจารณา เช่นชั้น
 คำ ๆ สังเกตพิจารณาตัวสะกดการันต์ ชั้นสูง ๆ ก็ใช้
 ความคิดพิจารณาเรื่องราวที่อ่านนั้น ว่าเป็นเรื่องอะไร

สอนอ่านฟังเสียงและอ่านเอาเรื่อง ๗๓

เรื่องจริง หรือแต่งขึ้น เรื่องนั้น มีข้อความเป็นอย่างไรมีตกอยู่อย่างไร ? ฯลฯ

(๕) เพื่อเป็นประโยชน์ในการเรียนวิชาประเภทอื่นๆ การอ่านออกเขียนได้เป็นพื้นฐานของวิชาต่างๆ ซึ่งบุคคลทุก ๆ คนควรจะมี เพื่อเป็นเครื่องมือหรือเป็นกุญแจสำหรับเปิดประตูไปหาวิชาต่างๆ เพราะวิชาต่างๆ ที่เรียนย่อมอาศัยการอ่านการเขียนทั้งสิ้น.

ชนิดของการสอนอ่านในโรงเรียน

การสอนอ่านในโรงเรียนแบ่งออกเป็น ๒ ชนิด คือ อ่านออกเสียง และอ่านเอาเรื่อง ไม่ว่าสอนอ่านขั้นไหน และสอนภาษาอะไร ย่อมแบ่งการสอนอ่านออกเป็น ๒ ชนิดดังกล่าวแล้วแต่ขั้น.

ครู ที่ ย่อม หัดมาก จะสอน อ่านให้ แก่เด็กไม่ถูกทาง เด็กจึงอ่านหนังสือออกช้า และไม่ค่อยเข้าใจในเรื่องที่อ่าน ทว่าครูสอนผิดวิธีนั้น เช่น.

ก. ให้ เด็กเรียนอ่านจากหนังสือแบบเรียนเท่านั้น

ข. ปล่อยให้เด็กบอกกันเอง ตามคำฟังมากกว่า
ครูสอน

ค. การสอนของครูผู้ดี และช่วยเหลือนักเรียน
เพียงพอ กว่าเด็กจะอ่านหนังสือออกก็กินเวลาช้านาน.

การสอนอ่านเมื่อจะอธิบายถึงวิธีสอน จึงจะได้
แบ่งออกเป็น ๒ ตอน คือตอนแรกเรียนหรือตอนที่อ่าน
หนังสือยังไม่ออก และตอนที่อ่านออกแล้ว การที่ต่าง
แบ่งเช่นนั้นเพราะ ในเวลาทำการสอนย่อมมีวิธีต่าง
กัน และข้อที่ควรเข้าใจได้แก่ลักษณะที่ต่าง ๆ กันด้วย คือ
ค่อย ๆ ให้ ดูนตามลำดับจากง่ายไปหายาก. ฯลฯ

วิธีสอนอ่านตอนที่อ่านหนังสือยังไม่ออก

พอเด็กแรกเข้าเรียนก็มุ่งจะให้อ่านหนังสือได้เป็นสำคัญ
เพราะการอ่านออกเป็นทางสำหรับเรียนวิชาอื่น ๆ ต่อไป
ในหลักสูตร และตารางสอนสำหรับชั้นเด็ก ๆ จึงมีเวลา
เรียน อ่านมากชั่วโมงกว่าวิชาอื่น ๆ การสอนอ่านเด็กแรก
เรียนมุ่งจะให้ อ่านออกเร็ว รักเรียนการอ่าน และเข้าใจ

สอนอ่านฟังเสียงและอ่านเอาเรื่อง ๗๕

ใจเรื่องที่อ่านบ้างเล็กน้อย คราวจึงควรดำเนินการสอนดังต่อไปนี้

(๑) ให้เรียนพยัญชนะตามอักษรกต่าง ส, ต, ฒ, ให้เรียนทีละน้อย ๆ ค่ะ ยกเว้นตัวที่ยังไม่จำเป็นอย่างอื่น เช่น อ. ฃ. ฉ. ณ. ญ. จ. ค. ข. พ. ฯลฯ และการเรียนครั้งแรกไม่ควรเรียนจากหนังสือแบบเรียน ต้องให้เรียนอ่านจากตัวอักษรที่ครูเขียนบนกระดานดำ หรือตัวอักษรบนแผ่นกระดาษตัวใด ๆ ทางให้ดูหน้าชั้น และสอนพยัญชนะตัวไหน ควรเทียบเคียงกับสิ่งต่าง ๆ ที่เด็กรู้อยู่แล้ว เพื่อให้เด็กสังเกตและจำตัวอักษรได้ง่าย เช่น ก. (ไก่) จ. (จวน) ด. (เด็ก) ต. (เต่า) ฯลฯ

(๒) ให้เรียนสระ ๒๘ สระ สอนทีละน้อย ๆ และค่อยสอนไปตามลำดับ จากที่จำเป็นไปหาที่ไม่จำเป็น จากที่เรียนง่าย เขียนง่าย จำง่ายไปหายาก.

(๓) เมื่อสอนถึงพยัญชนะและสระตัวไหน ต้องฝึกหัดให้เด็กเขียนไปพร้อม (ดังในบทที่ว่าด้วยการคัดลายมือ) เพื่อให้เด็กจำได้เขียนถูก.

(๔) ผสมอักษรให้อ่าน ไม่ต้องรอให้เด็กเรียนสระและพยัญชนะครบทุกตัว เพราะเด็กจะไม่รู้ความหมายและจะเบื่อการเรียน พอเด็กจำพยัญชนะและสระได้บ้างแล้ว ก็ผสมคำผสมประโยคที่ง่าย ๆ ให้อ่าน เช่น ก. + ว. (อว) ว่า กว. (หมายถึงอีกา) ง. . งู, (หมายถึงงู) ฯลฯ เช่นนี้เป็นต้น ให้เด็กได้อ่านพยัญชนะและสระไปพร้อม เช่นพยัญชนะอะไร สระอะไร อ่านว่าอย่างไร เช่นนี้เสมอไป เด็กจะอ่านออกเร็ว เกิดความสนุก ความพอใจ ชอบอ่านชอบเรียนยิ่งขึ้น.

(๕) สอนพยัญชนะและสระที่ยังไม่ได้เรียนเพิ่มขึ้น ให้อ่านให้เรียนจนครบทุกตัว ให้อ่านออก จำได้ เขียนได้ทุก ๆ พยัญชนะและสระ

(๖) ให้เรียนแจกลูกตามแม่ ก. กว. ตามลำดับ

(๗) ผสมคำผสมประโยคให้อ่านคำสี่ตามัว ฯลฯ และถามให้เด็กผสมอักษรไปพร้อม เช่นพยัญชนะอะไร สระอะไร อ่านว่าอย่างไร คำสี่ตามัว หมายความว่าอะไร มื่อแป คืออย่างไร งูตุ คืออย่างไร ฯลฯ ให้เด็กทราบ

ความหมายของคำของประโยคต่างๆ

(๘) ให้เรียนวรรณยุกต์จำวรรณยุกต์ได้ และ
เรียนผัน มาตรา ก.กา. ตามอักษรกลาง สูง ต่ำ ให้จำ
ได้แม่นยำ และเขียนได้ถูกต้อง มาถึงตอนนี้เป็นตอน
สำคัญ ครูต้องใช้วิธีสอนให้ดี ไม่ใช่ใช้วิธีบอกเมื่อ
อยากให้เด็กอ่านคำไหนออกต้องใช้วิธีสอนให้เด็กเข้าใจ

(๙) ชี้มความรู เช่น ผักหัดให้ทายตัวอักษร ทาย
สระ ทายวรรณยุกต์ ทายคำ ทายประโยค คล้าย ๆ กับ
วิธีเขียนตามคำบอก เช่น เรือไฟ ภูเขา ภูเขาไฟ ฯลฯ
เช่นนี้เป็นต้น จะเขียนทายเป็นกระดานคำให้เด็กอ่าน หรือ
บอกให้เขียนลงในกระดานชนวนแล้วครูตรวจให้ก็ได้ ถ้า
อ่านไม่ออก เขียนผิด ก็แนะให้ใหม่จนเข้าใจ

(๑๐) ให้เรียน ห. และ อ. นำ และผันอักษรที่
ห. และ อ. นำให้ถูกต้อง

(๑๑) ให้เรียน อักษรสูงนำอักษรต่ำ เช่น ขย่ำ
เขมา ฯลฯ

(๑๒) ให้เรียนแม่กง (หรือมาตรากัง) และผัน

ให้ถูกต้อง ให้อ่านให้ถูกต้อง และเขียนแจกถูไ้จาก
ความจำ

(๓๓) ให้เรียนแม่ คน, กม, เกย, เกอว, กก,
กต, แกรบ, ทำนองเดียวกับเขียนแม่กง ที่ตรงไหนเห็น
ว่าควรให้ท่องจำก็ให้ท่อง

(๓๔) ให้เรียนอ่านคำที่มีตัวสะกดกัารันต์ต่างๆ และ
ให้เขียนได้ถูกต้อง

เมื่อครูสอนตามลำดับและสอนถว้ขว้มาถึงข้อนี้แล้ว
เด็กก็ควรจะอ่านออก และจะเดี่ยวตาเพียง ๔-๕ เดือน
เท่านั้น ถ้าเด็กอ่านไม่ออกก็คงเป็นเพราะครูสอนผิดวิธี
หรือวิธีสอนของครูไม่ดีพอ

(๓๕) ให้อ่านหนังสือแบบเรียนอ่าน เมื่อสอนจบ
ตามข้อต่าง ๆ ที่กล่าวแล้ว ก็ให้เด็กอ่านในหนังสือแบบ
เรียนอ่านเล่มใดเล่มหนึ่ง ทบทวนรวบรวมการบังคับ
และอนุญาตให้ใช้ ในโรงเรียน ได้แก่หนังสือที่เป็นเรื่อง
เป็นนิทาน เป็นคติและสอนให้เด็กอ่านออกเร็ว เช่น
นิทานอีสป ขรรพจักรยา ฯ ต ฯ อธิบายให้เด็กทราบ

เรื่องที่อ่านและให้จำเรื่องได้

ตอนที่อ่านหนังสือออกแล้ว

เมื่อก่อนนั้นแล้วครูก็จะเบาใจจนมาก เพราะ
เด็กอ่านหนังสือออกแล้ว และจุดสำคัญของการสอนอ่าน
ในตอนนี้คือ

ก. ให้อ่านหนังสือหรืออ่านฟังเสียงให้ถูกต้อง
ข. ให้รู้และเข้าใจเรื่องจากหนังสือที่อ่าน เมื่อ
เป็นไปตามข้อที่อ่านได้ จึงเรียกว่าอ่านหนังสือได้ ค
ครูควรดำเนินการสอนตามหลัก ดังนี้

ก. สอนให้อ่านหนังสือหรืออ่านฟังเสียงให้

ถูกต้อง ที่ว่าอ่านหนังสือหรืออ่านฟังเสียงได้ถูกต้องนั้น
ดังนี้คือ

(๑) ให้อ่านให้ชัดอีกขระ คือ อ่านให้ชัด ร.ด.
ถ้าเด็กอ่านไม่ชัด ครูก็อ่านเป็นแบบให้ และให้อ่านบ่อยๆ
เช่นเด็กอ่านคำว่า “รถไฟ” ไม่ถูก ครูก็อ่านเป็นแบบให้

และยกเอาคำต่าง ๆ ที่คล้ายกันมาให้เด็กอ่านบ่อย ๆ จน
ชำนาญและคล่องปาก เช่น เรือไฟ รถราง เขาวัว ฯลฯ

(๒) ให้อ่านให้ชัดถ้อยชัดคำ คือให้รู้จักเน้นถ้อย
เน้นคำ ในคำต่าง ๆ ที่ควรเน้น เพื่อให้เรื่องที่เขาอ่านเด่นขึ้น
เช่น “^๕ทอง” “^๕ประเทศนี้” เป็นต้น ถ้าอ่านไม่เด่น
ผู้ฟังอาจจะได้ยินเป็น “^๕ด่ง” หรือ “^๕ประเภทนี้”
ก็ได้

(๓) ให้อ่านให้ถูกจังหวะพอเหมาะ คืออ่านไม่ให้
ช้าเกินไป หรือเร็วจนรวน เพราะจะเป็นเหตุให้อ่านไม่ชัด
ถ้อยชัดคำ และไม่ควรให้อ่านช้า ๆ ซาก ๆ ควรอ่าน
เป็นแบบให้ และโดยมากการที่เด็กอ่านจังหวะไม่เหมาะ
นั้นคงเป็นเพราะอ่านหนังสือไม่คล่อง - จึงควรให้ฝึกหัด
อ่านให้มาก ๆ เพื่อจะได้ อ่านคล่อง และถูกจังหวะ
พอเหมาะ

(๔) ให้อ่านให้เหมือนเสียงพูด คืออ่านให้ชัด
รู้จักเว้นวรรคเว้นตอน และรู้จักแบ่งวรรคให้สั้นเข้า

กับระวังไม่ให้หัดเสียงผิดปกติ ถ้าเด็กอ่านไม่ชัดถ้อย
ชัดคำ ก็ฝึกหัดให้ว่า คำว่าประโยค ให้เหมือนเสียงพูด
ธรรมชาติจนชินเสียก่อน แล้วจึงให้อ่านต่อไป

๕. ให้อ่านให้ตกวรรคตอน ถ้าอ่านในข้อ ๔ ได้ดี
จนกระทั่งอ่านเร็วไปด้วย เพราะเมื่ออ่านให้เหมือนเสียงพูด
ได้แล้ว ก็คงจะตกวรรคตกตอนไปเอง แต่ระวังอีก
อย่างหนึ่ง อย่าให้เด็กหยุดวรรคเมื่อมีความเป็น ๒ นัย
เพราะจะทำให้ความเสียไป และผู้ฟังอาจจะเข้าใจผิดไป
ก็ได้ เช่น “คนเราเมื่อเกิดมาแล้วก็ตาย คนที่อยู่ก็เขา
กันไปฝังเสียยังมาซ้ำ” หรือ “จากไปไหนเสียนานนม
คิดโศกเป็นกอง” เช่นนี้ ถ้าวรรคตรงคำกว่า คน
ที่อยู่—ก็เขากันไป, หรือจากไปไหนเสียนาน แล้วจึงอ่าน
ต่อไป เช่นนี้ ผู้ฟังอาจจะเข้าใจผิดไปอย่างอื่นก็ได้

๖. ให้รู้จักอ่านเครื่องหมายต่าง ๆ เช่น “ฯ”
“ฯลฯ” “!” และเครื่องหมายอื่น ๆ ที่จากบน เช่น
คำว่า “ทรงพระกรุณา” “สัตว์ & เทพทั้งหลายอย่าง

เช่น ช้าง ม้า โค กระบือ ฯลฯ” ดังนั้นเป็นต้น

๗. ให้รู้จักอ่านคำที่ออกเสียงตัวสะกด การที่อ่าน

ออกเสียงตัวสะกดนี้ เป็นการอ่านตามความนิยมโดยมาก เพราะถ้าอ่านตามตัวแล้วจะไม่ไพเราะก็ต้องจอง เช่น “กระทรวงธรรมการ” “พิชัยสงคราม อ่านเป็น “ท่ามะ, ไชยะ” เป็นต้น ครูควรสอนให้เด็กทราบและเข้าใจ

๘. ให้รู้จักอ่านออกเสียงให้พอเหมาะแก่จำนวนผู้ฟัง
คือ แบ่งเสียงให้พอเหมาะแก่จำนวน ผู้ฟังไม่ให้เบาเกินไป และดังเกินไป ต้องดูจำนวนผู้ฟังด้วย

เมื่ออ่านได้ดตามข้อต่าง ๆ ที่กล่าวแล้วนี้ เรียกว่า อ่านฟังเสียงได้ถูกต้อง

๙. ให้รู้และเข้าใจ เรื่อง จาก หนังสือ ที่อ่าน
และให้รู้จักถ้อยเรื่อง จับใจความในเรื่องได้

นอกจากมุ่งให้อ่านถูก อ่านดีแล้ว ต้องมุ่งให้เด็กอ่านรู้เรื่องด้วย ความประสงค์ของการสอนอ่านชั้นคำ มุ่งจะให้เด็กอ่านออกเร็วเป็นสำคัญ สำหรับชั้นสูง ๆ

มุ่งจะให้^๕อ่านถูก อ่านดี และเข้าใจเรื่อง จับ^๕เรื่องได้
เป็นสำคัญ ฉะนั้นครูต้อง^๕ดำเนินการสอนให้^๕ดี ถึงจะได้^๕
กล่าวต่อไปในการสอนอ่านเอาเรื่อง

การสอนอ่านเอาเรื่อง

ความประสงค์ของการสอนอ่านเอาเรื่อง

(๑) เพื่อให้เด็กอ่านออกเสียงชัดเจน เพราะการ
อ่านออกเสียง ถ้าผู้อ่านไม่รู้^๕จากเรื่องราวอยู่บ้างแล้วจะ
อ่านให้^๕ดีไม่ค่อยได้

(๒) เพื่อให้เด็กจำเรื่องที่อ่านไปใช้ให้เป็นประ
โยชน์ เช่นให้เกิดความรู้ และแก้ปัญหา ช่วยในการ
พูด การตอบปัญหา

(๓) เพื่อให้รู้จักวิจารณ์เรื่อง รู้จักพิจารณา
และคิดใคร่ครวญหาเหตุผลในเรื่อง เพื่อเป็นประโยชน์
ในการอ่านการเขียนคำรับคำวิจารณ์ ๆ ต่อไป

หลักของการสอนอ่านเอาเรื่อง

การ สอน อ่าน เอา เรื่อง ควรดำเนินและยึดหลักดัง
ต่อไปนี้

(๑) สอนไปพร้อมกับการอ่านออกเสียงทีเดียว คือ เมื่ออ่านไปถึงไหน เรื่องอะไร ก็ให้เด็กเล่าให้ฟัง และครูอธิบายเพิ่มเติมให้เด็กเข้าใจเรื่องราวเสมอ

(๒) เรื่องที่อ่านถ้าหากไม่ติดต่อกันกับหนังสือที่อ่าน คือเป็นบาง เรื่องบางตอนแล้ว ครูควรเล่าเรื่องมาตั้งแต่ต้น ๆ จนจบรวมกับเรื่องในหนังสือนั้นเสียก่อน เพื่อให้เด็กกระหายและเข้าใจเรื่องดีขึ้น เช่นเด็กอ่านหนังสือเรื่องสังข์ทอง ตอนเลือกคู่ หานเณรหาปดา ครูควรเล่าเรื่องตั้งแต่กำเนิดของสังข์ทองจนมาบรรจบกับเรื่องเงาะในหนังสือเสียก่อน แล้วจึงอ่านเล่าเรื่องในหนังสือที่กล่าวถึงนั้น เพราะเด็กจะขาดความพิจารณาในเรื่องที่อ่าน และจะไม่ตั้งใจไม่สนใจด้วย

(๓) กระเรื่องให้เด็กไปอ่านตามลำพังเป็นการบ้าน หรือให้อ่านเงียบ ๆ เพื่อให้จำเรื่องได้ แล้วสอบถามความรู้อากเรื่องทีอ่าน เช่น ถามให้เด็กเล่าให้ฟัง หรือถามปัญหาให้ตอบ เป็นการสอบข้อเขียน เช่นเป็นต้น เด็กจะเข้าใจได้จับเนื้อความที่อ่านดีขึ้น

(๔) ให้เข้าใจคิดหาเหตุผลในเรื่องที่อ่าน (สำหรับชั้นสูงๆ) โดยครูช่วยแนะช่วยถาม ช่วยชี้ให้

วิธีสอนที่จะทำให้เด็กเข้าใจและจำเรื่องได้

ในเวลาให้เด็กอ่านเรื่องต่าง ๆ ควร สอนและทบทวนในสิ่งต่อไปนี้

ก. อธิบายความหมายของคำ หรือความที่เคลือบคลุมในเรื่องนั้นให้เด็กเข้าใจเสียก่อน เช่น แปลศัพท์ของคำยาก หรืออธิบายความต่าง ๆ ที่เข้าใจได้ยาก เช่น ในหนังสือมหาชาติว่า “เตี้ยกัถาแล้วจะซักอบ” “คปตาหน้าไซ” “ข้าๆ ได้พราธมงาม” เป็นต้น หมายความว่าอะไร ควรอธิบายให้เด็กเข้าใจ หนังสืออื่น ๆ ก็สอนทำนองเดียวกัน

ข. ถ้าพอจะชัดพอให้เห็น หรือให้ดูของจริงได้ก็ชี้ให้เห็นหรือให้ดู เพื่อเด็กจะได้เข้าใจและจำเรื่องได้ เช่น สอนถึงโบราณวัตถุ สถานที่ ทพขอให้ดูหรือแสดงด้วยรูปภาพใด ก็ควรแสดงให้เด็กเห็น เช่น นกเป็นต้น

ค. ช่วยเขียนใจความสำคัญให้ คือให้เด็กช่วย
ย่อใจความสำคัญของเรื่องทีอ่านนั้น แล้วครูช่วยแนะ
ช่วยเกลาและเขียนข้อความให้ดูบนกระดานดำ

ข. ให้เล่าขยายใจความให้ คัดต่อกัน เมื่อเขียน
ใจความสำคัญลงแล้ว ครูก็ควรถามนำ ให้เด็กเล่า
ขยายเรื่องขยายความให้ คัดต่อกัน ให้เล่าคนละตอน
ครูช่วยแนะช่วยแก้ไขข้อที่ผิดที่บกพร่องต่าง ๆ ให้ดี และ
ให้ ได้ความเต็ม

ง. ให้แต่งแผนผังตามความคิดคำนึง ถ้าชั้นสูง
ขึ้นไปก็ให้เขียนภาพหรือแผนที่อย่างหยาบ ๆ จากความ
คิดคำนึงของตนขึ้น เพื่อช่วยให้เข้าใจเรื่องดี และจำ
ได้ ดีด้วย

จะสัมพันธ์นักเรียน เป็นตัว บุคคลหรือวัตถุตัวอย่าง
เด่นชัด ถ้าสอนตามข้อต่าง ๆ อย่างที่กล่าวมาแล้ว
เต็ม ๆ เด็กอาจจะเบื่อจึงควรเปลี่ยนวิธีสอนเสียบ้าง
คือสัมพันธ์ให้เด็กเป็นตัวบุคคลหรือวัตถุในเรื่องนั้น แล้ว
กำหนดใจความ กำหนดหน้าที่ของคนไว้ พอถึงหน้าที่

สอนอ่านฟังเสียงและอ่านเอาเรื่อง ๘๗

ของคนที่จะต้องแต่งคงของพูด ก็ต้องพูดต้องแต่งคงเช่น
เป็นคน และเมื่อแต่งคงเสร็จควรรวมเรื่องอีกครั้งหนึ่ง

สอนให้ คิดใคร่ครวญหาเหตุผลในเรื่อง

ให้เด็กจำเรื่องได้ อย่างเดียวยังไม่พอ เมื่อขึ้น
ตั่ง ๆ ขึ้นไป ควรให้ รู้จักคิดใคร่ครวญหาเหตุผลในเรื่อง
ด้วยเช่น

ก. ความหรือวัตถุเป็นอย่างไร

ข. เหตุการณ์ในเรื่องเป็นอย่างไร เป็นเรื่องจริง
หรือลูกจินตนาการ

ค. ความหมายของผู้เรียบเรียงเป็นอย่างไร

ง. ขนบธรรมเนียมประเพณี ของบ้านเมืองนั้น
เป็นอย่างไร สังเกตได้อย่างไร เหตุอันเป็นต้น แล้วจึง
เอามาเปรียบเทียบกับความในหนังสืออื่น ๆ ครบถ้วน
ทาง ถ้ามให้เด็กคิด—เด็กออกความเห็นในเรื่องนั้น

บทที่ ๒๑

ว่าด้วยการสอนคัดลายมือ

ประโยชน์หรือความประสงค์ของการคัดลายมือ

การสอนลายมือในโรงเรียนนั้น เมื่อจะกล่าวอย่าง
ทั่วไปแล้วมีความประสงค์ ดังนี้

(๑) เพื่อฝึกหัดความสังเกตพิจารณาและให้รู้จัก
เขียนอักษรได้ถูกต้อง เช่นสังเกตความคล้ายคลึงหรือ
ความแตกต่างของพยัญชนะ, สระ และสังเกตตัวสะกด
การันต์ของคำยากต่าง ๆ

(๒) เพื่อฝึกหัดความจำ เช่นจำตัวสะกดการันต์
ของคำยาก เพื่อเขาไปใช้เป็นประโยชน์ในการเขียน
หนังสือให้ถูกต้องต่อไป

(๓) เพื่อฝึกหัดให้เด็กเป็นผู้มีลายมือดี เขียน
หนังสือได้ถูกต้อง อ่านออกและเข้าใจความได้โดยง่าย

(๔) เพื่อฝึกหัดความปราณีต ความสะอาดเรียบร้อย
เป็นผูรักความสะอาด รักความงาม และความ
เป็นระเบียบ

หลักที่ควรยึดถือในการสอนคัดลายมือ

การที่จะหัดให้เด็กเขียนลายมือดี จำเป็นที่จะต้อง
ต้องกวัดจน และเขาใจได้ฝึกหัดให้ดีไปเสียตั้งแต่เมื่อ
เด็กกำลังเรียนอยู่ชั้นต่ำๆ เพราะถ้าปล่อยให้ลายมือ
ไม่ดีไปแต่ชั้นต้นแล้ว เด็กจะเคยมือ เมื่อเลื่อนขึ้นไปเรียน
ชั้นสูงๆจะฝึกหัดดัดแปลงให้ลายมือดีขึ้นได้ โดยยาก เพราะ
เด็กเคยชินเสียแล้ว ข้อที่ควรระวังจะกวัดจนและยึดถือ
เป็นหลักในการสอนคัดลายมือนั้นคือ

(๑) กวดขันการจับดินสอ, ปากกา, ให้ถูกต้อง
และให้วางกระดาษหรือกระดาษให้ตรงหน้า อย่า
ให้เอียงเอน

(๒) กวดขันท่าทางของนักเรียนให้ถูกต้อง เช่น ให้
นั่งตัวตรง คอชิดกับตัว ไม่ให้หงายคอ หรือ
เอนหลัง เอียงคอ, เพื่อช่วยในการเขียนให้เขียนได้ถูกต้อง
และสะดวก ทั้งจิตที่ใจจะปกติ จะเขียนลายมือได้ดีขึ้น

(๓) ทำแบบทศให้แก่เด็ก การเขียนลายมืองดแต่
ชั้นต้นๆ ไม่ควรให้เด็กเขียนจากแบบเขียน หรือจาก

หนังสือตัวหวัด เพราะตัวอักษรในแบบเรียนและตัวอักษร
 หวดนั้น รูปร่างและส่วนดีผิดกันกับอักษรเขียนบรรจง
 ครูจึงควรทำแบบเขียนให้ ถ้าเป็นชั้นต่ำๆ ก็เขียนแบบให้
 ในกระดานชวอนด้วยปลายมือหรือเหล็กแหลม หรือเมื่อ
 จะให้เด็กคัดคำไหน ประโยคไหน ก็เขียนบรรจงให้ดู
 ในกระดานคำก็ได้ ถ้าหากชั้นสูงขึ้นไปก็เขียนแบบให้ใน
 กระดาษและแจกให้ทั่วทุกคน ให้เด็กเก็บรักษาไว้ให้
 เรียบร้อย ไม่ให้ฉีกขาดสูญหาย ครูเองก็ควรมีแบบ
 ประจำไว้สำหรับโรงเรียนบ้าง เช่นเขียนตัวอักษรบรรจง
 ให้ครบทุกอักษร ทั้งสระพยัญชนะ และตัวเลข เขียน
 ตัวใดๆ ไว้ในกระดานคำอีกแผ่นหนึ่งต่างหาก ถึงเวลา
 ดสอนคัด ก็นำกระดานแผ่นนั้นมาตั้งเป็นแบบไว้หน้าชั้น

(๔) การถอดขึ้นและการช่วยเหลือนักเรียน
 คัดใช้ความสังเกตมาก ถ้าหากครูให้เด็กคัดตามแบบ
 พิมพ์เล่มมือแล้ว ดายมือเด็กจะดัดโดยยาก ฉะนั้นเมื่อถึง
 เวลาสอนดายมือ ครูควรเดินตรวจและช่วยเหลือนักเรียนด้วย
 เห็นเด็กคัดตัวไหนไม่ดีไม่งามเหมือนแบบ, ก็องแนะให้

ซึ่งเกิดรูปแบบใหม่ แล้วรับให้แก้ไขทันที เวลาตรวจคัด
ลายมือเด็ก ก็ต้องตรวจตราให้ละเอียดทุกตัวอักษร
ตัวไหนที่ไม่ดี ให้คิดบ่อยๆ จนเหมือนแบบให้ได้ เพื่อ
ให้เคยมือ

(๕) การคัดลายมือ ถ้าคัดแต่ตัวอักษรและตัวเลข
ซึ่งเด็กไม่มีความหมายบ่อยๆ แล้วเด็กจะเบื่อ จึงควรให้
คัดคำ คัดประโยคง่ายๆ ที่เด็กเข้าใจสลับกันไปด้วย
ถ้าหากเป็นชั้นสูงๆ ก็ให้คัดจาก โคลง ฉันท์ กาพย์
กลอน ที่ไพเราะ หรือเป็นคติ ให้แล้ววรรคตอนวงกา
เทศาเป็นต้น และอธิบายให้เด็กทราบความหมาย
ให้จำตัวสะกดคำนั้นๆ ไปพร้อม เพื่อเป็นประโยชน์ในการ
เขียนหนังสือและการเรียนศัพท์ต่อไป

(๖) สำหรับเด็กชั้นต่ำๆ ทักษะที่ให้เด็กเขียน
ไม่ควรยอมให้เขียนหวัด ให้เด็กเขียนตัวโตๆ อย่าง
ชัด เมื่อลายมือเด็กดีแล้วจึงยอมให้เขียนหวัดบ้าง แต่
ให้เขียนหวัดอย่างที่เราเรียกว่า “หวัดเกมบรรจง”

(๗) ครูพยายามเขียนลายมือให้ดี เด็กลอกแบบ

จากครทกอย่างดงทเคยกล่าวมาแต่ถ การเขียนหนังสือ
เด็กมกเขียนแบบคร คิดแปลงลายมือให้เหมือนคร
ถ้าหากครเขียนไม่ด เด็กมกจะลายมือไม่ดด้วย คร
จึงควรพยายามเขียนลายมือให้ด ให้อ่านได้ง่าย อย่า
ทำดวอย่างไมดให้แกเด็ก

(๘) การตรวจ ความดำเรจข้อหนึ่งของการ
เขียนลายมอยุทการตรวจตราหน้าของคร ครจึงควร
ให้ละเอียด ดังจะกล่าวต่อไป

วิธีดำเนินการสอนคัดลายมือ

การคัดลายมือเป็นของทเรียนง่าย ผ่ง่าย ไม่ว่า
คนฉลาดหรือคนโง่ สามารถเขียนลายมือให้ดได้ดว
กันทงน ถ้าหากครกวัดขันตามหัวข้อต่าง ๆ ดังทกล่าว
มาแต่ถนเด็กจะเขียนลายมือได้ดขัน การเขียนลายมือ
นี้ไม่ควรรอจนเด็กอ่านออก ควรสอนไปพร้อมกันกับเมื่อ
แรกเรียนอ่านทเดียว คือเมื่อเด็กเรียนอ่านถึงอักษรดว
ไหน ก็ให้ คัดถงนตามไปด้วย จะทำให้เด็กเจนค

จำตัวอักษร จำคำได้ง่าย และอ่านหนังสือออกเร็ว
ด้วย วิธีดำเนินการสอนคัดลายมือที่จะให้ ใจต่อไปนี้ ก็
ตั้งคนตั้งแคชฌาถึงชั้นสูง และตามลำดับจากง่ายไปหา
ยากดังนี้

ก. การสอนคัดลายมือเด็กแรกเรียนอ่าน

เด็กแรกเรียนหนังสือควรดำเนินการสอนคัดดังนี้

(๑) ควรควรคัดเส้นบรรทัดด้วยมีดหรือเหล็กแหลมใน
กระดานชนวนของนักเรียน ขนาดกว้างเช่นคี่เมตรครึ่ง
ลงในกระดานชนวนของเด็กราว ๖-๘ บรรทัด

(๒) เมื่อสอนอ่านถึงพยัญชนะหรือสระตัวหนึ่งในวัน
ใดให้ สอนเขียนพยัญชนะหรือสระตัวนั้นด้วยตัวเอง
ครั้งแรกเด็กคงเขียนไม่ได้ ควรควรเขียนอักษรนั้นด้วย
เหล็กแหลมเบาๆ ให้เต็มระหว่างบรรทัดพอดี แล้วให้
เด็กลากรอยตามที่เราเขียนไว้ให้ ควรควรสอนและดูให้
เด็กลากให้ถูกทาง การจับดินสอในชั้นต้นๆ นั้นสำคัญมาก
ต้องสอนให้จับให้ ถูก ตลอดจนทำนองด้วย พ่อเด็ก

เคยมือเดียวแล้ว (ในราวเดือนที่ ๒ ที่ ๓) คงเขียนอักษร
ได้ โดยไม่ต้องตากรอตามครู

(๓) ให้เขียนแจกตก และผันตามที่เคยเรียนจาก
หนังสืออ่านบ้าง และอธิบายคำที่ให้เขียนให้เด็กเข้าใจ

(๔) เมื่อเด็กเรียนพยัญชนะมาเรื่อยๆ ตัวแล้ว ควร
หัดเขียนตัวพยัญชนะผสมลักษณะต่างๆ กัน เราพวกกัน
เดี่ยวบ้างเช่น ก ก ภา ตี ตี ณ ค, และ บ ป ผ ฝ
พ ฟ ฯลฯ เป็นต้น

(๕) ให้หัดเขียนเลขไทยและเลขฝรั่งไปด้วย

(๖) การจรงรูปพยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์
ต้องให้ถูกต้องไปเสียตั้งแต่ต้น จะให้ คัดจากแบบของ
ครูบนกระดานดำ หรือบนกระดานชื่อนวน หรือจาก
แบบลายมืออื่นๆ ก็ได้ แต่ยังไม่ควรให้คัดจากหนังสือ
แบบเรียน

(๗) บทเรียนอื่นๆ ที่ไม่ใช่ตัว ก็ให้เด็กเขียนใดๆ
เต็มช่อง บรรทัดขนาด เช่น คณิตศาสตร์ ครึ่ง และให้เขียน
บรรจงเขียนตัวงามๆ อย่างคัดเล่มต่อไป การเขียนหนังสือ

ของครูบนกระดานดำของวิชาทุกอย่างในระหว่างนี้ ต้อง
เขียนอย่างบรรจง เพราะเด็กจะลอกแบบดังกล่าวแล้ว

ข. การสอนคัดเด็กที่อ่านหนังสือออกแล้ว

เมื่อครูสอนชั้นแรก ตามลำดับที่กล่าวมาแล้วนั้น
และเด็กเขียนอักษรได้แล้ว มาถึงขั้นนี้ ก็คงฝึกหัดได้
ง่าย ควรดำเนินการสอนดังนี้

(๑) ดำเนินการสอนดังนี้ทุกๆ ทศวรรษมาแล้ว จาก
ข้อ ๔ ถึงข้อ ๗

(๒) ต้องมีแบบ หรือ ตัวอย่างลายมือให้ ประจำตัว
นักเรียน

(๓) ตัวอักษรที่คัดให้ เด็กจดมาเป็นขนาด ๑ เซนติ
เมตรถึงครึ่งเซ็นต์ตามลำดับ ฝึกหัดให้คัดในกระดาษที่
ไม่ใช่บรรทัดคั่น

(๔) ฝึกให้ เขียนผสมอักษรตามพยัญชนะตัวเดียว
และวางวรรณยุกต์ให้ถูกที่เช่น แม่ มา ภาดา

(๕) ฝึกให้ เขียนอักษรตามพยัญชนะสระกและวาง

อักษรให้ถูกที่เช่น แม่น ก่อน ฯลฯ

(๖) หัดให้เขียนอักษรกล้ำ และวางวรรณยุกต์ให้ถูกที่เช่น ครน คดอย คร ฯลฯ

(๗) หัดให้เขียนคำยากต่าง ๆ และวางวรรณยุกต์ให้ถูกที่

(๘) หัดให้รู้จักไว้วรรคตอนให้ถูกต้อง ให้คัดจากใจที่ย่อบนกระดานดำบ้าง และจากหนังสืออื่นๆ บ้างและให้ไว้วรรคตอนให้ถูกถ่าขึ้นสูง ๆ ขึ้นไป การรู้จักไว้วรรคตอนสอนในทางไวยากรณ์ เช่น ให้รู้จักประโยคเล็กประโยคใหญ่ ให้รู้จักไว้วรรคไว้ตอนให้ถูกต้อง ตามแบบเครื่องหมายวรรคตอน

(๙) ให้คัดโคลง ฉันท์ กาพย์ กลอน ที่ไพเราะเป็นคติ และให้ไว้วรรคตอนให้ถูกต้อง วางรูปให้เหมาะสม

(๓๐) คัดจดหมาย แก้ววรรคตอนวงกา ให้รู้จักเขียนหวดงเกบมบรรจง ฯลฯ

การตรวจคัดลายมือ

ครูต้องตรวจเองเต็ม และตรวจให้ละเอียดละเอียด

ด้วย เห็นบทพร้อมตรงไหนแนะนำให้เด็กสังเกต ให้
เข้าใจ และให้แกไขให้ดีขึ้นเสมอไป ครูควรเอา
ใจใส่กวาดขันให้เป็นไปตามนี้

(๑) เขียนอักษรให้งาม ให้ถูกต้อง ไม่ให้หวั
บอบ โยหน้า เด่นหาง หรือเขียนผิดวิธีต่างๆ

(๒) วรรคไฟและวรรคคั่นให้ถูกต้อง

(๓) วรรคยักให้ถูกต้อง ไม่คลาดเคลื่อน

(๔) คัดให้ได้ความเต็ม ไม่ตกหล่น ไม่
คลาดเคลื่อน

(๕) คัดให้ถูกต้อง ไม่ผิดพลาดขาดเกิน และ
ไม่มีการซ้ำ

(๖) ความสะอาด เรียบร้อย เช่นวางรูปให้
เหมาะ ไม่มีหมึกหยด ไม่เลอะ ไม่มีการรูดลบ เหล่า
นี้เป็นคน

ควรอธิบายให้เด็กทราบว่า การบทพร้อมเหล่านี้
เป็นการฝึกสำคัญ ให้เด็กระวังให้มาก และครูต้อง
คอยกวาดขันให้ดีขึ้น

บทที่ ๒๒

ว่าด้วยการสอนสะกดและเขียนตามคำบอก

ความประสงค์ของการสอนสะกด และเขียนตามคำบอก

บทเรียนสะกดเป็นบทเรียน ที่ ทำให้ รุจ กสะกดตัว การันต์ เพื่อให้ เขียนหนังสือได้ ถูกต้อง บทเรียนเขียนตามคำบอกเป็นแบบฝึกหัดหรืองานของบทเรียนสะกดอีกทีหนึ่ง บทเรียนทั้งสองนี้ ย่อมใช้เป็นคู่มือไปเสมอ จึงรวมความได้ ว่าเป็นวิชาอันเดียวกัน และมีความประสงค์ดังนี้

(๑) เพื่อให้ รุจ กสะกดตัว และเขียนหนังสือได้ถูกต้อง

(๒) เพื่อฝึกหัดความจำ คือ จำตัวสะกดการันต์ต่าง ๆ ในเวลาอ่านเวลาเขียน เพื่อเอาไปใช้ในการเขียนหนังสือให้ ถูกต้อง

(๓) เพื่อฝึกหัดให้รู้จักจำความได้มาก ๆ และ
เคยชินในการฟัง ผอนพด รู้จักจับเอาคำพูดของผู้อื่น

(๔) เพื่อฝึกหัดให้อ่าน และเขียน หนังสือได้เร็ว
เขียนได้ถูกต้อง เขียนได้ถูกต้อง และละเอียดอ่านง่าย

วิธีสอนบทเรียนสะกด

บทเรียนสะกดเป็นขั้นตอน บทเรียนเขียนตามคำ
บอกเป็นขั้น ใช้ดังกล่าวมาแล้ว ครั้นโดยมากมักจะดื่อบ
หรือใช้ขั้นใช้ มากกว่าขั้นตอน คือให้เด็กเขียนตาม
คำบอกเท่านั้น โดยไม่ได้สอนให้ฝึกเรียนรู้นักเรียน
เข้าใจเสียก่อน เมื่อเด็กเขียนผิดจึงค่อยแก้ไขเรื่อยไปไม่
ได้กวดขันเสียแต่แรก การสอนโดยวิธีเช่นนี้จะเขียนหนังสือ
ไม่ค่อยถูก เพราะเคยเขียนผิดบ่อย ๆ จนเคยชินเสีย
แล้ว จะแก้ไขให้ดกภายหลังจึงเป็นของยาก ครั้นจึงควร
กวดขันเสียตั้งแต่ต้นมือ เมื่อจะพูดถึงวิธีสอนสะกดแล้ว
มีหนทางสอนได้หลายทางคือ.

(๑) สอนในเวลาเรียนอ่าน คือเมื่อครูให้เด็ก

อ่านหนังสือ พอถึงคำไหนที่เป็นคำยาก ที่เห็นว่าเด็กจะเขียนไม่ถูก ก็เขียนคำนั้นให้ ดูนกกระตาดำ พร้อมด้วยความหมาย หรือคำแปล แดงแดงของเด็ก ถ้าเป็นเด็กชนตาก็เขียนแต่ความหมายเท่านั้น เช่นเมื่อเด็กอ่านถึงคำว่า “สัตว์ต่าง” ครูก็บอกแต่เพียงว่าเป็นชื่อของสัตว์ต่างที่เราใช้อยู่ เช่นสัตว์ต่างแดง สัตว์ต่างห้า สัตว์ต่างสิบ จะแยกศัพท์ให้เด็กเรียนแปลเป็น สัตว์ต่าง = สัตว์ + ของก็แปลว่า สัตว์น้อย เช่นนี้ไม่ได้ เพราะเป็นของยากสำหรับเด็ก ๆ แต่ถาเป็นชั้นสูงก็จำเป็นต้องสอนเพื่อให้เด็กได้รู้อนุตรภาพของศัพท์เมื่อครได้เขียนให้ดูในกระตาดำแดง ก็ควรให้เด็กตอกลงในสมุดตอกทหนัง ถ้าหากในหนังสืออ่านไม่มีคำยากอยู่ด้วย เช่นในแบบเรียนเร็วเล่มหนึ่ง เมื่ออ่านถึงคำยาก ๆ ก็ให้สะกดคำนั้นเสียทีหนึ่ง เพื่อจะได้เป็นเครื่องเตือนให้สังเกตตัวสะกด และทำให้เคยปาก เคยตาด้วย

(๒) กระหนังสือในแบบเรียนที่จะให้เขียนตามคำบอกนั้น ให้เด็กไปอ่านเป็นการบ้าน หรืออ่านนอก

เวลา ไปดูยากต่าง ๆ และจดจำไว้ ก็นับว่าให้เด็ก
เรียนสะกด

(๓) เมื่อทำอย่างข้อ ๑-๒ แล้ว ก็ให้เขียนตาม
คำบอกหรือทำแบบฝึกหัด โดยเอาคำยากนั้นมาต่อกัน
เข้าเป็นเรื่องเป็นประโยค ให้เด็กฝึกหัดเขียนบ่อย ๆ
หรือจะให้ เขียนในแบบเรียนที่เด็กอ่านไปแล้วนั้นก็ได้

(๔) สอนใน เวลาเรียน บทเรียนอื่น ๆ จะเป็น
บทเรียนอะไรก็ตามที่เกี่ยวแก่การเขียนการอ่าน เมื่อเห็น
คำไหนเป็นคำยากในบทนั้น ในเรื่องนั้น และเห็นว่าเด็กจะ
ไม่เข้าใจความหมาย เขียนไม่ถูก ครกก็ควรสะกดตัวให้ดู
บนกระดานคำพร้อมด้วยความหมายหรือคำแปลอย่างข้อ ๑

(๕) ถ้าเป็นชั้นสูง ๆ ก็สอนในเวลาที่พบทเรียน
อักษรวิเศษใด อักขระด้วย

(๖) ไม่ว่าการเขียนหนังสือหรือการตอบบทเรียน
อะไรก็ตาม ครูต้องกวาดขันตรวจการเขียนหนังสือของ
เด็ก ให้เขียนหนังสือให้ ถูกต้องด้วย เพื่อเป็นการเรียน
สะกด ถ้าปล่อยไว้ เด็กจะเคยตัว ต่อไปจะเขียนหนังสือ
ไม่ถูก

วิธีสอนเขียนตามคำบอก

เมื่อได้เห็นใครตัวสะกดการันต์ของหนังสือแถวยก
ไม่ถ้ามารกที่จะเขียนหนังสือให้ได้ดี และถูกต้องได้
ทีเดียว เพราะการเรียนรู้สะกดตัวอักษรเรียนด้วยตา และ
ความเคยชินมาก เคยเขียนมาก จึงจำเป็นต้องให้ฝึกหัด
บ่อยๆ ให้เห็นบ่อยๆ และการให้การฝึกหัดนี้ ก็คือ
การเขียนตามคำบอกนั่นเอง

วิธีสอนเขียนตามคำบอกควรดำเนินดังนี้

(๑) สอนสะกดตัว คือสอนแต่คำยากที่เด็กเขียน
ไม่ถูก ดังได้กล่าวมาแล้วในการสอนสะกด เช่นนำเอา
คำยากต่าง ๆ มาให้เด็กฝึกหัดเขียนสะกดตัวอีกครั้งหนึ่ง
แถวขึ้นควรใช้ให้น้อย เพราะเด็กจะไม่มีเวลาเขียน
ตามคำบอกพอ ควรใช้เพียงเดือนละครึ่ง สองครั้งเท่านั้น

(๒) ให้เด็กมีเวลาดูคำในบทที่จะเขียนนั้นเสียให้
ชินใจก่อนเวลาเขียน หรือจะกระให้ไปดื่มน้ำที่บ้าน
เตรียมมาจากบ้านก็ได้ แต่การกระให้ ไปดื่มน้ำที่บ้าน

ควรกระทำมาก ๆ เพื่อให้เด็กได้อ่านหนังสือมาก จะเป็นประโยชน์ในทางจำเรื่องอีกด้วย

(๓) ตรวจจุดเครื่องหมาย คือ วรรคตา หัก หรือ ดินสอ ให้พร้อมบริบูรณ์

(๔) อ่านเรื่อง ที่จะให้เขียนนั้น ให้ฟังจนตลอด เดี่ยวครั้งหนึ่งก่อน เมื่อสงสัยคำไหนเป็นคำยากก็สะกดให้ดู ในกระดานดำ แล้วลบเสีย จึงให้เด็กลงมือเขียน

(๕) ลงมือบอกให้เด็กเขียนตามคำบอก อ่านทีละ ประโยคสั้น ๆ เวลาบอก ให้นักเรียนเงยหน้าขึ้นฟัง พร้อม ๆ กัน เมื่อบอกต้องหยุดแล้วให้ก้มหน้าลงเขียน จึงอ่านซ้ำอีก ทอดระยะให้ช้า ๆ หน่อย จะได้มีเวลา สำหรับเขียนได้สะดวก

(๖) คอยดูว่าอย่าให้เด็กตอกกัน เมื่อบอกเสร็จแล้วให้หยุดหมด จึงตรวจ

การตรวจ

วิธีตรวจจบที่เรียนเขียนตามคำบอกจะทำได้ดังนี้

(๓) ให้เด็กตรวจเอง โดย ครูสังเกตตัวให้ ใน กระดานดำ วิธีนี้ใช้สำหรับเด็กชั้นสูง สำหรับเด็ก ๆ ไม่ ควรใช้เพราะเด็กไม่สามารถจะตรวจของตัวเองได้ประการ หนึ่ง และอาจจะเกิดความท้อใจจิตประการหนึ่ง

(๒) สักดตัวให้ดูบนกระดานดำแล้วให้เด็กเปลี่ยน กันตรวจ

(๓) เมื่อทำอย่างข้อ ๓ หรือข้อ ๒ แล้ว ครูเก็บ มาตรวจอีกทีหนึ่ง หรือ

(๔) ครูตรวจเสียเอง จะตรวจในเวลาเรียนหรือ นอกเวลาเรียนก็ได้ แล้วเก็บเอาคำผิดหรือข้อบกพร่อง ต่าง ๆ มาสอนให้เด็กเข้าใจ และแก้ไขให้ดีขึ้น

(๕) ในเวลาตรวจพยายามตรวจให้ละเอียดทุกตัวอักษร ทดวรรคทุกตอน ตรวจความสะอาด ตรวจ ระเบียบการเขียน ตรวจผิดพลาดขาดเกิน ตกหล่น เปราะเบี้ยว พยายามให้เด็กเขียนให้ชัด เมื่อเขียนคด ไขผิด ให้เขียนคดนั้นหลาย ๆ ครั้ง เป็น ๑๐ ถึง ๒๐ ครั้ง เพื่อให้เจนตา จะได้จำคดนั้นได้

คำแนะนำในการสอนเขียนตามคำบอก

(๑) พยายามควบคุมอย่าให้เด็กมีโอกาสดูและคัดลอกกัน หรือมีวิธีโกงได้ ควรต้องควบคุมให้มาก เพราะจะเกิดนิสัยยั่วจู้จี้ และนิสัยคอยอาศัยผู้อื่นประจำตัว

(๒) การตรวจต้องตรวจตราให้ละเอียดถึงตัวแล้ว อย่าตรวจแต่เพียงผิว ๆ เมื่อเห็นบกพร่องต้องให้แก้ไขให้ดีขึ้นให้ได้

(๓) การบอกพยายามบอกให้ชัดและชัดเจน และค่อย ๆ ผลักให้เขียนเร็วขึ้นตามลำดับชั้น

บทที่ ๒๓

การสอนแต่งเรื่องหรือเรียงความ

และสอนจดหมาย

ความมุ่งหมายของการสอนแต่งหรือเรียงความ

(๑) เพื่อฝึกหัดอาการของจิตใจ ให้เกิดความรู้
และเกิดสติปัญญา เช่นเดียวกับวิชาอื่น ๆ เพราะใน
เวลาแต่ง ต้องใช้ความจำ ความคิด และความคิด
ใคร่ครวญหาเหตุผลในเรื่องที่แต่งเสมอ จึงนับว่าการ
แต่งเป็นการเพาะความรู้ ความคิดและสติปัญญา

(๒) เพื่อให้สามารถแสดงความคิดความเห็น ของ
ตนที่มีอยู่ในจิตใจออกมาเป็นคำพูดหรือเป็นลายลักษณ์
อักษร ให้ผู้อื่นรู้และเข้าใจความหมายได้

(๓) เพื่อฝึกหัดให้ใช้ภาษาถูก พูดให้ผู้อื่นเข้าใจ
ได้โดยง่าย ไม่ขัดหู และสามารถเรียงถ้อยคำให้ไพเราะ
คล่องจอง

(๔) เพื่อเป็นประโยชน์ในการเรียนวิชาอื่น ๆ วิชา
แทบทุกอย่างย่อมอาศัย การแต่ง การเขียน หรือการ
เรียบเรียงเป็นพจนานุกรม ถ้าหากผู้เรียนสามารถพูด หรือ
เรียบเรียงได้ดี ให้ผู้อื่นเข้าใจได้ง่าย ก็นับว่าผู้เรียนมี
ความรู้ความเข้าใจดี การแต่งดังช่วยให้การพูดและตอบ
ปัญหาให้ผู้อื่นเข้าใจได้ดั่งนั้น ซึ่งนับว่าเป็นประโยชน์
ในการเรียนวิชาแทบทุกอย่าง

และสำหรับการแต่งจดหมาย ยังมุ่งหมายประโยชน์
เพิ่มขึ้นอีก คือ

(๕) เพื่อให้รู้จักระเบียบ ของ การ เขียนจดหมาย
รู้จักเขียนจดหมายให้ ได้พอเหมาะตามเหตุการณ์ และรู้
จักใช้คำสูง ต่ำ หนักเบา ตามฐานะของบุคคลและตาม
ลักษณะของเรื่อง

ชนิดของการแต่งหรือเรียงความ

ก่อนจะพูดถึงวิธีสอนแต่งหรือเรียงความ จะขอ
พูดถึงชนิดของการแต่งพอเป็นสังเขปเสียก่อน เพื่อเป็น

เครื่องประกอบ ว่าจะดำเนินการสอนอย่างไร
การสอนแต่งหรือการเรียบเรียงถ้อยคำ ในภาษาไทย
มีอยู่ ๒ ชนิด คือ

- (๑) แต่งอย่างคำร้อยแก้ว
- (๒) แต่งอย่างคำประพันธ์

การแต่งอย่างร้อยแก้ว การแต่งอย่างร้อยแก้วนั้น
ได้แก่การแต่งเรื่องตามคำพูดของเรา เราจักพูดอย่างไร
ก็เขียนลงไปอย่างนั้น เพื่อหวังให้ผู้อื่นเข้าใจความหมาย
ของเรา การแต่งอย่างร้อยแก้ว ในโรงเรียนฝึกหัด
กันอยู่ ๒ อย่าง คือ

ก. แต่งจดหมายและรายงาน (ซึ่งจะกล่าวต่อไป
ในตอนหน้าด้วย การสอนจดหมายรายงาน)

ข. แต่งเรื่องหรือเรียงความ คือ การแต่งอย่าง
ร้อยแก้วนั่นเอง ซึ่งภาษาอังกฤษเรียกว่า Composition
กล่าว คือ เป็นการเรียบเรียงถ้อยคำให้ได้ความตาม
ความคิดความนึก และความรู้สึกของตน ออกมาเป็น
คำพูดหรือ ศัพท์หนังสือให้ได้ ความ ถูก ต้อง ตาม หลักของ

ภาษา เป็นถ้อยคำที่เป็นระเบียบอ่านหรือฟังได้ความดี
จึงเรียกว่า “เรียงความ” หรือจะจำกัดความว่า
“การเรียงความคือการจัดระเบียบ ถ้อยคำ พูดให้เข้าใจ
ความหมายได้ตนเอง”

การแต่งเรื่องหรือเรียงความทั้งชนิดแต่งอย่างร้อย
แก้วและแต่งคำประพันธ์ ถ้าจะแบ่งตามภาษาที่แต่งใน
เนื้อเรื่องของการเรียงความแล้ว อาจจะแบ่งออกเป็น
ประเภทได้ ๖ ประเภท คือ

(๑) แต่งอย่างต้นทนา คือ มีการถามและการ
โต้ตอบ

(๒) แต่งอย่างพรรณนา คือเล่าเรื่องโดยไม่มีการ
ซักถาม

(๓) แต่งอย่างสาธก (ยกตัวอย่าง) แต่งอย่าง
สาธก เช่น พงศาวดาร ประวัติศาสตร์ นิทาน

(๔) แต่งอย่างประวัติ คือเล่าถึงประวัติเดิม ของ
คนโดยเฉพาะ

(๕) แต่งอย่างพิจารณา คือ ยกเรื่องหนึ่งเรื่องใด

ขบวนการ หรือวิจารณ์ โดยเฉพาะ

(๖) แต่งอย่างคึกษา กล่าวถึงเรื่องซึ่งเป็นคติ
หรือกล่าวถึงสอน

ตามที่กล่าวมานี้จะเห็นได้ว่า การแต่งหรือการ
เรียงความยากง่ายต่าง ๆ กัน การสอนในโรงเรียนก็
ต้องสอนโดยวิธีสอนให้ ยากง่ายตามลำดับชั้นด้วย

การสอนแต่งเริ่มสอนตั้งแต่เมื่อไร และชั้นไหน

ดำเนินการสอนอย่างไร

การสอนแต่ง สอนได้ตั้งแต่เมื่อเด็กแรกเรียนเป็น
ต้นไป และค่อยสอนให้ยากขึ้นตามลำดับ เรื่องที่จะให้
แต่ง ประเภทของการแต่ง และโครงการของการแต่งก็
ยากง่ายต่าง ๆ กัน จึงจะขอแบ่งการแต่งออกเป็น ๓ ชั้น
คือ :-

๑. การสอนแต่งแก่เด็กที่แรกเข้าเรียน

เมื่อเด็กเข้าเรียนยังอ่านหนังสือไม่ออก เขียนไม่
ได้ การพูดจาและภาษาก็ยังกระพือกระพรั่งอยู่ ความ

มุ่งหมายของการแข่งขัน ก็ เพื่อให้ เด็ก พุด ออก มา เป็น
ภาษา ตามความเข้าใจของตนที่มีอยู่แต่ในใจ จึงควร
ดำเนินการสอนดังนี้

(๑) ผูกหัดให้ พุด เป็น ประโยค เป็น ภาษา โดย
ครูซักถามให้ เด็กตอบ

(๒) หัดค้นหาได้ ตอบกับครู ตัวอย่างเช่น ครู
ถามถึงชื่อบิดามารดา บิดา มารดา ของเด็ก แล้วให้ พุด
ตามให้ ได้ เรื่องราว หัดให้ พุด ชด ถ้อยคำ แล้วให้
เด็กเป็นคนกล่าวพดลคำตอบ ครูคอยแก้ไขและส่งเสริม
ให้เด็กพูดให้ ได้ ความดี และถูกต้องตามความนิยม

(๓) เจ้าหน้าที่งานแต่ละเหตุการณ์ง่าย ๆ ให้ เด็กฟังแล้ว
ให้ เด็กเล่าตาม ในเรื่องเดียวกันควรจะให้ เด็กได้ เล่า
ทุกคนทุกคน และในขณะที่เด็กเล่าอยู่นั้น ครูต้องคอย
แก้ไข ถ้อยคำ จำนวน ของเด็กให้ ถูก ต้อง ตามความนิยม
แต่ระวังอย่าตีเด็กมากเกินไป เด็กจะประหม่าจะเข้านไม่
ได้ หรือครูคอยแก้ไขในเมื่อเด็กเล่าจบก็ได้ แล้วจึงให้
เด็กใหม่ถามทักแก้ไขให้

(๕) เมื่อเด็กอ่านหนังสือออกบ้างแล้ว ก็ให้คัด
ให้รู้จักจำเรื่องแต่ละเรื่องจากหนังสือที่อ่าน หรือให้
เด็กเล่าเรื่องอะไรก็ได้ ตามที่เด็กได้รู้ ได้เห็นมา ใน
เวลาเด็กเล่าพยายามกำชับ ให้พูดเป็น ประโยคเป็น
ภาษาให้ ได้เรื่องราวอยู่เต็มอ เมื่อเด็กเล่าจบแล้วควร
จะช่วยจับเรื่องราวชัดเถิดให้ดี แล้วเขียนให้ดูบนกระ
ดานดำเต็มอีกด้วย

(๕) ต่อเมื่อเด็กเขียนหนังสือค่อยคล่องบ้างแล้ว ก็
เล่าเรื่องที่สั้น ๆ ให้ฟังสัก ๒-๓ เทียบ ให้เด็กเล่าด้วย
ปาก ครูควรช่วยแก้ไขบ้าง เมื่อเห็นว่าเด็กเล่าได้ความ
แล้ว ก็ให้เขียนลงเป็นข้อความหนึ่งข้อได้ แต่ระวังอย่าให้
เรื่องยืดยาวควรเป็นเรื่องทงาย ๆ ไม่ซับซ้อน เรื่องที่
ให้แต่งไม่ควรยาวเกิน ๘ บรรทัด

๒. การสอนแต่งแก่เด็กที่อ่านออก

และเขียนหนังสือได้ ดแล้ว

เด็กที่อ่าน หมายความว่าถึงเด็กตั้งแต่เด็กประถม ๒
ถึงประถม ๔ จึงควรดำเนินการสอนจากง่ายไปหายากดัง
ต่อไปนี้ :-

(๓) ครูควรหาเรื่องต้นทนาโต้ ^๕ตอบ มาอ่านให้ ^๔เด็ก ฟังคิดต่อกันสัก ๒-๓ ^๕เที่ยว แล้วสมมุติเด็กให้ ^๕แสดงเป็น ตัวในเรื่องอย่างเด่นตระคร ให้ ^๕ต้นทนาโต้ ^๕ตอบกันทหน้า ขันใช้จำนวนอาหารของตนเอง ไม่ต้องใช้จำนวนอาหาร ในเรื่องทุกคำไป ระวงอย่าให้เรื่องออกนอกทาง ถ้า ผลิตพาดักช่วยแก้ไขให้บ้าง เมื่อจบแล้วให้ ^๕เด็กคิดต่อกันเป็นเรื่องราว ครูเขียนให้ ^๕ดบนกระดานดำ หรือจะ ให้ ^๕เด็กที่ละคนพอสมควร แล้วให้ ^๕เขียนลงในกระดาน ขะนวนหรือกระดานก็ได้

(๔) อ่านหรือเล่านิทานเรื่องง่าย ๆ ให้ ^๕ฟัง ให้ ^๕เด็ก หัดเล่าเรื่องตามความเข้าใจด้วยปากเปล่า แล้วให้ ^๕ลง มือเรียงเป็นตัวหนังสือ ครูคอยตรวจตรา ผลิตหรือบก พร่องตรงไหน ครูควร ^๕ชี้ให้เห็น และอธิบายให้ ^๕ฟังทง ขัน เรื่องเดียวกันถ้าเห็นว่า ^๕เด็กทำบกพร่องมาก จะให้ ^๕แต่งซ้ำเป็น ๒ ครั้งก็ได้

(๕) ถิ่นจากของจริงหรือจากรูปภาพ ครูควร

นำตัว พช หรือวคฤ หรือรูปภาพ มาให้เด็กพิจารณา
และเล่าให้ครฟังโดยละเอียด แล้วให้แต่งลงเป็นตัวหนังสือ
บ้างก็ได้ แต่อย่าให้เนื้อความยืดยานัก หรือจะใช้
เรื่องที่เคยได้เรียนมาแล้ว ในบทเรียนวิชาบ้างก็ได้

(๔) ภาษาที่เด็กใช้นั้น ควรเป็นถ้อยคำที่สั้น ๆ
และเข้าใจง่าย คริต้องคอยแก้ไขและสอนให้ใช้ถ้อยคำ
ที่ง่าย ๆ อยู่เสมอ ทั้งในเวลาเด็กเล่าปากเปล่า หรือ
เขียนเป็นตัวหนังสือก็ตาม

(๕) ครต่าเน้นการสอนให้มากและยากขึ้นตามลำดับ
แต่ควรให้ต่างจากเรื่องนทานที่ครอ่านหรือเล่าให้ฟัง อย่า
เพื่อให้เด็กต่างจากเรื่องที่ครจะให้ และคอยกดขัน
ถ้อยคำสั้นวนให้ คร

(๖) สอนแต่งจดหมาย จากง่ายไปหายากตามลำดับ

(๗) เรื่องที่แต่งค่อยยาวและยากขึ้นตามลำดับ ให้
แต่งเรื่องนทานบ้าง จากหนังสือที่อ่านบ้าง และจาก
ความสังเกตพิจารณา จากของจริงหรือรูปภาพบ้าง
สลับกันไป กวดขันภาษาและระเบียบต่าง ๆ ให้ คร

๓. การสอนแต่งมัธยมถึงชั้นสูง

(๑) ผูกหัดแต่งจากเรื่องนิทาน ที่ครูอ่านหรือเล่าให้ฟัง ให้ใช้ภาษาให้ถูกต้อง

(๒) แต่งจากความสังเกต พิจารณาจากของจริง หรือรูปภาพ

(๓) แต่งจากนิทาน และจดหมาย ที่ยาว และยากขึ้นตามลำดับ (จากข้อหนึ่งถึงข้อสาม คือคำเน้นการเขียนอย่างชั้นประถม แต่ให้เรื่องยาวและยากขึ้นตามลำดับ)

๔. สอนคำแนะนำในการแต่ง ให้รู้จักชนิดของการแต่งและใช้จำนวนโวหาร ในการแต่งให้เข้าใจ ควรให้ตัวอย่างให้ครบ

(๕) ผูกหัดแต่งเรื่องให้ยากขึ้น

(๖) กระหวัดข้อหรือโครงเรื่องให้แต่ง เช่น เรื่องมะพร้าว ก็กระหวัดข้อให้คือ ก. การเลือกที่ ข. การเตรียมดิน ค. การปลูก ง. การปฏิบัติรักษา จ. คัดร และการปราบศัตรู เช่นนี้เป็นต้น ควรสอนให้เด็กเข้าใจและให้ทำแบบผูกหัดจนชำนาญ

(๗) ให้กะโครงเรื่องเขาเอง คือ บอกเรื่องให้
แต่ง แต่ให้กะโครงเรื่องเขาเอง และให้แต่งให้ได้ ใจ
ความชัดเจน มีแบบฝึกหัดพอเพียง

(๘) ให้เข้าใจเหตุผลของการแต่ง ให้รู้จักใช้
จำนวนโวหารถูกต้อง เช่น พรรณาโวหาร บรรยาย
โวหาร เทศนาโวหาร

(๙) ให้เรียนฝึกหัดแต่งอย่างร้อยแก้วให้ ครบตาม
ประเภทของเรียงความทั้ง ๖ ประเภทดังที่กล่าวมาแต่

(๑๐) ให้รู้จักแต่งคำประพันธ์ กาพย์ กลอน
โคลง ฉันท์ ขลุ่ยตามลำดับ และมีแบบฝึกหัด
ให้พอเพียง

ว่าด้วยการสอนจดหมาย

จดหมายก็ชอบที่เรียนแต่งประเภทหนึ่งซึ่งเป็น ประ
โยชน์แก่เด็กในทางฝึกหัดภาษาเป็นอันมาก เป็นบทเรียน
ที่สอนไม่ค่อยยากนัก เพราะเป็นการสอนให้ เด็กใช้ถ้อย
คำจำนวนของตนเอง อธิบายความคิดความเห็นของตน

ไปยังอีกผู้หนึ่ง เพื่อให้ทราบ ความหมายซึ่งกัน และ กัน
ความประสงค์ ของวิชา จดหมาย ก็เช่นเดียวกับ การ สอน
แต่งอื่น ๆ ดังกล่าวมาแล้ว เด็กจะทำจดหมายได้
ก็จำเป็นต้องเรียนบทเรียนแต่งเข้าใจมาแล้ว เนื่องจาก
เหตุนี้ ในหลักสูตรจึงบังคับให้ สอนจดหมายชั้นประถม
๔ (ป. ๓ เดิม)

วิธีดำเนินการสอนจดหมาย

จดหมายแบ่งออกเป็น ๒ ชนิด คือจดหมายส่วนตัว
และจดหมายราชการ แต่สำหรับสอนเด็กๆ ควรใช้
สอนแค่เฉพาะจดหมายส่วนตัว ประเภทต่างๆ เท่านั้น
ดังจะกล่าวต่อไป ควรดำเนินการสอนดังนี้—

(๑) สอนให้ เด็ก รู้จักเขียนเรื่องใน จดหมาย ก่อน
เขียนรูปจดหมาย เพราะเรื่องเป็นสิ่งที่เข้าใจยากกว่า
โดยคงเรื่องราวลงบนกระดาษคำ ให้เด็กรู้ว่าเขียน
เรื่องอะไร แล้วแนะนำให้แต่งจากหัวข้อเหล่านั้น ให้
ใช้ ถ้อยคำตามวนของตนเอง

(๒) ผู้จัดทำให้เขียนจดหมายส่วนตัวเรื่องสั้น ๆ ลงในสมุด ให้ได้ใจความ เช่นเดียวกับแต่ง จนเห็นว่าเด็กเข้าใจบ้างแล้ว จึงดำเนินการส่งต่อไป

(๓) ส่งถึง ลักษณะ และระเบียบของ จดหมายให้เด็กทราบว่า จดหมายจะต้องประกอบไปด้วยลักษณะเหล่านี้คือ

ก. คำบดทเขียนจดหมาย อธิบายให้เด็กทราบประโยชน์และให้ทราบว่า การเขียนจดหมายถ้าไม่ตรงคำบดทอยู่จะให้โทษอย่างไร

ข. วัน, เดือน, ปี, อธิบายให้เด็กทราบเช่นเดียวกัน และเขียนวันไหน ต้องลงวันนั้น

ค. ถึงใคร ส่งให้รู้จักใช้คำนำ ให้สุภาพและให้เหมาะแก่ฐานะของบุคคล ถ้าดัดไปจากครู บิดามารดา ญาติ ฯลฯ

ง. ข้อความ ให้รู้จักใช้ถ้อยคำให้สุภาพและเขียนข้อความให้ชัด และได้ความเต็ม ไม่พูดอ้อมค้อม และพูดนอกเรื่อง (บางคนมักจะจาลงใจให้

เด็กรู้ว่าจดหมายต้องมีใจความเหตุ ใจความผลเสมอ
แต่ตามความจริง จดหมายไม่จำเป็นจะต้องมีเหตุมีผล
เสมอไป จึงพูดว่า ใจความหรือข้อความเท่านั้นที่
พอแล้ว)

จ. คำลงท้าย ให้เขียนคำลงท้ายให้สุภาพ และ
ใช้ให้เหมาะแก่ฐานะของบุคคลเช่นเดียวกับคำนำ

ด. ชื่อเจ้าของจดหมาย ให้รู้ประโยชน์ในการ
ลงชื่อโทษของการไม่ลงชื่อ ชื่อในจดหมายต้องเขียน
ด้วยตนเอง และแนะนำกวดขันให้เขียนให้ชัด อ่านง่าย
การเซ็นชื่อจนอ่านไม่ออกไม่ผิดอะไร ก็กับการไม่ลงชื่อ
และเป็นการเสียจรรยา, เสียการ, เสียงาน

ข. อธิบายถึงข้อสำคัญอื่นๆ เช่นเขียนให้ชัด
อ่านง่าย ให้สะอาดไม่ขีดฆ่าขาดบ ไม่พุดตกก ไม่
ยักยอกเกินไป ใช้คำพูดให้สุภาพ ให้รู้จักจำหน้าของ
ให้ถูกระเบียบ ควรใช้กระดาษสีขาว ฯลฯ เหล่านี้
เป็นต้น เพื่อเป็นการเคารพต่อผู้รับจดหมาย

(๔) ให้เด็กฝึกหัดเขียนจดหมายเป็นรูปเป็นร่าง

และให้ ๓. ๔. ๕. ๖. ๗. ๘. ๙. ๑๐. ๑๑. ๑๒. ๑๓. ๑๔. ๑๕. ๑๖. ๑๗. ๑๘. ๑๙. ๒๐. ๒๑. ๒๒. ๒๓. ๒๔. ๒๕. ๒๖. ๒๗. ๒๘. ๒๙. ๓๐. ๓๑. ๓๒. ๓๓. ๓๔. ๓๕. ๓๖. ๓๗. ๓๘. ๓๙. ๔๐. ๔๑. ๔๒. ๔๓. ๔๔. ๔๕. ๔๖. ๔๗. ๔๘. ๔๙. ๕๐. ๕๑. ๕๒. ๕๓. ๕๔. ๕๕. ๕๖. ๕๗. ๕๘. ๕๙. ๖๐. ๖๑. ๖๒. ๖๓. ๖๔. ๖๕. ๖๖. ๖๗. ๖๘. ๖๙. ๗๐. ๗๑. ๗๒. ๗๓. ๗๔. ๗๕. ๗๖. ๗๗. ๗๘. ๗๙. ๘๐. ๘๑. ๘๒. ๘๓. ๘๔. ๘๕. ๘๖. ๘๗. ๘๘. ๘๙. ๙๐. ๙๑. ๙๒. ๙๓. ๙๔. ๙๕. ๙๖. ๙๗. ๙๘. ๙๙. ๑๐๐.

(๕) สอนให้ เด็กทราบชนิดของจดหมาย เช่น
จดหมายเล่าเรื่อง จดหมายโต้ตอบ และให้ทราบ
ประเภทของการเขียนจดหมาย เช่น จดหมายตนเอง
คือเขียนด้วยตนเอง เป็นคำพูดของตนเอง เขียนชื่อเอง
จดหมายรับส่งคือเขียนตามคำสั่งของผู้อื่น จดหมาย
เขียนให้ผู้อื่น ฯลฯ เหล่านี้เป็นต้น

(๖) ผลักดันให้เขียนจดหมายตามข้อ ๕ ให้มี
ความชำนาญ

(๗) ให้เขียนจดหมาย ระหว่างศิษย์กับครู ระหว่าง
ญาติ ระหว่างเพื่อน ระหว่างผู้ที่มีกิจธุระเกี่ยวข้องกัน
สอนให้เข้าใจและให้ทำแบบฝึกหัด ให้พอเพียง และ
กวดขันใจความ และระเบียบต่างๆ ดังกล่าวแล้ว ให้
ถูกต้อง ให้พอเหมาะ จึงทุกอย่าง

บทที่ ๒๔

ว่าด้วยการสอนการรักษาคัวหรือสัตว์ศาสตร์
และสุขวิทยา

การรักษาคัวเป็นวิชาที่ บุคคลทุก ๆ คน จำเป็นจะ
ต้องรู้ เพื่อให้รู้จักปฏิบัติและรักษาร่างกายให้ได้รับ
ความสุข ปราศจากโรคภัยต่าง ๆ ไม่ให้เจ็บป่วยในเหตุ
ที่ไม่จำเป็นและไม่สมควรจะเจ็บป่วย คือ ให้รู้จักรักษา
ร่างกาย เครื่องใช้สอยและสถานที่อยู่ให้ถูกต้องตาม
ทางอนามัย รู้จักรักษาคัวให้ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ

คำว่า “การรักษาคัว” เป็นคำรวมทั้งสัตว์
ศาสตร์และสุขวิทยา สำหรับใช้สอนชั้นเด็ก ๆ เราสอน
ควบกันไปทั้งสองประเภท ไม่ได้แยกออกเป็นสัตว์
ศาสตร์และสุขวิทยา เพราะจะลำบากแก่การเรียนใน
ชั้นต้น ๆ ความมุ่งหมายอันสำคัญก็เพื่อให้เด็กรู้จักปฏิบัติ
ร่างกายให้ถูกต้องตามทางอนามัย ไม่จำเป็นจะต้องสอน

ให้รู้จักเหตุผลอย่างละเอียดและลึกซึ้งเหมือนผู้ใหญ่ จึง
ให้เรียนในสิ่งต่างๆ ทั้งหน้าที่และการปฏิบัติวิชา
เพื่อให้เด็กได้ปฏิบัติได้ โดยเร็ว จึงรวมเรียกว่า “วิชา
การรักษาดู”

ส่วนชั้นสูงๆ สอนให้รู้เหตุผล ให้ละเอียดและ
ยากจนเป็นลำดับ ให้รู้เหตุผลหรือคนเหตุอย่างลึกซึ้ง
คือเรียนจากง่ายไปหายาก จากที่ไม่มีเขตต์ ไปถึงสิ่งที่มี
เขตต์จำกัด สอนจากที่จำเป็นไปหาสมบูรณ์ ๑ ๒ ๓
จึงแยกออกเป็นสี่วรรคาคำศัพท์และสี่วิทยา

ความประสงค์ของวิชา

เมื่อจะกล่าวอย่างทั่วไป มีความประสงค์หรือ
ประโยชน์ดังนี้

(๑) เพื่อให้เด็กเป็นคนรักความสะอาด รู้จักปฏิบัติ
ร่างกาย เครื่องใช้สอยและที่อยู่ ให้ถูกต้องตามทาง
อนามัย

(๒) เพื่อให้รู้จักเหตุผลของการเจ็บป่วยหรือคนเหตุ

ของโรค จะได้รู้จักจัดการป้องกัน และปฏิบัติรักษา
โรคเป็นชนต้น เพื่อมิให้ลุกลามต่อไป

(๓) เพื่อให้เข้าใจในวิชาแผนกนี้ เวลาเจ็บป่วย
จักได้เรียกแพทย์มาเยียวยา ไม่เชื่อผีต่างตางร้ายต่าง ๆ

(๔) จึงรวมความได้ว่าการสอนวิชาการรักษาตัว ก็
เพื่อจะให้รู้จักบำรุงรักษาร่างกาย ให้พ้นจากโรคภัย
ไข้เจ็บ รู้จักบำรุงรักษาร่างกายให้เป็นปกติสุข ห่างภัย
ไกลทุกข์ ตลอดจนชีวิตอยู่ได้ยืนนาน

หลักของการสอนวิชาการรักษาตัว

วิชาการรักษาตัว เป็นวิชาที่มุ่งเหตุและผล จึงจำ
เป็นที่จะสอนให้รู้และเข้าใจเหตุและผล กับให้ปฏิบัติ
ได้ตามที่สอนไปนั้นด้วย การสอนวิชาแผนกนี้จึงต้อง
อาศัยหลักของการสอน ที่ดีดังวิชาอื่น ๆ ที่กล่าวมาแล้ว
จะได้อธิบายพอเป็นทางดังนี้

๑. ตั้งความมุ่งหมายให้ดี ว่าจะให้เด็กรู้อะไร
เป็นสำคัญ จากง่ายไปหายาก ตามหลักสูตร และเห็น

อะไรจำเป็นที่จะต้องสอนโดยเร็ว ก็รับมุ่งหมายในสิ่งนั้น
ก่อน

๒. เตรียมเรื่องที่จะสอน เมื่อได้ตั้งความมุ่งหมาย
ลงไปแล้ว ก็เตรียมเรื่องให้เหมาะแก่ชั้น, เวลา และ
หากตัวข้อสอนตลอดจนวิธีที่จะอธิบาย หรือยกตัวอย่าง
ให้เด็กเข้าใจตามประเภทและอายุของเด็ก

๓. การสอน ควรสอนให้เด็กเข้าใจและดำเนิน
จากง่ายไปหายากดังนี้

ก. สอนจากสิ่งจำเป็นที่เด็กจะต้องรู้จักก่อนให้เข้าใจ
เหตุผลพอสมควร จึงค่อยยากขึ้นตามลำดับชั้น สิ่งไหน
ที่เด็กพอจะเข้าใจได้ง่าย ๆ ก็อ้างเหตุอย่างผลให้เข้าใจ

ข. ค่อยสอนเหตุผลให้ยากขึ้นตามลำดับ สิ่งใดที่
เราไม่ได้สอนจากชั้นเด็ก ๆ ก็สอนให้รู้เหตุผลดีขึ้น ตาม
ลำดับ

ค. ใช้วิธีสอนให้เด็กเข้าใจ คือไม่บอกให้เด็ก
ท่องจำเท่านั้น

ง. ชี้ให้เห็นจริง หรือใช้ของจริงประกอบการสอน
สิ่งใดที่พอจะพูดอย่างให้เห็นจริงได้ ก็ชี้ให้เห็น สิ่งใด
ที่น่าจริง หรือ รูป ภาพมาแสดงได้ ก็นำมาแสดงให้
เข้าใจและให้เห็นจริง เด็กจะได้ถนัดถ่วงและปฏิบัติให้
ถูกต้องชน

๔. การฝึกหัดและควบคุมให้ปฏิบัติตาม เพียง

แต่สอนให้รู้และเข้าใจเท่านั้นจะไม่ได้ประโยชน์อะไร เช่น
เดียวกับบทเรียนจรรยา ครั้นต้องควบคุมและเข้าใจให้
ให้เด็กประพฤติตามไปด้วยเช่น

(๑) เมื่อได้สอนไปแล้วต้องให้เด็กปฏิบัติตามทันที
เช่นเมื่อสอนเรื่องการรักษาเด็ก การคบเด็ก ก็ต้องให้
คิดทันที พอรู้เข้ามาโรงเรียนครูก็ต้องตรวจ

(๒) ตรวจดูการอนามัยของเด็ก ก่อนจะเข้าห้อง
เรียน ต้องตรวจตราดูร่างกาย เสื้อผ้า เครื่องใช้ด้วย
ให้เรียบร้อยเสมอ ถ้าเห็นสิ่งปรกติของคักเตือนว่ากล่าว
หรือให้ทำเสียให้เรียบร้อยก่อน จึงให้เข้าห้องเรียน

(๓) มีเครื่องดัดใจหรือให้รางวัล เมื่อตรวจดูเห็นเด็กคนใดรักษาศีลธำมรงค์สมาธิ หรือให้รางวัล (ตามโรงเรียนต่าง ๆ) มีการให้ คะแนนความสะอาด ควบไปกับค่าชดเชยด้วย ควรจูงใจให้คะแนนเต็มข้อในเมื่อเวลาตรวจร่างกายและอนามัยเด็ก)

(๔) การรักษาศีลธำมรงค์ แก่การเดินออกกำลังกายมาก เช่นการตักต้อน การตีพาดตางแข้งอื่น ๆ ควรจูงใจให้เด็กมีเวลาเดินให้เพียงพอ และให้ปฏิบัติร่างกายในเวลาดำเนินให้ดี ให้ถูกต้องตามกฎของการออกกำลังกาย ทด กับคอยดูแลอย่าให้เกิดโทษ ดังกล่าวไว้ในบทว่าด้วยการสอนพลศึกษา

(๕) ครูต้องประพฤติตนเป็นแบบ ทุกสิ่งทุกอย่างของโรงเรียน และ ของ ครู ต้อง รักษาให้ สะอาดให้เป็นระเบียบเพื่อเป็นตัวอย่างแก่เด็ก

(๖) ทำโทษให้เด็ดขาด ถ้าไม่เชื่อฟังหรือขัดขืนบ่อย ๆ ก็ทำโทษเสียบ้าง เช่นให้ชาน้ำคอกหน้าครู หรือเอายืนหน้าชนให้เพื่อนฟังดู เช่นนั้นเป็นต้น เด็กจะกลัวเกรงและปฏิบัติให้ถูกต้องยิ่งขึ้น

บทที่ ๒๕

ว่าด้วยการสอนจรรยา

ความประสงค์ของการสอนจรรยา

การสอนจรรยาในโรงเรียนมีความประสงค์ ดังนี้

(๑) เพื่ออบรมหัวใจของเด็ก ให้เป็นผู้รู้จักผิด
รู้จักชอบรู้จักสิ่งที่ดีควรและไม่ควรประพฤติ

(๒) เพื่อฝึกฝนอุปนิสัยใจคอ และความประพฤติ
ของเด็กให้เด็กเป็นผู้มีนิสัยใจคอดี และประพฤติตน
ถูกต้องตามท่านของคฤหัสถ์ คือประพฤติตนในทาง
ที่เรานิยมนับถือกันว่าดี ว่าชอบ

(๓) เพื่อหวังจะให้เด็กเป็นผู้มีความประพฤติ และ
จรรยาดี เมื่อโตขึ้นจะได้เป็นพลเมืองดีของชาติ คือ
ให้เป็นผู้รู้จักดีชอบ ทำชอบ กล่าวชอบ รู้จักครอง
ตน ครองชีพในทางที่ดีควร

จรรยาเป็นองค์สำคัญของค่านิยมของการศึกษา ดังที่
เคยกล่าวมาแล้ว ผู้ที่มีความรู้ มีความดี มีความประพฤติ
ดี คือมีพหุศึกษาและพลศึกษา แต่ขาดจรรยา

หรือจรรยาศึกษา ก็จะไม่อดไม่ได้ จรรยาต้องอาศัยการฝึกหัดอบรมมาก และการฝึกหัดอบรมที่จะให้เป็นผลสำเร็จจริง ๆ นั้นต้องฝึกหัดอบรมเสียตั้งแต่ วัยเด็ก เป็นต้นไป เด็กวัยเด็กที่อยู่ในความควบคุมของครูเป็นวัยที่ฝึกหัดอบรมได้ดี เพราะจิตใจยังอ่อน จะปลูกฝังนิสัยดีใจคอ และดัดแปลงความประพฤติให้ ดีได้ง่าย ๆ

ท่านจึงว่า “เด็กเปรียบเหมือนผ้าขาวอาจจะย้อมให้เป็นสีใดก็ได้” ครูเป็นผู้ที่มโนหน้าที่สั่งสอนและฝึกหัดอบรมเด็ก เพื่อให้เป็นพลเมืองดีต่อไป จึงควรเอาเป็นธุระในเรื่องความประพฤติของเด็กอย่างจริงจังด้วย ถ้าหากปล่อยตามยถากรรมแล้ว ก็เท่ากับทำโทษเด็ก เด็กอาจจะเกะกะเหรเทศเสียคนก็ได้

จรรยาควรสอนเมื่อไรบ้าง

การสอนจรรยา ถ้าครูมุ่งสอนแต่ในเวลาสอนบทเรียนจรรยา และสอนตามหลักสูตร ตามตารางสอนเท่านั้น นับว่าไม่เพียงพอเลย เพราะจรรยาเป็นวิชา

ทกวางมาก อะไรที่ควรตั้งนบนเห็น คือนจรรยา
ดี และจรรยาอันควรใช้ อยู่ทุกสถานทุกวัน ทุกเวลา
ควรจควรสอนและอบรมทุกเมื่อไป เห็นว่าสิ่งไหนจำเป็น
หรือเห็นเด็กประพฤติผิดในสิ่งไหน เมื่อไรก็ควรดักเตือน
สั่งสอนเมื่อนั้น โดยแข็งแรงเหตุผล คุณและโทษให้เด็ก
ทราบแล้วให้ประพฤติ ให้กระทำในสิ่งที่ดีทั้งนี้ จะ
ปล่อยตามอำเภอใจของเด็กเสมอไปนั้นไม่ได้ เวลาเดิน
ออกกำลังกายเป็นเวลาที่สำคัญและจำเป็นที่สุด สำหรับ
ฝึกหัดความประพฤติและสอนจรรยา ครูจึงต้องควบคุม
การเดินเสมอ

การสอนจรรยามีหลักที่จะยึดดังนี้ -

๑. ตั้งความมุ่งหมายให้ดี
๒. เตรียมเรื่องที่จะสอนให้ เหมาะแก่ชั้นแก้วย
๓. ดำเนินการสอนให้ ถูกวิธี
๔. การฝึกหัด กวดขันให้ ประพฤติตาม ที่สอน
ไปแล้ว

หลักสูตร ๔ น เป็นหลักสูตรของยุคถือในการสอนบทเรียนทุกอย่าง ยังเป็นบทเรียนจรรยาด้วยแล้ว ยิ่งสำคัญมาก เพราะก่อนที่จะประพฤติตัวให้ดีได้นั้น ผู้ประพฤตินั้นย่อมอาศัยหลักสูตรเป็นเครื่องยึด และมีความเข้าใจข้อความของหลักสูตรนั้นเป็นอย่างดี คือรู้เหตุ วัสดุ เห็นดี เห็นชอบในทางใจเสียก่อน กับได้เคยฝึกหัดหรือได้เคยประพฤติมาแล้วจนเกิดเป็นความเคยชิน และเกิดเป็นนิสัยประจำตัวขึ้น จึงประพฤติในทางที่ดีนั้นได้เสมอๆ ครั้นจึงจำเป็นต้องสอนให้เด็กเข้าใจเหตุผล และฝึกฝนให้เด็กประพฤติในทางที่ดีจนชินอีกด้วย เด็กจึงจะเป็นผู้มีนิสัยดี มีความประพฤติและจรรยาดีต่อไป

๑. ตั้งความมุ่งหมาย

ครูจะต้องตั้งความมุ่งหมาย เสียก่อนว่าจะให้เด็กรู้ว่า อะไรเป็นสำคัญ ก่อนจะตั้งความมุ่งหมายจะต้องดูหลักสูตรหรือประมาณการสอนเสียก่อนว่า ชนไหนให้รู้ยากง่ายอย่างไร หรือเห็นเด็กประพฤติผิดในสิ่งไหนมาก

ที่จำเป็นจะต้องสอนให้รู้ และประพฤติให้ถูกต้องโดยเร็ว
เพื่อการสอนของครูจะได้ทันที่ และทันความต้องการ

๒. เตรียมเรื่องที่สอน

เมื่อคงความมุ่งหมายลงไปแล้ว ก็เตรียมเรื่อง
ที่จะสอนให้ดี ให้พอเหมาะแก่ชั้นแก่เวลา และเหมาะ
แก่ระดับของเด็ก กับเตรียมหาวิธีที่จะสอนจรรยา
ให้เด็กรู้และเข้าใจเหตุผลให้ง่าย ๆ ไว้เสียก่อน ว่าจะ
สอนโดยวิธีไหน ยากง่ายอย่างไร และชักตัวอย่าง
อะไรมาเปรียบเทียบกับ ๑ ๒ ๓ เด็กจึงจะเข้าใจได้ ชื่น
ชอบ และมั่นคงใจน้อมไปในทางที่ดี

๓. วิธีสอน

วิธีดำเนินในการสอนมีหลายอย่างดังนี้

ก. สอนด้วยการอธิบาย คือ อธิบาย หัวข้อ
จรรยาให้เด็กรู้เหตุผลว่าดี ว่าชอบ หรือผิดถูกอย่างไร
บางครั้งหรือไม่ควรประพฤติ เพื่อเป็นเครื่องอบรมนำใจ
ให้ น้อมไปในทางที่ดีที่ชอบ เกิดคิดในสิ่งที่ดีที่ผลดี วิธี
สอนโดยการอธิบายนั้นจำแนกออกได้ดังนี้

(๓) สอนด้วยเรื่องเทพนิยาย หรือ เจ้านิทาน คือ เมื่อ อยากให้ เด็ก ๆ ว่า อะไรดี อะไรเลว อย่างไร ก็เล่า นิทานเกี่ยวกับเรื่องนั้น ให้ เด็กฟังเพื่อเป็นคติ เช่น อยากให้ เด็กเป็นคนมีความซื่อสัตย์ และรู้ ว่าความซื่อสัตย์ เป็นสิ่งที่มีประโยชน์ ก็เล่านิทานเช่นเรื่อง "เทพารักษ์ กับคนคดโกง" หรือเรื่องอื่น ๆ ที่ เป็นคติไปในทำนองนี้ ให้ เด็กเข้าใจ ถ้าเป็นเด็กชั้นสูงก็เล่าเรื่องที่ลึกซึ้งขึ้นไปอีก จะเป็นเรื่องนิทาน หรือ เรื่องจริงก็ได้ เช่น เรื่องของคนที่สำคัญ ๆ เป็นคนและอธิบายให้เด็กเข้าใจ

(๔) สอนจากเรื่องจริงหรือจากของจริง และ สันทนาโต้ตอบให้ เด็กใช้ความคิดและเข้าใจเหตุผล ถ้า ข้อไหนพอจะหาของจริงมาแสดงได้ ก็หามาแสดงให้ดู เช่น หมาแขวงไม้มาให้ หักดูในเวลาดูสอนเรื่อง ความสามัคคี เพื่อให้เด็กเห็นว่าแขวงไม้ที่รวมกันหักได้ยากเช่นนี้เป็นต้น หรือจะสอนด้วยเรื่องจริงอื่น ๆ เช่น เรื่องทุจริต เรื่อง การถูกระโมยของคนอื่นไม่ดีอย่างไร ฯลฯ ครูก็ควร ใช้คำถามชักชวน ได้เลยให้เด็กเห็นเหตุผล เห็นคุณและ

โทษของความประพฤติเช่นนั้น โดยแท้จริง ว่าดีแล้ว
อย่างไร ควรแนะนำให้เด็กยกเอาใจของตนเองขึ้นเทียบ
กับใจของผู้อื่น ในเวลาสอนเรื่องต่างๆ ด้วย เพื่อให้
เด็กเห็นจริงและเกิดยดความชั่ว เมื่อได้สอนเช่นนั้นแล้ว
ควรให้อ่านหนังสือที่เป็นคติในทางจรรยาประกอบด้วย

ข. สอนด้วยรูปภาพ การสอนด้วยรูปภาพ
เป็นเครื่องอบรมทางใจ และต้องอาศัยการค้นหาโค
ตอบให้เด็กรู้เหตุผลเช่นเดียวกับวิธีที่กล่าวมาแล้ว เช่น
จะสอนเรื่อง “การช่วยเหลือผู้อื่นเป็นสิ่งดี” ก็
เขียนเป็นภาพนักเรียนช่วยเด็กตกน้ำ ทำให้ เด็กพบ รูป
ผู้ปกครองของเด็กแสดงความยินดี รูปนักเรียนได้เหรียญ
หรือรูปอื่นๆ ในทำนองนี้ เวล่านำภาพมาให้เด็กดูต้อง
ให้เด็กได้คิดและเข้าใจเหตุผล เช่นถามว่า “ภาพนี้
ใครบ้าง ใครทำอะไร ใครเป็นอะไร ผลที่สุดเป็นอย่างไร
การทำเช่นนั้นดี หรือเลวอย่างไรบ้าง ?” เช่นนี้เป็นต้น
การสอนทำนองนี้เหมาะสำหรับเด็กๆ

ก. สอนด้วยการเล่นละคร การสอนโดยวิธีนี้
 ถ้าเป็นชั้นเด็ก ๆ ก็มักจะฝึกหัดกิริยา วาจา และท่าทางเป็น
 ส่วนมาก เช่นการพูดจากับผู้ใหญ่ การเคารพ การต้อนรับ
 แขกเหล่านั้ ถ้าหากจะอธิบายให้เด็กเข้าใจเท่านั้น เวลา
 ทำจริง ๆ ก็อาจจะทำไม่ได้ จึงควรสมมุติเป็นเรื่องชั้น
 คล้าย ๆ กับการเล่นละคร เพื่อให้เด็กเข้าใจและทำได้
 เมื่อถึงเวลาทำจริง ๆ จะทำได้คล่อง และทำได้โดยไม่
 เกือบไม่เงิน

สำหรับผู้ใหญ่หรือนักเรียนชั้นสูง การเล่นละคร
 เป็นคติในทางใจ เมื่อเห็นเด็กประพฤติบกพร่องในทาง
 ใดมาก ก็ควรผูกเรื่องเช่นนั้นขึ้นแล้ว ให้แสดงละครเพื่อ
 เป็นคติ แต่เรื่องละครนั้นต้องให้จับใจและเป็นคติได้
 จริง ๆ ด้วย

ทั้งสามวิธีนี้จะใช้สอนเมื่อใด และจะใช้ข้อไหน
 บ้างนั้น ก็แล้วแต่เรื่องหรือเหตุการณ์ เหตุการณ์ บ้าง
 อย่าง อาจจะใช้วิธีเดียวก็พอ แต่บางอย่างอาจจะใช้ทั้ง
 ต้องวิธีหรือทั้งสามวิธีเลยก็ได้ แล้วแต่จะเห็นสมควร

๔. การฝึกหัด

ข้อสำคัญในการสอนจรรยา อยู่ที่ การฝึกหัดให้
ประพฤติได้ ทำได้ การสอนให้เข้าใจเหตุผลเป็นแต่
เพียงเครื่องมือ อันหนึ่ง ที่จะช่วยให้ เด็ก ประพฤติดีเท่านั้น
ฉะนั้นเมื่อครูได้สอนให้เข้าใจแล้ว ต้องฝึกหัดให้ประพฤติด
ตามได้ ออกด้วย สิ่งที่เกี่ยวข้องแก่การฝึกหัดความประพฤติ
นั้นคือ.

๑. ครูต้องทำตัวเป็นแบบ ครูต้องทำแบบ
อย่างที่ดีให้ แก่เด็ก คือประพฤติตนให้ดีพร้อมด้วย กาย
วาจา ใจ สิ่งใดที่ครูได้ห้ามว่าไม่ควร และไม่ให้เด็ก
ทำเด็กประพฤติ ครูต้องห้ามตัวครูเองด้วย เพราะเด็ก
ลอกแบบจากครู ดังได้เคยกล่าวมาแล้วเสมอแล้ว ครูอาจ
นำเด็กได้หลายอย่างเช่น ถิรยา วาจา ความเป็นระเบียบ
ความสุภาพ ฯลฯ

๒. ครูต้องควบคุมให้ทั่วถึง เช่นเวตาหยุด
พัก เวลาดำเนินการออกกำลังกาย หรือการกีฬาคอยดูอย่าให้

เด็กเด่นในสิ่งที่ไม่ดี หรือแสดงความชั่วต่าง ๆ ได้ ต้อง
คอยให้เด็กประพฤติตนให้ดี ดังที่ครูได้ฝึกหัดได้สอน
มาแต่ครั้ง “ฝึกความประพฤติในเจตนาดี”

๓. ตั้งหัวหน้าช่วยดูแล ถ้าครูดูแลไม่ทั่วถึง
ก็ควรให้มีหัวหน้า ดังที่เคยกล่าวมาแล้ว ในบทที่ว่าด้วย
การปกครอง

๔. มีการตอบแทนและทำโทษ เมื่อเด็กคน
ใดประพฤติในทางที่ดี ก็สมควรเป็นเยี่ยงอย่างแก่คนอื่น
ได้ ก็ยกย่อง ชมเชย หรือให้รางวัล ใครประพฤติชั่ว
ก็ทำโทษให้เข็ดหลาบ ครูต้องสังเกตต้องฝึกหัดทุกเมื่อ
ไปที่เด็กอยู่ในสายตาของครู

๕. ติดต่อกับผู้ปกครองของเด็ก การฝึกหัด
อบรมความประพฤติ ถ้ากวดขันแต่ทางโรงเรียนเท่านั้น
ย่อมไม่พอ ต้องอาศัยบิดามารดาหรือผู้ปกครองที่บ้าน
อีกด้วย ครูจึงควรติดต่อกับผู้ปกครองของเด็กเสมอ

เพื่อให้รู้ความประพฤติทางบ้าน และเพื่อให้ผู้ปกครองทราบความประสงค์ของครูจะได้ช่วยเหลือครูทางบ้านอีกด้วย ถ้าหากผู้ใหญ่รู้เท่าทันแล้ว เด็กก็มักจะระวังตัวมากขึ้น

บทที่ ๒๖

ว่าด้วยการสอนพลศึกษา

และการออกกำลังกาย

ความประสงค์ของการสอน พลศึกษาในโรงเรียน

๑. เพื่อให้เด็กเกิดความสนใจเพลิดเพลิน ใจคอเบิกบาน มีกำลังใจที่จะเรียนวิชาความรู้ต่าง ๆ
๒. เพื่อให้เด็กได้ออกกำลังกาย และมีกำลังวังชาแข็งแรง ไม่เป็นคนออด ๆ แอด ๆ
๓. เพื่ออบรมจรรยา อบรมน้ำใจของเด็กให้เป็นผู้เคร่งครัดวินัย ตระเยียบของการเดิน เพราะนิสัยนี้ให้เป็นคนมีใจเป็นนักกีฬา หรือเล่นอย่างมีใจนักแข่ง ซึ่งเป็น

การสอนจรรยาไปด้วย และการสอนจรรยา สอนใน
 ดนตรีเมื่อเวลาเล่นได้ผลดีกว่าสอนในห้องเรียน

๔. เพราะนิสัยให้เป็นคนอดทน มีความกล้าหาญ
 แข็งแรงไม่อ่อนแอและแข็งแกร่ง

๕. เพื่อให้เด็กรักโรงเรียน คิดโรงเรียนและรัก
 การเล่าเรียน

พลศึกษาสำคัญอย่างไร

พลศึกษา เป็นองค์ สำคัญของคหะหนึ่ง ของการ ศึกษา
 วิชาพลศึกษาเสียแล้ว กับบวกรับการศึกษายังไม่
 ครบองค์ เพราะคนเราถึงแม้จะมี ความรู้ มีความ
 ประพาศดี แต่กำลังร่างกายไม่แข็งแรง เป็นคนขี้โรค
 ออต ๆ แอต ๆ ก็ไม่สามารถที่จะนำเอาความรู้และ
 จรรยาดี นั้นไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ และเมื่อจะว่าตาม
 ความจริงแล้ว กำลังของจิตต์ใจต้องอาศัย กำลังของ
 ร่างกายเป็นเครื่องประกอบอีกด้วย เพราะจิตต์ใจถึงอยู่
 ในร่างกาย ย่อมต้องอาศัยร่างกาย ถ้าร่างกายอ่อนแอ

หรือไม่สมบูรณ์ เจ็บชอกๆ แดงๆ แล้ว จิตใจก็จะ
พลอยอ่อนแอไปด้วย จะคิดอ่านหรือเล่าเรียนอะไรก็ไม่
สะดวก เพราะจิตใจไม่มีกำลังพอเพียง จึงเห็นได้ว่า
พลศึกษาเป็นสิ่งสำคัญ และจะต้องศึกษาคู่กันไปกับ
วิชาอื่น ๆ ด้วย

ครบบางคนหรือโรงเรียนบางแห่ง อาจจะเข้าใจผิด
ว่า พลศึกษาเป็นหน้าที่ของครูพลฯ ถ้าขาดครูพลฯ แล้ว
ก็ไม่จำเป็นที่จะต้องสอน เพราะไม่ใช่หน้าที่ของตน
อ้างว่าตนไม่มีความรู้ หรือบางแห่งก็อ้างว่า เด็กได้
ทำงานออกกำลังกายเห็นจเห็นอยพอดอยู่แล้วไม่จำเป็นต้อง
เรียนการเดินออกกำลังกายอีก จะทำให้เด็กไม่สบายและ
เสียการเลี้ยงงาน การเข้าใจเช่นนั้นนับว่าเข้าใจผิดและทำผิด

พลศึกษาคืออะไร

พลศึกษา คือการเดินออกกำลังกายต่าง ๆ นั้นเอง
แต่การเดินให้เป็นไปในทางศึกษา คือ มีผู้ควบคุมผู้
สอนและผู้บอก คอยอบรมนำใจและความประพฤติให้

เล่นในสิ่งที่ดีและเล่นให้ โดยเรียบร้อย จึงเรียกว่า “พลศึกษา” การเล่นมีหลายอย่าง จะเลือกเล่นอะไรก็ได้ ตามสภาพและฐานะของโรงเรียน และตามความสามารถของครู ไม่ใช่มีความมุ่งหมายจะให้เด็กเรียนเป็นนักมวยเอก หรือนักกีฬาตัวเยี่ยมๆ เล่นไป ความประสงค์อันสำคัญที่สุด ก็เพื่อประโยชน์ดังกล่าวข้างบนนั้นต่างหาก ครูทุกคนจึงต้องมีหน้าที่สอนพลศึกษาให้แก่เด็กและสอนทุกๆ โรงเรียน

ชนิดของพลศึกษาที่สอนอยู่ในโรงเรียน

วิชาพลศึกษาที่ทางจัดให้มาแล้ว มีหมวดใหญ่

อยู่ ๓ หมวด คือ

๑. ดัดร่างกายหรือดัดตน
๒. ยิมเนซียคส์ (คือการเล่นห้อยโหนโยนตัวต่าง ๆ)
๓. การเล่นแข่งขันต่าง ๆ หรือที่เรียกว่า “การกีฬา” เช่น ฟุตบอล, ตะกร้อ, วอลเลย์บอล, การเล่นของตุ๊กเต้อื่นต่าง ๆ ฯลฯ

หมวดที่ ๑-๒ อาศัยความรู้อย่าง เพราะ
อาจจะเป็นอันตรายแก่เด็ก ส่วนหมวดที่ ๓ เป็นการ
เล่นอย่างธรรมดา ครรทกคนย่อมสามารถเล่นได้ทั้งนั้น
จึงไม่จำเป็นต้องถึงถึงครูพลศึกษานัก

การสอนพลศึกษา

๑. การคิดร่างกาย สอนในเวตาเรียนหรือนอก
เวตาเรียนก็ได้ สอนตามคำร่างกายกรรม จากง่ายไป
หายากหรือตามความรู้ความชำนาญของครู ให้นักเรียน
เป็นแนวทำพร้อม ๆ กันตามคำสั่งของครู

การฝึกหัด ตีร่างกายน นอกจากแบบประโยชน์ ใน
ทางพลศึกษา ยังเป็นประโยชน์ ที่จะทำให้นักเรียน
ทำการเป็นระเบียบเรียบร้อย และทำพร้อมกันเป็นการ
กระทำตามคำสั่งของครู โดยฉับไว ความเป็นระเบียบ
เรียบร้อยนี้จะติดไปจนตลอดในการเรียนวิชาทุก ๆ อย่าง
ด้วย

๒. ยืนแนตักัด ต้องมีของสำหรับหัดแถมเครื่อง

มือต่างๆ สำหรับหัดด้วย วิชาประเภทนี้ต้องอาศัยครูที่
มีความรู้ และชำนาญในวิชาแผนกนั้นพอสมควร มิฉะนั้น
จะเป็นอันตรายแก่เด็ก ถ้าโรงเรียนเล็กๆ น้อยๆ ไม่มีทุน
รอนพอจะสร้างห้องขอความอดทนจากเจ้าหน้าที่จัดการ
ศึกษาบางทีอาจจะได้รับความกรุณาอดทนตามสมควร

๓. การเดินแข่งขันทหรือการกีฬา เดินเมื่อเด็ก
เรียนแล้ว หรือ บางอย่างก็เห็น ว่าไม่เป็นของ หนักหนาไม่
เหนียวและจะไม่เป็นภัยในเวลาเรียน ก็ตั้งก่อน เข้า
เรียน คือในเวลาเข้าได้ เด็กชอบเดินชอบสนุกทุก
เวลา แต่ครูต้องคอยควบคุมดูแลอยู่เสมอ

สิ่งที่จะต้องเอาใจใส่ในเวลาเล่น

๑. การเล่นบางอย่างต้องอาศัยครู ผู้ที่มีความ
ชำนาญ เช่น บิมนต์ตีกอล์ฟ เป็นต้น มิฉะนั้นอาจจะเกิด
อันตรายได้

๒. ในเวลาเล่นครูต้องเป็นผู้ คัดเลือก และกำกับ
อยู่ด้วย เพื่อให้ ความยุติธรรม และคอยดูแลเพื่อไม่

ให้เด็กมีโทษ และพยายามทำร้ายซึ่งกันและกัน และ
การเล่นทั้งหลายต้องเป็นไปตามกฎข้อบังคับดังต่อไปนี้

- (๑) การเล่นทั้งหลายต้องไม่เป็นการพนัน
- (๒) การเล่นต้องแบ่งออกเป็น ๒ พวก เล่นต่อสู้กันจึงจะเป็นการดี แต่อย่าให้เล่นเป็นการเอาชนะหรือถ่วงตัว นักเรียนจะไม่รู้จักความสามัคคีระหว่างพวก

(๓) การเล่นต้องมีหัวหน้าข้างละคนเพื่อผูกมัดให้เด็กเป็นผู้เคารพต่อการเล่น และเคารพต่อผู้ควบคุม

(๔) การเล่นต้องมีผู้ตัดสินเป็นประธาน ถ้าได้ใครเป็นผู้ตัดสินได้ยิ่งดี เพราะเด็กเกรงครมมากกว่าคนอื่น ๆ

(๕) การเล่นทั้งหลายยอมไม่ตามอำนาจผู้ตัดสิน และเรื่องหัวหน้า เล่นตามกติกาของการเล่นอย่างเคร่งครัด

(๖) ในเวลาเล่นผู้ควบคุมดูแลให้ทั่วถึง เห็นผิดกฎ—ผิดข้อห้ามต้องจำกล่าวหรือทำโทษทันที มิฉะนั้นจะเกิดนิสัยที่ไม่ดีขึ้นในจิตใจของเด็ก และการเล่น

ย่อมเด่นอย่างใจนักตง เช่น

(ก) ไม่เอาโรค เอาเปรียบเพื่อน ไม่โกงใน
การเล่น

(ข) เมื่อพ่ายยอมไม่จองเวรหรือพยายามปองร้าย

(ค) เมื่อชนะต้องให้ผู้แพ้แก่ตัว

(ง) ต้องใจเย็นหนักแน่น มีธรรมะ ฯลฯ

(๗) เวลาปล่อยให้เด็กเล่นออกกำลังกาย ตาม
ตำรา ครูก็ต้องคอยสอดส่องดูแลให้ทั่วถึง ให้การ
เล่นของเด็กดำเนินไปตามข้อตกลงที่กำหนดไว้เสมอ

งานกับการเล่น

งานกับการเล่นมีลักษณะคล้ายคลึงกัน คือต้อง
ออกกำลังกายเช่นเดียวกัน และต้องเหนื่อยเหมือนกัน
ต่างกันเพราะ งาน เป็นเครื่องบังคับใจให้ทำ และ
เด็กมักไม่ค่อยมองเห็นผล เห็นประโยชน์ เหตุนี้จึง
ไม่ค่อยเกิดความพอใจ ไม่ค่อยสนุก เด็กจึงไม่ค่อย
ชอบงาน

การเล่น เด็กชอบเล่นเพราะเกิดความพอใจขึ้นก่อน
และสนุกเพลิดเพลิน, ไม่เหน็ดเหนื่อย, ไม่เบื่อ, จิตใจ
เบิกบาน เด็กจึงชอบ

ฉะนั้นงานสำหรับเด็กจึงควรให้เป็นการเล่น คือ
ปลุกความพอใจเกิดขึ้นเสียก่อน ให้งานเป็นของสนุก
สนาน โรงเรียนทุกแห่งจึงควรมีการเล่นคู่ไปด้วย เพื่อ
ประโยชน์ ดังกล่าวแล้ว



บทที่ ๒๗

ว่าด้วยการสอนวาดเขียน

ความประสงค์ของการสอนวาดเขียนในโรงเรียน

การสอนวาดเขียนในโรงเรียนนั้นมีความประสงค์ ดังนี้

๑. เพื่อฝึกหัดความสังเกตพิจารณา วิชาวาดเขียนเป็นวิชาที่ต้องใช้ความสังเกตพิจารณาด้วยประสาทตามาก เช่นสังเกตรูป สังเกตสี สังเกตขนาดและสัดส่วนของรูปที่จะเขียนเป็นคน

๒. เพื่อฝึกหัดความจำ วาดเขียนไม่ใช่สอนให้เขียนแต่เฉพาะสิ่งที่เห็นด้วยตา หรือสิ่งที่สัมผัสของจริงอยู่เฉพาะในเวลาเขียนเท่านั้น ย่อมให้ฝึกหัดเขียนจากความจำในสิ่งที่เคยรู้เคยเห็นมาแล้ว จากที่อื่นอีกด้วย ตามลำดับชั้นของเด็ก จึงนับว่าเป็นวิชาที่ฝึกหัดความจำ

๓. เพื่อฝึกหัดความคิดคำนึง หรือความคิดเห็นในการเขียนรูปบางอย่าง ย่อมเขียนขึ้นจากความคิดความนึก โดยไม่เคยรู้เคยเห็นในสิ่งนั้นมาเลย เช่นรูปเทวดา รูปยักษ์ ฯลฯ เช่นนี้เป็นคน ผู้เขียนย่อม

ไม่ทราบ ไม่เห็นเลยว่า เทวดาและยักษ์ เป็นรูป
อย่างไร มีจริงหรือไม่? แต่ก็เขียนรูปได้ ตามความ
นึก หรือความคิดเห็นของคนว่าคงเป็นรูปเช่นนั้น

๔. เพื่อเป็นประโยชน์ ในการเรียนวิชาอื่นๆ เช่น
เขียนรูปเพื่อช่วยความจำ เขียนเพื่อแสดงความรู้ ความ
คิด ความเห็นของคน ออกมาให้ผู้อื่นรู้ และเข้าใจ
ได้ วิชาโดยมากย่อมอาศัยการเขียนภาพประกอบเพื่อ
ประโยชน์ในข้อนี้ บทเรียนบางอย่างจำเป็นมาก ถ้า
ถ้าพึ่งแต่การพูดการอธิบายเท่านั้น ผู้เรียนผู้ฟัง อาจ
จะไม่รู้ ไม่เข้าใจ และจำไม่ได้ จึงจำเป็นจะต้องหา
ของจริงมาให้เห็น หรือมีฉนวนยกของเขียนภาพขึ้นเพื่อ
ให้เข้าใจ ช่วยความรู้ ความจำ

๕. เพื่อฝึกหัดความสะอาด ความประณีต ความ
เป็นระเบียบเรียบร้อย ความเป็นผู้มีจิตตั้งใจและขามณ
เยือกเย็น

สิ่งที่จะต้องเอาใจใส่และกวาดขันในการสอน

วาดเขียน

๑. สอนให้รู้ระเบียบของภาพเขียน เช่น ท่าง
ที่ถูกต้อง การจับดินสอ การวางกระดาษและเครื่องมือ
ในการเขียนให้ถูกต้อง ให้รู้จักวิธีขีดส่วนของรูปที่จะเขียน
วัตถุจากเส้น การใช้สีให้เกิด ๆ ๆ ครูจะต้องสอนให้
เข้าใจและฝึกหัดในสิ่งเหล่านี้เสียก่อน ตามลำดับจากง่าย
ไปหายาก แล้วจึงให้ลงมือฝึกหัดเขียน

๒. ใช้ของจริงเป็นแบบ เด็กเริ่มฝึกหัดต้องม
ของจริงมาให้ดู และมีแบบเขียนให้ดูบนกระดานดำ
อีกด้วย เพราะถ้าหากให้เขียนจากของจริงทีเดียว เด็ก
จะไม่รู้ว่าเขียนรูปอย่างไร การสอนก็ลำดับจากง่าย
ไปหายาก

๓. การช่วยเหลือ วิชาวาดเขียน เป็นวิชาที่ต้อง
ใช้ความสังเกตพิจารณา และอาศัยความประณีตมาก
ครูจึงต้องช่วยเหลือเด็กให้มาก เมื่อสอนให้เข้าใจแล้ว

เวลาเด็กลงมือเขียน ครูต้องคอยควบคุม และช่วยเหลือ
ตลอดเวลา เช่นทำให้เป็นตัวอย่าง เห็นท่าผิดวิธี ผิดรูป
ผิดขนาด ๆ ๓ ๆ ทั่วหน้าให้ทำให้ถูก วาดไม่เหมือน
ก็ให้เห็น ให้สังเกตใหม่และให้แก้ไขให้ดีขึ้น

๔. ครูผู้สอน ควรจะหาความรู้อะไรเพิ่มเติม
ความชำนาญในวิชาบาง หรือมีหนังสือการเขียน
บ้างเล็กน้อย เพื่อจะสอนและฝึกเด็กได้ มีฉนวนเด็ก
จะเขียนพอใช้ได้ โดยยาก นอกจากเด็กที่มีนิสัยใน
ทางนี้ เพียง ๒-๓ คนเท่านั้น

๕. การฝึกหัด การฝึกหัดมากเป็นของสำคัญ
และจำเป็นเมื่อจะให้เด็กวาดรูปอะไรก็ให้เด็กได้สังเกต
พิจารณารูปนั้นโดยละเอียด และนานพอสมควร หรือ
จะให้สังเกตวงหน้ามาก่อนก็ได้ แล้วให้ฝึกหัดทำบ่อยๆ
เพื่อให้เจนตาและเคยมือ

๖. การตรวจตรา ต้องตรวจตราให้ละเอียด
ครูจะตรวจเพียงว่า พอใช้ ยังใช้ไม่ได้ เกือบดี หรือ
ให้คะแนนเท่านั้น เด็กจะไม่รู้ว่าตนทำบกพร่องที่ตรงไหน

จะแก้ไขอย่างไร? คราวต่อไปจะทำให้ดีได้ยาก ครูจึงควรตรวจตราให้ละเอียด และชี้แจงให้เด็กเห็นด้วยว่าผิดตรงไหน ไม่ดีเพราะอะไร สักส่วนผิดตรงไหน จะแก้ไขอย่างไร ฯ ต ฯ

วิธีดำเนินการสอน

วิธีสอนวาดเขียน ก็อาศัยหลัก เช่นเดียวกับ วิธีสอนบทเรียนอื่น ๆ การดำเนินการสอนก็ดำเนินจากง่ายไปยุ่งยากตามลำดับ ต้องให้เด็กวาดในสิ่งท่ง่าย ๆ ได้สำเร็จก่อน จึงค่อยสอนบทใหม่ต่อไป และดำเนินง่ายไปยุ่งยากเช่น

๑. ให้อาจารย์รูปลึงของท่ง่าย ๆ เช่นกระดานชนวน หนังสือ รูปวงกลม รูป ๔ เหลี่ยม ฯ ต ฯ

๒. รูปต้นไม้ ใบ ดอก และผล

๓. เขียนตัวเลขต่าง ๆ

๔. เขียนรูปสัตว์

๕. เขียนรูปคน

วิธีเขียน

วิธีเขียนก็คล้ายๆ กันตามลำดับ เช่น

๑. ให้เขียน แต่ เส้น และจุด ตาม พอเป็น ดังรูป
พอให้ถูกส่วนถูกสระเกิด

๒. เขียนรูปทับด้วยดินสอพอ ดินสอคำ

๓. หักระบายตั้งแต่เดียว

๔. หักระบายตั้งแต่กัน

๕. หักแรง

การฝึกหัด

๑. หัดเขียนตามรูปที่จำได้ คือรูปที่เคยเขียนมาแล้ว

๒. เขียนตามรูปที่คิดขึ้น เช่น ผูกสาย ช่อใบไม้

และวาดตามต่าง ๆ

เด็กชั้นต่ำ ๆ ไม่ควรหัดให้ระบายตั้งแต่เขียน
รูปสัตว์ รูปคน และรูปวาดตามต่าง ๆ เพราะเด็กจะทำ
ได้ปรก กับขาดความสังเกต ควรให้เขียนรูปร่าง ๆ
เช่นรูปใบไม้ รูปวัตถุที่เขียนง่าย ๆ ต่อเมื่อเรียนถึงชั้น
สูงจึงค่อยสอนให้ระบายตามลำดับ

บทที่ ๒๘

ว่าด้วยความมุ่งหมายและการสอนวิชาบางอย่าง

๑. วิชาขับร้องและการดนตรี ความประสงค์
ของวิชานี้คือ

(๑) เพื่อให้เด็กมีใจคอเบิกบาน- และเมื่อนัก
ฝึกสอนดมหรือคีตคารมณ ในเมื่อได้เรียนวิชาหรือทำ
การงานต่าง ๆ เห็นจเห็นอยมาแล้ว

(๒) ให้รู้จักระเบียบทุกข รู้จักปลูกปลอบใจคน
เองให้มีความดี ในเมื่อยามเหนื่อยยามยาก

(๓) อบรมให้เด็กรักความไพเราะ ความประณีต
ความพร้อมเพรียง ความเป็นระเบียบ ผูกติดทำทาง

(๔) เพื่อฝึกหัดความจำและความคิดคำนึง เช่น
จำบทกลอนหรือเนื้อเรื่องของเพลง จำทำนอง และคิด
คำนึงหรือคิดบนภาพของเรื่องทกาถวรองนชน

เนื้อเพลง ควรเป็นดังนี้

๑. เป็นบทกลอนที่ไพเราะ คล่องจองเป็นคติจำใจ

๒. เป็นเรื่องที่สนใจ หรือปลุกใจให้เป็นคน
ประพฤติดี รักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

๓. ถ้อยคำหรือบทกลอนนั้น ต้องไม่แสดง จรรยา
จนเกินไป และไม่เป็นภัยแก่จิตใจหรือต่อความประพฤติ

การสอน

๑. อธิบายความหมายของเนื้อเพลงให้เด็กทราบเสีย
ก่อน เพื่อให้จำเนื้อเพลงได้ง่าย และช่วยในการคิดคำนึง
ในเวลาร้อง

๒. ผูกหัดจากง่ายไปหายาก ให้ ผูกหัดจากเพลง
ที่ไม่ซับซ้อนไปหาเพลงที่ซับซ้อน (มีอยู่ในหลักสูตร
หรือประมวลการสอนของชั้นต่าง ๆ แล้วว่าจะให้สอน
เพลงอะไรบ้าง)

๓. ผูกหัดให้รู้จักสอดคล้องตามผู้ทรงได้ และ
ให้ ผูกหัดคงจังหวะ

๔. ผูกหัดให้ร้องรวม ร้องเดี่ยว เป็นลูกคู่
เป็นต้นบท

๕. กวดขันให้ร้องชัดถ้อยชัดคำ ร้องให้ถูก จังหวะพอเหมาะ และคอยสอนเพลงที่ยากขึ้น ตามลำดับ ในทำนองเดียวกัน ส่วนการสอนร้องเพลงเป็น วิชาชีพเป็นนอกชนิดหนึ่งต่างหาก

๒. งานลูกเสือ

งานลูกเสือเป็นงานสำคัญของโรงเรียน เหมือนกับการสอนและการงานประเภทอื่นๆ โรงเรียนทุกแห่งต้องเกี่ยวข้องกับงานลูกเสือไม่มากก็น้อย งานที่เกี่ยวเนื่องกับลูกเสือแบ่งออกเป็น ๒ แผนกคือ

๑. แผนกธุรการ เกี่ยวแก่ การทะเบียนบัญชีต่าง ๆ ทะเบียนบัญชีเกี่ยวกับงานลูกเสือมีหลายอย่างหลายเล่ม ผู้เป็นครูควรศึกษาให้เข้าใจ และทำให้ถูกต้องตามระเบียบ ตามข้อบังคับ ซึ่งไม่จำเป็นจะต้องกล่าวในที่นี้ ขอบตัวอย่างและผลทดทำ ก็ทำได้ ในเวลาเล็กน้อย

๒. แผนกวิชาการ วิชาลูกเสือที่จะต้องสอน ต้องเรียนมีหลายวิชา ตามชั้น ตามประเภทของลูกเสือ

เช่นลูกเสื้อตัวรอง ลูกเสื้อโท ลูกเสื้อเอก นายหมู่ ฯลฯ
และวิชาที่ต้องเรียนมีมากมายต่าง ๆ กัน และค่อยยาก
ขึ้นตามลำดับ ความมุ่งหมายและวิธีสอนก็ต่าง ๆ กันด้วย
แต่เมื่อจะกล่าวรวมทั้งหมดแล้ว วิชาลูกเสือมีความมุ่ง
หมายดังต่อไปนี้

ความมุ่งหมาย

๑. เพื่อฝึกหัดสร้างกายให้ เป็นคนแข็งแรง อด
ทนต่อความยากความลำบากต่าง ๆ
๒. อบรมให้ เป็นผู้มีคุณประพฤติ และ จรรยาดี
เช่นให้ ตั้งอยู่ในระเบียบและวินัย เป็นต้น เป็นคน สุภาพ
อ่อนโยน มีใจหนักแน่น ฯลฯ
๓. เพื่อฝึกหัดให้ รู้จักหน้าที่ของพลเมืองดี รู้
จักหน้าที่ของตน และทำตนให้เป็นประโยชน์ แก่ผู้อื่น
ช่วยเหลือผู้อื่นในคราวจำเป็น โดยไม่เห็นแก่ เหนื่อย
แก่ยาก
๔. เพื่อให้เกิดความรู้ และสติปัญญาที่เป็น ความ

รู้ ตำนาน ๆ ซึ่งบุคคลทุกคนควรรู้ สำหรับวิชาคว
ให้ รอดพ้นจากอันตราย และความยากลำบากต่าง ๆ
วิชาลูกเสือมีการสอนและการฝึกหัดครบตามองค์ ๓
แห่งการศึกษา คือ พหุศึกษา จริยศึกษา และ
พลศึกษา

ข้อสำคัญในการสอนวิชาลูกเสือ

๑. สอนให้ครบและฝึกหัดให้ ได้เต็มตามหลักสูตร
กำหนดให้ ทุกๆ วิชา
๒. ต้องสอนให้ เกิดความรู้อย่างแท้จริง ๆ คำ
เน้นการสอนตามวิธีสอนที่ดี เช่น เกี่ยวกับการสอนวิชาอื่น ๆ
๓. เมื่อสอนให้ เข้าใจแล้ว ต้องฝึกหัดให้ ทำได้
ให้ มีความรู้ ความชำนาญในวิชาที่เรียนจริงๆ คือให้
รู้ คิด ทดลอง และ คิด ประ
๔. ข้อสำคัญของการสอนลูกเสืออยู่ที่การ อบรมน้ำใจ
ต้องอบรมน้ำใจให้เป็นลูกเสือ ให้เป็นผู้กล้าหาญ มี
ความอดทน หนักเอาเบาสู้ มีไหวพริบ มีความเมตตา

จิตต์ คงอยู่ในระเบียบและวินัยอันดีจริง ๆ ก็ต้องเป็น
ลูกเสือแท้ ไม่ใช่เป็นลูกเสือแค่เครื่องหมาย ต้อง
ประหมัดตั้งต่อน้อย ๆ และครูหรือผู้บังคับบัญชาต้อง
ทำตัวอย่างที่ดีให้ แก่ลูกเสือ

๕. สิ่งที่จะช่วยในการปลูกปลอบหรือการย้อมน้ำใจ
ให้ประพฤติดีทำชอบ ก็คือ รางวัลและทำโทษ เมื่อ
ใครทำดีก็ยกย่องชมเชย ประกาศชื่อให้เป็นตัวอย่าง
แก่คนอื่น เช่น ลงแผ่นทอง หรือขอเหรียญชดชวรา
ให้ตามประเภทของความดีความชอบ ใครประพฤติ
ชั่วก็ทำโทษ เช่น ประจานชื่อในหนังสือวัน หรือขอ
อนุญาตคชชชื่อออกจากลูกเสือ เช่นนี้เป็นต้น

๖. ลูกเสือที่จะเจริญดีหรือเลว อยู่ที่ผู้ควบคุม
บังคับบัญชา ถ้าหากผู้บังคับบัญชารูจริง ทำจริง เอา
ใจใส่ในหน้าที่ทุกสิ่งทุกอย่างแล้ว งานลูกเสือมักจะก้าวหน้า
และมั่งคั่งยิ่งขึ้น ถ้าตรงกันข้ามก็พอทรงอยู่หรือ
อาจจะถอยหลังก็ได้

๓. งานอนุสัณทาคาชาด

แบ่งออกเป็น ๒ แผนก คือ ฝ่ายธุรการและวิชาการ เช่นเดียวกับงานตักเตือน ความมุ่งหมายและหลักสำคัญในการสอนก็คล้ายคลึงกันมาก ผิดกันบางตัวชาติของเรียนต้องฝึกมิต่างๆกัน เป็นหน้าที่ของครูที่จะต้องศึกษาเล่าเรียนแบบพิเศษทั้งแผนกตักเตือนและอนุสัณทาคาชาด แต่ให้ถือว่าเป็นหน้าที่สำคัญของครูเช่นเดียวกันทั้ง ๒ อย่าง

๔. วิชาอาชีพหรือการฝีมือความประสงค์

๑. เพื่อฝึกหัดตั้งตนปฏิบัติเช่นเดียวกับการเรียนวิชาอื่นๆ เช่น ให้เกิดความคิด ความสังเกต ความพิจารณา ความจำ เป็นต้น

๒. เพื่อให้นักเรียนนำเอาไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในเมื่อออกจากโรงเรียนไปแล้ว คือเอาไปประกอบการอาชีพได้ ตามชนตามประเภทของวิชาที่เรียนตามสมควรแก่ศักยภาพ

๓. เป็นหนังสือสำหรับนำไป ค้นคว้าวิชา อาชีพ แผนก
ต่าง ๆ ตามที่คนรู้ คนเรียนมา ให้สูงขึ้นตามลำดับ

ประเภทของวิชาอาชีพ

วิชาอาชีพที่สอนอยู่ในโรงเรียน เมื่อจะรวมเป็น
ประเภทใหญ่ ๆ แล้ว มีอยู่ ๓ ประเภทคือ

๑. การกสิกรรม คือ การหาทรัพยากร ในดิน หาดิน
ในน้ำเป็นอาชีพของคนของมนุษย์ และเมื่อเกิดแห่ง
การอาชีพ แผนกอื่น ๆ เช่น หัตถกรรม และพาณิชย
การ การกสิกรรมแบ่งออกเป็นสองสาขา คือ พืช
และสัตว์

๒. หัตถกรรม คือ การเปลี่ยนแปลงรูปของวัตถุ
ที่ได้จากการกสิกรรม ให้เป็นรูปร่างที่เหมาะสม เพื่อ
เป็นประโยชน์แก่การกินการใช้ เช่น การช่างต่างๆ การ
ฝีมือ การปรุงยา ปรุงอาหาร ฯลฯ

๓. พาณิชยกรรม คือ การค้าขายแลกเปลี่ยน ผล
ที่ได้จากการกสิกรรม และหัตถกรรม ให้แก่ผู้ต้อง
การกิน ต้องการใช้

วิชาอาชีพทั้ง ๓ ประเภทนี้^๕ รัฐบาลกำหนดต้องการบำรุง
ให้แพร่หลาย^๕ จึงตั้งโรงเรียนฝึกหัดครูประเภทต่าง ๆ
และชั้นต่าง ๆ ขึ้น เช่น ครูถดถกรรม ครูหัตถกรรมและ
ครูพาณิชยการ เพื่อให้มีความรู้ ความชำนาญในวิชา
แผนกนั้นจริง ๆ และให้^๕ วิชาครู เพื่อจะได้^๕ นำความ
รู้ ไป ถ่ายเทให้แก^๕ ศิษย์ ต่อไป, กับตั้งโรงเรียนวิชาอาชีพ
ต่าง ๆ ขึ้นมีหลายชนิดด้วยกัน วิชาทั้ง ๓ ประเภทนี้จะ
เลือกสอนประเภทใด และชนิดไหนก็แล้วแต่ความต้องการ
การของท้องถิ่น และท่าแห่งภูมิประเทศบ้านเมือง กับ
ความต้องการของประชาชนในย่านนั้น ข้อสำคัญควร
เลือกให้เหมาะแก่ความต้องการ เหมาะแก่กาละเทศะ

ข้อสำคัญของวิชาอาชีพ

วิชาอาชีพมีหลายประเภทหลายชนิด วิชาสอนวิชา
เรียนก็ต่าง ๆ กันและยากง่าย ตามประเภท ตามชนิด ของ
วิชา และชั้นที่เรียน แต่ข้อสำคัญของการสอนวิชา
อาชีพนั้นคือ

๑. ดึงตามประมาณ หรือหลักสูตรที่กำหนดให้เรียน, ตามความต้องการ ตามขั้นตอนประเภท ให้มีความรู้เต็ม ตามหลักสูตรทุกอย่าง

๒. ดำเนินวิธีสอนตามหลักของการสอนที่ดี เช่นเดียวกับวิชาอื่นๆ ต้องอาศัยความรู้ความชำนาญในวิชาแผนกนั้นจริงๆ และวิธีวิชาครูสำหรับจะถ่ายทอดวิชาต่างๆ ให้แก่นักเรียนได้ดีด้วย ถ้าหากเขาคร่ำไม่จริงทำจริง หรือไม่มั่นคงสำหรับตั้งสอนอบรมแต่ก็ไม่มีประโยชน์อะไร เท่ากับเขาเบ็ดขี้ ซึ่งจะสำเร็จไม่ได้

๓. งานแผนกนี้ เกือบแก่การจริงจังทำจริง นอกจากที่ขาดแคลน ต้องมีคติประติ คือทำได้เป็นอย่างดีด้วย การที่ดี แต่ทำไปไม่ได้ จะไม่มีประโยชน์อะไรเลยสำหรับวิชาแผนกนี้ ครูผู้สอนจึงจำเป็นต้องเข้มงวดกวดขันทั้งการเรียนและการทำงาน อบรมให้ทำได้ ให้เป็นผู้อดทน อดทนกว่า มั่นคง และ

มีความชำนาญจริง ๆ จึงจะเกิดประโยชน์

๔. ควรจะหาเวลาทดสอบความสามารถ คือให้
มีเวลาฝึกหัดเสียก่อนจึง ปล่อยตามลำพัง จะได้ ประโยชน์
มาก ชน

๕ การบัญชี

ความมุ่งหมาย

(๑) เพื่อฝึกหัดความคิด หาเหตุผลเช่นเดียวกับ
เลขคณิต

(๒) เพื่อฝึกหัดความละเอียดความประณีต ความ
เป็นระเบียบ

(๓) เพื่อเอาไปใช้เป็นประโยชน์ ในเวลาออกไป
ประกอบการอาชีพ คือให้รู้จักจดรายการซื้อขาย หรือ
ใช้จ่ายจะได้รู้ ต้นทุน รู้กำไร

(๔) เป็นหนทางที่จะสอนให้รู้จักประหยัดทรัพย์
และเป็นคนกระหมัดกระหม่อม เพราะมีบัญชีเป็นเครื่อง
แสดงให้เห็นรายจ่าย ถ้าจ่ายแผนกไหนมาก ก็
จะได้รู้ หนทางรู้โทษ และพยายามประหยัดในสิ่งนั้นเสีย

ชนิดของบัญชีที่สอนอยู่ในโรงเรียน

บัญชีที่สอนอยู่ในโรงเรียนมี ๒ ชนิดคือ

๑. บัญชีรายรับรายจ่าย

๒. บัญชีคู่มือ หรือบัญชีแบบดงต้องหน (Double entry)

บัญชีชนิดที่ ๑ ใช้สอนอยู่ตามโรงเรียนสามัญต่าง ๆ และเริ่มสอนตั้งแต่ชั้นประถม ๔ (ประถม ๓ เก่า) เป็นต้นไป เพื่อให้รู้จักทำบัญชีอย่างง่าย ๆ รู้จักคิดหาขาดทุนได้กำไรอย่างง่าย ๆ และทราบ ๆ

บัญชีชนิดที่ ๒ โดยมากใช้สอนตามโรงเรียนวิद्याบัญชีหรือโรงเรียนออกไปประกอบอาชีพ เช่น โรงเรียนกสิกรรมชั้นสูง โรงเรียนพาณิชยการ วิชาเหล่านี้เป็นต้น บัญชีชนิดนี้ เป็นประโยชน์ดีมาก เพราะคิดหาขาดทุนได้อย่างละเอียดและแน่นอน เหมาะแก่ผู้ที่ จะทำการค้าขาย หรือประกอบการอาชีพแผนกต่าง ๆ แต่เป็นบัญชีที่ออกจะเรียนยาก เข้าใจได้ยาก จะไม่กล่าวถึงวิธีสอนไว้ ในที่นี้ เพราะจะเป็นการยืดยาว

วิธีสอนบัญญัติ (รายรับรายจ่าย)

๑. อธิบายความหมายและประโยชน์ของบัญชีให้เด็กทราบและเข้าใจเสียก่อน

๒. สอนถึงรูปของบัญชี ทำตัวอย่างบัญชีให้เด็กเห็น และอธิบายให้เข้าใจ ควรจะเริ่มต้นอย่างคิดไว้ในที่ที่จะเห็นได้ โดยง่าย และให้ฝึกหัดคั้งเส้นของบัญชีให้เรียบร้อย

๓. สอนให้รู้จักตั้งรายการที่สั้นๆและง่ายๆคราวละบัญชี คือรายรับและรายจ่าย

๔. สอนให้รู้จักระเบียบของบัญชี เช่น ห้ามการขีดฆ่า ขีด, ตบ สักปรก รู้จักย่อรายการลงให้เหมาะ เขียนคานหนึ่งข้อและเลขให้ชัด ๆ ๑๓๕ เป็นต้น

๕. สอนและอธิบายวิธีปฏิบัติบัญชี คราวละบ้าน คือรายรับ, รายจ่าย และควรเริ่มต้นอย่างบัญชีที่ปกติถูกต้องให้แก่เด็กครบทุกคน

๖. ให้ตั้งมือทำแบบฝึกหัด ควรตระปานคือรายรับและรายจ่าย ให้ทำให้สะอาด ถูกต้อง บิดบัญชีถูก

๗. สอนบัญชีรายรับ รายจ่าย คู่กันไปด้วยตลอดถึงรายการและวิธีบัญชี และควรให้ ตัวอย่างแก่เด็กให้ครบทุกคน

๘. ให้ทำแบบฝึกหัด บัญชีรายรับรายจ่าย ให้รู้จักตั้งรายการ และบัญชี

๙. ให้รู้จักตรวจบัญชีได้ ถูกต้อง

๑๐. สอนบิล หรือใบเสร็จรับเงินอย่างง่าย ๆ

ข้อที่ควรยึดถือในการสอนบัญชี

๑. ต้องให้เด็กได้ทำแบบฝึกหัดให้มาก เพื่อให้เกิดความรู้อย่างดีและความชำนาญ

๒. ควรจะกวดขันระเบียบให้มาก เช่นการตั้งบัญชี การเขียนรายการ และตัวเลขตลอดระเบียบ และข้อห้ามต่างๆในการทำบัญชี ควรอธิบายให้เด็กเข้าใจเหตุผล และกวดขันให้ทำให้ได้จริงๆ ครูต้อง

มีตัวอย่างที่ถูกต้อง ไว้ให้เด็กดัดตั้งกล่าวแล้ว

๓. เพื่อจะให้การเรียนบัญชีมีประโยชน์แก่นักเรียน
จริง ๆ ควรจะให้บัญชีส่วนตัวของคน เด็กจะ
ได้ทราบว่ารายรับรายจ่ายอะไรบ้าง ซึ่งเป็นหนทาง
ที่จะทำให้เด็กเป็นคนมีระเบียบ มีความกระตือรือร้น
หมั่นเสียดายทรัพย์ ไม่ใช่จ่ายในสิ่งที่ไม่จำเป็น อย่าง
ฟุ่มเฟือย

๔. รายการของใช้ให้ โท่กับความจริง และ
ราคาส่งของต่าง ๆ ให้ โท่กับ ราคาคู่ซื้อขาย กันใน
ท้องตลาด

๖. วิชาการเรือน

ความมุ่งหมาย

๑. เพื่ออบรมเด็กหญิงให้ รู้จักหน้าที่แม่บ้านตลอด
การปฏิบัติและการเลี้ยงเด็ก

๒. สอนให้ รู้จักการจัดแต่งเครื่องใช้และบ้านช่อง
ให้งดงามให้ถูกอนามัย และรู้จักรักษาพืชผักต่างๆ ให้ถาวร

๓. เพื่อเตรียมตัว เด็กหญิงให้ เป็น แม่บ้าน ทดใน

อนาคต

วิชาแม่บ้านการเรือนที่สอนอยู่ในโรงเรียน มีหลาย
อย่าง นับไปตั้งแต่ การหุงต้ม การปักผ้า การ
เย็บปักถักร้อย การเลี้ยงเด็ก ฯลฯ เหล่านี้เป็นต้น
และคอยชักชวนตามลำดับชั้น วิชาแผนกหนึ่งก็ให้ สอน
แต่ชั้นประถมปีที่ ๔ (ประถมปีที่ ๓ หรือประถมบริบูรณ์
อย่างเก่า) เป็นต้นไป แต่นางโรงเรียนทมิฬครุฑทุก
ชั้น และมีครูผู้หญิงประจำสอน ควรจะอบรมไปตั้ง
แต่ชั้นต่ำ ๆ เพื่อจะได้เข้าใจและถนัดในวิชา แผนก นี้ ดัน
ได้ต่อไป

หลักของการสอนวิชาแม่บ้านการเรือน

วิชาแม่บ้านการเรือนเป็นวิชาอาชีพชนิดหนึ่ง การ
สอนวิชาประเภทนี้ จึงถือหลักเช่นเดียวกันกับการสอน
วิชาอาชีพประเภทอื่น ๆ ดังกล่าวมาแล้ว

ว่าด้วยความมุ่งหมายและการสอนวิชา(ต่อ)

๗. วิทยาศาสตร์

วิทยาศาสตร์ ที่สอนอยู่ตามโรงเรียน มีหลายอย่าง เช่น วิชา ฟิสิกส์ เคมี ชีววิทยา ฯลฯ ประโยชน์ หรือความประสงค์ และวิธีสอนก็ต่าง ๆ กัน แต่เมื่อจะกล่าวรวมแล้ว วิชาจำพวกวิทยาศาสตร์ มีความมุ่งหมายดังต่อไปนี้:—

ความมุ่งหมาย

๑. เพื่อฝึกหัดอาการทั้ง ๕ ให้เจริญ
๒. เพื่อฝึกหัดความสังเกตพิจารณา คือ รู้จักสังเกตสิ่งที่เกิดขึ้น เป็นอยู่ และแปรไปโดยธรรมดา ให้เห็นว่าสิ่งนั้นเกี่ยวข้องกับเราอย่างไร
๓. เพื่อฝึกหัดอาการของจิต ๓ ให้เกิดสติปัญญา เช่น ความได้สัดส่วนเปรียบเทียบ ความคิดหาเหตุผล หรือตรรกะในเรื่องต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความรู้ ความ

เข้าใจในสิ่งนั้นได้ละเอียด (ความรู้ก็จะแน่นอน) ไม่มี
ความเชื่ออย่างงมงายซึ่งจะให้โทษ

๔. เพื่อเขาไปใช้ เป็นประโยชน์ ศึกษาคำศัพท์
บางอย่างเมื่อเรียนรู้ แล้วก็เขาไปใช้ประโยชน์ได้ ในเวลา
ออกไปประกอบการทำงาน และให้รู้จักใช้ ให้ถูกทาง
เพราะถ้าหยาบถูกทำถูกย่อมเกิดประโยชน์ ถ้ารู้ไม่ถึง
อาจหยาบมาใช้ผิดๆ ถูกๆ อาจเกิดอันตรายได้

๕. เพื่อเพาะสติปัญญาให้มีความรู้กว้างขวาง ได้
เห็นมาก ได้รู้มาก และเป็นต้นเหตุที่จะทำให้เกิด
สังเกตพิจารณาสิ่งต่างๆ อันเป็นธรรมชาติ รักธรรมชาติ
และรู้จักต้นเหตุความเป็นอยู่ของสิ่งต่างๆ ตามธรรมชาติ
อาจจะคิดแก้ไขปรับปรุงธรรมชาติให้เป็นเครื่องใช้ หรือ
เป็นประโยชน์ขึ้นได้ต่อไป

หลักที่ควรยึดถือในการสอนวิทยาศาสตร์

๑. สอนให้ ครบและให้ ทันตามหลักสูตรที่กำหนด
และลำดับจากง่ายไปหายาก

๒. ใช้วิธีสอนตามกฎอุปมานให้เด็กสังเกตตรวจ
ตราในสิ่งต่างๆ อันเป็นเหตุให้เข้าใจอย่างละเอียดลึกซึ้งก่อน
แล้วจึงรวมลงจนเป็นกฎ หรือหลักแห่งความจริงภายหลัง
หัดดำเนินการสอนตามกฎอุปมาน ๘ ข้อ ดังเคยกล่าว
มาแล้ว เด็กจึงจะมีความรู้แน่นอน และเข้าใจเหตุ
ผลของสิ่งต่าง ๆ ได้ดี

๓. ดำเนินการสอนตามลำดับขั้นทั้ง ๕ หรือสอน
อย่างบทเรียนด้วยของ เพื่อให้เด็กเข้าใจอย่างแจ่มแจ้ง
คือ มีการทดลอง มีเครื่องมือของจริงประกอบ เพื่อ
ให้เด็กได้ ใช้ ความสังเกตพิจารณา และคิดหาเหตุผล
การสอนให้เด็กท่องจำโดยไม่มีเหตุผล จะไม่มีประโยชน์
อะไร เด็กจะเป็นคนโง่ และเชื่องอย่างงมงาย

๔. ค้นหาของจริงหรือเครื่องมือให้ ครบ และ
ใช้ของจริงให้ ถูกต้อง ดังได้ กล่าวไว้ในบทที่ว่าด้วย
เครื่องมือเครื่องประกอบการสอน

๕. เมื่อเรียนเข้าใจแล้วควรมีแบบฝึกหัดให้เด็กคิด
จนพอเพียงเพื่อให้เกิดสติปัญญาขึ้น

๘. ย่อความ

ความมุ่งหมาย.

๑. เพื่อฝึกหัดให้รู้จักรวบรวมหรือจับใจความสำคัญจากเรื่องราวที่อ่านหรือฟังผู้อื่นพูดได้
๒. เพื่อฝึกหัดจำข้อความหรือจำเรื่องต่าง ๆ ที่ได้อ่าน ได้ยิน, ได้ฟัง
๓. เพื่อเป็นประโยชน์ในการเรียนวิชาอื่น ๆ เพราะในการเรียนวิชาทั้งหลายไม่ว่าจะให้จำได้ทั้งหมด ๆ ทั้งด้น ๆ แต่ตรงกันข้ามคือจับใจความหรือจับใจความสำคัญให้ได้เท่านั้น ถ้าผู้เรียนรู้จักว่าอะไรเป็นใจความสำคัญ และย่อหรือจับเอาใจความสำคัญนั้นได้แล้วก็นับว่าเข้าใจ และเอาไปใช้ประโยชน์ในการพูด การตอบปัญหาได้ ดังนี้

วิธีดำเนินการสอนย่อความ

๑. ฝึกหัดให้รู้จักจับใจความจากเรื่องที่อ่าน ในเวลาเรียนอ่านหรืออ่านดภาพ เช่นเรื่องนทาน เรื่องความรู้ ๆ ๆ ที่เป็นเรื่องสั้น ๆ

๒. ผูกหัดในเวลาดูเรื่องความ คือ เมื่อจะสอนเรื่องความด้วยเรื่องอะไรก็ตาม สำหรับชั้นต่ำ ๆ เมื่อครูได้บอกเรื่องทั้งหมดให้เด็กเข้าใจแล้วควรจะให้เด็กช่วยกันผูกหัดจับใจความของเรื่องนั้นให้ได้เสมอไป จึงถึงมือเรื่องความ

๓. ในเวลาประชุมตั้งข้อถาม เมื่อครูอธิบายด้วยเรื่องอะไรก็ตาม ควรพยายามผูกหัดให้เด็กรู้จักจับและย่อใจความสำคัญในเรื่องนั้นตามที่ได้อ่านได้ฟัง แล้วครูตรวจตราและอธิบายให้เด็กฟังจนเข้าใจจับใจความจากเรื่องทั้งหมดพูดให้ฟังให้ได้

๔. ค่อยย่อ จากเรื่องที่ยาว และยากขึ้น ตามลำดับ มบคคคใน เรื่องมากขึ้น เช่นย่อ เรื่องบทกวีจินตนาโคตอบ, เหล่านเป็นต้น

๕. ย่อจดหมายหรือรายงานตามใจความไม่ซับซ้อน และยังเยี่ยง

๖. ย่อข้อความที่ยาว ๆ เช่นพระราชดำรัส หรือจดหมายรายงานตามข้อความที่ยาว และมีหลายเรื่อง

ในข้อความอันเดียวกัน ค่อยกวัดขันในการใช้ภาษา
ให้มากขึ้น (ดังในคำแนะนำและตัวอย่างย่อความ)

๗. ค่อยฝึกหัดเรื่องที่ย่อให้มากขึ้นตามลำดับ
๘. ควรพยายามให้มี เวลาฝึกหัด ย่อความให้พอ
เพียง วิชาทุก ๆ อย่างที่ได้สอนได้เรียนไปแล้วฝึกหัด
ให้เด็กรู้จักย่อ รู้จักจับใจความให้ได้ เพื่อช่วยในการคิด
และให้เกิดความรู้ ช่วยในการตอบปัญหาให้ฉับเป็นต้น

๕ ศัพท์

ความมุ่งหมาย.

๑. เพื่อ ฝึกหัด ความคิด ความจำ ทำให้เกิด
ความรู้

๒. ให้รู้จัก แปรศัพท์ ต่าง ๆ ที่ใช้ อยู่ใน หนังสือ
เพื่อช่วยในการระลึกคำในเวลาเขียน และเป็นประโยชน์
ในเวลาอ่านจะได้รู้เรื่องและอ่านได้เข้าใจ การอ่านถ้า
แปรศัพท์ ไม่ได้ ก็อ่านไม่เข้าใจ ไม่มีประโยชน์

๓. ให้รู้จัก คำ แปร ของ ศัพท์ ต่าง ๆ ที่นำมาใช้

รู้หลักหรือรากเงาของคำ ว่ามาจากภาษาไหน คำเดิม
 ของเขาหมายเพียงไหน เราเอามาใช้ว่าอะไร และเป็น
 ประโยชน์ในการแต่งบทกลอนหรือคำประพันธ์ จะช่วย
 ให้การใช้คำถูก พุดเพราะดีละสลวย ชวนอ่าน

การสอนศัพท์

การสอนจะสอนได้ ในเวลาดังนี้

๑. สอนในเวลาอ่าน พอถึงข้อความตอนไหน
 ที่เป็นศัพท์ ก็บอกความแปลหรือความหมายของคำ
 ให้เด็กเข้าใจ ถ้าคำที่แปลเพียงความหมาย ถ้าหนังสือ
 ต้องแปลให้ละเอียด ให้รู้หลักหรือรากศัพท์ ถ้าเป็นศัพท์
 สั้นๆ ก็แยกให้เห็นเด่นๆ

๒. สอนในเวลาเขียนตามคำบอก หรือเวลาเขียน
 สะกดคำ คำยากที่เด็กไม่เข้าใจ หรือจะเขียนไม่ถูกต้อง
 เขียนให้ดู และแปลศัพท์ ให้ฟังจนเข้าใจ

๓. สอนในเวลาเรียนวิชาอื่นๆ ดำเนินการสอน
 เช่นเดียวกับการสอนในเวลาอ่านเวลาเขียน

๔. ถ้าหากชั้นสูง ๆ ก็สอนในเวลาเรียนไวยากรณ์ หรือเวลาเรียนภาษาไทย และอธิบายมูลรากให้เด็กเข้าใจ

๕. การเรียนศัพท์ เรียนด้วยตา คัดลอกกับการเรียนตัวสะกด ฉะนั้นครูจึงจำเป็นต้องเขียนให้ดูบนกระดานคำเติมไปในเวลาสอน จะอธิบายให้ฟังเท่านั้น เด็กจะไม่เข้าใจและจำไม่ได้ เช่นคำว่า กาด การ กายจน์ กาว วดว เหตุฉะนี้ อ่านออกเสียงเหมือนกัน แต่เขียนผิดกัน คำแปลก็ต่างกันด้วย เวลาเขียนหนังสืออะไรต่าง ๆ ก็ควรชวนให้เด็กเขียนให้ถูก และเข้าใจความหมาย คำแปลของคำเติมไปด้วย

๑๐ การสอนไวยากรณ์

ความมุ่งหมาย

๑. เพื่อฝึกหัดความคิดหาเหตุผล เช่น คิดหา
ระเบียบของภาษา ของคำพูด ฯลฯ
๒. เพื่อฝึกหัดความจำ ไวยากรณ์ ใช้ฝึกหัด

ความคิดและความจำ เพราะไวยากรณ์นอกจากใช้
ความคิดแล้ว ต้องใช้ความจำมาก

๓. ผู้จัดทำระเบียบของภาษา และหลักฐาน
ที่มากตอดวิชาใช้

๔. เพื่อช่วยในการพูด และการเรียบเรียงถ้อย
คำคือช่วยในการใช้สำนวนโวหารให้เรียบร้อยและให้สละ
สลวยดีขึ้น พดุมประโยคประธาน เข้าใจง่าย (แต่
ให้เข้าใจว่าวิชาเรียงความไม่อาศัยไวยากรณ์ อย่าง มาก
มาย เพราะผู้ไม่รูไวยากรณ์ก็อาจพูดได้ ฉะนั้นและ
เขียนเรียงความได้ดี ไวยากรณ์ เป็นเพียงเครื่องช่วย
บ้างเล็กน้อยดังกล่าวแล้ว เท่านั้น)

หลักที่ควรยึดถือและดำเนินการสอนไวยากรณ์

ไวยากรณ์แต่ก่อนเคยใช้สอนชั้นประถม แต่เดี๋ยว
นี้เลิกบังคับ การที่เป็นเช่นนั้นเพราะไวยากรณ์เป็นวิชา
ที่เรียนยาก ต้องใช้ความคิดความจำอย่างมากมาย เด็ก
ไม่ค่อยเข้าใจเหตุผล ไม่เหมาะแก่จิตใจของเด็ก เด็ก

เข้าใจได้ยาก จึงเขาไปสอนในชั้นมัธยมซึ่งมีความคิด
ความอ่านและเข้าใจคำสอนคำอธิบายได้แล้ว ถ้าครู
สอนไม่ดี สอนไม่เป็นแล้ว วิชากรณ์จะเป็นของยุ่ง
และเรียนยากที่สุด เด็กเบื่อ ขำพเจ้าเคยได้ยินเด็ก
นักเรียนพูดเสมอว่า การเรียนไวยากรณ์ เป็นของที่เบื่อ
หรือเท่ากับยาหม้อใหญ่ๆ ถ้าครูสอนดีทำให้เด็กเข้าใจ
ใจและเกิดความสนุกสนาน แล้วเด็กก็จะชอบเรียนเช่น
เคยกับวิชาอื่น ๆ ให้เขาได้อบรมบทเรียนไวยากรณ์ คร
กักรวบรวมหลักของการสอน ทด เชนเดียวกับ การ สอน วิชา
อื่นๆ เช่น

๑. คงความมุ่งหมายให้ดี ดำเนินการสอนจาก
ง่ายไปหายากตามลำดับในหลักสูตร และสอนให้ เต็ม
หลักสูตร

๒. เตรียมเรื่องที่จะสอนให้ดี ทำบทเรียนให้
เป็นของง่าย ของสนุก ของเรียน อธิบายประโยชน์
ของวิชาให้เด็กทราบ

๓. ใช้วิธีสอนให้เด็กเข้าใจ ใช้วิธีถามนำและ
 ดำเนินการสอนให้ละเอียด ยกเอาประโยคหรือข้อความ
 ที่เด็กเคยพูด เคยรู้ อยู่แล้วมาเขียนให้ดูบนกระดานคำ
 เดี่ยวก่อน แล้วจึงแยกให้ เห็นเป็นคำ ๆ ตัดกว่าจะให้ เด็ก
 รู้ทีละคำ ท่องจำทีละคำ แล้วจึงเรียนประโยค เช่น
 คนกินข้าว ฯลฯ ถามเด็กว่าคนคือใคร? คนทำ
 อะไร? ข้าวถูกใครกิน คนเป็นคำเรียกแทนชื่ออะไร?
 คำที่เรียกแทนชื่อคนและสิ่งของเรียกว่าคำอะไร? ใน
 ประโยคนี้ใครเป็นผู้กระทำ กระทำอะไร? ใครเป็น
 ผู้ถูก และถูกอะไรทำ คำว่า กิน, เป็นกริยาของ
 ใคร? ข้าวเป็นคำที่เรียกชื่อ—เช่นเดียวกับคน, เรียกว่า
 คำอะไร? และข้าวเป็นผู้ถูกใครทำ คือทำอย่างไร?
 และเป็นอะไรเช่นนี้เป็นต้น จะสอนคำอื่นๆก็เพิ่มประโยค
 ที่ยาวๆ ขึ้นจนครบทุกคำ แล้วดำเนินการสอนในทำนอง
 เดียวกันก่อน จึงแยกอธิบายเป็นคำๆ เช่น คำนาม
 สรรพนาม กริยา กริยาวิเศษณ์ ฯลฯ เป็นต้น
 แล้วจึงค่อยสอนให้ ยากขึ้นตามลำดับ แต่ต้องให้เด็กรู้

เหตุผลเช่นกล่าวแล้ว

๔. อย่าให้เด็กท่องในสิ่งที่ไม่เข้าใจและไม่รู้อันจริง
ครุฑก็ผิดในข้อนี้ เด็กจึงเห็นว่าไวยากรณ์ เป็นของยาก
คือไม่สอนให้เด็กเข้าใจ เป็นแต่กำหนดให้ท่องจำและ
จำที่ตะมาๆ ด้วย เด็กจึงเบื่อ ครุฑควรละเว้น ต้อง
สอนให้เข้าใจดีเสียก่อนจึงให้จำ ถึงจะจำก็จำได้งวยงง
เคยกล่าวมาแล้วในบทว่าด้วยความจำ

๕. ให้มีเวลาทำแบบฝึกหัดให้เพียงพอ และให้
เด็กมีเวลาได้สังเกตคำพูดในหนังสือให้พอเพียง

๖. การเรียง ความ กติ การเขียน หนังสือ กติ
การพูดและการโต้ตอบปัญหากับครุฑดี ควรทวนซ้ำให้
เด็กพูดให้เป็นภาษา และให้เด็กเห็นด้วยว่าตรงไหนเขา
ใช้ผิด เขาผิดไวยากรณ์ ผิดอย่างไร และควรแก้
ไขอย่างไร เพื่อให้เด็กใช้ได้ถูกต้อง และรู้ค่าของ
ไวยากรณ์บ้าง จะได้รักวิชาแผนกนี้

๑๑ การสอนภาษาต่างประเทศความมุ่งหมาย

๑. เพื่อ ผลักดันให้ บัญญาให้ มีความรู้กว้าง ขวาง
๒. เพื่อให้ อ่านหนังสือต่างประเทศได้ เข้าใจ
สามารถพูด, เขียน, แต่ง, ภาษาต่างประเทศพอใช้
ประโยชน์ ในกิจการต่าง ๆ ได้

๓. เพื่อ เป็น ทูต สำหรับ จะคน ทว่า วิชา ความรู้ ที่
สูง ๆ ขึ้นไป ได้ เพราะ วิชา สูง ๆ แทบ ทก อย่าง มัก จะ เป็น
ภาษาต่างประเทศ แทบ ทง นน ถ้า ผู้ วิชา ต่าง ประเทศ
ได้ ตักม โอกาส ที่ จะ ไป ศึกษา ต่าง ประเทศ ได้ และ อาจ
คน ทว่า สำหรับ ดำรง ชาติ เป็น ภาษา ต่าง ประเทศ ให้ เกิด ความ
ความ ฉลาด

(๔) นอกจาก นี้ เพื่อ จะ ให้ สามารถ แปล ความ
จาก คำ ว่า ที่ เป็น ภาษา ต่าง ประเทศ มา เป็น คำ ว่า ภาษา ไทย ให้
เจิด ประโยชน์ ต่อ ไป

การสอน

ภาษาต่างประเทศ ที่ สอน อยู่ ใน โรงเรียน มี หลาย ภาษา

แต่เดี๋ยวนี้ จะเลือก เรียน ให้ เหมาะ ตามชั้น ตามประเภท ของ
นักเรียน และให้ เหมาะแก่ความต้องการ เหมาะแก่
กาตร. เทศะ ที่เห็นว่าจะได้ ประโยชน์ จากภาษาที่เรียน
นั้น และภาษาหนึ่ง ๆ ก็แยกออกเป็นหลายบทเรียน เช่น
อ่าน แปล เขียน คัด แต่ง ฯลฯ เหล่านี้เป็นต้น
การสอนก็สอนตามความสามารถของครู และยากง่าย
ตามชั้นเรียนและอายุของเด็ก ตามความต้องการของ
โรงเรียน หลักของการสอนก็ดำเนินตามหลักที่คิดขึ้นด้วย
กับภาษาไทย เช่นสอนจากง่ายไปหายาก สอนให้
เข้าใจอย่างชัดเจน ใช้วิธีสอนดี มีเวลาฝึกหัดให้
เพียงพอ เข้าใจได้ถนัดขึ้นในสิ่งที่ควรควรถิ่น ฯลฯ
เหล่านี้เป็นต้น

ภาค ๔ ว่าด้วยจิตตวิทยา

บทที่ ๓๐

ว่าด้วยการสังเกตจิตใจ และอาการของจิตใจบางอย่าง

การรู้จักจิตใจเด็กเป็นประโยชน์ช่วยในการสอน
และการปกครองดังกล่าวมาแล้ว ครูที่จะสอนและปกครอง
ให้ได้ดีนั้น ต้องรู้จักจิตใจของเด็กเสียก่อน เพื่อ
จะได้ให้วิชาและปลูกฝัง ขัดเกลา นิสัยใจคอ และความ
ประพฤติให้ถูกต้องตามอาการของจิตใจ ตามขั้นตาม
ความเจริญของเด็ก การสอนและการปกครองของครู
จึงจะเป็นผลสำเร็จตามความมุ่งหมาย

ผู้ที่จะสังเกตจิตใจของเด็กได้ดี

ผู้ที่จะสังเกตจิตใจของเด็กได้ดี ต้องมีลักษณะ

๑. จำความหลัง ตั้งแต่ ครึ่งเมื่อคนเป็นเด็กได้แม่น
 ย่าดี ว่าจิตใจของคนในวัยนั้น ๆ เป็นอย่างไร มี
 ลักษณะอาการเป็นอย่างไร เพื่อเอามาวินิจฉัย เทียบ
 เปรียบกับเด็กรุ่นต่าง ๆ

๒. ชอบสมาคมกับเด็ก ตัดตัวออกมาเป็นหน้าหนึ่ง
 ใจเดียวกับเด็ก รู้จักชู้ รู้จักทูก รู้จักยาก รู้จัก
 ง่าย รู้จักเบอ รู้จักเล่นสนุกสนานกับเด็ก ดูอาการเล่น
 ของเด็กเสมอ ๆ

ตามธรรมชาติ เด็ก ข้อมม่นิสัย และ จิตใจ ตลอดจน
 ความประพฤติไม่แน่นอน ชอบกลับกลอกหรือเปลี่ยนแปลง
 ไปตามความประสงค์ของผู้ใหญ่ที่ใกล้ชิดได้ง่ายๆ
 ถ้าหากผู้ใหญ่หรือซึ่งอยู่เดิมนั้นแล้ว จะไม่รู้จักจิตใจ
 อันแท้จริงของเด็ก เพราะเด็กจะกลัว จะระอาย
 ไม่กล้าแสดงจิตใจอันแท้จริงออกมา มักแสดงไปตาม
 ความประสงค์ของผู้ใหญ่เสีย จึงจับได้ยาก แต่ถ้าหาก
 คุรตัดตัวออกมาเป็นหน้าหนึ่งใจเดียวกับเด็ก ชอบสมาคม
 กับเด็กแล้ว เด็กก็จะกล้าแสดงออกมาให้สังเกตเห็นได้

๓. ควรเป็นผ^๑ใจดี มีอารมณ์^๒ ย^๓ออกเย็น ทำให้
เด็กรักและเคารพ^๔นับถือ ย^๕าเกรง เมื่อเด็กรัก^๖ย^๗าเกรง
และไว^๘ใจแล้วก็มักจะแสดง^๙ความในใจ ออกมาให้เห็น
ได้ง่ายๆ (ข้อ ๒ จะจำ^{๑๐}เร^{๑๑}จได้ ดี ย^{๑๒}อม^{๑๓}นาค^{๑๔}ย^{๑๕}วอน
เป็น^{๑๖}เครื่องช่วย)

๔. ต้องเคยเรียนจิตวิทยา^๑มาบ้าง เพื่อจะได้
ใช้^๒หลักต่าง^๓ๆ ที่ม^๔อย^๕ในวิชา^๖นั้นมา^๗เป็น^๘เครื่อง^๙ คัด^{๑๐}เลือก^{๑๑} ก^{๑๒}ิรยา
อาการ^{๑๓}ต่าง^{๑๔}ๆ ที่ตน^{๑๕}ตั้ง^{๑๖}เก^{๑๗}ด^{๑๘}เห็น^{๑๙}นั้นได้

เวลาที่เหมาะสำหรับสังเกตจิตใจเด็ก

เวลาที่เด็ก^๑อยู่ในความควบคุม^๒ของครู เช่น เวลา
สอน^๓เวลาเรียน^๔จะ^๕สังเกต^๖นิสัย^๗และ^๘จิต^๙ใจ^{๑๐}อัน^{๑๑}แท้^{๑๒} จ^{๑๓}ริง^{๑๔}ของ
เด็ก^{๑๕}ไม่^{๑๖}ค่อย^{๑๗}ได้^{๑๘}ดี เพราะ^{๑๙}เด็ก^{๒๐}ก^{๒๑}ด^{๒๒}ว^{๒๓}ไม่^{๒๔}ถ^{๒๕}า^{๒๖}ด^{๒๗}ั่ง^{๒๘}ด^{๒๙}ง^{๓๐}ออก^{๓๑}มา^{๓๒}ได้^{๓๓}
ง่าย^{๓๔}ๆ ดัง^{๓๕}ก^{๓๖}ถ^{๓๗}า^{๓๘}ว^{๓๙}มา^{๔๐}แล้ว เวลา^{๔๑}ที่^{๔๒}เหมาะ^{๔๓}นั้น^{๔๔}คือ เวลา
ส^{๔๕}ติ ซึ่ง^{๔๖}ได้^{๔๗}แก่

(ก) เวลา^๑เล่น เมื่อ^๒เวลา^๓เด็ก^๔เล่น เด็ก^๕มี^๖ความ
สน^๗ุก^๘ร^๙ิน^{๑๐}เ^{๑๑}ิง มัก^{๑๒}จะ^{๑๓}ปล^{๑๔}อย^{๑๕}นิ^{๑๖}ด^{๑๗}นิสัย^{๑๘}และ^{๑๙}จิต^{๒๐}ใจ^{๒๑}อัน^{๒๒}แท้^{๒๓} จ^{๒๔}ริง^{๒๕}
ออก^{๒๖}มา^{๒๗}ให้^{๒๘}เห็น^{๒๙}ได้^{๓๐}ง่าย^{๓๑}ๆ

(ข) เวลาที่เด็กอยู่ตามลำพัง กับพวกเด็ก ๆ ด้วย กัน เวลาที่เด็กอยู่ตามลำพังกับพวกเด็ก ๆ นั้น เด็กจะไม่กลัว เกรงใคร จะแสดงนิสัยและจิตใจออกมาได้ โดยง่าย

(ค) เวลาอยู่ที่บ้าน เด็กมักจะกลัวครุมากกว่า ผู้ปกครอง เวลาอยู่ที่บ้านเด็กจึงแสดงนิสัยและจิตใจ อันแท้จริงออกมาได้ ตามปกติ

ฉะนั้นจึงต้องควบคุมดูแลเด็กให้ทั่วถึง ทั้งใน เวลาเล่น เวลาอยู่ตามลำพัง และติดต่อกับผู้ปกครอง ของเด็กที่บ้าน เพื่อจะได้ทราบนิสัยและจิตใจอัน แท้จริงของเด็ก จะได้เป็นเครื่องนำทางในการอบรม สั่งสอน การกล่อมเกลาจิตใจและความประพฤติ ของเด็กได้ถูกต้อง

วิธีตรวจจิตใจของผู้อื่น

๑. ตรวจดูจิตใจของผู้อื่น ด้วยการ สังเกต กิริยาอาการภายนอกตามธรรมดา เมื่อจิตใจเป็น อย่างไรก็มักจะแสดงออกมาทางอวัยวะในร่างกาย เป็น กิริยาอาการ ตามความบังคับบัญชาของจิตใจ

๒. ดูกิจการงานที่เขากระทำ กิจการงานที่กระทำก็เป็นเครื่องดังเกิดจิตต์ใจได้มาก เช่นเดียวกับดังเกิดกิริยาอาการภายนอก เช่นทราบความดีเพราะความละเอียด, ประณีต ฯลฯ

๓. เขา ผล แห่ง ความ ดังเกิด นั้น มา ตรวจ ดู กับ จิตต์ใจของตนเองอีกครั้งหนึ่ง แล้วแปลผลแห่งความดังเกิดนั้น โดยเอาจิตต์ใจของตนเองเป็นเครื่องเทียบเคียง, เป็นเครื่องวัดในการแปล

ด้วยวิธี ๓ ประการนี้ เราสามารถกระเนใจของผู้อื่นได้ อย่างไถ่ ทัด ๆ แต่มีปัญหายุ่งว่าเมื่อต่างคนต่างใจอยู่แล้ว เราจะแปลจิตต์ใจของผู้อื่นโดยเอาใจของเราเป็นเครื่องเปรียบเทียบได้ อย่างไร ? ข้อนั้นเป็นปัญหาสำคัญ แต่ว่าบุคคลที่มีลักษณะ คล้ายคลึงกัน อยู่ในแถบถิ่นเดียวกัน อากาศคล้ายคลึงกัน ชาติเดียวกัน ภาษาเดียวกัน ย่อมจะมีความคิดคล้ายคลึงกัน และจิตต์ใจก็ย่อมจะไม่ผิดแปลกกันมากนัก จิตตวิทยา ก็อาศัยความคล้ายคลึงเป็นเกณฑ์ สำหรับวินิจฉัย แต่

จะให้ ถูกต้องทั้งหมดคนนั้นย่อมไม่ได้ อยู่เอง

อาการของจิตต์ใจบางอย่าง

ในเด็มาก่อนได้กล่าวถึง อาการของจิตต์ใจ ที่ใช้ ใน
การศึกษาเล่าเรียน แต่มีอาการบางอาการที่เกี่ยยาก
แถมประโยชน์ ในการศึกษาเหมือนกัน จะได้
กล่าวเพิ่มเติมดังต่อไปนี้

ความคิดคำนึง (Imagination)

ความคิด คำนึง เป็นอาการของ จิตต์ใจ หนึ่ง
ที่มีประโยชน์ มากในการศึกษา เป็นหน้าที่ของคนที่จะ
ต้องเข้าใจ เพื่อจะได้ ปฏิบัติและผลให้เกิดขึ้น

ความคิดคำนึงคืออะไร ความคิดคำนึงคือกิริยา
ที่จิตต์ใจนึกให้เห็นเป็นรูปขึ้นด้วยใจ โดยระลึกถึงสิ่งที่
ได้ประสบพบความจริงมาแล้วแต่ก่อนๆ แล้วเอาสิ่งต่างๆ
นั้นมาจัดระเบียบคั่นกันขึ้นเป็นเรื่องใหม่ด้วยใจ การที่
นึกเห็นเป็นรูปขึ้นด้วยใจนี้ เรียกว่าความคิดคำนึง

ชนิดของความคิดคำนึง

ความคิดคำนึงแบ่งออกอย่างกว้าง ๆ ได้ ๒ ชนิดคือ

๑. คิดคำนึงถึงสิ่งที่เคยเห็น เคยสัมผัส เคย

รู้ และเคยเข้าใจมาแล้ว หรือจะพูดอีกอย่างหนึ่งว่า คิด
คำนึงถึงสิ่งที่เคยผ่านมามาก่อนแล้ว

ความคิดคำนึงชนิดนี้ เป็นการคิดคำนึงถึงความ
หลังหรือสิ่งที่เคยผ่านมามาก่อนแล้ว เช่น เราต้องการคิดถึงสิ่ง
หนึ่งสิ่งใดก็ตาม หรือเราลืมสิ่งหนึ่งสิ่งใดก็ตาม ที่
เป็นความรู้อันเก่าแก่ เราต้องการคิดถึงสิ่งนั้น หรือมี

เหตุการณ์ มากระตุ้นเรา มาถามเรา เรานึกถอยหลัง
ไปถึงสิ่งนั้น บนภาพ หรือคมสิ่งนั้นให้เป็นรูปเป็น
ร่างเป็นหมวดเป็นหมู่ขึ้น ให้เหมือนกับที่เราเคยรู้เคย
เห็นมาแล้ว เช่นเป็นคน

ความคิดคำนึงชนิดนี้ เป็นประโยชน์ ช่วยความ
จำ ช่วยให้ เกิดความรู้ ความเข้าใจในสิ่งต่าง ๆ ที่เคย
ผ่านมามาก่อนนั้น ถ้าเราคิดคำนึงไม่ได้นึกไม่ออก ก็
แสดงว่าเราลืมสิ่งนั้นสนิท และสิ่งนั้นได้หลุดล่วงพ้นออก

ไปนอกอนุตตจิตจุ่มหายไปเสียแล้ว จึงมีภาพ หรือ
 คุมเป็นรูปเป็นร่าง เป็นเรื่องเป็นราวจนไม่ได้

๒. ความคิดคำนึงที่บนภาพหรือคุมเป็นเรื่องจน
 ใหม่ ความคิดคำนึงขณะนั้น เป็นความคิด ความ
 นึก ถึงสิ่งที่ไม่เคยเคยเห็น แต่เราใช้สติและดวง
 ความคิดต่าง ๆ สืบสวนและคุมเป็นรูปเป็นร่าง เป็นเรื่อง
 ราวขึ้นใหม่ ตามความคิดเห็นของเรา ว่าสิ่งนั้นคง
 จะเป็นอย่างนั้นอย่างนั้น มีรูปร่างลักษณะเป็นอย่างนั้น
 อย่างนั้นเช่นนั้น เป็นต้น แต่ต้องอาศัยความรู้เก่าเป็นเครื่อง
 ช่วยสนับสนุนสืบสวนด้วย

สิ่งที่เป็นการกำลังช่วยในการคิดคำนึง

๓. ความรู้เก่า ความรู้เก่าเป็นเครื่องเตือนและ
 นำทางให้เราบนภาพขึ้นใหม่ ในสิ่งที่มีลักษณะคล้าย
 คลึงกับความรู้เก่าเช่นเราเคยเห็นคน แต่เราไม่เคยเห็น
 ยักษ์ เราได้เคยทราบเรื่องราวว่ายักษ์มีอวัยวะต่าง ๆ
 เหมือนคน แต่ทราบว่ายักษ์มีรูปร่างมาก กินคนได้
 คงเป็นรูปเป็นร่างอย่างนั้นอย่างนั้น เช่นปากใหญ่ ฟัน

ยาว หนาบาง ฯลฯ แลเขียนรูปยกยได้จากความ
คิดคำนึง เช่นเป็นคน

๒. ต้องมีเหตุการณ์ มาเตือนหรือถาม ค้อมผู้
พูดถึง มผู้เตือน ผู้ชกถาม จิตใจของเราจะคิดคำนึง
ไปถึงสิ่งนั้นๆได้ เช่นเราลืมหมวก เราเดินไปเห็น
คนลืมหมวก หรือมีผู้พูดถึงเรื่องหมวก เราคิดถึง
ถึงรูปหมวกของเราและนึกได้ว่าเราลืมหมวก ต่อไปก็
สืบสวนดูว่า เราลืมหมวกเมื่อไร ไปที่ไหนบ้าง ถอด
หมวกที่ไหน คงตามใจตนเอง ฯลฯ

๓. ความจำเป็นและความต้องการ หรือความ
พอใจ เช่นนายช่างจะสร้างเครื่องจักร เครื่องยนต์ ต้อง
นึกถึงภาพ หรือคิดคำนึงขึ้นก่อน ว่าสิ่งนั้นควรเป็น
รูปเป็นร่างอย่างไร น้อย่างนี้ ตกแต่งทบทวน ผดุงดูดี
ลงมือทำตามความคิดเห็นแต่อาศัย ความรู้ ความชำนาญ
หมอยกก่อนเป็นเครื่องช่วยเหลือ สิ่งนั้นก็จะสำเร็จตาม
ความนึก

๓. การตัดทอนและปรับปรุงใหม่ เมื่อตรวจพบรูปที่ต้องการแล้ว บางทีก็หาทางดอง บางทีก็ตัดทอนเอาแค่ส่วนของดองไปประเข้าที่รูปมอ ๆ ซึ่ง คิด เห็น ในชั้นแรก หรือบางทีก็เอาไปเชื่อมกันเข้าเอง เพื่อจะปรับปรุงส่วนแต่ละดวงความคิด เหล่านั้นให้ มีลักษณะพร้อมเพรียง และปรากฏชัดเจนขึ้น เป็นรูปที่ต้องประสงค์จะคิดคำนึง นับว่าถึงคนสำเร็จ.

๔. เกิดความพอใจ เมื่อคิดคำนึงได้ สำเร็จแล้ว ก็จะเกิดความพอใจ ซึ่งจะเป็นการช่วยให้ดวงความคิดใหม่ นั้นให้แจ่มได้ขึ้นเต็มที่

ลำดับความเจริญของการคิดคำนึง

๑. สามารถจับถือได้ (ซึ่งภายหลังกลายเป็นการปล่อยไป) ก่อนที่เด็กจะสามารถจับถือได้ เด็กย่อมมีการนึกเห็นก่อนแล้วว่าจะทำเช่นนั้นได้ ครั้นแล้วก็จับต้องดูบคด่างหลาย ๆ หน ผลที่สุดก็เกิดความตกตงใจว่าความนึกของตนไม่ผิดพลาด จึงทำในสิ่งนั้น เมื่อความสามารถแก่กล้าขึ้นในการทำอย่างหนึ่ง ๆ เคยชวนให้ มั่น

ใจหรือกล่าวจะกระทำสิ่งอื่น ๆ ต่อไป นี่เป็นการเจริญ
ขั้นแรกของการนึกเห็นหรือความคิดคำนึง

๒. การก่อสร้างหรือการจัดพวก ตัวอย่างเช่น
เด็กแยกย้ายสิ่งของออกเป็นส่วน ๆ แล้วจัดระเบียบใหม่
รวมกันเข้าเป็นหมู่เป็นพวก ตามลักษณะที่เหมือนกันและ
ไม่เหมือนกัน ตามอาการที่นึกเห็น หัดไปทีละอย่างจน
สามารถเต็มที่ แยกชนบทเด็กจะรวมของเป็นหมู่เป็นพวก
ได้ เด็กย่อมนึกเห็นและวางโครงการไว้ในใจล่วงหน้าแล้ว

๓. เชื่อเอาว่าเป็นจริง ตามธรรมดาเด็กเห็น
อะไรทำอะไร มักจะเชื่อเอาว่า สิ่งนั้นเป็นจริงตามความคิด
ความนึกของคนเสมอ เช่นเด็กเห็นตุ๊กตาก็สมมุติเอา
ว่าตุ๊กตาเป็นน้อง เมื่อมีคนมาดุด่าดักตุ๊กตาเด็กก็พาด
ร้องไห้เอาจริง ๆ เพราะคิดจำนองจะเจ็บ ส่วนที่เป็น
องค์ของการศึกษาในชั้นนี้คือการกระทำของเด็ก
เกี่ยวกับความมุ่งหมาย หรือสมมุติในเรื่อง เรื่องที่
สมมุตินั้นจะเป็นจริงหรือไม่ก็ตาม แต่เด็กได้กระทำ

ตามความสมัครใจ

๔. ประกอบเรื่องหรือเล่าเรื่องได้ ต่างกับ
เรื่องนิทาน เพราะเรื่องที่เกี่ยวกับความคิดคำนึงของเด็ก
คิดได้เองกล่าวคือ เด็กพูดถึงบุคคลผู้อื่น หรือวัตถุต่าง ๆ
และนำเอาบุคคลหรือวัตถุต่าง ๆ ที่เขาได้ ประสัมพันธ์มา
ประคิดประคอกกันเขาเป็นเรื่องราวขึ้นใหม่ เหมือนกับตัว
ละครในเรื่อง แล้วเล่าได้ตามความคิดความนึกของตน
องค์ของการศึกษาในชั้นนี้คือ เด็กรู้จักกับความ
คิดขึ้นใหม่จากสิ่งละอันพันละน้อยที่ได้ประสบมา

ข้อ ๓ และข้อ ๔ เป็นสะพานให้เด็กสามารถได้ไป
ทำกิจการใหญ่ได้ ในเวลาต่อไปข้างหน้า

ค่าของความคิดคำนึงในการศึกษา

ความคิดคำนึงเป็นของจำเป็นมาก ในการศึกษา
เพราะช่วยทำให้เกิดความรู้ ความเข้าใจในสิ่งที่ไม่
สามารถจะเห็นของจริง. หรือหาของจริงมาให้ได้
บทเรียนทุกอย่างย่อมอาศัยความคิดคำนึงแทบทั้งนั้น

นอกจากบทเรียนหรือวิชาแล้ว ความคิดคำนึงยังเป็นประโยชน์มากไม่ว่าจะประกอบกิจการใด ๆ ของใช้ต่าง ๆ ที่ประดิษฐ์ขึ้นใช้ตามความเจริญของโลก ย่อมเกิดแต่ผลของความคิดคำนึงหรือความนึกแทนทั้งนั้น

โทษของความคิดคำนึง

๑. เป็นการส่งเสริมให้เด็กพุ่งชนไปบางคราว
๒. บางทีเด็กอาจระคิดคำนึง ถึงสิ่งที่น่ากลัวหวาดเสียวด้วยดลยของ จะทำให้ ใจคอหดหู่ ไม่นับว่าเป็นการออกแรงของสมองเลย แต่อาจจะเป็นอันตรายแก่จิตใจของเด็ก.

หลักของการฝึกความคิดคำนึง

เมื่อมีคุณและโทษเช่นนั้น ครูจำต้องใช้วิธีฝึกฝนให้ถูกทางถูกหลักจึงจะเกิดประโยชน์ เช่น

๑. ในเวลาสอนบทเรียนควรสอนด้วยของจริงให้เด็กได้สังเกตพิจารณาโดยละเอียด เพื่อฝึกความคิดคำนึงน้อย ๆ และฝึกหัดให้ คิดคำนึงในทางที่ถูก

๒. ต้องเตรียมจิตใจของเด็ก สอนบทเรียน ให้ติดต่อกับความรู้เก่า ให้เด็กได้ ใช้ความคิดคำนึง สืบค้นค้นต่อกันเป็นทอด ๆ

๓. เรื่องนิทานที่เป็นเรื่องเทพนิยายทั้งหลาย ควร แก่หรือสนใจไหมให้เหมือนเรื่องจริงมากขึ้น

๔. ควรให้เด็กได้มีโอกาส แสดงความคิดคำนึง ของตนเองออกมาให้ผู้อื่นเห็นบ่อย ๆ เช่นถามให้เล่า ให้เขียนภาพจากความคิดคำนึง ให้แสดงอย่างเด่นตระคร ในเวลาอ่านเขาเรื่องจากหนังสือต่าง ๆ เช่นเป็นคน และเมื่อเด็กจะคิดฟุ้งซ่านไป ก็คอยแนะให้เขาทางที่ควร การเต็มอ

การคิดหาเหตุผล (Reasoning)

การคิดหาเหตุผล เป็นอาการของจิตใจที่สำคัญ มากในการศึกษา คนเราจะมีสติปัญญาเฉลียวฉลาดมาก น้อยต่างกันนั้นก็อยู่ที่การคิดหาเหตุผลเป็นสำคัญ คือผู้ที่ คิดหาเหตุผลในสิ่งต่าง ๆ ได้ ก็จะมีความฉลาดเฉลียว ขึ้น

การคิดหาเหตุผล คือการคิดหาความจริงที่ยังไม่ทราบ จากความจริงที่ทราบแล้ว โดยเอาความจริงไปเทียบเคียงกับสิ่งอื่น ๆ ให้เกิดเป็นความจริง ความเข้าใจลึกซึ้งออกไป

การคิดหาเหตุผลต่างกับการคิดคำนึงอย่างไร.

ความคิดคำนึงคือการระลึกถึงสิ่งที่ได้ประสบความจริงมาแต่ในเวลาดัง ๆ กัน แต่มารู้จักกันเข้าเป็นเรื่องใหม่ ต่างกับการหาเหตุผลโดยตรง คือการหาเหตุผลนั้นไม่ได้บนพื้นฐานใหม่เลย แต่เมื่อพบอะไรเขาก็สืบสวนลงไปถึงมรดก จนทราบได้ว่าเหตุไรจึงเป็นเช่นนั้น หรือพลาย ๆ ก็คือ การคิดคำนึงเป็นเครื่องตั้งเสริมชนรอบหัดหัดเดิม การหาเหตุผลไม่ได้ตั้งเสริมหัดหัดเดิม แต่สืบสวนว่าหัดหัดเดิมเป็นมาอย่างไร ผลของการนึกเห็นได้แก่การประดิษฐ์ของต่าง ๆ ที่เราใช้กันอยู่ในความเจริญของโลก ผลของการคิดหาเหตุผลคือ ความเฉลียวฉลาด ความรอบคอบในกิจการงาน

บทที่ ๓๑

ว่าด้วยสันดานและความประพฤติ

ความ ประสงค์ อัน สำคัญ ที่ สุด ของ การ ปกครอง บังคับบัญชาในโรงเรียนนั้น ก็เพื่อจะปลูกฝังและกล่อมเกลานิสัยสันดาน และความประพฤติของเด็กให้ดีขึ้น ไม่ใช่จะหวังให้นักเรียนเรียบร้อยเพื่อจะได้ดวกแก่ครูเท่านั้น การปกครองที่หวังความสะอาดแก่ครู คือให้ นักเรียน เรียบร้อยเพราะแต่คือหน้าครูเท่านั้น เป็นการปกครอง ที่ ผิด

ความ ประพฤติ ของ คน เรา จะเป็น ไป อย่างไร นั้น ข้อมเป็นด้วยอำนาจของ จิตต์ ใจที่มอยภายใน เป็นเครื่อง บงการ เป็นเครื่องบังคับ ให้ คิดเช่นนั้น ให้ ทำเช่นนั้น อำนาจจิตต์ใจ ที่บังคับ หรือ บงการ ให้ คนเรา ประพฤติไปต่างๆ นานา เรียกตามทางจิตวิทยาว่า "นิสัย และสันดาน" ผู้มีนิสัยดีสันดานดี ย่อมประพฤติดี ทำชอบ ผู้มีนิสัยชั่วสันดานชั่ว ย่อมประพฤติชั่ว ทำผิด

ครั้นหน้าที่ให้ ความรู้ ความเฉลียวฉลาด และ
ปลูกฝังนิสัย, ความประพฤติที่ดีให้ แก่เด็ก เพื่อให้ เด็ก
เป็นพลเมืองดีของชาติ จึงจำเป็นต้องรู้อุบาย และ
วิธีปลูกฝังกล่อมเกลาให้เด็กดีตั้งแต่นาน และความประพฤติ
ของเด็ก เพื่อจะได้ เป็นเครื่องมือ และเป็นทางสำหรับ
ปลูก ฝัง กล่อม เกลาให้ เด็ก เป็น ผู้ มีความ ประพฤติ และ
จริยาคดีต่อไป

กำเนิดของจิตต์ใจและสันดาน

สันดานหรือสัญชาตญาณเป็นอาการ ของ จิตต์ ใจ
หรือเป็นองค์ คุณสมบัติอันหนึ่งที่ฝัง ประจำอยู่ในจิตต์ ใจ
ของบุคคลดำรงมาบังคับให้ คนประพฤติไปต่างๆ ตาม
ความต้องการของสันดานหรือตามอำนาจของจิตต์ ใจได้

สันดานของคนมีทางเกิดและเจริญได้ ๒ ทางคือ

- (๑) คิดมาแต่กำเนิดตามธรรมชาติ
- (๒) เกิดขึ้นจากการสั่งมาคมหรือการอบรมภายหลัง

๑. คิดมาแต่กำเนิดตามธรรมชาติ

ต้นตอที่คิดมาแต่กำเนิดตามธรรมชาตินั้น มีคน
เหตุและทางคิดมาได้ ๒ ประการคือ

ก. ปฐมนิสสัย หมายความว่า คุณสมบัติหรือ
กำลังชนิดหนึ่งที่เกิดขึ้นพร้อมกับบุคคลเป็น คน ๆ ไป ซึ่ง
เป็นเงาติดตามาพร้อมกับจิตใจของคนทุกคน ทุกๆ
ชาติ ทุกๆ ภาษา ไม่มีผู้สร้างให้ แต่เป็นไปตาม
ธรรมชาติ หรือ “ธรรมชาติสร้าง”

ข. สันดานซึ่งสืบเนื่องมาจากวงศ์พันธุ์บิดา
มารดา บิดามารดาถ้ามารดาจะถ่ายทอดลักษณะ หรือ
คุณสมบัติตดหรือเลว ตกทอดเป็นมรดก คิดประจำ
ต้นตอของบุตร ได้ โดยทางสืบเชื้อ หรือทางสายโลหิต
มาตั้งแต่กำเนิด บิดามารดาเป็นอย่างไรบุตร มักจะเป็น
อย่างนั้น ดังกฎของการผสมพรรณทั่วๆ “ลูกย่อม
เหมือนพ่อเหมือนแม่” แต่ไม่เป็นของแน่นอนนัก บิดา
มารดาที่เลวอาจจะถ่ายทอดลักษณะหรือคุณสมบัตินี้ให้บุตร ได้

ก็ได้ และในทำนองเดียวกันบิดามารดาก็ อาจจะ
 ถ้ายลักษณะหรือคุณสมบัติที่เจอให้บุตรก็ได้ ดังกฎ
 ของการละเมิดพรหมที่ว่า “ดุกยอมไม่เหมือนพ่อเหมือน
 แม่” ท่านจึงได้แบ่งบุตรออกเป็น ๓ จำพวก คือ คี
 กกว่าพ่อแม่ คี เด่มอพ่อแม่ และเดวกกว่าพ่อแม่
 ถ้าหากบิดามารดากลายลักษณะหรือคุณสมบัติให้บุตร ก
 คี ถ้าถ้ายลักษณะเจอให้บุตรก็ได้

สันดานของเด็กที่คิดมาจากกำเนิดตามธรรมชาติ

สันดานของเด็กที่คิดมาจากกำเนิดตามธรรมชาติ
 ด้วยเหตุ ๒ ประการนั้นมหาดายอย่างด้วยกัน และมีทั้งค
 และชั่ว ดังที่ชาวกรีกคิดแปลงแก่ ไช หักห้ามให้บรรเท
 ลง ถึงไหนก็เห็นว่าดี ที่เป็นประโยชน์ในการศึกษา
 เค้าเรียน และการหัดความประพฤติ ก็บำรุงส่งเสริม
 ให้เป็นประโยชน์ต่อไป

สันดานที่คิดมาจากกำเนิดนั้นมักเจริญขึ้นตามวัยตาม
 อายุ คือบางอย่างก็แสดงหรือเจริญในวัยเด็ก บาง
 อย่างก็แสดงในวัยใหญ่

สันดานชั่วที่ติดมาแต่กำเนิด

สันดานชั่วที่ติดมาแต่กำเนิดนั้น เช่น ความโลภ ความท้อ ความเกียจคร้าน ใจร้าย ทารุณ ความขลาด ความไม่สนใจ ความดื้อด้าน ผักยาก ดื้อยาก ฯลฯ เหล่านี้เป็นต้น สันดานเหล่านี้ว่าเป็นสันดานที่ชั่วและติดมาจากกำเนิดได้ อาจะติดมาทางปฐมนิสัยหรือทางพงศ์พันธุ์ก็ได้ เราไม่พึงประสงค์จะให้เด็กเป็นคนมีสันดานชั่วและสันดานไม่ดี จึงจำเป็นต้องหาวิธีแก้ไข และปลูกฝังให้ใหม่ในเวลาที่เป็นนักเรียน แต่ขอให้เข้าใจว่า สันดานเป็นของเกียจยาก จะห้ามหรือกำจัดมันไม่ได้ จะทำได้บ้างก็แต่เพียงขัดเกลาให้เป็นไปในทางที่ดีบางเท่านั้น ข้อสำคัญอยู่ที่การปลูกฝัง

๒. สิ่งที่เกิดขึ้นภายหลัง

ก. เป็น เพราะ ความคุ้นเคย กับสิ่งของ หรือสถานที่ คือการฝึกหัดอบรมต่อวัตถุต่างๆ ที่อยู่รอบๆข้าง เช่น การได้รู้มาก ได้เห็นมาก ได้สัมผัส

มาก และได้เคยต้นของล้มผลัดต่อวัดกันอย่างไร จน
 ชิน ก้มกมม่น้อย ดันดาน เป็นอย่างนั้น เช่นเด็ก
 ที่ชอบอยากวิ่ง ชอบดังเกิด ชอบพิจารณา หรือ
 ชอบทำลาย ชอบทรมานสัตว์ ชอบกรณาสัตว์ แลดัง
 กรียาต์ กรียาหยาบ ฯลฯ เหล่านี้เป็นต้น นับว่าเป็น
 ดันดานที่เจริญขึ้นด้วยการอบรม หรือการระมัดระวัง
 ตั้งของ

ข. เป็นเพราะการอบรม หรือการสมาคม กับ

มนุษย์ ขอนเป็นขอตำคณมาก เมื่อเด็กได้รับการ
 ผลหัดอบรมอย่างไร ก้มกมม่น้อยและดันดานเป็นอย่าง
 นั้น ความประพฤติและดีดบญญาของเด็กจะดีหรือเลว
 กเนื่องจากขอนเป็นตำคณ

เด็กๆย่อมโอนอ่อนไปกับสิ่งต่างๆได้ง่ายไม่ว่าการ
 เรียน หรือความประพฤติ ถ้าหากได้ อยู่ในสำนัก
 ที่ ได้รับการศึกษาดี การผลหัดอบรมดี เด็กก็จะ
 เป็นคนดี มีน้ด้อยดันดานและความประพฤติดี ถ้า
 ตรงกันข้ามเด็กก็จะเป็นคนโง่ มีน้ด้อยดันดานและความ

ประพฤตินี้ไม่ดีด้วย ผู้ภาวนิตที่ว่า “ไม่ อ่อนดั่งง่าย ไม่
 แก่ดียวาก” ก็ลงหมายความถึงการฝึกหัดตัดแปลงความ
 ประพฤติของเด็กนั่นเอง เพราะเด็กที่เขาช่วยนั้นจะปลูก
 ผักระบาย ใจให้โตง่ายกว่าช่วยที่เป็นผู้ใหญ่

ต้นเหตุ ที่จะเกิดนิสัยสันดาน และความประพฤติ

นิสัยสันดานของคน ตามทางจิตวิทยาเกิดขึ้น
 ได้ ๒ ทางคือ เกิดมาจากกำเนิดทางหนึ่ง และเกิดด้วย
 การฝึกหัดอบรมอีกทางหนึ่ง ดังกล่าวมาแล้ว ทว่าเกิด
 ขึ้นด้วยการฝึกหัดอบรมภายหลัง นั้นมีต้นเหตุดังนี้

๑. เกิดจากเอาอย่างหรือการลอกแบบ คือ

เห็นตัวอย่างจากการสังเกต หรือการชักนำจากการ
 สังเกตอย่างไร และเราพอใจชอบใจในสิ่งไหน ก็ตก
 ตงใจที่จะกระทำตามในสิ่งนั้น แต่ทั้งนี้ทั้งนั้น ทั้งใจ
 ประพฤติในสิ่งนั้น ผลที่สุดก็ทำได้ ประพฤติได้ เมื่อ
 ประพฤติบ่อย ๆ เข้าก็เกิดเป็น ความชิน (Habit)

๒. เกิดจากการนึกเห็น หรือความคิดคำนึง
 เช่นเราคิดเห็นว่า จะประพฤติหรือแสดงตนอย่างไรจึงจะ

ดี จะชอบ เมื่อคิดเห็นว่าควรทำอย่างนั้นอย่างนี้ และ
พอใจ ตกลงใจ แล้วก็ตั้งใจ และประพฤติสิ่งนั้น ทำ
บ่อย ๆ แสดงบ่อย ๆ ผลที่สุดก็ประพฤติได้ทำได้จนชิน

๓. เมื่อทำบ่อย ๆ จนความชินนั้นฝังอยู่ในจิต
ใจ และทำได้ประพฤติได้ แสดงได้ โดยไม่ต้องนึก ต้อง
ฝัน ไม่ต้องเก้อต้องเขินเรียกว่า “นิสัย” Character จึง
พูดว่า “นิสัยที่เกิดจากการกระทำซ้ำ ๆ ซาก ๆ

๔. นิสัยที่เกิดขึ้น ๆ เข้า โดยไม่ได้ ชุ่มหรือ
หักห้ามอย่างไร ก็เข้าไปฝังหรือทับถมอยู่ในจิต ใจ
เป็นลักษณะ หรือเป็นองค์คุณสมบัติที่ฝังอยู่ในจิต ใจ
ของบุคคล ทำให้คนนั้นต้องประพฤติในสิ่งนั้นจนห้าม
ไม่ได้ แก่ ไม่ตก คดอดชีวิต เรียกว่า “สันดาน”

(Instincts)

จึงรวมความได้ว่า นิสัยสันดานไม่ดี เกิดขึ้นได้
เพราะแบบไม่ดี - ความเห็นผิด - พอใจในสิ่งที่ชั่ว - ตกลง
ใจผิด - ตั้งใจผิด - กระทำชั่ว - นิสัยชั่ว - สันดานชั่ว, เช่น
นี้เป็นต้น

ส่วนนิสัยดี ดันดานดี และความประพฤติดี ก็
ตรงกันข้ามกับตัวอย่างนี้

ได้กล่าวมาแล้วว่า เด็กไม่รู้ैयाงษา—เหมือนผู้
ใหญ่ จิตต์ใจยังอ่อน หมุนไปตามสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่
รอบ ๆ ข้างได้ง่าย ความคิดความอ่านยังไม่เจริญ ชอบ
เล่นชอบดกแบบเลียนแบบ ไม่ทราบว่าจะอะไรผิด อะไร
ชอบ ไม่มีอำนาจที่จะหักห้ามใจตนเองได้ หรือไม่มี
ความขังคิด จึงตกตงใจและพอใจได้ง่าย ๆ ตามกรรม
ชาติของเด็ก ถ้าแบบไม่ดีเด็กก็พลอยไม่ดีด้วย ครูจึง
ต้องหนักใจในการปลูกฝัง และดัดแปลงความประพฤติ
ของเด็ก

หลักของการปลูกฝังความประพฤติเด็ก

จากตัวอย่างข้างบนนี้ ก็พอจะเป็นทางให้เห็นได้
ว่า ความประพฤติเกิดเป็นนิสัยหรือดันดานขึ้นแล้ว
เป็นของเกียจก จะแก้ ให้หายก็เดียวไม่ได้ เด็กที่มาเข้า
โรงเรียน ย่อมมีนิสัยและดันดานต่าง ๆ กัน มีทั้งดีและ
ชั่ว ครูเป็นผู้มีหน้าที่ปลูกฝังและกล่อมเกลา นิสัยดีของ

เด็กให้เป็นผู้มี^๑ความประพฤ^๒ติและจรรยา^๓ดี จึงต้องลงมือ^๔
ปลูก^๕ลงมือ^๖ฝึก^๗เสีย^๘คง^๙แต่^{๑๐}ยัง^{๑๑}เด็ก^{๑๒} เพราะ^{๑๓}วัย^{๑๔}เด็ก^{๑๕}ปลูก^{๑๖}ฝัง^{๑๗}หรือ^{๑๘}
กล่อม^{๑๙}เกลา^{๒๐}ดัด^{๒๑}แปลง^{๒๒}ได้^{๒๓}ง่าย^{๒๔}ดัง^{๒๕}กล่าว^{๒๖}แล้ว^{๒๗} หนทาง^{๒๘}ที่จะ^{๒๙}
ปลูก^{๓๐}และ^{๓๑}กล่อม^{๓๒}เกลา^{๓๓}นั้น^{๓๔} ถัด^{๓๕}มา^{๓๖}เห็น^{๓๗}ตาม^{๓๘}หลัก^{๓๙}ความ^{๔๐}จริง^{๔๑}ดังนี้^{๔๒}

๑. ตั้ง^๑สอน^๒ให้^๓รู้จัก^๔ว่า^๕อะไร^๖ดี^๗ อะไร^๘ชั่ว^๙ อะไร^{๑๐}
ควร^{๑๑} และ^{๑๒}ไม่ควร^{๑๓}อย่าง^{๑๔}ไร^{๑๕} เพราะ^{๑๖}เหตุ^{๑๗}ไ^{๑๘}เมื่อ^{๑๙}ประพฤ^{๒๐}ติ^{๒๑}ใน^{๒๒}สิ่ง^{๒๓}
นั้น^{๒๔}จะ^{๒๕}ให้^{๒๖}คุณ^{๒๗}หรือ^{๒๘}ให้^{๒๙}โทษ^{๓๐}อย่าง^{๓๑}ไร^{๓๒} เพื่อ^{๓๓}อบรม^{๓๔}น้ำ^{๓๕}ใจ^{๓๖}ของ^{๓๗}
เด็ก^{๓๘}ให้^{๓๙}คิด^{๔๐}คำนึง^{๔๑}ถึง^{๔๒}สิ่ง^{๔๓}ทุก^{๔๔} พื่อ^{๔๕}ใจ^{๔๖}ใน^{๔๗}สิ่ง^{๔๘}ทุก^{๔๙} เกิด^{๕๐}ยศ^{๕๑}สิ่ง^{๕๒}ทุก^{๕๓}
ชั่ว^{๕๔} (ซึ่ง^{๕๕}ได้^{๕๖}แก่^{๕๗}การ^{๕๘}สอน^{๕๙}จรรยา^{๖๐})

๒. ฝึก^๑หัด^๒ให้^๓ประพฤ^๔ติ^๕ใน^๖สิ่ง^๗ทุก^๘จน^๙ชิน^{๑๐} เพื่อ^{๑๑}ปลูก^{๑๒}
นิสัย^{๑๓}ดี^{๑๔}และ^{๑๕}ตั้ง^{๑๖}น่าน^{๑๗}ทุก^{๑๘}ให้^{๑๙}แก่^{๒๐}เด็ก^{๒๑}

๓. ให้^๑แบบ^๒อย่าง^๓ทุก^๔ โดย^๕ครู^๖ประพฤ^๗ติ^๘คน^๙เป็น^{๑๐}
แบบ^{๑๑} คลอด^{๑๒}ศิ^{๑๓}รียา^{๑๔}, ฉา^{๑๕}า^{๑๖}, แต้^{๑๗}ใจ^{๑๘}, ดัง^{๑๙}ได้^{๒๐}กล่าว^{๒๑}มา^{๒๒}แล้ว^{๒๓}ใน^{๒๔}
การ^{๒๕}สอน^{๒๖} การ^{๒๗}ปล^{๒๘}ก^{๒๙}ครอง^{๓๐} เพื่อ^{๓๑}ให้^{๓๒}แบบ^{๓๓}อย่าง^{๓๔}ทุก^{๓๕}แก่^{๓๖}เด็ก^{๓๗} และ^{๓๘}
ให้^{๓๙}เด็ก^{๔๐}ใน^{๔๑}โรง^{๔๒}เรียน^{๔๓}ทุก^{๔๔} ๆ^{๔๕} คน^{๔๖} ทำ^{๔๗}ดี^{๔๘}ประพฤ^{๔๙}ติ^{๕๐}ดี^{๕๑}ทุก^{๕๒}หน้า^{๕๓}กัน^{๕๔}

๔. มี^๑เครื่อง^๒ยอ^๓มน^๔น้ำ^๕ใจ^๖ใน^๗เมื่อ^๘ประพฤ^๙ติ^{๑๐}ดี^{๑๑} ทา^{๑๒}ขอบ^{๑๓}
หรือ^{๑๔}เป็น^{๑๕}เครื่อง^{๑๖}ดอ^{๑๗}ให้^{๑๘}เด็ก^{๑๙}มี^{๒๐}มานะ^{๒๑} และ^{๒๒}พยายาม^{๒๓}แข่ง^{๒๔}ขัน^{๒๕}กัน^{๒๖}

ประพฤติก ทำดี ซึ่งได้แก่การบำเพ็ญหรือรางวัล

๕. ควบคุมดูแลเด็กให้ทั่วถึง ในเวลาต้น
เวลาเย็นให้รู้จักทบทวน ฝึกหัดของเด็ก และหักห้ามไม่
ให้เด็กแสดงในทางผิด ซึ่งอาจจะเกิดเป็นนิสัย ดันดาน
และความประพฤติชั่วขึ้นได้

๖. คิดคอกับผู้ปกครองของเด็กที่บ้าน เพื่อ
จะได้ช่วยกวดขันในเรื่องความประพฤติของเด็ก ครูจะ
เป็นคนเดียวแต่ทางโรงเรียนย่อมไม่ไหว เพราะที่บ้าน
ก็เป็นหนทางที่จะชักนำได้มากเช่นเดียวกับทางโรงเรียน

๗. เมื่อผู้ใดประพฤติชั่ว ทำผิด หรือแสดง
ดันดานที่ไม่ดีออกมาต้องแก้ไขดัดแปลง ได้แก่การตำหนิ
หรือทำโทษ เพื่อเป็นการข่มและหักห้าม

การปกครองของครูจะได้ผลดี ต้องดำเนิน
ตามหลักจิตวิทยา และค่อยเคร่งครัดตามชั้นตามอายุ
ตั้งได้กล่าวมาแล้วในบททว่าด้วยการปกครองเด็กชั้นต่าง ๆ

สันดานและความประพฤติที่เด็กต้องการ
จะปลูกฝังให้มีในตัวเด็กทุกคน

สันดานที่เรากำลังต้องการนั้น เช่น ความเพียร
ความหมั่น ความรู้จักรักษาระเบียบ ความรู้จักอดทน
หรือหักห้ามใจ ความสามัคคี ความสุภาพเรียบร้อย
ความรู้จักประมาณ ความรู้จักผิดและชอบ ควรและ
ไม่ควร ความเมตตากรุณา ความซื่อสัตย์ ความซื่อสัตย์
ว.ด.ว. เหล่านี้เป็นต้น ถ้าเด็กมีนิสัยสันดานและความ
ประพฤติเช่นนั้น ก็นับว่าเด็กดี ครั้นทุกคนก็มุ่งหมายจะให้
เด็กของตนมีนิสัยสันดานและความประพฤติเช่นนั้น จึงจำ
เป็นต้องคิดค้นเหตุ และปลูกฝัง ขัดเกลา การปลูกฝัง
ก็ดำเนินตามต้นเหตุ และอาศัยหลักทฤษฎีต่าง ๆ

บทที่ ๓๒

ว่าด้วยการกล่อมเกลาคความประพฤติ

เด็กที่มาเข้าโรงเรียน ย่อมมีนิสัยสันดานและความ
ประพฤติต่างๆ กัน เช่น เรียบร้อย คือ โกร่ง่าย ซื่อ
ตรง ขาดด เกียจคร้าน ฯลฯ เหล่านี้เป็นต้น เรา
ต้องการปลูกฝังนิสัยสันดาน และความประพฤติที่ดีให้ แก่
เด็กทุกคน ถ้าคนไหนมีนิสัยสันดานและความประพฤติ
ชั่วๆ เป็นจจะต้งแก้ไขดัดแปลง การแก้ไขดัดแปลง
นิสัยสันดานและความประพฤตินี้ เรียกว่า “การ
กล่อมเกลาคความประพฤติ” หรือ “การดัดนิสัยสันดาน
และความประพฤติ” การดัดสันดานและความประพฤติ
ของเด็กไม่ใช่ของง่าย ต้องแก้ ตามหลักจิตตวิทยา คือ
ต้องไต่สวนให้ รู้มูลเหตุเสียก่อน และเมื่อหามูลเหตุ
ได้ แล้วจึงคิดแก้ไขให้ เหมาะกับเหตุ นั้นๆ การไต่สวน
หามูลเหตุของนิสัยสันดานและความประพฤติ และจัด
การแก้ไข ตามมูลเหตุนี้ ต้องอาศัยและเกี่ยวของกับจิตต
วิทยามาก จึงได้ จัดไว้ในหมวดจิตตวิทยา คือเป็น

จะได้กล่าวถึงมูลเหตุและวิธีแก้ไขด้วยชั้นต้น และความ
ประพฤติอย่างตั้งเขปพอสมควร ดังจะกล่าวต่อไป

๑. เกียจคร้าน

มูลเหตุ เกิดได้ ๒ ทางคือ

ก. เกียจคร้านที่เกิดขึ้นด้วยร่างกาย เช่น

(๑) มีโรคภัยเบียดเบียน ทำให้เด็กเห็นว่าบท
เรียนของครูยากเกินไป

(๒) ครูบังคับเด็กเกินไป เด็กไม่ได้ใช้ความ
ว่องไวพอกับความต้องการ ไม่ได้ได้รับความสุข

(๓) ขรรคมดาเด็กยอมมีใจจำเจียง มักจะระเฉย
การงานที่ครูมอบหมายให้ทำ ไปทำงานอื่นที่ตนชอบ

(๔) บทเรียนของครูยากเกินไป ใช้วิธีสอน
ไม่ดี เด็กไม่เข้าใจจึงเกิดควมรำคาญ เบื่อหน่าย

และเกียจคร้าน

วิธีแก้ไข แก้ความค่นเหตุ เช่น

(๓) โรคภัยเบียดเบียน ก็ต้องแก้ด้วยความ
กรุณา ผ่อนปรนให้ทำงานแต่คราวละน้อยๆ พอ
สมควรแก่กำลังร่างกายของเด็กที่จะทำได้

(๒) ให้เด็กได้ใช้ความว่องไวอยู่เสมอ ให้
ถูกตามธรรมชาติของเด็ก ไม่บังคับให้เด็กนั่งมากเกินไป
(แต่ไม่ให้ขี้เกียจ) จัดให้เด็กมีเวลาเดิน เวลาพัก เวลา
วิ่งเร็วบ้าง ตามชั้นตามวัย

(๓) ถ้าเกียจคร้านเพราะใจจำเอียง ก็ให้เด็ก
ทำงานอยู่เสมออย่าให้ว่างมือได้ และควรย้ให้เด็กทำ
งานที่เด็กชอบนั้นเสียจนเคย ในที่สุดก็จะเกิดเป็นความ
หมั่น และอาจจะชอบงานอื่นๆ ที่ครูมอบหมายให้

(๔) ครูกระตือรือร้นให้ ทำให้พอเหมาะแก่ชั้นแก่วัย
ของเด็ก ทำบทเรียนให้ถูกใจเด็ก ให้เด็กเกิดความ
สนใจ ใช้วิธีสอนให้เด็กพอใจ เข้าใจ ดำเนินการ
สอนตามหลักของการสอนที่ดี

ข. เกียจคร้านเกิดด้วยความประพฤติ คือ
ผิดหลักเกียจคร้านเสมอๆ จนเคยชิน และเกิดเป็นนิสัย
สันดานประจำตัว

วิธีแก้

(๑) ชี้แจงคุณของความหมั่น และโทษของ
ความเกียจคร้านให้เด็กเข้าใจ และเล่าโตมให้ใจคอ
ของเด็กชุ่มชื้น ให้ขยันขันแข็งต่อการทำงาน

(๒) การงานที่ครู มอบหมายให้ ทำอย่าให้เด็ก
ผัดผ่อนประกันพร่ง ต้องให้ทำให้ทันเวลาเสมอ มิฉะนั้น
เด็กจะเคยตัวและเป็นคนเกียจคร้านได้ และควรหาการ
งานให้ทำอย่าให้ว่างมือได้

(๓) ถ้ายังไม่ดีขึ้น ก็ทำให้ อยา เช่น ส่งสอนในที่
ประชุม แสดงให้เด็กรู้ว่า ครูและนักเรียนไม่นิยม
ยินดีคนที่เกียจคร้าน

(๔) ถ้ายังไม่ดีขึ้นก็ทำโทษ เช่นปรับให้ทำงาน
ในเวลาหยุดพัก จะเป็นการเรียนหรือการงานอื่นๆบ้าง
ก็ได้ ถ้าเด็กท้อใจลงหลังยาวจริงๆ ก็ควรทำโทษ
ให้เจ็บกาย

๒. เยื่อหุ้มกะโหลกศีรษะมูลเหตุ

(๑) เกิดจากครรภ์ไม่เท่าทันเด็ก ทำแบบที่ไม่ดีให้ แก่เด็ก ควบคุมเด็กไม่ทั่วถึง หรือเล่นกับเด็กจนกลายเป็นฉันทเพื่อน

(๒) เกิดจากความอวดดีของเด็กเอง

วิธีแก้

(๑) ครูต้องทำแบบอย่างที่ดีให้ แก่เด็ก เช่นไม่เยื่อหุ้มไม่อวดดี ทำตนเป็นนาหนังใจเดียวกับเด็ก แต่อย่าทำให้เด็กดูถูก

(๒) ควบคุมดูแลเด็กให้ทั่วถึง ทั้งในห้องเรียนและเวลาเล่น อย่าให้เด็กแสดงนิสัยอวดดีออกมาได้ พยายามจับนิสัยอวดดีของเด็กให้ได้

(๓) ถ้าเด็กทำอะไรเกี่ยวแก่ความอวดดี ครูไม่ยินดี ไม่เชิดชอ และ แสดงความไม่พอใจใน กิริยา มารยาทของเขาให้ เขารู้ตัวนั้นจะได้ ละนิสัยชั่วนั้นเสีย

(๔) ทำให้ช่าย เช่นใช้คำถามให้คิด ให้
เด็กเกิดความจำนนและเมื่อแสดงความคิดผิดพลาดลงไป
ก็ทำให้เด็กเกิดความช่าย

๓. สกลปรก

มูลเหตุ

- (๑) ความมั่งง่ายและความรู้เท่าไม่ถึงการของเด็ก
- (๒) ผู้ปกครองทวงบ้านไม่เอาใจใส่ในความเป็น
อยู่ของเด็ก

วิธีแก้ (๑) สอนสู่ชีวิตยาให้เด็กเข้าใจคุณค่าของความ
สะอาดและโทษของความสกปรก สอนให้รู้จักปฏิบัติ
รักษาร่างกายตลอดจนเครื่องใช้ สอนว่าอะไร ควรปฏิบัติ
รักษาอย่างไรจึงจะถูกต้อง

(๒) ตรวจร่างกาย และเครื่องใช้ สดอย ของ เด็ก
เตือนให้รักษาให้สะอาด ให้เป็นไปตามคำสั่งสอนคำแนะนำ
นำของครู และมีคะแนนให้ ทุกครั้งในเวลาทีครูตรวจ
และยกย่องชมเชยผู้ รักษาความสะอาดดี

(๓) ก่อนเข้าห้องเรียน ควรตรวจร่างกาย และ
อนามัยของเด็กทุกวัน เพื่อจะได้ทราบว่าเด็กบกพร่อง
อะไรบ้าง และควรแก้ไขอย่างไร

(๔) ทักทายผู้ที่สละปรกให้ เช็ดหน้า เช็ด
ศีรษะ การอนามัย ว่ากล่าวตักเตือนให้สะอาด
หรือมีลักษณะให้ ทาความสะอาด ตักเตือน
เช่น ให้อาบน้ำ ให้ซักผ้า ฯลฯ เช่นนี้เป็นต้น

(๕) ติดต่อกับผู้ปกครอง ชี้แจงให้ดูความ
เป็นอยู่และสุขภาพของเด็กที่บ้าน

(๖) ครุทำแบบทศให้ ครุต้องเป็นผู้เคร่ง คัด
ระเบียบ เครื่องใช้ของโรงเรียน ของนักเรียนและ
ของครุต้องให้ สะอาดทุกอย่างให้เป็นตัวอย่างอันดีแก่เด็ก

๔. เรื่องหยอ

มูลเหตุ

(๑) เป็นด้วยความ อ่อนแอในส่วนตัว ร่างกาย
และจิตใจของเด็ก

(๒) เป็นเพราะสันดานของเด็กเอง เช่น เป็นคนเจ้าทกซ์ไม่ชอบวินะวเริง ไม่ชอบสัมากม วตา
วิธีแก้ ก. ถ้าเป็นเพราะความอ่อนแอของเด็กกแก ดึงน

(๑) ช่วยเหลือเด็กให้ มากให้ มีเวลาพักผ่อน พอสมควร

(๒) จัดสถานที่เรียนและห้องเรียนให้ ถูกแบบถูก
อนามยให้ มทเดทนตสนุกรนเรง

(๓) ให้เด็กได้เดินได้ ออก ถ้าตังกายพอ สัมควร
แก่เวลา ให้รู้ จักปฏิบัติตัวให้ ถูกอนามย ต้องเอา
ใจได้ช่วยเหลือเป็นพิเศษ

(๔) จัดบทเรียนให้ ต ให้เด็กเกิด ความสนใจ
ผลิตผลิติน ใช้คำถามให้เด็กได้ คิดได้ คอบอยู่เสมอ
ให้แสดงควมว่องไวต่อการงานทงปวง

ข. ถ้าเป็นเพราะนิสัยหรือสันดานกแก ดึงน

(๑) ทำบทเรียนให้เด็กพอใจ สนุกผลิตผลิติน
ดำเนินการสอนให้ดี ใช้คำถามให้เด็กได้ คอบอยู่เสมอ

(๒) ให้ทำการงานอยู่เสมอย้าให้ว่างมือได้ และ
ให้แสดงควมว่องไวในการงานทงาน

(๓) ควบคุมให้เด็กได้เล่นออกกำลังกาย และ
สมาคมกับเพื่อนฝูงให้มาก ให้เกิดความสนุกสนาน
ให้แสดงความว่องไวในการงานการเล่น

(๔) ถ้ายังไม่หายก็ทำโทษให้หาย เช่นว่ากล่าว
ตักเตือนชี้แจงคุณและโทษให้เด็กเห็น สอนให้เป็นผู้
แข็งแรงว่องไว สอนการตีร่างกาย วิชาลูกเสือ ฯลฯ

๕. ไม่ตรงเวลา มาโรงเรียนสาย

มูลเหตุ มีหลายอย่างเช่น

(๑) (พลากิจัย) เอ็กซีเดนส์ เช่นเดินมาตาม
ทางแต่มีเหตุขัดข้องขึ้น คือ ฝนตก น้ำท่วม หกตม ฯลฯ

(๒) เป็นเพราะนิสัยดื้อและด้นดานของเด็ก เช่น
เกียจคร้าน เดินช้า ไม่ตรงเวลาเสมอ ฯลฯ

(๓) ความขี้เกียจหรือความไม่เอาใจใส่ จะทัน
ก็ช้า ไม่ทันก็ช้า

(๔) เครื่องยวดยานกลางทาง เช่น ม้าหรืคว
และเครื่องยวดยานอื่นๆ ชักจูงใจเด็กตกกลางทางจึงเป็นเหตุ
ให้ไม่ตรงเวลา

วิธีแก้ แก่ตามมูลเหตุ เช่น

(๑) ถ้าเป็นเพราะข้อ ๗ ครุไม่ควร ทำโทษ
เพราะเป็นเหตุเหลือวิสัย

(๒) ข้อ ๒ ครุควรชี้แจงคุณและโทษของการ
ไม่ตรงเวลาให้เด็กเห็น เช่นทำให้เสียการเส่งงาน ทำ
ให้คนอื่นพดอยเสียกริยาอาดา ถ้ายังไม่หายก็ทำโทษ เช่น
ให้เด็กเรียนหลังเพื่อน ห้ามไม่ให้เล่นในเวลาหยุดพัก
ทำโทษให้หาย ถ้ายังหนักไปอีกก็ทำให้เจ็บกายเสียบ้าง
มิฉะนั้นจะเคยตัว

(๓) ถ้าเป็นเพราะความดูดาหรือความไม่เอาใจ
ใส่ ข้อนี้มักเป็นเพราะต้นตอเช่นเดียวกัน วิธีแก้
ดำเนินตามข้อ ๒ ทดถ่าวแล้ว

(๔) ถ้าเป็นเพราะเครื่องย่วยวน ครุก็ไม่ควร
ทำโทษ ควรชี้แจงคุณและโทษให้เด็กทราบ ให้
เด็กเข้าใจว่าผิดและชอบด้วยตนเอง ถ้าหากบ่อยครั้งเกิน
ไปก็ควรทำโทษเสียบ้าง ถ้าชินปด้อยได้ จะเคยตัวจะ
เกิดเป็นนิสัยยัยต้นตอขึ้นได้

(๕) นอกจากที่กล่าวแล้ว ครูควรสอนให้เด็กทราบคุณและโทษโดยละเอียด กวดขันให้เด็กเป็นคนตรงเวลาเสมอ ครูก็ต้องเคร่งต่อเวลา กิจกรรมงานอย่าให้คลาดเคลื่อนเวลา ให้เป็นตัวอย่างอันดีแก่เด็ก

๖. พูดปดหรือความไม่สัตย์จริง

มูลเหตุ

(๑) เกิดจากความกลัว เด็กกลัวจะได้ รับโทษ จึงไม่กล้าแสดงความจริง

(๒) เกิดจากความ ทรนายน เมื่อเด็กมีความ ทรนายนหรือกลัวชายหน้าคนไม่กล้าแสดงความจริง

(๓) เกิดจากความโลภหรือความมักได้ เช่น อยากได้ของ อยากได้ของ อยากชนะคนอื่น จึง ไม่กล้าแสดงความจริง

(๔) เป็นเพราะความอ่อนแอของร่างกายจิตใจ และความประพฤติก็นี่เป็นเหตุที่ทำให้เด็กไม่สัตย์จริง

(๕) เป็นเพราะความโอ้อวด ความหยิ่งของ เด็ก ถ้าหากบอกรความจริงแล้วจะขายหน้า กลัวคน

อินทิมัน ต.แกลง

(๒) เกิดจากความอาฆาตมาดร้ายผู้อื่น
 จรทราวยหรือแก่ แค้นคนอื่นด้วยการผูกพยาบาท
 เหตุที่ทำให้เกิดความไม่สัตย์จริง

๑๕
วิธีแก้

(๓) ^{ผู้} ช้างโทษของความไม่สัตย์จริงให้เด็กทราบ
ว่าจะได้รับโทษอย่างไร

(๓) ให้อ่านหนังสือ ทบทวนในเรื่อง ความซื่อสัตย์ และตั้งต่อนในทางจรรยาให้ เข้าใจ

(๓) ครตองไต่สวนให้ทราบต้นเหตุ และให้
ทราบความจริงเมื่อจับได้ว่าโกหกครตองแสดงความจริง
ใจ ไม่ไว้ใจ ไม่เชื่อถือ จนกว่าเด็กคนนั้นจะ
กลับตัวกลับใจ

(๔) ทำโทษให้ อาย เช่นว่ากล่าวสั่งสอนใน
ที่ประชุม ไม่ให้เด็กอื่นเขาเยี่ยงอย่าง เด็กจะโต ทง-
นัตถ์ยชะนคนเดียบบ้าง

(๕) ดสอนให้ รักคณะให้ นักเรียน มีความ สามัคคี
กลมเกลียวกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ใช้ วิชา สอน
ให้ เด็ก เข้าใจ ในทาง จรรยา

(๖) ดสอนให้ รู้จัก บาปบุญคุณโทษ ชีตตัวอย่าง
ให้ เด็ก เห็นว่า ความ โดง ความ โกรธ ความ หด
ความ อิจฉา พยาบาท เป็น สิ่ง ที่ ให้ โทษ และ นำ มา ชิง ความ
ทุกข์ ย่อม ไม่ เกิด ความ สุข ความ เจริญ

(๗) ให้ รางวัล หรือ ชมเชย ผู้ ที่ มีความ ซื่อสัตย์
เช่น ยก โทษ ให้ ผ่อน โทษ ให้ ใน เมื่อ พุด ความ จริง
หรือ ให้ รางวัล ผู้ ที่ มีความ ซื่อสัตย์ ประจำ ดัน ดาน และ
ทำ โทษ ผู้ ที่ กตเวทิต์ เถาะ เถาะ ๆ เพื่อ ให้ เข็ด หด บ จะ เป็น
โทษ ครอง ใจ หรือ จับ กาย ประเภท โต ประเภท หนึ่ง ก็ แล้ว
แต่ เหตุ สมควร ที่ จะ ต้อง ทำ เช่น นั้น

๗. โกรธง่าย

มูลเหตุ

ความ โกรธ มัก จะ เกิด ขึ้น ด้วย มี เหตุ การณ์ ภายนอก
มา ชัด ช่าง กับ วัตถุ ของ จิต ใจ ทำให้ เกิด ความ ขัด ใจ

หรือไม่พอใจจน จึงมีความโกรธความเกลียด เหตุ
การ ที่จะทำให้ ขัดใจ หรือ ทำให้ โกรธ นนกันต่าง ๆ
กัน เป็นต้นว่า ความไม่เต็มอหน้า ไม่เที่ยงตรง ผู้
บังคับบัญชาทำไม่ถูกต้อง ความอิจฉาพยาบาท ความ
อหามาตราภัย หรือผู้คิดร้ายทำให้ ได้รับความเจ็บ
ปวด ความตะอาย ความขัดใจ ความขำใจ ฯลฯ
จึงทำให้ โกรธ

วิธีแก้

- (๑) ปตอมน โยมน โดยดีก่อนพอให้ สว่าง โกรธ
- (๒) ให้ผู้ กระทำให้ โกรธมาขอขมา
- (๓) ชี้แจง ให้ ผู้ โกรธ เห็น ผล อัน ชั่วร้าย ของ
ความโกรธ

(๔) ถ้าเห็นสมควรจะให้ขรรคมดาตอโทษบ้างก็ได้
เพราะความโกรธมักจะพาเอาโทษมาด้วยทุกคราว

(๕) สอนให้ นักเรียน รู้จักหักห้ามใจตนเอง รู้
จักอดกลั้น สอนให้ รักความสามัคคี และการสามัคคี

(๖) เมื่อหายโกรธแล้ว ควรแนะนำให้เด็กคิดถึง การที่ไปแล้วในเวลาที่คุณโกรธ จะเสียหาย อย่างไม่รู้ ถ้าหากยังใจไม่ได้ หรือกระทำลงไป ในเวลาโกรธ ขอนักจะเป็นเครื่องเตือนใจเด็กได้ดี

(๗) พยายามให้เด็กได้สมาคมกับคนหลายๆ เมื่อ ระวังการสมาคมแล้ว ก็จงรู้จักออกเขาออกเรา รู้จักบังคับ ใจตนเองไม่ให้ โกรธได้ง่าย ๆ

๘ ทะถึงตั้งตั้ง

มูลเหตุ

มักจะเกิดขึ้นด้วยความอดทน ความหยิ่ง ความ ใจของของของเด็ก อยากจะให้คนอื่นเห็นว่าตัวเองหรือดี กว่าเพื่อน อยากจะชมคนอื่น เหล่านั้นเป็นต้น

วิธีแก้

(๑) ดอนให้เป็นผู้มีสัมมาคารวะ มีระเบียบ มี วินัย รู้จักกาละเทศะ และฝึกหัดให้เด็กประพฤติตาม เมื่อจนชิน เพื่อจะได้เกิดนิสัยดีของตน

(๒) ชีโยภให้เด็กเห็นว่า ความทะลึ่งดั่งคิงเป็นสิ่งที่ทำให้ โทษอย่างไร? เช่นทำให้คนอื่นโกรธ เกิดภัย ฯลฯ

(๓) เมื่อเด็กแสดงถึงความทะลึ่งตึงคอง หรือไม่มี
สัมมาคารวะเมื่อไรต้องว่ากล่าวทันที อย่าปล่อยให้เด็ก
เหิงตัว เช่นครูแสดงความเป็นพอใจ ถ่มสิ่งของ ไม่ยินดี
ในความหยิ่งความอดดื้อของเด็ก

(๔) ครออย่าเด่นกับเด็กจนกลายเป็นคนเพื่อนเด่น
 ของให้เด็กรักเด็กยำเกรง มีฉันทะเด็กจะพลอยทะลุถึงครูด้วย
 เมื่อทะลุถึงครูได้แล้วก็เป็นเหตุให้ลูกตามไปถึงคนอื่น ๆ ครู
 จะบังคับบัญชาได้ โดยความลำบาก

(๕) ดำเนินดงน้อยๆ ก็ทำโทษให้อาย ให้เข็ด
 หลาบ ไม่ให้เด็กอื่นเขาอย่าง

(๖) ให้เด็กดมาคมกับผู้ดีให้มาก เพื่อให้รู้
ระเบียบ รุ้ดีมาการจะ และฝึกหัดให้เด็กแสดงดีมา
การจะดีกว่าเพื่อนฝูงและบุคคลทั่วไป ถ้าใครมีดีมา

ควรจะดักยักของหมเซย ให้เป็นหัวหน้า ให้เป็นผู้ช่วย
ดูแลเด็กแล้วแต่ควร เพื่อเป็นตัวอย่างแก่เด็กอื่น ๆ

๘. หนี้โรงเรียนหรือขาดเรียนบ่อยๆ

มูลเหตุ

(๑) เป็นเพราะความขี้ในบังคับ คือถูกบังคับ
กดขี่จนเกินไป

(๒) เป็นเพราะเพื่อนนักเรียน เช่นถูกข่มเหง
รังแก หรือมีผู้ชักชวนให้หนีเรียนของตน

(๓) เป็นเพราะครู เช่น คุรุร้าย หยาบคาย
หงุดหงิด อวดดีขมขื่น ไม่รักใคร่จากทุกตัวของเด็ก ประ
มทเรียนไม่ดี ถอนบทเรียนไม่ดี

(๔) เป็นเพราะโรงเรียน เช่นโรงเรียนไม่ดี
ห้องเรียนไม่ถูกแบบถนัดหมาย อากาศเสีย ฝนรัก อบอ้าว
ไม่มีเครื่องใช้ และเครื่องเล่นพอเพียง เด็กไม่ได้รับ
ความดี ความรื่นเริง จึงไม่คิดโรงเรียน ไม่รักโรงเรียน

(๕) เป็นเพราะผู้ปกครองของเด็ก เช่นผู้ปกครอง

ตามใจเกินไป ไม่กวดขันเด็กที่บ้าน ปล่อยให้เล่นจน
เลอะซัด ผู้ปกครองอย่าไม่คิดถึง ไม่ได้ดูความเป็นไปของ
เด็ก หรือไม่เอาใจใส่ในการเรียนของเด็ก จะเรียนก็
ช่วงจะขาดช่วง บางทีปล่อยให้เด็กตอบโต้ เช่นเด็ก
เตรียมตัวมาโรงเรียนแต่ไปทางอื่น พอสักครู่ก็
กลับบ้าน เช่นนั้นเป็นคน

วิธีแก้

(๑) อย่าบังคับกดขี่เด็กมากเกินไปจนเกิดขัด ผู้สอน
ยังบังคับบ้างอย่าให้หมิ่นหมิ่นเกินไปนัก

(๒) ชี้แจงโทษของการหนี โรงเรียน และการขาด
เรียนให้เด็กฟัง ทำโทษผู้ละเมิด คอยดูแลไม่ให้เด็ก
ซุ่มซ่อนแอบกันได้

(๓) ครูต้องทำตัวให้ดี ให้สมมารยาทของครู
พร้อมด้วยกาย วาจา ใจ ปกครองเด็กอย่างมีดากับบุตร
ปกครองด้วยความเมตตากรุณา และความยุติธรรม
การช้อนของครูกำหนดตามหลักของการสอนที่ดี ตามท
เรียนให้เด็กเกิดความสนใจ และเรียนได้เข้าใจ

(๔) จัดการโรงเรียนให้ดี ให้โรงเรียนถูก
อนามัย ให้เด็กได้รับความสุขความสบาย มีเครื่องใช้
เครื่องเล่นพอสมควรแก่สภาพ ให้เด็กได้สนุก ได้รื่นเริง
จะรักโรงเรียน คิดโรงเรียน

(๕) ติดต่อกับผู้ปกครองเด็ก ให้เป็นธุระดูแล
เด็ก เอาใจใส่ในการเรียนของเด็ก ช่วยขัดข้อเด็กให้
มาโรงเรียน

๑๐. ชกชน

มูลเหตุ

ตามธรรมชาติเด็กย่อมมีความว่องไว (activity)
เต็มอ ความว่องไวของเด็กนั้นประโยชน์ช่วยในการศึกษา
และการหัดความประพฤติมาก แต่ถ้าหากว่องไวมากเกินไป
ไป ไม่มีเวลา ไม่รู้จักกาละเทศะ หรือกระทำในสิ่งที่ไม่ดี
ไม่ควร ซึ่งอาจจะให้โทษ หรือเกิดเป็นความ
ประพฤติไม่ชอบเรียกว่าชกชน

ความชกชนมักจะมีในเด็กทุกคน ครูจึงควรแก้ไข
ดัดแปลงบ้างดังนี้

(๑) ให้เด็กใช้ความง่อใจให้เป็นประโยชน์ เช่น ให้เรียนให้ทำอะไรอยู่เด่มอ อย่าให้ว่างมือได้ หยุดจาก เรยนก็ให้เดิน ให้เดินเป็นเวลา เรยนเป็นเวลา การเดิน ให้เป็นการศึกษา

(๒) จัดตารางสอนให้ดี ให้เหมาะแก่วัยของเด็ก ให้เรียนเวลาย่นอย ๆ แคบ่อยครั้ง มีเวลาพักบ่อย ๆ ให้ เด็กได้ใช้ความง่อใจในทางที่ดี ให้เดินในสิ่งที่เกิด ประโยชน์

(๓) ทำบทเรียนให้สนุก ชอนเรียน ทำบทเรียน ให้สั้น ๆ ให้ถูกใจเด็ก ให้เด็กมีความต่นกร่นเรง

(๔) ฝึกความประพฤติของเด็กให้ดี ช้ให้เด็ก เห็นว่าอะไรควรอะไรไม่ควร เมื่อสอนแล้วก็ให้ปฏิบัติ ตามอย่างเคร่งครัด

(๕) ควบคุมให้ทั่วถึง อย่าปล่อยให้เด็กเดิน ตามดำพ้งมากนัก เพราะเด็กยังไม่รู้เคียงษา ไม่รู้ว่า อะไรผิดอะไรชอบ

(๖) ตั้งหัวหน้าช่วยดูแล ช่วยควบคุมการเดินใน

เวลาพักเวลาเล่น ช่วยห้ามช่วยชักเตือนในสิ่งที่ไม่
สมควร และอาจจะให้ โทษ ให้เด็กเชื่อฟังและยำเกรง
หัวหน้า

(๗) ครูต้องให้แบบอย่างที่ดี เป็นผู้อดกลั้นดี รุ้จัก
เล่นกับเด็ก รุ้จักวางตัวจริงจัง ประพฤติตัวเป็นแบบ
เพื่อปลูกฝังนิสัยดีให้แกเด็ก

๑๑. เกมมะเหรกเสเพล

มูลเหตุ

- (๑) เกิดจากเพื่อนชักนำ เด็กไม่มีความห้ามได้
- (๒) เกิดจากผู้ปกครองตามใจเด็กเกินไป
- (๓) เกิดจากการเอาอย่างจากด้านก หรือดมาคม

ไม่ดี

วิธีแก้

(๑) คุดูแลความประพฤติของเด็กให้ทั่วถึง ให้
ทราบนิสัยใจคอของเด็กลดอดความประพฤติ ถ้าใคร
เกมมะเหรก^๕กช โทษให้เห็นและห้ามในสิ่งนั้น

(๒) อธิบายให้เด็กทราบว่า เกกมะเหรกเด่เพด คือประพฤดีอย่างไรบ้าง และจะให้โทษแก่ผู้ประพฤดี อย่างไรจนเด็กเข้าใจและช้ตัวอย่างให้เห็นจริง เช่นไม่มีใครคบ ไม่มีใครเชื่อถือใจว่างใจ จะไม่รู้จักครองตน ครองชีพในทางที่ดีถูก จะเสียคน ผิดศีลผิดธรรม อาจจะได้รับโทษตามกฎหมายบ้านเมือง ฯ

(๓) ทำโทษผู้เกกมะเหรกเด่เพด เป็นนิตยให้
เข็ดหลาบ

(๔) ให้บำเพ็ญชมเชยผู้ประพฤดี เพื่อเป็น
ตัวอย่างแก่เด็กอื่นๆ

(๕) ครูต้องทำตัวเป็นแบบ ตักเตือนช่วยเหลือ
ควบคุม

(๖) ติดต่อกับผู้ปกครอง บอกให้ทราบว่าเด็ก
ประพฤดีเสียหายอย่างไร ควรจะช่วยเหลือและกวดขัน
อย่างไรบ้าง เพื่อจะได้ช่วยเหลือครู

๑๒. นิสัยชอบบดบังลูกผู้อื่นมูลเหตุ

(๑) เป็นเพราะมีความรู้ไม่พอ เช่น บัณฑิต
ขาดเรียนนาน บัญญัติคนเป็นคน

(๒) บทเรียนนั้นยากเกินไปไม่เหมาะแก่ชั้น แล้วย
ของเด็ก ครูสอนผิดวิธี การช่วยเหลือของครูไม่เพียง
พอ ทำให้เด็กไม่รู้ ไม่เข้าใจในบทเรียนนั้น

(๓) เป็นเพราะกลัวครูจะตำหนิในเมื่อคนทำผิด

(๔) เป็นเพราะความเกียจคร้าน ความมั่งง่าย
ความคด้ายของเด็ก จึงคิดตอกลูกคนอื่นเพื่อเป็นการแก้หน้า

(๕) ความระอาย คือระอายในเมื่อทำผิด กลัว
เสียเกียรติยศเป็นคน

วิธีแก้

(๑) ใช้วิธีสอนให้ดี ช่วยเหลือเด็กให้เพียงพอ
ให้เด็กเข้าใจในบทเรียนนั้นเป็นอย่างดี

(๒) กระตุ้นหรือแบบฝึกหัดให้พอเหมาะ แก่
ชั้นของเด็ก ให้เด็กทำในสิ่งที่พอจะทำได้ด้วยตนเอง

(๓) จัดการแก นิสัยสันดานเกียจคร้าน ของเด็ก
ให้หายไ้ ตามวิธีที่กล่าวมาแล้ว

(๔) กระบทราย่นให้เหมาะ และไม่ควรเอาโทษ
ในเมื่อทำผิดโดยไม่รู้ ไม่เข้าใจ ต้องหาวิธีสอนให้เด็ก
รู้ และเข้าใจดีเสียก่อน

(๕) สอนให้รู้จักนับถือตนเอง เชื่อตนเอง
ให้รู้จักผิดชอบชั่วดี ชี้แจงโทษของการคัดลอก การ
พงจุมุกของคนอื่นหายใจ

(๖) ควบคุมให้ทั่วถึง จัดชั้นให้ดี อย่าให้
เด็กคัดลอกกันได้ เมื่อจับได้ ควรทำโทษคนที่ให้คัดลอก
มากกว่าคนที่คัดลอก เพราะคนที่ให้คัดลอกเท่ากับว่า
เป็นคนสอนให้ผู้อื่นโกง ผู้อื่นทูลจจริต

๓๓. สุรุษสุร่าย

มูลเหตุ

(๑) เกิดจากบิดามารดาตามใจ ปด้อยให้พุ่ม
เพื่อยในการใช้จ่าย

(๒) เป็นเพราะมีเครื่องชักนำ และเพื่อนชักชวน

(๓) เป็นเพราะ ความ เห็น ความไม่รู้ เกี่ยวกับ

การดี ของเด็ก

วิธีแก้

(๑) สอนให้รู้จักโทษ ของการใช้ จ่าย ผิดเพี้ยน ให้เด็กมองเห็นอกผุ ปกครองที่อุปการะ ชี้ให้เด็กเห็นโทษ เช่น หนีหาย ถ่มจาม ไม่รู้จักครองตัว ฯลฯ เป็นต้น

(๒) สอนให้รู้จักประหยัด ให้รู้จักเก็บหอมรอมริบ ให้ใช้จ่ายในที่ควรและจำเป็น ย้ให้เด็กรู้จักฝากคลังออมสิน หรือครูจะช่วยจัดการให้ก็ได้

(๓) ให้อ่านเรื่องที่เบียดเบียน และ สอนจรรยาให้เข้าใจ

(๔) เครื่องใช้เครื่องเขียนของเด็ก ครูต้องแนะนำ และกวดขันให้เด็กรู้จักเก็บ รู้จักถนอม รู้จักกระเทียดกระเทส จะเป็นหนทางปลูกฝังนิสัย ประหยัด กระเทียดกระเทสให้ แก่เด็ก

(๕) เครื่องใช้เครื่องประดับตกแต่งมราคา ค้องห้ามขาด ไม่ให้เด็กนำมาโรงเรียน เพราะจะเป็นเครื่องปลุกฝังนิสัยด้วยฟุ่มเฟือยให้ แก่เด็ก

(๖) ประชุมตั้งสอนให้เด็กทราบว่ ครูไม่พอใจ ไม่ชอบในการที่เด็กเป็นผู้ ใช้จ่ายฟุ่มเฟือย รั้วรั้ว และแสดงความน้อยของเด็ก

(๗) ควรติดต่อกับผู้ปกครองของเด็ก เดือนไม่ให้ ตามใจเด็กในการ ใช้จ่าย ให้ ใช้จ่าย พอควร และเดือนไม่ให้ สดางค์ แก่ เด็กมา โรงเรียน มาก เกิน ควรให้ ให้ จำกัด

ส่วนนี้ด้วยสันดานอื่น ๆ ก็พยายามจับต้นเหตุให้ ได้ แล้วแก้ ตามต้นเหตุเช่นเดียวกับตัวอย่างที่กล่าวมาแล้ว

ภาคที่ ๕ ว่าด้วยฝ่ายธุรการ และการจัดการโรงเรียน

บทที่ ๓๓

ว่าด้วยการปลูกสร้างโรงเรียนและการจัดสถานที่

โรงเรียนคือสถานที่ที่อาศัยในการเล่าเรียน ของ
เด็ก ถ้าหากปลูกสร้างไม่เหมาะและจัดสถานที่ไม่เหมาะ
ไม่ถูกต้องแล้วก็จะเป็นภัยแก่เด็กทั้งด้านการเล่าเรียน และ
การอนามัยด้วย ผู้จัดการในการปลูกสร้างโดยมากมัก
เป็นเจ้าหน้าที่ฝ่ายธุรการ เช่น ข้าราชการมณฑล
กรรมการจังหวัด นายอำเภอหรือกรรมการอำเภอ แต่
ก็เป็นสิ่งที่จะต้องพิจารณาว่า เมื่อมีหน้าที่จะได้
ทำให้ถูกต้องเพื่อเป็น ประโยชน์ แก่ การ อนามัย ของ เด็ก
และการเล่าเรียนของเด็ก และเพื่อเป็นประโยชน์แก่ครู
คือการอำนวยความสะดวกของครูก็จะสะดวกเรียบร้อย และ
ได้ผลดียิ่งขึ้นด้วย สิ่งที่สำคัญ ๆ เกี่ยวแก่การปลูกสร้าง

และจัดการโรงเรียนที่ควรจัดให้ถูก เพื่อหวังประโยชน์
ดังกล่าวแต่นั้นคือ

(๑) การเลือกที่ ให้รู้จักเลือกสถานที่ให้เหมาะ
แก่การปลูกสร้างโรงเรียน

(๒) ขนาดของโรงเรียนที่เหมาะสม รู้จักแปลน
ของโรงเรียนที่ดี ว่าควรจะมีขนาด มีห้องมีแบบมี
แปลนอย่างไรบ้าง

(๓) รู้จักขนาดของห้องเรียนที่เหมาะสม ว่าควร จะ
จัดให้กว้างยาวเท่าไร ห้องไหนควรอยู่ที่ใด และรู้
จักจัดชั้นจัดห้องเรียนให้ ถูกต้องด้วย

(๔) รู้จักจัดห้องเรียน ให้เหมาะแก่การเดิน
ของอากาศ ให้อากาศถ่ายเทได้สะดวก เพื่อให้
อากาศในห้องเรียนดี

(๕) รู้จักจัดห้องเรียนให้เหมาะแก่แสงสว่าง ให้
แสงสว่างเข้าถูกทางและพอเพียง

(๖) รู้จักสถานที่ที่หาเป็นจะต้องมีพร้อม หรือ
มีคู่กันไปกับ โรงเรียนและรู้จักจัดให้ ถูกต้องด้วย

สิ่งที่กล่าวมาแต่จนเป็นสิ่งที่เกี่ยวแก่ความ สุขความ
สบายของเด็กทั้งส่วนร่างกายและจิตใจ และเป็นเครื่อง
ช่วยเหลือในการสอนการปกครองของครูด้วย ครูจำ
เป็นที่จะต้องเรียนรู้ และจัดให้ ถูก

๑. การเลือกที่

ที่ที่เหมาะสมสำหรับปลูกสร้างโรงเรียน ที่ควรจะ
เอาใจได้ในการเลือกที่นั้นคือ

(๑) สถานที่ของโรงเรียนไม่ควรเป็นที่รวมโรค ควร
เป็นที่ ๆ สูงมีทางระบายน้ำ หรือทางถ่ายเทสิ่งโสโครก
ต่าง ๆ ได้สะดวกและจัดการรักษาความสะอาดได้ง่าย

(๒) ที่ต้องกว้างขวาง พอดีกับการปลูกสร้าง
สถานที่ต่าง ๆ ได้พอเพียง เช่น พอดีสร้างสนามให้ได้
ขนาดพอเหมาะแก่การเล่นนักเรียน สร้างที่พักเรียน ฯลฯ
เป็นต้น

(๓) ที่ต้องมีอากาศดี อากาศปลอดโปร่ง ไม่
อยู่ใกล้ โรงงานที่ทำให้ อากาศเสีย เช่น โรงไฟฟ้า โรง

เครื่องจักร เครื่องยนต์ ฯลฯ และที่ดินชั้นแรกมี
ที่ดินเหมือน

(๔) ที่ต้องตั้งเตียง ปราศจากเตียงเข็ด
อย่างต่าง ๆ

(๕) ที่ต้องปราศจากภัยและอันตรายต่าง ๆ เช่น
ไม่มีความปลอดภัยและที่ไกลเขี้ยวอยู่ใกล้เกินไป ไม่
มีหมอนหรือพาดและสัตว์ร้าย

(๖) ที่ต้องไกลจากสถานที่ที่อาจอบรม หรือ ชักนำ
ให้เด็กประพฤติไปในทางที่ชั่ว เช่น โรงสุรา โรงยาฝิ่น
โรงบ่อน ฯลฯ

(๗) ถ้าเป็นไปได้ โรงเรียนควรปลูกสร้างโถง
กลางหมู่บ้าน ชุมชน อยู่ใกล้ที่ทำงานของรัฐบาล
พอดังควร เพื่อสะดวกแก่การไปมาของเด็ก และ
เพื่อสะดวกแก่การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ในทางราชการ

๒. ขนาดของโรงเรียนที่เหมาะสม

ขนาดของโรงเรียนนั้น เป็นสิ่งกำหนดลงไปยาก
ตั้งแต่ระดับชั้นของโรงเรียนประการหนึ่ง และความ

ต้องการที่จะรับนักเรียน มากน้อย เท่าไร อีกประการหนึ่ง
จึงพูดได้ว่าขนาดของโรงเรียนที่เหมาะสมคือ

(๑) ใหญ่พอที่จะบรรจุนักเรียนในย่านนั้น และ
ต้องนกลงทุนที่จะสร้างที่จะบำรุง โรงเรียนอีกด้วย

(๒) ต้องมีห้องเรียนได้ขนาด และมีห้องมีน

ครบตามความต้องการ

เพื่อเป็นการสะดวกและเพื่อให้ ขนาดของโรงเรียน
ถูกต้องตามแบบแผนที่ จึงควรสร้างตามแบบแปลน
หรือแผนผังของกระทรวงธรรมการที่วางไว้ ซึ่งจะขอ
ได้จากกองธรรมการมณฑล ธรรมการจังหวัด หรือ
ถ้าหากมีความ ประสงค์ที่จะสร้าง แบบอื่น ๆ นอกเหนือไป
จากแปลนนี้น เช่นจะสร้างเป็น คึก หรือแบบอื่นๆ
และมีทุนพอที่จะสร้างจะบำรุงแล้ว บอกความจำนงไป
ยังกระทรวงธรรมการ ขอร้องให้ ช่วยเหลือในการออก
แบบออกแปลนให้ก็ได้ กระทรวงสามารถจะออกแบบ
ออกแปลนที่ถูกต้องให้ ได้ทั้งสิ้น

แปลนของโรงเรียน แปลนของโรงเรียนที่กระทรวงธรรมการได้วางเป็นแบบไว้แล้ว มีหลายแบบด้วยกัน เช่น แปลนโรงเรียนประจำมณฑล โรงเรียนประจำจังหวัด โรงเรียนประจำอำเภอ และโรงเรียนประจำตำบล แปลนของโรงเรียนต่าง ๆ เหล่านี้ มีหลายรูปหลายแบบด้วยกัน มีทั้งชนิดชั้นเดียวและสองชั้น จะสร้างตามรูปไหน แบบไหนและชนิดไหนนั้นก็แล้วแต่ความ ต้องการ และทุนรอนที่ จะสร้าง ที่ จะ บำรุงรักษาโรงเรียน

๓. จัดขนาดของห้องเรียนให้พอเหมาะและถูกแบบ

ห้องเรียนที่ถูกแบบนั้นคือ ขนาดของห้องกว้างขวางพอเหมาะแก่จำนวนนักเรียน และมีประตูหน้าต่างเพียงพอให้อากาศถ่ายเทได้สะดวก มีแสงสว่างพอเพียงและเข้าถูกทาง เด็กจะไม่ร้อนไม่อบอ้าว และอดคิดใจการบรรจุนักเรียน ก็ จำเป็นจะต้อง นกถึง ห้องเรียน ด้วย

ถ้าห้องเรียนเด็กแต่บรรจุนักเรียนมากเกินไป อากาศในห้องจะเลวร้าย จะเป็นภัยแก่เด็กและเด็กจะวิ่งเหิงหาหาจนนอนไม่ตั้งใจสนใจในบทเรียนที่ครูสอน การสอนของครูก็จะได้ประโยชน์น้อย

ขนาดของห้องเรียน ตามปกติ ห้องเรียน มี ๒ ขนาดคือขนาดใหญ่และขนาดเล็ก ขนาดใหญ่กว้าง ๘ เมตรยาว ๘ เมตร ขนาดเล็กกว้าง ๖ เมตร ยาว ๘ เมตร ห้องใหญ่จุนักเรียนประมาณ ๒๕ คน ห้องเล็กนักเรียนประมาณ ๒๕ คน คิดเฉลี่ยจำนวนนักเรียนตามปกติห้องละ ๓๐ คน

การคิดหาจำนวนนักเรียน ว่าเหมาะแก่ห้องเรียนหรือไม่ ให้ถือหลักเกณฑ์ต่อไปนี้ เป็นเครื่องคิดเทียบ คือเด็กเล็ก ๆ คนหนึ่ง เนื้อที่ในห้องเรียนประมาณ ๓.๐๐ ตารางเมตร เด็กขนาดเขื่อง เนื้อที่ประมาณ ๓.๕๐ ตารางเมตร เด็กขนาดกลางขนาดมัธยมตอนต้นคนคนหนึ่ง เนื้อที่ในห้องเรียนประมาณ ๒.๐๐ ตารางเมตร เด็กขนาดใหญ่เช่นมัธยมตอนปลายหรือชั้นอุดม มีเนื้อที่ประมาณ

๓.๕๐ ตารางเมตร เฉลี่ยแล้วคนหนึ่งประมาณ ๓.๗๕ ตารางเมตร และตามธรรมดาเดียวของโรงเรียนมักจะ ตั้งแต่ ๕ ถึง ๕.๕๐ เมตร นักเรียนคนหนึ่งจึงมีเนื้อที่ ประมาณ ๗ เหลี่ยมมดลูกบาศก์เมตร ตัวอย่างเช่นห้อง ขนาดใหญ่กว้าง ๗ เมตร ยาว ๘ เมตร เฉลี่ยสูง ๕ เมตร จำนวนนักเรียน ๓๖ คน

$$\left(\frac{7 \times 8 \times 5}{7} = 36 \right) \text{ ดังนั้นเป็นต้น}$$

๔. สร้างและจัดห้องเรียนให้เหมาะแก่การเดิน ของอากาศ

(๑) โรงเรียนควรจะมีเฉลียง ไม่เคยไม่ทับกัน ไป เฉลี่ยของห้องไม่ควรให้เคยเกินกว่า ๕ เมตร

(๒) ประตูแต่ละหน้าต่างต้องให้มีเพียงพอ อย่าง น้อยเนื้อที่ประตูแต่ละหน้าต่างไม่ควรให้ต่ำกว่า ๑ ใน ๕ ของ เนื้อที่ฝา

(๓) ประตูแต่ละหน้าต่างควรให้ตรงกัน เพื่อ สะดวกแก่การถ่ายเทอากาศ และขอบล่างของหน้าต่าง ไม่ควรให้ต่ำกว่า ๕ ฟุต ขอบบนเกือบจดเพดาน

(๔) ห้องเรียนต้องมีตาข่ายโปร่งระหว่างฝากับเพดาน เพื่อเป็นทางถ่ายอากาศเสียออก อากาศเสียคืออากาศที่นักเรียนหายใจออก (CO_2) อากาศเสียมีมากกว่าอากาศบริสุทธิ์ แต่เวลาหายใจย่อมมีความร้อนออกมาด้วย ความร้อนนี้จะช่วยขับให้อากาศเสียลอยขึ้นข้างบน ถ้าหากห้องเรียนไม่มีตาข่ายโปร่งก็จะมีมืทางออก และจะทำให้อากาศในห้องเสียไป

๕. จัดห้องเรียนให้เหมาะให้แสงสว่าง

เข้าถูกทาง

แสงสว่างก็เป็นสิ่งสำคัญ ถ้าแสงสว่างไม่พอเพียง และเข้าไม่ถูกทางแล้ว เด็กจะทำงานลำบาก และใจก็ขโม่มองใส่มองเบิกบาน ก่อนจะจัดชั้นจัดโต๊ะครูจะต้องนึกถึงแสงสว่าง และจัดให้ถูกต้องดังนี้

(๑) แสงสว่างควรให้เข้าทางซ้ายมือ เวลาเขียนหนังสือจะได้ไม่บังเงามืด ไม่ควรให้แสงสว่างเข้าทางขวามือของนักเรียน

(๒) แสงสว่างจะให้เขาทางหัดเห็นอย่างได้ จะไม่บังเงามืดเช่นเดียวกันกับที่เขาทางซ้ายมือ

(๓) แสงสว่างควรให้พอเพียงและทั่วชั้น ไม่ให้ตกต้นเช่นด้านหนึ่งมืด ด้านหนึ่งสว่าง และไม่ให้มีแดดเข้ามาด้วย

(๔) แสงสว่างที่ได้จากทางทิศเหนือ เป็นแสงสว่างที่ดีเพราะมีลมเย็นป้อนมาด้วย ถ้าห้องเรียนหันให้ได้แสงสว่างที่มาจากทางทิศเหนือ และเข้าถูกทางด้วยแล้ว ยิ่งจะเหมาะสม

(๕) ถ้าเป็นโรงเรียนกลางคืน ควรใช้ไฟฟ้า เพราะไฟฟ้าไม่ทำให้อากาศเสีย หรือถ้าไม่มีไฟฟ้าจะใช้ตะเกียงก็ได้ ตะเกียงหรือไฟฟ้าต้องแขวนไว้เหนือศีรษะ เพื่อให้แสงกระจายทั่วห้อง และจะไม่บังเงามืด

(๖) ถ้าหากห้องเรียนเป็นตึก หรือฝาห้องเรียนจำเป็นจะต้องทาสี ควรทาสีด้วยสีอ่อนๆ เช่นสีไข่ไก่ หรือสีขาวนวลๆ เพื่อช่วยให้แสงสว่างดีขึ้น ไม่ควรใช้สีดำหรือสีมืดๆ เพราะสีดำจะทำให้ห้องมืด และร้อนมาก

ถ้าต้นตอแสงสว่างจะกล้ำเกินไป ทำให้เสียสายตา
ของนักเรียน

(๗) ไม่ควรให้แสงสว่างเข้าข้างหน้าจะทำให้เสีย
สายตาของนักเรียน

(๘) เพดานของห้องเรียน ถ้าทำให้เป็นรูปโค้ง
จะช่วยให้แสงสว่างดีขึ้นกว่าเพดานแบน

๖. จัดชั้นและจัดห้องเรียนให้ถูกต้อง

โรงเรียนควรจะมีห้องมณฑลต่าง ๆ ครบ และจัดให้
ถูกต้อง คือ

(๑) ห้องเด็กเล็กหรือแผนกประถม เด็กเล็ก ๆ
ต้องปล่อยให้วิ่งเล่น ให้สนุกในการเรียน เพื่อให้เด็ก
ชอบการเรียน และให้เหมาะแก่ธรรมชาติของเด็ก ดังได้
เคยกล่าวมาแล้ว เด็กชั้นนี้จึงต้องมีเตียงเอนเตียงคงตง
เตียงเข้ส่ายบ้าง ซึ่งอาจจะเป็นเครื่องทำลายความสนใจ
ใจของเด็กชั้นสูงที่ชอบสงบและมุ่งหน้าต่อการเล่าเรียน จึง
ควรจัดให้ ห่างจากเพื่อน เช่นห้องสุดท้ายด้านหลังด้านใด
ก็ได้ ถ้ามีสถานที่พอจะแยกไปไว้ห้องอื่นก็ได้

(๒) ห้องเครื่องมือ ห้องช่างไม้ หรือห้องอื่น ๆ ที่มีเตียงเอนคอง ควรจะจัดไปไว้ห้องอื่นต่างหาก หรือมีฉนวนคองจัดให้ โดดจากห้องเรียน

(๓) ห้องเด็กชั้นสูงหรือชั้นอื่น ๆ นอกจากเด็กเล็ก จะเอาไว้ในที่ไหนก็ได้ และข้อสำคัญอีกอันหนึ่งอย่าหันหน้าชั้นเข้าหากัน เพราะจะเกิดมีการอธิบาย ๒ ครุชน เด็กไม่ทราบว่าจะฟังเสียงไหนบ้าง การสอนจะได้ประโยชน์น้อย

(๔) ห้องสมุดควรเอาไว้ตรงกลางโรงเรียน

(๕) ห้องประชุมควรเอาไว้กลางโรงเรียน ห้องประชุมต้องการเนื้อที่มาก จะต้องกะไว้ให้พอแก่จำนวนนักเรียนทุก ๆ ชั้นในโรงเรียนนั้นด้วย โรงเรียนบางแห่งใช้วิธีทำฝาประจันห้องชนิดปิดเปิดได้ เวลาต้องการประชุมก็เปิดฝาใช้เป็นห้องประชุมทีเดียว ถ้าทำแบบนั้นได้ ก็จะเป็นประโยชน์ คือทุ่นสถานที่มาก

(๖) ห้องพักครู ห้องพักครูถ้ามีพอควรควรแบ่งเป็นห้องครูใหญ่ และห้องครูน้อย และควรเอาไว้ตรง

กตางโรงเรียนหรือที่ใด ๆ กับทางเข้าออกของนักเรียน
เพื่อจะได้มีความเป็นไปของเต็กเวลาเข้าชนออกชน

(๗) ห้องพิพักษณิต์และห้องอื่น ๆ จะเขาไวที่
ไหนก็ได้ แต่ให้เสียเวลาในการเข้าออกน้อย หยิบง่าย
ฉวยง่าย เวลาต้องการให้ใช้ได้ทันทีที่ ไม่ต้องเสีย
เวลาเดินไกล



บทที่ ๓๔

ว่าด้วยการจัดสถานที่ของโรงเรียน

สถานที่ที่จำเป็นควรปลูกสร้างคู่กันไปกับโรงเรียนนั้นคือ

๑. ตึนามัด
๒. ทพกรอน
๓. ตั้วม
๔. ทถายบัสสาวะ
๕. ทเกบนาคิมและนาไซ

๖. ที่สำหรับรับประทานอาหาร

๑. สนามเล่น สนามเล่นเป็นสิ่งจำเป็นมาก โรงเรียนทุก ๆ แห่งจึงควรมีสถาน และควรจัดให้มันพร้อม กับโรงเรียน เพื่อให้เด็กได้มีที่เล่น ที่ออกกำลังกาย เพราะธรรมชาติเด็กย่อมชอบเล่นเป็นธรรมชาติ ถ้าหาก มีที่ว่างที่เล่นอยู่เดิมอยู่แล้ว เด็กจะมีความสุข ความร่า เริง ใจคอเบิกบาน คิดการเรียน รักโรงเรียน และ สนามเล่นนั้นจะต้องใช้เป็นที่สำหรับหัดพลศึกษา หัด การกีฬา หรือหัดการเดินออกกำลังกายกลางแจ้งประ เภทต่าง ๆ อีกด้วย เพื่อความเจริญของเด็ก เพื่อให้ การศึกษาครบองค์แห่งการศึกษา จึงนับว่าเป็น อย่างยิ่ง การสร้างสนามนั้นขอที่จะต้องเอาใจใส่ตั้งน

(ก) ที่สำหรับทำสนาม ที่สำหรับทำสนามเล่น ควรเป็นที่โล่ง ๆ กับโรงเรียน ถ้าได้ที่หน้าโรงเรียนแล้ว ยิ่งเหมาะมากที่สุด เพราะไม่ต้องเสียเวลาเดินไกล และ จะทำให้บริเวณโรงเรียนสะอาดสะอาดขึ้น สถานที่จะได้

โด่งเดียน อากาศจะปลอดโปร่ง และแสงสว่างก็จะ
ดีขึ้นด้วย ก่อนจะสร้างโรงเรียนจึงควรเขียนแปลนสถานที่
ที่ กระทั่งตัวโรงเรียน ที่สำหรับทำสนาม ที่จะ
คั่นถนนหนทาง และที่ทางอื่นๆไว้ ให้พร้อมเพรียงเสีย
ก่อน เวลาปลูกสร้างจึงจะได้เข้าหมวดเข้าหมู่ และ
ถูกแบบถูกแปลนเรียบร้อยงดงาม

(ข) ขนาดของสนาม สนามเด่นต้องให้ กว้าง
ขวางพอแก่จำนวนเด็ก สำหรับเด็กคนหนึ่งควรมีที่เดิน
ประมาณ ๓๐ ตารางฟุต ถ้าคณะโรงเรียนนั้นจะรับนัก
เรียนมากน้อยเท่าใด ก็ควรกำหนดไว้ให้พอ หรือ
เมื่อกระทำได้เพียงพอแล้ว จะทำเท่าที่ต้องการ เท่าที่
พอจะทำได้ก่อน เมื่อเด็กมากขึ้นจึงค่อยขยายทำ
ต่อไปอีกตามส่วนจนพอเพียงก็ได้

(ค) เมื่อปรามบทเรียบร้อยแล้ว ควรจะปลูกหญ้า
หญ้าที่เหมาะสมสำหรับปลูกในสนามนั้น เช่น หญ้าแพรก
หญ้าแห้วหมู หญ้าเจ้าชู้ เห็ดนางเบญคน

(ง) สนามต้องรักษาให้สะอาดเรียบร้อย เคียง

แก้ว เศษกระเบื้อง และสิ่งอื่น ๆ อย่าให้มีในสนามได้
และต้องคอยตัดแต่งหญ้าให้เรียบอยู่เสมอ อย่าให้รก
รุงรังเป็นที่น่าเกลียดได้ ควรให้นักเรียนทราบว่าเขา
มีหน้าที่รักษาและรับผิดชอบด้วยกับทุกคน

(๑) ที่สนามต้องปราบให้ราบ ไม่ให้มีบ่อมี
หลุมมีหลุมคอก เพราะจะเป็นภัยเป็นอันตรายแก่เด็ก
ในเวลาดื่มน้ำ ในสนามไม่ควรให้มีต้นไม้ ขนแกะกระ ควร
ให้อยู่รอบนอกสนาม

๒. ที่พักผ่อน เมื่อกำลังหัดเดินแล้ว ก็จำเป็นจะ
ต้องมีที่พักผ่อน ที่พักผ่อนนั้นควรจัดให้มัน จะเป็น
ร่มต้นไม้ หรือเรือนโรง หรืออะไรก็ได้ จนชั้นที่สุด
จะใช้ได้ตอนโรงเรียนก็ได้ ถ้าจำเป็นจะต้องสร้างควรสร้าง
ไว้ใกล้ๆ สนามเพื่อสะดวกแก่เด็ก ร่มต้นไม้มักจะสบาย
ดีกว่าร่มที่เป็นเรือนโรง การที่เป็นเรือนก็เนื่องจากเวลา
กลางวัน ต้นไม้คายน้ำออกและในเวลากลางวันต้นไม้
ปรุงอาหาร ในขณะที่ปรุงอาหารนั้นจะปล่อย อากาศ
ออกซึ่งเย็นออกมาด้วย ต้นไม้ที่ปลูกควรเป็นต้นไม้ที่

ชั้นเร็ว มีประโยชน์ และคอยคัดแต่งถึงงานให้เรียบร้อยเสมอ

๓. ตัว ตัวก็เป็นสิ่งจำเป็น มีข้อที่จะต้องเอาใจใส่ดังนี้

(ก) สร้างให้ถูกที่ ถูกทิศ ที่สำหรับสร้างตัวควรเป็นที่ลับ และไม่เป็นที่แผ่เชื้อโรค เช่นไม่ใกล้แม่น้ำลำคลอง วดง ควรอยู่ใต้ลม ห่างจากโรงเรียน ประมาณ ๓๐ วา และไม่ไกลเกินกว่า ๒๐ วา ถ้าไกลเกินไป บางทีเด็กจะไปไม่ทัน ถ้าใกล้เกินไปก็จะส่งกลิ่น และเป็นอันตรายแก่สุขภาพ

(ข) สร้างให้พอเพียง สำหรับเด็กหญิงควรให้มีตัว ๓ ตัวต่อจำนวนนักเรียน ๓๕ ถึง ๔๕ คน เด็กชาย ๓ ตัวต่อ ๒๕ ถึง ๔๐ คน ถ้าเป็นโรงเรียนกินอยู่หัดนอน เพิ่มจำนวนตัวขึ้นอีกตามสมควร

(ค) ตัวควรแยกออกเป็นของเด็กหญิงเด็กชาย ไม่ควรใช้ปะปนกัน เพราะจะลำบากแก่การดูแลควบคุมของครู

(ง) สร้างให้ ถูก แบบ ตามแปลน ของ กรมสาธารณสุข ด้วย ตามแบบของ กรมสาธารณสุข มีหลายแบบหลายชนิด จะสร้างแบบไหนก็ได้ แล้วแต่ฐานะของโรงเรียน ข้อสำคัญคือไม่ให้ แดดส่องเข้าได้ ไม่ให้ ลมพัดเข้าเหม็น ไม่ให้ เป็นที่ แฉะแฉวมโรคภัยไข้ได้

(จ) ด้วยต้องรักษาให้ สะอาด อย่าให้ ลมพัดเข้าเหม็น ควรราดด้วยน้ำหมักก้น ปุ๋ยขี้หมู มดเท่า ๆ กัน และเพื่อไม่ให้ เป็นที่ ทารงเหยง ควรปลูกไม้พุ่มบังพอบนด้าน

๔. ที่ถ่ายปัสสาวะ ควรตั้งห่าง อย่างเดียว กับการสร้างสุขุม ไม่ควรปล่อยให้ เด็กถ่ายเรี่ยราดทั่วไป และควรแยกเป็นของ เด็กหญิง เด็กชาย ไว้ ด้วย

๕. ที่เก็บตุ่มน้ำดื่ม น้ำดื่ม น้ำใช้ ควรให้มีไว้ พร้อมและควรเป็นน้ำที่ สะอาด ถ้าไม่มี การ โรงกลั่น เวนนักเรียนให้ ช่วยกันหามาให้ เพียงพอ ที่ไว้ ตุ่มน้ำ ควรจะอยู่ ใกล้ ๆ โรงเรียน และอยู่ ใกล้ ๆ ฝาตาของครัว เพื่อจะได้ คุ้มน้ำ ให้ ทดถึง ควรยกเป็น รานชนพอบเด็ก เข้มถึง

มีของตกน้ำไว้ ให้พร้อม ควรใช้กระบวย เพื่อกัน
 ความสกปรกได้ง่าย ^{๕๔ ๕๕ ๕๖} น้ำดื่มเป็นทั้งรวมและแผโรกได้
 ง่าย ครูจึงต้องกวดขันให้เด็กรักษาความสะอาดให้มาก
 ที่สุด ^{๕๖ ๕๗ ๕๘ ๕๙ ๖๐} เมื่อเห็นว่าจะมีโรคติดต่อเกิดขึ้น ต้องรีบจัดการ
 บอกลูกทันที ^{๖๑ ๖๒ ๖๓ ๖๔ ๖๕} โรงเรียนที่มณฑลพอลควรจะมีห้องตั้งกระดาน
 สำหรับเก็บน้ำฝนไว้ดื่มให้ตลอดปี

๖. ที่สำหรับรับประทานอาหาร ถ้าโรงเรียนใหญ่

โต และมีฐานะดี ควรจะ ปลูกสร้าง เป็นโรงให้เรียน ร้อย
 เพื่อสะดวกแก่การตรวจอาหาร และดูแลการกินอยู่ของ
 เด็ก ^{๖๖ ๖๗ ๖๘ ๖๙ ๗๐} ผู้ที่ขายอาหารจะได้รวมอยู่แห่งเดียวกัน และ
 ขายอาหารทุก ๆ อย่างที่นำมาขาย ^{๗๑ ๗๒ ๗๓ ๗๔ ๗๕} ครูจะต้องตรวจเสียก่อน
 ถึงไหนที่ไม่สมควรรับห้ามทันที และควรเก็บค่าสถานที่
 ที่บางเด็กน้อย ^{๗๖ ๗๗ ๗๘ ๗๙ ๘๐} เพื่อบำรุงซ่อมแซมสถานที่หรือไว้ใช้
 จ่ายในกิจการที่จำเป็นอื่น ๆ ^{๘๑ ๘๒ ๘๓ ๘๔ ๘๕} และ คอยดูแลให้สะอาด
 สะอาดอยู่เสมอ

^{๘๖ ๘๗ ๘๘ ๘๙ ๙๐} สถานที่ทุกถ้าวมาแล้ว ^{๙๑ ๙๒ ๙๓ ๙๔ ๙๕} เพื่อความสะอาดและ

ความปลอตกยต่าง ๆ จึงควรจัดให้มีครูควบคุมดูแล
ทุกสิ่งทุกอย่างไป หรือจะตั้งหัวหน้าให้เป็นผู้ดูแลรักษา
ก็ได้ ข้อสำคัญครุไม่ควรเพิกเฉยหรือละเลยเป็นอันขาด

บทที่ ๓๕

ว่าด้วยห้องสมุดและพิพิธภัณฑ์

การอ่าน การให้ความรู้ในห้องเรียน เป็นแต่
เพียงสอนวิชาต่าง ๆ ให้รู้หลักไว้พอเป็นทาง หรือเพราะ
ศัคคปัญญาให้เป็นของตน เพื่อเป็นเครื่องมอเท่านั้น
ส่วนความรู้ ความเฉลียวฉลาดหรือความเชี่ยวชาญต่าง ๆ
ย่อมอาศัยผู้เรียน เป็น คน พหุศาสตร์ไปค้นคว้า เอง ภาย
หลัง ในเมื่อออกจากโรงเรียนไปแล้วต่างหาก เรา
ต้องการเพราะนี้ตั้งให้เด็กทุก ๆ คนเป็นคนพหุศาสตร์ เพื่อ
ให้เกิดศัคคปัญญากว้างขวางต่อไปภายหน้า และหนทาง
ที่จะเพราะนี้ตั้งยชนคนให้ แก่นักเรียน ก็ไม่พอเห็น

จะดีไปกว่าการเราให้เด็กชอบอ่านหนังสือ หรือคนควา
ตำรับตำราต่าง ๆ ให้มากในระหว่าง ที่กำลังศึกษาเล่า
เรียน อยู่ ที่ไหนโรงเรียน ต่าง ๆ จึงควร มีห้องสมุด
สำหรับรวบรวมหนังสือไว้ ให้เด็กได้อ่านได้คนควาให้มาก
ที่สุดเท่าที่จะทำได้

ประโยชน์ของห้องสมุด

๑. เพื่อรวบรวมหนังสือต่างๆของโรงเรียนไว้ให้
เป็นระเบียบเรียบร้อย ไม่ให้ กระจุกกระจายหรือฉีก
ขาดสูญหายได้ง่ายๆ

๒. เพื่อเป็นการสะดวกในการค้นคว้าหนังสืออ่าน
หนังสือเรียน หรือหนังสือสำหรับค้นได้ง่ายๆ ในเมื่อ
เวลาต้องการ จะไม่ต้องเสียเวลา

๓. เพื่อ เป็นการส่งเสริมให้ นักเรียน มีความรู้ ใน
วิชาที่เรียนกว้างขวาง เพราะการเรียนวิชาต่างๆในห้อง
เรียนนั้นแต่เพียงให้หลัก หรือคำสมมุติเท่านั้น เมื่อต้อง
การรู้ละเอียดกว้างขวางต้องค้นคว้าจากตำรับตำราต่างๆ
ที่มีอยู่ในห้องสมุดเพิ่มเติม

(๕) เพื่อเปิดหูเปิดตาให้เด็กมีความรอบรู้รอบตัวกว้างขวาง เพราะในห้องสมุดไม่ได้รวบรวมแต่เฉพาะหนังสือที่เป็นตำราสำหรับเรียนในชั้นอย่างเดียวเท่านั้น หนังสืออื่น ๆ ที่จะมีประโยชน์ก็รวบรวมไว้ได้ทั้งสิ้น เมื่ออยากรู้อะไรก็หาอ่าน ค้นคว้าหาได้จากห้องสมุด

(๕) เพื่อเพาะนิสัยให้เด็กเป็นผู้รักการอ่าน รัก
การเรียนรู้ ชอบค้นคว้าหาความรู้ต่าง ๆ ด้วยตนเอง ไม่
ปล่อยให้เวลาเสียไปโดยไร้ประโยชน์

(๖) เป็นทางที่จะชักจูงให้เด็กรู้จัก ตระสัมผัสของ
ต่าง ๆ ใจ สำหรับตัว หรือของห้องสมุด สำหรับตนเอง
๕ ๔ ๓ ๒ ๑
ชนบทบ้านซึ่งเป็นที่เราประสงค์ที่สุด

หนทางที่จะชักจูงให้เด็กรักการอ่าน

(๓) เขียนหรือหนังสือที่อยู่ในห้องสมุด ประกาศไว้
ให้เด็กเห็นโดยเปิดเผย เมื่อใดเห็นข้อแปลกๆ เด็ก
คงชอบมาอ่าน

(๒) อธิบายประโยชน์ของการอ่านหนังสือมาก ๆ ให้เด็กฟัง เช่น ได้ความรู้ เกิดความสนุกเพลิดเพลิน ฯลฯ และอธิบายให้ทราบว่า หนังสือต่าง ๆ ที่มีอยู่ในห้องสมุดนั้นเป็นกษัตริย์ชั้นความรู้ ความสนุก ฯลฯ ไว้ พร้อมแจ้ง

(๓) เล่านิทานหรือเล่าเรื่องต่างๆที่มีอยู่ในหนังสือห้องสมุดให้เด็กฟัง พอถึงตอนสนุกหยุดเล่าเสียแล้วบอกชื่อหนังสือให้เด็กไปค้นคว้าหาอ่านเขาเองในห้องสมุด

(๔) ตอบคำถามที่รอบคอบและให้คะแนน คือขอให้ไปทบทวนหนังสือในห้องสมุด แล้วออกคำถามสอบข้อในเรื่องทศกระให้ค้น

(๕) เมื่อใด หนังสืออะไรๆหรือได้หนังสือมาใหม่ ต้องประกาศให้เด็กทราบทั่วคราวไป

ถ้าครูทำคามที่ความาน เด็กคงชอบอ่าน หนังสือเป็นแน่

วิชาหนังสือเข้าห้องสมุด

เป็นหน้าที่ของครูใหญ่ และครูทุกคน จะต้องช่วยกันหา หรือรวบรวมหนังสือต่าง ๆ มาไว้ในห้องสมุดให้มาก

ที่สุดเท่าที่จะหาได้ หนทางที่จะได้ หนังสืออื่นคือ

- (๑) ได้จากครูใหญ่ ครูของข้อให้ แจกให้
- (๒) เรียกว่าจากบรรดาครู และนักเรียนที่มีใจสมัคร
แต่จรวบรวบเงินซื้อ และควรซื้อหนังสือจากเป็นก่อน
อย่างอื่นทันที แสดงราคาและจำนวนเงินไว้ ให้เห็นทุกคน
- (๓) ได้จากนักเรียนที่มีใจศรัทธาซื้อให้ ถ้ามีใคร
ให้หนังสืออะไรแก่โรงเรียนต้องประกาศให้เด็กทราบเต็มอ
เพื่อเป็นสิริมงคลและปลุกใจนักเรียนอื่น ๆ ค่อยไป
- (๔) ขอร้องหรือยืมจาก ผู้ปกครองนักเรียน ผู้
เคยมีใจศรัทธา และผู้ทรงรักคุ้นเคย โดยความสุภาพ
โดยไม่ตรึงคตให้ช่วยหาซื้อหนังสือว่าคงได้
- (๕) ทหารายได้พิเศษ สำหรับซื้อ สำหรับบำรุง
เช่นแสดงละครเก็บเงิน และเก็บเงินจากผู้มาขายของหา
หรือประหยักรายจ่ายจากการงานแผนกอื่นๆ ที่สมควรและ
พอจะทำได้ เพื่อรวบรวมเงินไว้ ซื้อหนังสือเขาของสังคม
- (๖) เมื่อนำหนังสือแจกในการกุศล หรือหนังสือ
ตัวอย่างที่ไหน ครูใหญ่หรือของของในวัดของ

หนังสือที่ควรและไม่ควรเก็บในห้องสมุด

หนังสือที่ควร

(๑) หนังสือสำหรับคน หนังสือสำหรับเรียน คือ ตำรา ตำราต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องแก่การด้นการเรียนรู้ หนังสือประเภทที่ควรจัดซื้อหาให้ครบทุกอย่าง

(๒) หนังสือต่าง ๆ ที่มีประโยชน์เกี่ยวแก่การเรียนรู้ ความรอบคอบ และเกี่ยวแก่การอบรมหัวใจ เช่น ประวัติศาสตร์ พงศาวดาร ศาสนา วรรณคดี ข่าวดารต่าง ๆ วิทยาศาสตร์ การบ้านเรือน การทหาร เจริญวัย ฯลฯ

หนังสือที่ไม่ควร

(๑) หนังสือที่จะปลุกใจเด็กให้กระตือรือร้นต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

(๒) หนังสือที่จะชักจูงจิตใจ หรือเล็ดลอดให้เด็กประพฤติไปในทางชั่ว ผิดศีล ผิดธรรมเนียม ผิดระเบียบ ผิดวินัย

(๓) หนังสือที่มภาพตามกอนาจารย์ หรือมีข้อความ
ที่ยั่วให้เกิดวาระหรือแสดงแก่จรรยาสำหรับนักเรียน ที่จะ
ปลุกให้เกิดความประพฤติและนิสัยที่ไม่ดี

การเก็บหนังสือ

(๓) หนังสือต่าง ๆ ต้องเก็บไว้ในตู้ เป็นประเภท
เป็นระเบียบชนิด เพื่อคนลักษณะคณียหาย

(๒) แบ่งหนังสือออกเป็นหมวดเป็นหมู่ เก็บเป็น
หมวดเป็นหมู่ ไม่ให้ปะปนกันเพื่อสะดวก แก่การค้น
การหา เช่น:—

ก. ตำราเรียนสำหรับชั้น

ข. ภูมิศาสตร์ พงศาวดาร

ค. วิทยาศาสตร์

ง. บรรณกิจ

จ. วรรณคดี

(๓) เมื่อแบ่งหนังสือออกเป็นหมวดเป็นหมู่ แล้ว
ต้องมื่อนำเบอร์ หรือเลขเครื่องหมายกำกับไว้ พร้อม
ติดกระดาษเล็กๆ เขียนเครื่องหมายหมวดและนำเบอร์ หนังสือ
ติดไว้ ทปก เช่น ก. ๓. ก. ๒. ก. ๓. ก. ๔. ๑๐๑

๑. ๓. ๑. ๒. ๑. ๓ ๑. ๔. ๑๐๑

(๔) มีบัญชีจดหนังสือของสมุดไว้เป็นหลักฐาน
และบัญชีควรแบ่งออกเป็นหมวดๆ เพื่อสะดวกแก่การ
ค้น เช่นเดียวกับการคณานำเบอร์ เช่น

หมวด ก. (ประเภทหนังสือ)

จัดสถานที่ของโรงเรียน

๒๖๓

รายการรับ				รายการจำหน่าย	
เลขที่	ชื่อหนังสือ	ราคา	รวมรับ	รวมจำหน่าย	เหตุจำหน่าย
		บาท			
๑	เกมขายเกม	๑	๑/๓/๒๖๓๖		

การศึกษา

(๓) ให้ครูคนใดคนหนึ่งเป็นบรรณารักษ์ ทำกับ
การห้องสมุด

(๒) ตั้งนักเรียนใหญ่ ๆ หรือคงหัวหน้าเป็นผู้ช่วย
ดูแลรักษาสัก ๒-๓ คน แต่จะต้องการ

การรับจ่ายหนังสือ

เมื่อมีผู้ให้หนังสือ หรือได้มาด้วยประการใด ๆ
ก็ตาม ให้ คัดนำเบอร์หมวดและเลขที่หนังสือ และจด
ไว้ ในบัญชีรับจ่ายหนังสือเป็นหมวด ๆ ดังกล่าวแล้ว และ
การจ่ายหนังสือควรปฏิบัติตาม

(๑) วันธรรมดาควรเปิดให้อ่านในโรงเรียนนอก
เวลาเปิดเวลาปิด ไว้ให้เป็นกำหนด เป็นระเบียบ

(๒) ถ้าเป็นนักเรียนชั้นสูงพอ จกรักษาหนังสือได้
แล้ว ก็อนุญาตให้ ยืมไปอ่านที่บ้านได้ แต่ต้องมีลายเซ็น
วันยืม วันส่ง และหมายเหตุไว้เป็นหลักฐาน และปฏิบัติ
ตามข้อบังคับของห้องสมุด เวล่านักเรียนส่งก็ต้องตรวจ
ให้เรียบร้อย

๗ ๕ ๕ ๗
 ขอบงคิบห้องสมุด

บรรณารักษณ์หน้าคดี และออกประกาศออก
ข้อบังคับไว้ ให้เห็น โดยชัดเจนเช่น

(๓) วันธรรมดาเปิดให้อ่านเวทนาเท่าไร ? ผู้เขานั่งสัปดาห์ไปอ่านต้องปฏิบัติอย่างไร ?

(๒) หนังสืออะไรบ้างที่ให้อ่านได้ กำหนดให้
อ่านได้ทุกวัน และต้องปฏิบัติอย่างไร? มีข้อห้ามข้อควร
ต้องปฏิบัติอย่างไรบ้าง?

(๓) การยืมต้องยืมจากใคร มขอห้ามหรือม
กตีกาอย่างไร

(๔) กำหนดโทษผู้ไม่ปฏิบัติตาม เช่นปรับ คิดค่าเสียหายให้ชดใช้ ฯลฯ แดงแต่เห็นสมควร

ห้องสมุดสำหรับตนเอง

ควรหาวิทยุ หรือขึงไฟเตกรถการอ่าน และ
นะให้ตั้งห้องสมุดสำหรับตนเอง ขึ้นทุกคน ให้ค่อย
ละเลิมทีละเล็กละน้อย นาน ๆ เขาคงมีหนังสืออ่านหนังสือ

เรียนมากขึ้น ถ้าหากเด็กมีนิสัยรักการอ่านและชอบ
 สละหนังสือแล้ว คงจะจัดหาให้มากขึ้นตามลำดับ ซึ่ง
 เป็นสิ่งที่ควรต้องการ และจะเป็นประโยชน์ต่อเด็ก
 ในอนาคต

พิพิธภัณฑ์ (Museum)

นอกจากห้องสมุด โรงเรียนควรจะมีพิพิธภัณฑ์
 สำหรับสะสมสิ่งต่าง ๆ ไว้ด้วย เครื่องที่ควรสะสมหรือ
 ควรหาไว้เป็นพิพิธภัณฑ์นั้นมหลายอย่าง แต่เมื่อจะรวม
 เป็นหมวดใหญ่ ๆ ได้ดังนี้

- (๑) เครื่องใช้ต่าง ๆ ที่ใช้สำหรับประกอบการ
 สอนบทเรียน
- (๒) สิ่งทที่นักเรียนทำขึ้น เช่นรูปภาพ แผนที่ เครื่อง
 กสิกรรม หัตถกรรม ฯลฯ
- (๓) จำพวกแร่ต่าง ๆ เช่นแร่หิน แร่ทองแดง ฯลฯ
- (๔) จำพวกพืช และส่วนต่าง ๆ ของพืช
- (๕) จำพวกสัตว์ต่าง ๆ และส่วนต่าง ๆ ของสัตว์

- (๖) เครื่องภาชนะใช้ด้อยต่าง ๆ ที่เห็นว่าสมควร
- (๗) ตัวอย่างสินค้า ขาเข้าขาออก
- (๘) ตัวอย่างของที่มีผู้คิดขึ้นใหม่ ๆ

วิธีเก็บ เก็บไว้เป็นพวก ๆ มีเลขที่มอบหมายเช่นเดียวกับ
หนังสือห้องสมุด

การรักษา มอบให้ครูคนใดคนหนึ่งเป็นผู้ดูแลรักษาและ
รับผิดชอบ มีหัวหน้าช่วยสัก ๒-๓ คน ครูผู้มึนหน้าที่
ควรชักชวนให้นักเรียนช่วยกันระดมของต่าง ๆ มาสะสม
ไว้เพื่อความเจริญของพิพิธภัณฑ์ แต่ไม่ควรรื้อหาด้วย
ราคามากมาย

ประโยชน์ของพิพิธภัณฑ์

กล่าวอย่างทั่วไปแล้วพิพิธภัณฑ์ มีประโยชน์ดังนี้

- (๑) เพื่อสะดวกแก่การหาเครื่องใช้ ประกอบการ
สอนบทเรียนจะไม่ต้องเสียเวลา เวลาต้องการจะหยิบได้
โดยเร็วทันต้องการ
- (๒) เพื่อให้เด็กเป็นคนชอบสังเกตพิจารณา และ
รักธรรมชาติ เป็นคนชอบสะสมสิ่งที่มีประโยชน์

(๓) ทำให้เด็กมีความรู้กว้างขวาง เพราะได้เห็น
สิ่งต่าง ๆ มาก ได้สังเกตพิจารณา รู้จักชื่อแต่ละลักษณะ
ของสิ่งของต่าง ๆ มากขึ้น

(๔) เพื่อให้เด็กเกิดความคิดคำนึง และฝึกหัด
ความคิดคำนึงของเด็ก

(๕) เพื่อเป็นหนทางที่จะชักจูงให้เด็ก ประดิษฐ์
ของต่าง ๆ ขึ้นซึ่งเป็นสิ่งที่มีประโยชน์

บทที่ ๓๒

ว่าด้วยเครื่องใช้และเครื่องประดับ ตกแต่งของโรงเรียน

โรงเรียนต่าง ๆ ควรจะมีเครื่องใช้เครื่องประกอบ
ให้พอเพียงและจัดให้ถูกต้องด้วย เพื่อเป็นเครื่องอุปการณ์
ในการสอนและการปกครอง เครื่องใช้เครื่องประกอบ
โรงเรียนนี้ ถ้าจะแบ่งออกเป็นหมวดใหญ่ ๆ แล้วแบ่ง
ได้เป็น ๒ หมวด คือ

- (๑) เครื่องประดับตกแต่งโรงเรียน
- (๒) เครื่องใช้ที่จำเป็นในโรงเรียน

เครื่องประดับตกแต่งโรงเรียน

เครื่องประดับตกแต่งโรงเรียนได้แก่อะไรต่อไปนี้

- (๑) รูปภาพต่าง ๆ ได้แก่รูปที่ดูสนุกสนาน ๆ เช่น รูปภูมิประเทศบางแห่ง รูปสถานที่รูปวิว รูปที่เกี่ยวกับพระราชพงศาวดาร รูปพระมหากษัตริย์ด้วยเรื่องราวในพระพุทธศาสนา รูปแม่น้ำลำคลอง รูปนักเรียนรุ่นต่าง ๆ ฯลฯ
- (๒) รูปภาพที่เป็นประโยชน์เกี่ยวกับบทเรียนเช่น รูป ก. ไก่. ข. ไข่. รูปเครื่องจักร เครื่องยนต์ที่แยกให้เห็นเป็นชิ้น ๆ รูปที่เป็นประโยชน์ในการสอนภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์เป็นประโยชน์ในทางกลไกกรรม หัตถกรรม เป็นประโยชน์ในการสอนจรรยา บทเรียนด้วยของและเรื่องศีลธรรม เหล่านี้เป็นต้น
- (๓) แผนที่ต่าง ๆ เช่นแผนที่โลก แผนที่ประเทศ

แผนทของจังหวัด มณฑล ฯลฯ ควรเลือกเอาที่มีดี
 ดัดขึ้นไม่หม่นหมอง ถ้าหากเขาคิดหม่นหมองประคับไว้
 แล้วจะทำให้จิตใจของเด็กเศร้าหมองไปด้วย

(๔) ภาระงานจรรจนัย สำหรับใจจดจ่อ ทดหา
 ความดีความชอบ เช่นประพฤติดีเยี่ยม ตั้งใจเรียนดี
 และทำความดีต่าง ๆ เพื่อเป็นเกียรติยศ และให้เด็กอื่น ๆ
 มีมานะที่จะแข่งขันกันทำความดี เช่นเดียวกับแผนที่ของของ
 ลูกเด็กสำหรับจดจำ ทดหาความดี ภาระงานจรรจนัยควร
 เอาไว้ในที่เปิดเผย

(๕) ทบหา เช่นระพาศรูป พระบรมรูปของ
 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลต่าง ๆ และรูปของ
 บุคคลที่สำคัญ ๆ ควรจะหาเอาใจเพื่อเป็นเครื่องปลุกการะ
 บัชา และเป็นสิ่งแก่โรงเรียน เด็กจะได้รู้จักเคารพ
 ข้าราชการ รู้จักพระคุณของพ่อ แม่ คุณครูด้วย

(๖) ใจหนุ่มมีชัย บายจรรจนัย มนุษย์ เมื่อ
 ดั้นบ่หน่ง ๆ โรงเรียนควรเล่นการกีฬาหรือการแข่งขัน
 ต่าง ๆ และเมื่อใครชนะเขียนถ้อยคำจรรจนัยไว้ในภาระงาน

จากรักสอน เพื่อกจะทำให้เด็กมีมานะที่จะเดินออกแรงมาก
ขึ้น และเป็นประโยชน์ในทางพลศึกษา บ่ายจากรักผู้
สอนควรจะทำเป็นรูปได้ท์ และเก็บไว้ในที่เบ็ดเสร็จ

เครื่องประดับตกแต่งของโรงเรียนนี้ ศอกรักษาให้
สะอาดมีหัวหนาเป็นผืนลวดลาย และเก็บไว้ให้ถูกต้อง
ไม่ควรประดับตกแต่งไว้ตามห้องเรียน เพราะจะเป็น
เครื่องทำลายความสนใจเด็ก ในเวลาสอนเวลาเรียน
ถ้าหากจำเป็นคงจะใช้ประกอบการศึกษา เช่นรูปภาพและ
แผนที่ เมื่อถึงเวลาเรียนควรนำมาประกอบการศึกษา
แต่เมื่อใช้แล้วต้องเก็บให้ เรียบร้อยให้เรียบร้อยทุกครั้ง

เครื่องใช้ของโรงเรียน

เครื่องใช้ของโรงเรียนนั้นมหาดายอย่างคงค่อไปนี้

๑. กระดานดำ กระดานดำเป็นสิ่งทมประโยชน์
มากในการสอนบทเรียน คงได้กล่าวในบทที่ห้าด้วยเครื่อง
ใช้แล้ว จึงควรหาไว้พร้อม และทำให้ไดขนาด ขนาดที่
เหมาะสม กว้าง ๓ เมตร ยาว ๑.๓๕ เมตร ควรใช้ไม้

เด็กหรือไม่ก็ไม่นอน และทำให้ดำ เช่นใช้หม้อมาสัมกับ
 นามนแอลกอฮอล์หรือชื่อนามนยาง หรือเขม่ากบนาข้าว
 ได้ และคอยขัดให้สะอาด เวลาใช้แล้วยกลงไว้ข้างล่าง
 เพื่อกันไม่ให้ลมพัดตกแตก

๒. โต๊ะและม้านั่งของนักเรียน โต๊ะและม้า

เป็นของสำคัญและจำเป็นมาก โรงเรียนบางแห่งให้เด็ก
 นั่งและก้มเขียนหนังสือกับพื้น โดยไม่มีม้านั่งเขียนเลย
 เป็นการผิดมาก อย่างหาไม้ไผ่ก็ควรจะให้ ม้าดำหรือ
 รองเขียนบางก็จะพอประมาณ และไม่เป็นอันตรายแก่
 ขอบวะของเด็ก เรื่องโต๊ะและม้านั่งนั้นเป็นสิ่งที่จะต้อง
 เรียบรួ ซึ่งจะได้กล่าวต่อไป

หลักที่ควรระวังและเอาใจใส่ในการสร้างโต๊ะ
และม้านั่ง สิ่งที่จะต้องระวังและเอาใจใส่ในการสร้าง
 โต๊ะและม้านั่งนั้น

(๑) โต๊ะไม่ควรให้ลาดเสมอกัน แต่ควรให้ลาด
 ลงมาหาเด็กเล็กน้อย เพื่อสะดวกแก่การเขียน และไม่
 ทำให้เด็กเสียด้านตาด้วย

(๒) มุมโต๊ะและม้านั่ง ต้องให้อยู่ตรงกัน เพื่อ
จะให้เด็กนั่งตัวตรงอยู่ได้ และไม่เป็นภัยแก่กระดูกสันหลัง
และเป็นภัยแก่สายตาของเด็ก

(๓) ม้านั่งไม่ควรให้สูงเกินไป สร้างพอให้เด็ก
หย่อนเท้าถึงพื้น ถ้าโต๊ะจะให้ ม้ารองเหยียบแล้วก็ไม่
ควรสร้างม้ารองเหยียบนั้นให้สูงเกินไป จนเด็กนั่งเข้าชั้น

(๔) ม้านั่งไม่ควรให้ มุมหลังสูงเกินไป หรือ
ต่ำเกินไปจนหลังไม่สะดวก จะทำให้เด็กนั่งตัวห่อ

(๕) พนักพิงของเด็กหญิง ให้สูงกว่าของเด็กชาย
ประมาณ ๒ นิ้ว การทำเช่นนี้เพื่อบอกกันไม่ให้เด็ก
หญิงพึงจนทอดตัว ซึ่งเป็นการนำเกลียดประการหนึ่ง
และกระดูกสันหลังของเด็กหญิงมักจะอ่อนกว่าของเด็กชาย
อาจจะคงอยู่ได้ง่าย จึงต้องมีพนักพิงให้สูงกว่าของเด็ก
ชาย (เด็กชายที่แบบบางก็ให้ ใช้อย่างของเด็กหญิง)

เมื่อक्रमหน้าททำ จะได้ทำให้ถูก หรือเมื่อว่าจ้าง
ให้ช่างทำ ก็จะได้ออกแบบแปลนให้ถูกต้องเพื่อความดี

ของเด็ก และเพื่อเป็นการตรวจ ควรทำตามแบบของ
กระทรวงธรรมการที่เดียว กระทรวงธรรมการได้ออก
แบบไว้พอเหมาะดังนี้

ขนาดใหญ่หนึ่งคนเดียว โต๊ะสูง ๗๘ เซนติเมตร
ฝ่าโต๊ะกว้าง ๓๘ เซนติเมตร ฝ่าโต๊ะลาดลง ๒ เซนติเมตร
มีช่องวางเท้าของเขยนกว้าง ๓๐ เซนติเมตร

มานั่งจากพนักงาแนกกระดานรองนั่งสูง ๔๗ เซนติเมตร
จากพนักกระดานรองนั่งถึงปลายเท้าพนักสูง ๓๒ เซนติเมตร
แนกกระดานรองนั่งกว้าง ๓๕.๕ เซนติเมตร

ถ้าหากสำหรับนั่งคู่ แบบเดียวกับโต๊ะเดียว แต่
เพิ่มส่วนยาวของโต๊ะและมานั่งอีกอย่างละ ๕๐ เซนติเมตร
โต๊ะและมานั่งหกตัวถ้วน เป็นขนาดใหญ่ ขนาด
เล็กถดถดลงตามส่วนดังนี้

ขนาดที่ ๒ ถดส่วนสูงของโต๊ะและมานั่งลงจาก
ขนาดใหญ่อีก ๒ เซนติเมตร

ขนาดที่ ๓ ถัดส่วนสูงของโต๊ะและม้านั่งลดจาก
ขนาดที่ ๒ อีก ๒ เซนติเมตร

ขนาดที่ ๔ ถัดส่วนสูงของโต๊ะลง ๗ เซนติเมตร
ม้านั่ง ๖ เซนติเมตร (ลดจากขนาดใหญ่)

ขนาดที่ ๕ ถัดส่วนสูงของโต๊ะลง ๓๐ เซนติเมตร
ม้านั่ง ๘ เซนติเมตร (ลดจากขนาดใหญ่)

ในชั้นหนึ่งควรมีไว้หลาย ๆ ขนาด เพื่อให้เหมาะ
แก่ขนาด-ร่างกายของนักเรียน เพราะนักเรียนชั้นต่าง ๆ
ย่อมมีขนาดผิด ๆ กัน

๓. โต๊ะครู ควรทำให้ขนาดพอเหมาะ ไม่เล็กนัก
ไม่โตจนเกินไป ควรให้มีชั้นสำหรับเก็บสิ่งของ
ต่าง ๆ ไว้ด้วย ขอลูกก็เป็นของสำคัญที่ครูจะเก็บไว้ให้
เรียบร้อย ถ้าปล่อยให้ขอลูกตกถึงมือเด็กแล้ว เด็กจะนำ
ไปเขียนตามสถานที่ต่าง ๆ เสียขอลูกครูต้องเก็บให้หมด

๔. ตารางสอน ควรใส่กรอบให้เรียบร้อย
ตารางสอนรวมทุกชั้นเก็บไว้ห้องครูใหญ่ ตารางสอน

สำหรับชั้นต่าง ๆ เก็บไว้หน้าชั้น วิธีทำตารางสอนจะได้
กล่าวในบทต่อไป

ป้ายสำหรับปิดประกาศและคำสั่ง แขนงไว้ที่

หน้าห้องประชุม หรือที่ซึ่งนักเรียนเห็นได้ง่าย ๆ แต่
ไม่ควรให้เปิดเผยจนเกินไป

๖. นาฬิกา เป็นของจำเป็น นาฬิกาใหญ่สำหรับ
โรงเรียนควรเอาไว้ห้องครูใหญ่ ครูใหญ่มีหน้าที่ดูแลรับ
ผิดชอบให้นาฬิกาของโรงเรียนเที่ยงตรงอยู่เสมอ

๗. ระฆังสำหรับบอกเวลา ควรมีระฆังไว้
หน้าโรงเรียนสำหรับตักสัญญาณเข้าเรียน เลิกเรียน และ
ระฆังเล็กสำหรับเปลี่ยนเวลาไว้ที่ห้องครูใหญ่

๘. กระดานบอกจำนวนนักเรียน ประจำวัน
ต่าง ๆ ควรตั้งเป็นช่องเป็นชั้นให้เรียบร้อย เมื่อเรียก
ชื่อเสร็จก็ตั้งจำนวนนักเรียนที่มา บวช. ขาด. ลา. ของ
ชั้นต่าง ๆ ไว้ให้เรียบร้อยทุก ๆ วัน

๕. ห้องสมุดและพิพิธภัณฑ์ จะได้กล่าวใน
บทต่อไป

๑๐. เครื่องใช้ประกอบการสอนการเรียน เช่น
รูปภาพ แผนที่ ฯลฯ

๑๑. เครื่องเวชภัณฑ์และเครื่องยา โรงเรียน
ควรจะมีเครื่องยาต่าง ๆ ไว้บ้าง เมื่อถึงคราวที่เด็กเจ็บ
ป่วยหรือเวลาที่เขาเป็นจะต้องใช้ จะได้ ใช้ ทันที เพื่อ
ความปลอดภัยและความสุขของเด็ก เด็กจะได้เห็นว่า
เหมือนบ้าน หรือโรงเรียนให้ความสุขความปลอดภัย
ทุกอย่าง จะทำให้เด็กรักโรงเรียน และ ติดโรงเรียน
มากขึ้น

บทที่ ๓๗

ว่าด้วยหน้าที่ครูใหญ่และหน้าที่ครูรอง

ครูใหญ่และครูรองต้องอาศัยซึ่งกันและกัน ช่วย
เหลือกันและกันในหน้าที่การงานทุกอย่าง ไม่เกี่ยงงอน
ไม่แข็งดี ไม่อิจฉาพยายามหา ไม่แตกหักแตกพวก ถ้า
หากโรงเรียนใด ครูไม่มีความสามัคคีกัน ไม่กลม
เกลียวกัน คอยอิจฉาพยายามหาและแข่งดีกันอยู่เด่มอแล้ว
การงานของโรงเรียนนั้นย่อมไม่เจริญขึ้น อย่างดีก็พอ
ทรงอยู่ มิฉะนั้นก็คอยหลัง

ที่กล่าวแยกว่าด้วยหน้าที่ของครูใหญ่และครูรองใน
บทนี้ ก็มุ่งหมายจะให้ทราบว่าเป็นหน้าที่ที่จะต้องรับผิดชอบ
ชอบเท่านั้น แต่การงานในหน้าที่ย่อมอาศัยกัน และกัน
ดังกล่าวแล้ว

หน้าที่ของครูใหญ่ที่จะต้องรับผิดชอบ

ครูใหญ่มีหน้าที่รับผิดชอบทั่วไปทั้งโรงเรียน แต่
ถ้าจะแบ่งออกเป็นหมวด ๆ แล้วแบ่งออกได้ดังนี้

๑. การจัดการเกี่ยวแก่การสอน
๒. การจัดการเกี่ยวแก่การปกครองโรงเรียน
๓. การจัดการสุขภาพิบาลของโรงเรียน
๔. การบัญชีต่าง ๆ ของโรงเรียน
๕. การจร
๑. การจัดการโรงเรียนเกี่ยวแก่การสอนเช่น

(ก) เลือกและบรรจุครูให้เหมาะแก่ชั้น และ
คอยตรวจตราอยู่เด็มอว่าเหมาะหรือไม่ หรือสมควร
จะเปลี่ยนแปลงอย่างไรต่อไป

(ข) แบ่งประมวลการสอนชั้นต่าง ๆ ออกเป็น
รายเทอม รายเดือน หรือรายบักษ์ แล้วให้ครูของ
คักตงในคัมคักครองชั้นของตน เพื่อการสอนจะได้ทัน
และเต็มตามหลักสูตร

(ค) ทำตารางสอนสำหรับโรงเรียน สำหรับชั้น
และคอยเปลี่ยนแปลงแก้ไขให้เหมาะอยู่เด็มอ

(ง) ตรวจบันทึก การสอน ของครูประจำชั้นและ
นักเรียนสอน คูนตการสอนของครู จักการสอบข้อ

(จ) การปิดและเปิดโรงเรียน

(ฉ) การติดต่อกับคนอื่น ๆ ที่ช่วยในการปกครอง
เช่น พระสงฆ์ ผู้ปกครองนักเรียน กรรมการอำเภอ
ตำรวจการศึกษา เหล่านี้เป็นต้น

(ช) ดูแลความประพฤติและความเป็นอยู่ของครู
เช่น การสอน การปกครอง ความประพฤติ ความดี
ความชอบของครู ความสามัคคีกลมเกลียวระหว่างครู
รอง คอยเผื่อแผ่เมตตาจิตต์แก่ครู คอยตักเตือนสั่ง
สอนในสิ่งที่ดีควร เหล่านี้เป็นต้น

๓. การจัดการสุขภาพอนามัยทั่วไปในโรงเรียน เช่น

(ก) ดูแลจัดสถานที่ เช่น น้าดื่ม น้าใช้ ส้วม
ที่ถ่ายบ้ดชำระ ฯลฯ ให้เรียบร้อย สะอาดสะอาด และ
ถูกต้องตามอนามัย

(ข) ดูแลการเจ็บป่วยของนักเรียน ตรวจสุขภาพ
และอนามัยของนักเรียน

(ค) ดูแลความสะอาดของโรงเรียนทั่วไป เช่น คาม

ห้องเรียน ตามบริเวณโรงเรียน สนาม และสถานที่
ต่างๆของโรงเรียน และให้รักษาให้สะอาดสะอ้านเสมอ

๔. การทะเบียนบัญชีของโรงเรียน

ทะเบียนบัญชีของโรงเรียน มีหลายเล่ม หลายอย่าง
คงจะกล่าวต่อไป และอยู่ในความรับผิดชอบของครูใหญ่
แทบทั้งสิ้น แต่บางสิ่งบางอย่าง ครูใหญ่ต้องทำเอง
มอบหมายให้ครูรองทำแทนไม่ได้ บางอย่างก็มอบหมาย
ให้ ครูรองช่วยทำได้ สิ่งที่เป็นหน้าที่ของครูใหญ่โดย
ตรงนนั้นคือ

(๑) สมุดหมายเหตุรายวัน ครูใหญ่ทำเองและ
เก็บอย่างมิดชิด ถ้าครูใหญ่ไม่อยู่ให้ ครูรองผู้รักษาการ
แทนทำแทนได้

(๒) ทะเบียนนักเรียน ครูใหญ่ทำเอง

(๓) บัญชีเงิน เช่น บัญชีจ่ายเงินเดือนครู ไป
เสร็จเก็บเงินค่าเช่าเรียน บัญชีเงินเดือน บัญชีแยก
ประเภท บัญชีรักษาคัดเงิน เหล่านี้ ครูใหญ่ทำเอง
ให้ครูรองทำไม่ได้ เมื่อเกิดการเสียหายครูใหญ่ต้อง

รับผิดชอบ

(๔) บัญชีพัสดุเคลื่อนที่ได้ และเคลื่อนที่ไม่ได้ ครูใหญ่ทำและรักษาให้ถูกต้องกับจำนวนจริงเสมอ

(๕) เวลาทำการของครู ครูใหญ่ดูแลให้ครูรอง ตั้งให้ตรงเวลาเสมอ

(๖) บัญชีเรียกชื่อนักเรียน มอบหมายให้ครูประจำชั้นทำ แต่อยู่ในความดูแลรับผิดชอบของครูใหญ่ ตลอดจนรายงานประจำเดือน รายงานการเรียน การเจ็บป่วย

(๗) บัญชีอื่นๆ เช่นงานตุกเถิด งานอนุเคราะห์ การขาด บัญชีห้องสมุด พิพจน์แก้ไข แบบ ป, ต่าง ฯลฯ มอบหมายให้ ครูรองช่วยทำได้ ตามโอกาส แต่ระวังอย่ามอบงานให้ ทบมครูรองนัก จนไม่มีเวลาเตรียม การสอน ไม่มีเวลาดูแลและทำกิจการเกี่ยวแก่ชั้น เห็น ถึงไหน ชัก ก็พอจะ ช่วยเหลือกัน ทำให้ เสร็จโดยเร็วได้ก็ ช่วยกันทำ ถึงไหนที่ครูใหญ่พอทำเองได้ ก็ควรทำเสียเองบ้าง

๕. การจร เช่น

(ก) การต้อนรับแขก และผู้ปกครองของนักเรียน ในเมื่อมาเยี่ยมเยียนโรงเรียน

(ข) การสมาคมกับบุคคลทั่วไป และการติดต่อกับเจ้าหน้าที่จัดการศึกษา

(ค) การพานักเรียนไปแข่งขัน ไปเล่นการกีฬา งานรื่นเริง

(ง) พานักเรียนไปชมพิพิธภัณฑ์ ไปชมสถานที่เกี่ยวกับการเรียนภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ ไปดูการถดถกรรม หัตถกรรม พาเด็กเล็กไปพักผ่อน ทัศนา
สถาน เป็นต้น

หน้าที่ครูรอง

๑. อยู่ในบังคับบัญชาของครูใหญ่ เชื้อพึงครูใหญ่ปฏิบัติตามคำสั่งของครูใหญ่ในกิจการงานในหน้าที่ราชการ

๒. รับผิดชอบในการสอนทุก ๆ วิชาในชั้น ของตน

หาวิธีสอนให้เด็กเกิดความรู้ความเข้าใจ สอนให้ทัน
และให้เต็ม ตาม หลักสูตร ที่ ครูใหญ่ได้ แบ่งได้ กระจาย ให้
ทุก ๆ วิชา

๓. รับผิดชอบในการปกครองชั้นของคน ให้เด็ก
อยู่ในโอวาทและประพฤติตนตามระเบียบและวินัยที่ดี ดู
แต่ความเป็นอยู่ของเด็กทั้งในชั้นและนอกห้องเรียน คอย
คัดค้านแก้ไขความประพฤติและนิสัยของเด็กให้ดีขึ้น
ในสิ่งที่เลวร้ายก็มอบหมายให้ครูใหญ่ทำโทษ เช่น
โทษเขียนดบนคน

๔. รับผิดชอบในการจัดการงานทางฝ่ายธุรการที่
เกี่ยวข้องชั้นของคนให้เรียบร้อยที่สุด เช่นบัญชีเรียกชื่อ
สมุดคู่มือการสอบข้อสอบ สมุดรายงานนักเรียน ฯลฯ

๕. ช่วยเหลือกิจการงานของครูใหญ่ที่มอบหมายให้
ทำให้ช่วยเหลือ เพื่อให้กิจการงานของโรงเรียนดำเนิน
ไปโดยเรียบร้อย เช่นห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ คูณ
สถานที่ ฯลฯ

๖. การสมาคมทั่วไป เช่น การติดต่อกับ

ปกครองเด็ก การติดต่อกับบุคคลทั่วไป ที่เกี่ยวข้องแก่
กิจการงานและความเจริญของโรงเรียน

๗. ส่งเสริมความรู้ ของ นักเรียนใน ชั้น ของ ตน
และพยายามศึกษาหาความรู้ เพิ่มเติม อยู่เสมอ
ประพฤติดนให้ ถูกต้องตามลักษณะของครุฑ ให้ เป็น
แบบอย่างอันดีแก่เด็ก

การรับนักเรียนเข้าใหม่

นักเรียนเข้าใหม่โดยมากมักจะมึน ผู้ปกครองมาฝาก
ฝังด้วยตนเอง หรือมีพระคุณมักจะฝากฝังด้วยจดหมาย
ถ้าหากผู้ ปกครองเด็กมาฝากฝังด้วยตนเองแล้วยังเป็น หน
ทางที่ดีที่สุด ครูใหญ่ควรรับรองเป็นอย่างดี เพื่อเป็น
โอกาสติดต่อกับผู้ ปกครองเด็กต่อไป การติดต่อกับผู้
ปกครองเด็กได้ประโยชน์ และจำเป็นอย่างไร จะได้กล่าว
ต่อไปในภาคเบ็ดเตล็ด ครูใหญ่ควรปฏิบัติดังนี้

๑. ต้อนรับตามฐานะและอัธยาศัย และต้องรับ
รองด้วยกิริยาอันสุภาพตลอดเวลา ถ้าหากโรงเรียนนั้น
ชั้นอยู่กบวดี อยู่ในความอุปการะของพระสงฆ์ ควร

จะพา ผู้ปกครอง ของ เด็กไป เคารพ พระสงฆ์ ผู้ อุปการะ
โรงเรียนด้วย

๒. สอบดูความรู ของนักเรียนผู้ที่จะมา เข้า เรียน
นี้ ถ้าหากเข้าใหม่ยังไม่เคยเรียนมาจากแห่งใด หรือ
เคยเรียนแล้ว แต่มีใบสุทธิ ใบประกาศนียบัตรมา
แสดงก็ไม่จำเป็นต้องสอบ

๓. เมื่อสมควรจะให้ เข้าเรียนใน ชั้นใดก็บอกให้
ผู้ปกครองของนักเรียนทราบ และต้องอธิบายให้ เข้า
ใจว่าเหตุใดจึงต้องให้เรียนอยู่ในชั้นนั้น

๔. ชี้แจงหลักสูตร ข้อบังคับ ข้อห้าม และ
ระเบียบ ของโรงเรียนให้ผู้ปกครอง ของ นักเรียน เข้าใจ
โดยตลอด

๕. เชื้อเชิญให้ ไปชมสถานที่ การสอนการเรียน
และสิ่งต่าง ๆ ที่เห็นว่าควรดูควรชม แต่ไม่ใช่เป็นการ
บังคับ ต้องแต่ความพอใจ

๖. เมื่อผู้ปกครอง หรือผู้นำมาฝาก ได้ตกลง
และยอมจะปฏิบัติตามระเบียบ ตามข้อบังคับของโรง

เรียนทุกอย่างแล้ว ก็จัดซื้อเด็กลงในทะเบียนของโรงเรียนโดยตลอด รับไว้เป็นนักเรียนต่อไป แล้วมอบเด็กให้ครูรองชั้นที่เด็กนั้นจะเข้าเรียนจัดการต่อไป

หน้าที่ครูรองในการรับนักเรียน

๗. จัดซื้อ เลขประจำตัว อายุ ลงในบัญชีเรียกชื่อในสมุดคู่มือ ชั้นของคน

๘. แจ้งแจ้งให้นักเรียนเข้าใจในสิ่งต่อไปนี้

(ก) ให้จำเลขทะเบียนของคน(เลขประจำตัว)ไว้

(ข) เครื่องแต่งตัว และเงาไปมา ขนบธรรมเนียมความประพฤติ และแนะนำให้รู้จักที่ทางต่างๆ

(ค) อธิบายให้ทราบข้อบังคับ ข้อห้าม ข้อที่จะต้องปฏิบัติต่างๆ ให้เด็กทราบ

(ง) กำหนดเครื่องเรียน เครื่องใช้ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนให้นักเรียนข้อหามาให้ครบ

(จ) การสมาคมกับเพื่อนฝูง และการเล่นออกกำลังกายต่างๆ แนะนำให้เด็กทราบ

๘. ต้องเข้าใจได้ตรวจตราดูความรู้ของเด็กที่เข้าใหม่ ให้รู้ว่าสิ่งไหนบกพร่อง ยิ่งหย่อนอย่างไร จะได้เพิ่มเติมเร่งรัดสอนให้ทันเพื่อน ให้ได้ระเบียบ
ถ้าหากฝากด้วยจดหมายก็ปฏิบัติเช่นเดียวกัน ผิดกัน
ในบางข้อเท่านั้น



สมุดบัญชีต่างๆของโรงเรียนเป็นงานแผนกธุรการ
ที่สำคัญหนึ่งของครู จึงเป็นสิ่งที่ครูจะต้องเรียนให้
รู้ถึงความประสงค์ ของสมุดบัญชีต่าง ๆ ตลอดจน วิธี
ทำให้ถูกต้องด้วย สมุดบัญชีที่จำเป็นสำหรับใช้ในโรง
เรียนนั้น มีมากเต็มด้วยกัน และจะใช้มากน้อยเท่า

ใดนั้นก็แล้วแต่ฐานะและสภาพของโรงเรียน สัมคมบัญชี
ต่าง ๆ จะได้กล่าวต่อไป

๑. สมุดหมายเหตุรายวัน สัมมุเตมนมความ
ประสงค์ ดังนี้

(ก) เพื่อเป็นประวัติการ และเป็นหลักฐาน
ของโรงเรียน เพราะกิจการแทบทุกอย่างที่เป็นไปประจำ
วันตลอดจนแนวความคิด ความเห็นของครูใหญ่ ของ
ผู้ตรวจการ ของผู้มีอำนาจเหนือ และ เหตุการณ์
ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในโรงเรียนแทบทุกอย่าง จดลงในสมุด
หมายเหตุได้ทั้งสิ้น

(ข) เพื่อ เป็นเครื่องช่วยในการคิด การจัดให้
ฐานะ และสภาพของโรงเรียนดีขึ้นในเวลาต่อ ๆ ไป
เนื่องจาก สัมมุเต หมายเหตุ ลง เหตุการณ์ ได้ แทบ ทุก อย่าง
ตลอดการปฏิบัติงาน เหตุการณ์ ที่เกิดขึ้น แนวความคิด
ความเห็น การพิจารณา ฯลฯ ไว้พร้อมแล้ว ผู้มี
อำนาจเหนือจะได้ทราบว่าอะไรผิดอะไรถูก และถึงไหน

ควรจะดำเนินการอย่างไรต่อไป และควรจัดการแก้ไขอย่างไรบ้าง จะได้จัดการแก้ไขให้ฐานะและสภาพของโรงเรียนเป็นไปในทางที่ดีต่อไป

วิธีทำ เหตุการณ์แทบทุกอย่าง จัดลงในสมุดนี้ได้แทบทั้งสิ้น และทำตามข้อบังคับของกระทรวงธรรมการ ที่มีอยู่ในหน้าปกของสมุดหมายเหตุนั้นแล้ว ไม่จำเป็นจะต้องกล่าวในหนังสือ

๒. ทะเบียนนักเรียน เป็นหลักฐานของโรงเรียนซึ่งแสดงประวัติและรายการบางอย่างที่เกี่ยวแก่ตัวนักเรียนเช่นหลักฐาน การเรียน ความประพฤติ เหล่านี้เป็นต้น นอกจากนั้นจะได้ทราบว่ามีนักเรียนมาเข้าเรียนในโรงเรียนนั้นเท่าใด จำหน่ายเท่าใด คงเรียนอยู่ในสถานเป็นจำนวนเท่าใด

วิธีทำ ทำตามข้อบังคับของกระทรวงธรรมการ ที่มีอยู่ในหน้าปก และมีบางอย่างที่จะกล่าวแนะนำทำให้เห็นเด่น ๆ ในหนังสืออีก

- (๓) การเขียนต้องให้ สะอาดชัดเจนอ่านง่าย
- (๒) ต้องให้ถูกต้องกับความเป็นจริง เช่นชื่อตัว ชื่อบิดา และอายุ ฯลฯ อย่าให้คลาดเคลื่อนได้เป็นอันขาด

(๓) การแก้ทะเบียนบางอย่างเช่น ชื่อนักเรียน นามสกุล วันเดือนปีเกิด นามบิดา ต้องขออนุญาตตามลำดับ

(๔) การแก้ทะเบียนต้องทำให้ สะอาด เรียบร้อย และเขียนชื่อผู้แก้ และวันเดือนปีขอ ๆ กำกับไว้ และลงบอกไว้ในสมุดหมายเหตุด้วยว่าแก้ ไขที่ไหน? เพราะเหตุใด?

(๕) ทะเบียนเป็น หน้าที่ ของ ครูใหญ่ รับผิดชอบ เวลาผิดพลาดจะโยนความผิดให้ ครูน้อยไม่ได้ จึงต้องระมัดระวังในการลงและการเก็บรักษาให้ดียิ่งขึ้น

๓. บัญชีเรียกชื่อ ความประสงค์ของ บัญชีเรียกชื่อเมื่อจะกล่าวอย่างทั่วๆ ไปแต่จมดงน

(๑) เพื่อจะได้ทราบว่า ชั้นหนึ่ง ๆ มีนักเรียน
 มากน้อยเท่าใด จึงได้มาเรียนเท่าใด บ่อย ตา ขาด
 เท่าใด ครูจะได้เอาใจใส่ดูแลเด็กให้ทั่วถึงทุกคน

(๒) เพื่อให้เด็กเป็นห่วงการเรียน และเป็นคน
 ตรงต่อเวลาด้วย เมื่อครูเรียกชื่ออยู่เล่มอะไรเอาใจ
 ใส่เด็กทุกคนแล้ว เด็กก็จะเป็นห่วงการเรียนและห่วงเวลา
 พยายามมาเรียนและมาให้ทันตามเวลาด้วย เพราะกลัว
 ครูจะตำหนิ จะทำโทษ

(๓) เพื่อเป็นหลักฐานเกี่ยวกับความดีความชอบ
 ของนักเรียนบางอย่าง เช่นทราบว่า คนไหนหมั่นเรียน
 มาตรงต่อเวลาเสมอ สัปดาห์จะได้รับรางวัลหรือความ
 ยกย่องชมเชยอย่างไร และสมควรจะคัดเลือกหรือทำ
 โทษอย่างไรบ้าง นอกจากกล่าวแล้ว เวลาเรียนของ
 เด็กเป็นเครื่องวินิจฉัยในการสอบไล่ด้วย เช่นเด็กคน
 ใดขาดเรียนมากเกินไป ควรจะตามระเบียบการไม่อนุญาต
 ให้เข้าสอบไล่ ผู้ที่จะเข้าสอบไล่ได้ต้องมีเวลาเรียนร้อยละ
 ๖๐ เวลา และสำหรับชั้นเด็ก ๆ ถ้าหมั่นเรียนและ

สอบตกเพียงเล็กน้อย ๆ ก็ยังสามารถจะอนุโลมหรือผ่อนผันให้สอบได้ได้ ให้เลื่อนชั้นได้ ความประสงค์ของครูควรบอกให้เด็กทราบด้วย

สมุด ๓ เล่มทุกแถวเดือน บังคับให้ ใช้ทุกโรงเรียน บังคับตามพระราชบัญญัติประถมศึกษา ครูโรงเรียนใดไม่ใช้สมุด ๓ เล่มนี้ หรือใช้ผิดจะต้องถูกดำเนินและทำโทษ

๔. เวลาทำการของครู เพื่อให้ทราบเวลาทำการของครู ว่าใครบ่น้อย ตา ขาด มาสายเท่าใด ทำให้ ครูเป็นห่วงเวลา และเพื่อป้องกันความทุจริตในเรื่องเวลาทำการของครู ช่วยวินิจฉัยความดีความชอบของครูด้วย กระทรวงธรรมการมีแบบให้ แล้วแต่จะใช้ ตามแบบตามข้อบังคับที่มีอยู่ในหน้าปก

๕. บัญชีเงิน โรงเรียน แทบทุกแห่ง มักเกี่ยวแก่การเงินเสมอ ไม่มากก็น้อย เช่น เงิน งบประมาณ เงินค่าเล่าเรียน เงินก่อสร้าง เงินบำรุง เงินเดือน

ครุ ๑๓๑ จึงควรมีบัญชีได้ เป็นหลักฐานเพื่อกันความ
ทุจริต บัญชีเงินหนี้ควรจะทำบัญชีรายวันเงินสด และ
บัญชีแยกประเภทพร้อมไปด้วย จึงจะเป็น หลักฐาน อันแน่น
นอนได้ บัญชีเงินหนี้ครุใหญ่เป็นผู้ ทำและรับผิดชอบ

๖. บัญชีพัสดุของโรงเรียน ต้องมีบัญชีได้

สำหรับจุดพัสดุต่าง ๆ เช่น โต๊ะ เก้าอี้ กระดานดำ
เครื่องใช้ ๑๓๑ (พัสดุเคลื่อนที่ได้) เพื่อเป็นหลักฐาน
กระทรวงธรรมการ มีแบบไว้ แล้ว ควร ลงให้ชัดเจน
เช่น เลขที่ ชื่อของ จำนวน รายการที่ได้มา ว่าใคร
ให้หรือซื้อ ราคาเท่าใด จำหน่ายเมื่อใด เพราะเหตุ
ใด เหลือเป็นต้น

๗. บัญชีหนังสือห้องสมุด ต้องมีบัญชีได้

เป็นหลักฐาน แบ่งหมวดแบ่งหมู่ แยกออกเป็นประเภทๆ
ดังตัวอย่างที่กล่าวไว้ ในบทที่๑๖ ด้วยหนังสือห้องสมุด

๘. บัญชีพัสดุของพิพิธภัณฑ์ ควรทำได้

เช่นเดียวกับบัญชีห้องสมุด

๕. บัญชีอื่น ๆ แก้ว แต่ ฐานะ ของ โรงเรียน
เช่น สมุดบัญชีเครื่องยา ทะเบียนบัญชีเกี่ยวกับงาน
ลูกเสือ และงานอนุรักษภาษาชาติ ฯลฯ

๑๐. สมุดคู่มือครูประจำชั้น ครูประจำชั้นควร
มีสมุดคู่มือของตัวเล่มหนึ่ง สมุดเล่มนี้ให้ถือว่าเป็นของ
สำคัญคล้ายๆกับสมุดหมายเหตุรายวันของครูใหญ่ เพื่อ
เป็นทางแต่ละระดับของการดำเนินงานในชั้นของตัว ให้
การงานต่าง ๆ เป็นหลักฐาน และจะได้คิดแก้ไขจัดการ
ให้ ได้ ผลดี และ เรียบร้อยขึ้นตามควร ผิดกับสมุดหมายเหตุ
รายวันอยู่บ้างแต่สมุดคู่มือนี้เป็นของครูเอง และ
เป็นส่วนส่วนตัวหรือเฉพาะเท่านั้น ไม่เป็นส่วนสำคัญของ
โรงเรียน

สิ่งที่ควรจดลงในสมุดคู่มือของครู

ควรใช้ สมุดขนาดหน้าเบอ ๒ และแบ่งหน้าออก
ไว้ สำหรับจดรายการต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

๓. ขอบังคับของโรงเรียน ของชั้น ตลอดจน
ระเบียบของชั้นด้วย

๔. พักติและเครื่องใช้ ประจำชั้น

๕. ตารางสอนสำหรับชั้นของตน

๖. ประมวลการสอนทุก ๆ วิชา สำหรับชั้น ที่
ครูใหญ่ได้ แบ่งได้ กะออกเป็นรายเทอม รายเดือน

๗. ข้อสอบข้อสอบวิชาต่าง ๆ ควรจัดลงไปทุกครั้งที่
ทบทวนข้อสอบในชั้นของตน

๘. บัญชี หรือ ตารางสำหรับแสดงผล ของการ สอบ
ข้อสอบประจำเดือน ประจำเทอม

๙. บัญชีความดีความชอบ และบัญชีหมิ่นเรียน
ของนักเรียนในชั้นของตน

๑๐. บัญชีงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวแก่การดูแล การ
อนุเคราะห์สำหรับชั้นของตน

๑๑. หมายเหตุรายวัน คล้ายคลึงกับสมุดหมายเหตุ
รายวันของโรงเรียน และบันทึกสิ่งต่าง ๆ ที่จะต้อง
การบันทึก เช่นวันไหนทำอะไร ได้สิ่งใดอะไรนัก

เรียนไปบ้าง ครูใหญ่ได้กระงานอะไรให้ ให้ทำเมื่อไร หรือพานักเรียนไปแรมคืน ไปชมโบราณวัตถุ ไปดูพิพิธภัณฑ์ มีใครมาตรวจ และคิดชมอย่างไร ควรแก้ไขอย่างไร ?

สมุดบัญชีเป็นของที่เรียนให้เข้าใจได้ง่าย ผู้ที่ไม่เคยรู้เคยเห็น ควรขอตัวอย่าง และขอคำแนะนำจากผู้ที่เคย หรือผู้ทบทวนหาทำ เมื่อได้เห็นตัวอย่างและได้ฝึกหัดทำเพียงครั้ง ๒ ครั้ง ก็สามารถเข้าใจและทำได้ โดยง่าย ข้อสำคัญต้องทำให้เรียนบ่อย และอย่าให้ค้างเวลา อย่าผลัดวันประกันรุ่ง

บทที่ ๓๙

ว่าด้วยตารางสอน

ตารางสอนเป็นของสำคัญและจำเป็นมาก เพราะเป็นเครื่องบอกกำหนดเวลาและวิชาที่จะสอน ที่จะเรียน ว่าเวลาไหน สอนหรือเรียนวิชาอะไร ครูจะได้เตรียมการสอนได้ถูกต้อง นักเรียนจะได้เตรียมตัวเตรียมเครื่องแต่งเรียนให้ ตรงกับวิชาที่ครูจะสอน จะไม่เป็นการลำบากและเกิดความเสียหายในการสอน การปกครองของครูด้วย

หลักของการทำตารางสอน

การที่จะทำ ตารางสอน อย่างไร นั้น ต้องรู้ หลักดังต่อไปนี้

๑. จะต้องรู้ว่าวิชาที่ต้องสอนมีกี่อย่าง ทั้งบทเรียนบังคับและบทเรียนพิเศษ และต้องรู้ ด้วยว่าวิชาไหนมีเวลายาวน้อยเท่าใด เพื่อจะได้บรรจุวิชาต่าง ๆ ให้มีเวลาเรียนครบตามหลักสูตร

๒. ต้องรู้ว่า วันหนึ่ง ๆ มีเวลาสอน กี่ชั่วโมง เวลาพักกี่ชั่วโมง หักเวลาพักออกวันหนึ่งจะต้องให้มี เวลาสอนกี่ชั่วโมง รวมเวลาทั้งหมดทุก ๆ วันในรอบ สัปดาห์มีกี่ชั่วโมง จึงจะมีเวลาพอสำหรับวิชาต่างๆ ที่บังคับ ไว้ ในหลักสูตร

๓. แบ่งเวลาสอนในรอบสัปดาห์ หนึ่ง ตามกำหนด ใน หลักสูตร ออกเป็นช่อง ๆ ตาม ตาราง สำหรับ วัน หนึ่ง ๆ แต่เมื่อรวมเวลาเรียน ใน ตาราง ทงต้น ต้อง ให้ มีเวลาเท่ากับจำนวนเวลาที่หลักสูตรกำหนดให้

๔. เมื่อได้ตารางไว้ เรียบร้อยแล้ว จึงเลือก ครอบวิชาต่างๆ ที่จะสอนลงไปตามช่องในตารางนั้น ถ้า หนึ่ง วิชา หนึ่ง ๆ จะมีเวลาสอนกี่ครั้งก็ได้ แต่เมื่อรวม ทุกครั้งแล้วต้องให้ มีเวลาสอนเท่าที่กำหนดไว้ในหลักสูตร

๕. ก่อนที่จะครอบวิชา ลงไปใน ช่องตาราง เหล่านั้น จะต้องถือหลักดังนี้

(๑) ต้องให้ มีเวลาพอเท่าที่ หลักสูตร กำหนดให้ ทุก ๆ วิชา

(๒) วิชาที่ต้องใช้หัวคิดมาก เช่น คณิตศาสตร์
บัญชี ฯลฯ ควรเอาไว้ในเวลาเช้า เพราะเวลาเช้า
จิตตั้งใจกว้าง ยังไม่เหนื่อยไม่เพลีย เหมาะแก่การ
เรียนวิชาที่ต้องใช้หัวคิดมาก ๆ

(๓) ควรสั่งบทวิชาให้ดี คือเมื่อเด็กได้ ใช้หัว
คิดเหนื่อยแล้วก็ให้เรียนอ่านเรียนเขียน หรือเรียนวาดรูป
เขียนเป็นคน เพื่อให้เด็กได้พักผ่อนไปในตัว

(๔) บทเรียนที่ต้องใช้ความประณีต เช่น วาด
เขียน เขียนแผน (คัดลายมือเป็นคน) ควรเอาไว้ก่อน
เวลาหยุดพัก เพราะถ้าเอาไว้หลังเวลาหยุดพักเด็กจะ
ทำไม่ได้ดี เนื่องจากเหนื่อยเหนื่อย มืดมน

(๕) บทเรียนสำหรับเด็กๆ ให้มีเวลาน้อยๆ อย่าง
มากไม่ให้เกิน ๓ ชั่วโมง เวลาที่พอเหมาะคือ ๔๕ หรือ
๓๐ นาที

(๖) ชนที่อยู่ใกล้ ๆ กันอย่าให้มีเวลาเรียน วิชา
ที่ควรอธิบายตรงกัน จะทำให้มีเสียงเอ็ด

(๗) ถ้าครูคนเดียวสอน ๒ ชั้น (ถ้ามี) บรรจุวิชา

ไม่ให้ตรงกัน เช่นชั้นหนึ่งอธิบาย ชั้นหนึ่งทำแบบฝึกหัด และวิชาที่พอจะสอนรวมกันได้ ก็สอนรวมกัน เช่น จรรยา วิชาลูกเสือ ประชุมตั้งสอน ฯลฯ

เพื่อประกอบคำอธิบายและเพื่อเป็นหลักตรวจสอบแก่ครูในการจัดการทำตารางสอนจึงจะได้ขีดอัตราเวลาเรียน และตารางสอนของบางชั้นมาประกอบไว้ในที่นี้ด้วย แต่ขอให้เข้าใจว่า อัตราเวลาเรียนและตารางสอนอาจจะเปลี่ยนแปลงได้ตามกาลสมัย ตามความต้องการของโรงเรียน จะให้ตรงกันเสมอไปและให้เป็นหลักตายตัวก็做不到 การเปลี่ยนตารางสอนเช่นเพิ่มเวลา ลดเวลา หรือเพิ่มวิชา ลดวิชา ต้องขออนุญาตจากเจ้าพนักงาน ได้รับอนุญาตก่อนจึงเพิ่มหรือลดได้

[illegible]

- หมายเหตุ ๑. การประชุมสภามณฑล ให้ พระตะโประ
 ชุมตั้งสอน การขับร้อง ดนตรี การ
 เต้น การซ่อมวิชาลูกเสือ เช่นไปพัก
 แรมในที่ต่างๆ การฝึกหัดกายบริหาร
 กับวิชาที่ไม่บังคับใช้ นอกอัตรา
๒. ป. ๓ แบบใหม่ยังไม่ทราบ อัตราเวลา
 เรียนแต่คงดำเนินตามปรกม ๒ วิชา
 ที่เรียนแต่ละเวลาเรียนคงอย่างเดียวกัน
 (คิดจาก ประมวลศึกษา ภาค ๒
 กับหลักสูตร มัธยมของกระทรวงธรรม
 การ)

อัตราเวลาเรียนคิดเป็นชั่วโมง
กำหนดไว้พอเป็นทางสำหรับให้ผ่อนส่งผ่อนยาวได้
ด้วยได้รับอนุญาตของเจ้าพนักงาน

วิชา	ประถมศึกษา				มัธยมศึกษา			
	ม.๑ บท ๑	ม.๑ บท ๒	ม.๑ บท ๓	ม.๑ บท ๔	ม.๑ บท ๑	ม.๑ บท ๒	ม.๑ บท ๓	ม.๑ บท ๔
จรรยา	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑
ภาษาไทย	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑
ภาษาต่างประเทศ	—	—	—	—	—	—	—	—
คณิตศาสตร์	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑

- หมายเหตุ ๑. การประชุมสงฆ์คณบดีให้พระเถระประชุมตั้งสอน การขับร้อง คณตรี การเล่น การฝึกหัดกายบริหารกับวิชาที่ไม่บังคับ ใช้นอกอัตรา
๒. ป.๑ แบบใหม่ ยังไม่ทราบ อัตรา เวลาเรียน แต่คงดำเนินตามประเพณี วิชาที่เรียนแต่ละเวลาเรียนคงอย่างเดียวกัน
- (คัดจากประมวลศึกษา ภาค ๒ กับหลักสูตรมัธยมของ กระทรวงธรรมการ)



ภาคที่ ๖ ว่าด้วยหัวข้อเบ็ดเตล็ด

บทที่ ๔๐

ว่าด้วยวิธีจัดชั้นศึกษาตามแผนการศึกษาชาติ

รัฐบาลได้เปลี่ยนแปลงแก้ไข โครงการศึกษา ของ
ชาติใหม่เพื่อให้เหมาะแก่กาลสมัย และเหมาะแก่ความ
ต้องการของชาติ โครงการศึกษาที่เปลี่ยนใหม่นี้ เรียก
ว่า “แผนการศึกษาชาติ” แผนการศึกษาชาติเมื่อ
สรุปชั้นศึกษาดัง ๆ ลงเป็นแผนแล้วจะเป็นดังรูปศึกษา
พิกัด ดังต่อไปนี้

ศึกษาพิกัด—ต้นไม้แสดงการศึกษาชาติ

(อธิบายตามรูป)

ประเภทของการศึกษา

ตามแผนการศึกษาชาติ ท่านได้แบ่งการศึกษา
ออกเป็น ๒ ประเภท คือ สามัญศึกษา และ วิชาชีพศึกษา
ซึ่ง สามัญศึกษา แบ่งออกเป็น ๒ ประเภท คือ ประถมศึกษา และ มัธยมศึกษา
และ มัธยมศึกษา แบ่งออกเป็น ๒ ประเภท คือ มัธยมศึกษาตอนต้น และ มัธยมศึกษาตอนปลาย
มัธยม. อุดมด้วย

ชั้นประถมศึกษา

ชั้นประถมศึกษาแบ่งออกเป็น ๒ ประเภท คือ
๑. ประถมศึกษา ชั้นประถมศึกษาแบ่งออกเป็น ๔ ชั้น
คือ ประถมปีที่ ๑ ปีที่ ๒ ปีที่ ๓ ปีที่ ๔ (คือชั้นเตรียม
ถึงชั้นประถม ๓ เดิม) มีเวลาเรียนชั้นละ ๑ ปี รวม
เวลา ๔ ปี

การเรียนในชั้นประถมสามัญ บังคับให้เรียนตาม
พระราชบัญญัติประถมศึกษา และเกณฑ์ยกเว้นต่าง ๆ
ที่มีอยู่ในพระราชบัญญัติประถมศึกษาแล้ว

๒. ประถมวิสามัญ ประถมวิสามัญแบ่งออกเป็น ๒ ชั้น

คือประถม^๕บท ๕ บั^๕ท ๖ (ประถม^๕บท ๔ บั^๕ท ๕ เก่า) ^๕ชั้น
 ประถม^๕วิ^๕ด^๕ำ^๕ม^๕ญ^๕ บั^๕ง^๕ค^๕บ^๕ให้^๕เร^๕ย^๕น^๕ค^๕า^๕ม^๕พ^๕ร^๕ร^๕า^๕ข^๕บ^๕ญ^๕ญ^๕ติ^๕
 ประถม^๕ค^๕ัก^๕ษ^๕า ๒ บั^๕

เม^๕ื่อ^๕เร^๕ย^๕น^๕จ^๕บ^๕ป^๕ร^๕ะ^๕ม^๕ด^๕ำ^๕ม^๕ญ^๕ ค^๕ือ^๕ป^๕ร^๕ะ^๕ม^๕บ^๕ท^๕ ๔ แ^๕ด^๕
 ถ^๕ำ^๕ม^๕ท^๕น^๕ท^๕ร^๕พ^๕ย^๕แ^๕ด^๕ด^๕ั^๕บ^๕ญ^๕ญ^๕า^๕ติ^๕ ถ^๕ำ^๕ม^๕า^๕ร^๕ก^๕เร^๕ย^๕น^๕ไ^๕ด้^๕ซ^๕ึง^๕ก^๕ว^๕ำ^๕
 ป^๕ร^๕ะ^๕ม^๕ค^๕ัก^๕ษ^๕า ค^๕ือ^๕ม^๕อ^๕ค^๕า^๕พ^๕ด^๕ั^๕ม^๕ค^๕ว^๕ร^๕เ^๕ย^๕น^๕ม^๕ร^๕ย^๕ม^๕ค^๕ัก^๕ษ^๕า^๕ไ^๕้^๕
 ก^๕ิ^๕ร^๕น^๕เร^๕ย^๕น^๕ค^๕ือ^๕เ^๕น^๕ม^๕ร^๕ย^๕ม^๕ค^๕น^๕ ถ^๕ำ^๕ห^๕า^๕ก^๕ด^๕ั^๕บ^๕ญ^๕ญ^๕า^๕ไ^๕ด้^๕ด^๕ี^๕ แ^๕ด^๕
 เ^๕น^๕เ^๕น^๕ท^๕น^๕ท^๕ร^๕พ^๕ย^๕เ^๕ย^๕ง^๕พ^๕อ^๕ ก^๕จ^๕ะ^๕ค^๕ัก^๕ษ^๕า^๕ไ^๕้^๕ก^๕ว^๕ด^๕ำ^๕ม^๕ญ^๕ค^๕ัก^๕ษ^๕า^๕ร^๕น^๕
 ก^๕ด^๕า^๕ง^๕ท^๕ร^๕อ^๕ร^๕น^๕ด^๕ัง^๕ไ^๕้^๕แ^๕ด^๕ว^๕ ก^๕ิ^๕ม^๕ง^๕ค^๕บ^๕ให้^๕เร^๕ย^๕น^๕ร^๕น^๕ป^๕ร^๕ะ^๕ม^๕วิ^๕ด^๕ำ^๕ม^๕ญ^๕
 ค^๕ัก^๕ษ^๕า ๒ บั^๕เด^๕ย^๕ก^๕อ^๕น^๕ จ^๕ั^๕ง^๕จ^๕ะ^๕อ^๕อ^๕ก^๕า^๕จ^๕า^๕ก^๕ร^๕o^๕ร^๕เ^๕ย^๕น^๕ไ^๕้^๕ เ^๕พ^๕ื่อ^๕ม^๕ู^๕
 ใ^๕ห^๕ี^๕ล^๕ุ^๕ด^๕บ^๕ุ^๕ร^๕ก^๕ุ^๕ด^๕ิ^๕ค^๕ำ^๕ม^๕ วิ^๕ชา^๕ป^๕ร^๕ะ^๕ก^๕อ^๕บ^๕การ^๕อ^๕า^๕ร^๕พ^๕ ถ^๕ำ^๕ร^๕ก^๕จ^๕ะ^๕
 เร^๕ย^๕น^๕วิ^๕ชา^๕ร^๕พ^๕ใ^๕ห^๕ี^๕ด^๕ัง^๕ร^๕น^๕ไป^๕อ^๕ก^๕ ก^๕ิ^๕ม^๕ท^๕า^๕ง^๕เ^๕ป^๕ด^๕ใ^๕ห^๕ี^๕เร^๕ย^๕น^๕ไ^๕้^๕เ^๕น^๕
 ม^๕ร^๕ย^๕ม^๕ค^๕น^๕ว^๕ิ^๕ด^๕ำ^๕ม^๕ญ^๕

ท^๕ง^๕ซ^๕า^๕ย^๕แ^๕ด^๕ห^๕เ^๕ย^๕ง^๕ก^๕ำ^๕ไ^๕ม^๕เร^๕ย^๕น^๕ม^๕ร^๕ย^๕ม^๕ค^๕น^๕ค^๕ือ^๕ ค^๕อ^๕ง^๕เร^๕ย^๕น^๕
 วิ^๕ชา^๕ร^๕พ^๕เ^๕น^๕ร^๕น^๕ป^๕ร^๕ะ^๕ม^๕บ^๕ท^๕ ๕ บั^๕ท^๕ ๖ เด^๕ย^๕ก^๕อ^๕น^๕ จ^๕ั^๕ง^๕จ^๕ะ^๕เร^๕ย^๕ก^๕ว^๕ำ^๕
 ไ^๕้^๕ป^๕ร^๕ะ^๕ม^๕บ^๕วิ^๕บุ^๕ร^๕ณ^๕ แ^๕ด^๕เ^๕พ^๕ั^๕น^๕ค^๕ำ^๕ม^๕บ^๕ง^๕ค^๕บ^๕พ^๕ร^๕ร^๕า^๕ข^๕บ^๕ญ^๕ญ^๕ติ^๕
 ป^๕ร^๕ะ^๕ม^๕ค^๕ัก^๕ษ^๕า วิ^๕ชา^๕ด^๕ำ^๕ม^๕ญ^๕บ^๕า^๕ง^๕อ^๕ย^๕า^๕ง^๕อ^๕า^๕จ^๕ะ^๕ก^๕ิ^๕น^๕เ^๕ว^๕เ^๕ด^๕ำ^๕ม^๕า^๕ก^๕

กว่า ๒ ปี คือตั้งแต่ ๓-๔ ปีก็ได้ แต่บังคับให้เรียนตาม
พระราชบัญญัติประถมศึกษาเพียง ๒ ปีเท่านั้น พน ๒ ปี
ไปแล้วไม่บังคับ ถ้าสมัครเรียนต่อไปจนจบรัฐบาลก็เปิด
โอกาสให้เรียนได้ โรงเรียนประถมจะสอนมัธยมสามัญ
บท ๑ บท ๒ แทนประถมบท ๕ บท ๖ เหมือนแต่ก่อนท่าน
ไม่อนุญาต นอกจากจะคงเป็น โรงเรียนมัธยมชั้นนอก
ส่วนหนึ่ง

มัธยมศึกษา

มัธยมศึกษาแบ่งออกเป็น ๒ ประเภท คือ

๑. มัธยมสามัญ มัธยมสามัญแบ่งออกเป็น ๒ ตอนคือ:

ก. มัธยมต้น (รับช่วงจากประถมบท ๔) แบ่ง
ออกเป็น ๔ ชั้น คือ มัธยมบท ๑. บท ๒. บท ๓. และบท ๔
กำหนดเวลาเรียนชั้นละ ๓ ปี รวมเป็นเวลา ๔ ปี

เมื่อเรียนจบมัธยมต้นคือ บท ๔ แล้ว จึงเรียนต่อ
ทาง สามัญศึกษา คือ มัธยมปลายได้อีกทางหนึ่ง หรือ
ต่อทาง วิสามัญศึกษา คือมัธยมวิสามัญแผนกต่าง ๆ
เช่น แผนกอุตสาหกรรม. แผนกกสิกรรม. แผนกพาณิชย

การ หรือวิชาสามัญอื่น ๆ อีกก็ได้ และเลือกศึกษาแผนกใด
แผนกหนึ่งตามความต้องการก็ได้

ข. มัธยมปลาย (รับช่วงจากมัธยมปีที่ ๓) แบ่งเป็น
๕ ชั้นคือมัธยมปีที่ ๕ บที่ ๖ บที่ ๗ บที่ ๘ กำหนดเวลา
เรียนชั้นละ ๑ ปี รวมเป็น ๕ ปี มัธยมปลายมีทางให้เลือก
ศึกษาได้ ๕ แผนก คือ

(๑) แผนกอักษรศาสตร์ (มีบท ๕-๘) เมื่อ
เรียนจบปีที่ ๘ แล้ว เรียนต่อในอุดมศึกษาได้ ในวิชา
นิติศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ อักษรศาสตร์ ฯลฯ

(๒) แผนกวิทยาศาสตร์ (มีบท ๕-๘) เมื่อ
เรียนจบปีที่ ๘ แล้ว เรียนต่อในอุดมศึกษาได้ ในวิชา
แพทยศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ ฯลฯ

(๓) แผนกพณิชยการ. แผนกการ. อุตสาห
กรรม. (เทียบ ๕-๘) แผนกต่าง ๆ นี้ถวายเป็นวิชาสามัญ
ศึกษา เมื่อเรียนจบแล้วก็ออกประกอบอาชีพได้
เดี่ยว และเขียนฐานะขึ้นได้ด้วยการค้นคว้าหาความรู้
และฝึกฝนในวิชาอาชีพนั้น ๆ ต่อ ๆ ไป หรือจะจน

ชวายเป็นเรียนในอุดมศึกษาต่ออีกอาจจะทำได้

(๔) แผนกวิชาช่างฝีมือ อย่างเดียวกับแผนก ๓

๒. มัธยมวิสามัญ (รับช่วงจากมัธยมต้นปีที่ ๕) จำแนกกว้าง ๆ เป็นหลายแผนก มีเกษตรกรรม. อุตสาหกรรม. พณิชยการ. และอื่น ๆ เมื่อศึกษาจบแล้วก็ออกประกอบอาชีพได้ และอาจจะเรียบฐานะให้สูงขึ้นด้วยการค้นคว้าและฝึกฝนในอาชีพนั้น ๆ หรือเข้าเรียนอุดมศึกษาต่อตามโอกาสก็ได้

อุดมศึกษา

อุดมศึกษา. ได้แก่มหาวิทยาลัย (รับช่วงจากมัธยมปลายแผนกอักษรศาสตร์ และวิทยาศาสตร์) จำแนกออกเป็นแผนกต่าง ๆ ตามวิชา คือ นิติศาสตร์. เศรษฐศาสตร์. อักษรศาสตร์. แพทยศาสตร์. วิศวกรรมศาสตร์. เกษตศาสตร์. และวิทยาลัยอื่น ๆ เช่น โรงเรียนนายร้อย โรงเรียนนายเรือ โรงเรียนนายตำรวจ เป็นต้น

การจัดชั้นศึกษาในโรงเรียน

โรงเรียนหนึ่ง ๆ อาจจัดการสอนตามขั้นศึกษา
ตลอดถึงมัธยมต้นมัธยมปลายทุก ๆ ชั้น และมีมัธยมปลาย
จะจัดสอนเพียงแผนกหนึ่งแผนกใด หรือหลายแผนกก็ได้
แต่ວ່າแต่ความสามารถ หรือจะจัดเพียงชั้นประถม หรือ
ประถมกับมัธยมต้น หรือแต่มัธยมต้นกับมัธยมปลาย
หรือเพียงมัธยมปลาย หรือจะให้ มีแผนกวิชาสามัญอีก
แผนกหนึ่งด้วยก็ได้ และในชั้นหนึ่ง ๆ จะจัดให้ มีชั้น
สอนไม่จบชั้น เช่น โรงเรียนหนึ่งมีมัธยมต้นกับมัธยม
ปลายเพียงบท ๕ หรือบท ๕ กับบท ๖ ดังนั้ก็ได้

เมื่อประสงค์นับจำนวนโรงเรียน ให้ นับชั้น
หนึ่ง ๆ เป็น โรงเรียนหนึ่ง แม้จะอยู่ในสถานศึกษาแห่ง
เดียวกัน หรืออยู่ในความควบคุมของครูใหญ่คนเดียวกัน
โรงเรียนที่จัดชั้นศึกษาต่าง ๆ นั้น ให้ พึงกำหนด
เรียกฐานะของโรงเรียนดังต่อไปนี้

สามัญศึกษา

(๑) โรงเรียน^{๑๑๕}มัธยม^{๑๑๖} ไม่เกิน^{๑๑๗}ประถม^{๑๑๘}บ. ๕
เช่น^{๑๑๙}ที่เป็น^{๑๒๐}ฐาน^{๑๒๑}เบื้องต้น^{๑๒๒}ของ^{๑๒๓}โรงเรียน^{๑๒๔}มัธยม^{๑๒๕} ตั้ง^{๑๒๖}อยู่ใน^{๑๒๗}โรง
เรียน^{๑๒๘}มัธยม^{๑๒๙}นั้น^{๑๓๐}เอง^{๑๓๑}ให้^{๑๓๒}เรียกว่า^{๑๓๓} “โรงเรียน^{๑๓๔}ประถม^{๑๓๕}”

(๒) โรงเรียน^{๑๓๖}ประถม^{๑๓๗} มี^{๑๓๘}ชั้น^{๑๓๙}เรียน^{๑๔๐}ประถม^{๑๔๑}วิ^{๑๔๒}ดาลัย^{๑๔๓}
ด้วย^{๑๔๔}ให้^{๑๔๕}เรียกว่า^{๑๔๖} “โรงเรียน^{๑๔๗}ประถม^{๑๔๘}บริ^{๑๔๙}รักษ์^{๑๕๐}”

(๓) โรงเรียน^{๑๕๑}มัธยม^{๑๕๒} ไม่^{๑๕๓}เกิน^{๑๕๔}มัธยม^{๑๕๕}บ. ๕ แม้^{๑๕๖}
มี^{๑๕๗}ชั้น^{๑๕๘}ประถม^{๑๕๙}อยู่^{๑๖๐}ด้วย^{๑๖๑} ให้^{๑๖๒}เรียกว่า^{๑๖๓} “โรงเรียน^{๑๖๔}มัธยม^{๑๖๕}ต้น^{๑๖๖}”

(๔) โรงเรียน^{๑๖๗}มัธยม^{๑๖๘} ไม่^{๑๖๙}เกิน^{๑๗๐}มัธยม^{๑๗๑}บ. ๕ เช่น^{๑๗๒}
ไป^{๑๗๓} แม้^{๑๗๔}มี^{๑๗๕}ชั้น^{๑๗๖}ประถม^{๑๗๗}หรือ^{๑๗๘}มัธยม^{๑๗๙}ต้น^{๑๘๐}อยู่^{๑๘๑}ด้วย^{๑๘๒} ให้^{๑๘๓}เรียกว่า^{๑๘๔}
“โรงเรียน^{๑๘๕}มัธยม^{๑๘๖}ปลาย^{๑๘๗}”

วิสามัญศึกษา

(๕) โรงเรียน^{๑๘๘}มัธยม^{๑๘๙} เฉพาะ^{๑๙๐}ประถม^{๑๙๑}วิ^{๑๙๒}ดาลัย^{๑๙๓}
เป็น^{๑๙๔}เอก^{๑๙๕}เทศ^{๑๙๖} คือ^{๑๙๗}ไม่^{๑๙๘}มี^{๑๙๙}ประถม^{๒๐๐}วิ^{๒๐๑}ดาลัย^{๒๐๒}รวม^{๒๐๓}อยู่^{๒๐๔}ด้วย^{๒๐๕} ให้^{๒๐๖}เรียก
ว่า^{๒๐๗} “โรงเรียน^{๒๐๘}ประถม^{๒๐๙}วิ^{๒๑๐}ดาลัย^{๒๑๑}”

(๖) โรงเรียน^{๒๑๒}ที่มี^{๒๑๓}ชั้น^{๒๑๔}เรียน^{๒๑๕}ต่อ^{๒๑๖}จาก^{๒๑๗}มัธยม^{๒๑๘}ต้น^{๒๑๙}รวม^{๒๒๐}ทั้ง^{๒๒๑}

มัธยมปลายแผนก (๓) กับ (๔) ซึ่งเป็นวิสามัญด้วย
ให้เรียกว่า “มัธยมวิสามัญ”

อุดมศึกษา

คือชั้นมหาวิทยาลัย หรือมหาวิทยาลัย ตรีบัณฑิต
แต่ตอนจบชั้นมัธยมบริบูรณ์ เพื่อกศึกษาประเภทวิชาชั้น
สูงต่าง ๆ

กำหนดอายุนักเรียนเทียบเข้าชั้น

สามัญศึกษา

ประถมศึกษา

๒๔
บท ๓

๖๖ ๒

๖๖ ๓

๖๖ ๔

๒๔
อายุบท ๗

๖๖ ๖๗

๖๖ ๖๘

๖๖ ๖๙

มัธยมศึกษา

๒๔
บท ๓

๖๖ ๒

๒๔
อายุบท ๓๓

๖๖ ๖๙ ๓๒

๒๘
บท ๓

๑๑ ๔

๑๑ ๕

๑๑ ๖

๑๑ ๗

๑๑ ๘

๒๘
ขยายบท ๓๓

๑๑ ๑๑ ๓๔

๑๑ ๑๑ ๓๕

๑๑ ๑๑ ๓๖

๑๑ ๑๑ ๓๗

๑๑ ๑๑ ๓๘

หมายเหตุ ในทะเบียนและรายงานต่าง ๆ ที่ต้องใช้
เครื่องหมายสัญลักษณ์ประกาศแจ้งต่อ ชื่อนักเรียน ที่มีอายุ
เกินเขตคักของชั้นศึกษา ให้ถือตามกำหนดนี้

(ต่อกจากแผนการศึกษาชาติของกระทรวงธรรมการ)

สามัญศึกษาคืออะไร ? ตามัญศึกษาได้แก่การศึกษา

วิชาตามัญ อันเป็นความรู้หลักหรือพิน ซึ่งบุคคลทั่ว ๆ
ไปพึงรู้ เช่น วิชาจรรยา วิชาหนังสือ วิชาคณิตศาสตร์
เบื้องต้น ฯลฯ วิชาตามัญที่ศึกษาเล่าเรียนในโรงเรียน
มีมากขึ้นและยากง่ายต่าง ๆ กัน แต่แว่ชั้นที่เรียนหรือ
หลักสูตรของชั้นนั้น ๆ เช่น ชั้นประถม ชั้นมัธยมต้น

มัธยมปลาย วิชาที่เรียนก็มีมากน้อยและยากง่ายต่าง ๆ กันตามลำดับ เป็นต้น

วิสามัญศึกษาคืออะไร? วิสามัญศึกษา ได้แก่การศึกษาวิชาอาชีพต่างๆ โดยเฉพาะสิ่งเฉพาะอย่าง ซึ่งเมื่อเรียนสำเร็จแล้วก็ออกประกอบอาชีพได้ ตามควรแก่สภาพ ตามความถนัด ตามชั้นตามประเภทของวิชาที่ตนได้ศึกษาเล่าเรียนมา

วิชาอาชีพแบ่งออกเป็นประเภทกว้างๆ หลายประเภท เช่นวิชาเกษตรกรรม หัตถกรรม พาณิชยกรรม และอาชีพแผนกอื่นๆ มีหนทางที่จะเข้าศึกษาเล่าเรียนวิชาต่างๆ เหล่านี้ได้ ตั้งแต่ประถม ๕-๖ ตลอดมัธยม โดยเลือกตามแผนการศึกษาพิเศษ ที่ท่านได้แยกไว้ นั้น

การศึกษาปกติของให้ครบทั้งวิชาสามัญ และวิชาอาชีพ ถ้าหากศึกษาแต่วิชาสามัญแล้วออกจากโรงเรียนนันทานเรียกว่าเรียนไม่สำเร็จ หรือการศึกษา ค้างเติ่ง เมื่อ

ออกจากโรงเรียนแต่ยังไม่มีความซื่อสัตย์ดี ไม่สามารถจะ
ประกอบการอาชีพได้ทันที สำหรับแผนกประถมหรือ
ภาคทวิบาล^๑ ถ้าไม่เรียนต่อมัธยม จึงบังคับให้เรียน
วิชาชีพ^๒ ๒ ปี คือ ป. ๕ ป. ๖ เสียก่อนจึงจะให้ออกจาก
โรงเรียนได้ นอกจากมีเหตุอื่น ๆ ซึ่งมีเกณฑ์ยกเว้นใน
พระราชบัญญัติประถมศึกษาเท่านั้นจึงออกก่อนได้

๑ คือการศึกษาชั้นประถม ซึ่งบุคคลทั่ว ๆ ไปพึงจะ
ศึกษาได้เรียนได้ และบังคับตามพระราชบัญญัติประถม
ศึกษาให้เรียนทุกคน (นอกจากอยู่ในเกณฑ์ยกเว้นต่าง ๆ
จึงเรียกว่า “ภาคเรียนสำหรับทวิบาล^๑” ตามพระ
ราชบัญญัติประถมศึกษา)

บทที่ ๔๑

บทพิเศษว่าด้วยหัวข้อเปิดเตล็ด

การศึกษาเล่าเรียน (Education)

เป็นคำที่หมายความกว้างขวางมากอาจจะกินความ
หมายถึงดังต่อไปนี้

การเรียนรู้ด้วยตนเองจากธรรมชาติ เช่นการสังเกต
โดยนัย ไต่เห็นไต่ฟัง ก็เรียกว่า “ศึกษา”

การค้นคว้าทดลองตรวจตรา หาความรู้ความจริง
ด้วยตนเอง ก็เรียกว่า “การศึกษา”

การเรียนรู้จากตำราทรมณ คัด ผัดแต่งขึ้น ก็เรียกว่า
“การศึกษาเล่าเรียน”

การเรียนรู้จากครู โดยครูเป็นผู้แนะนำ ผู้บอกหรือ
สั่งสอน ผูกหัดอบรม ความรู้ความประพฤติ ก็เรียกว่า
“การศึกษา”

จึงรวมความได้ว่า “การศึกษาคือการนำวิถี
ประสาธไปสัมผัสกับสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบ ๆ ข้าง เพื่อทำ

ความเข้าใจ หรือทำความเข้าใจกับสิ่งต่าง ๆ เหล่านั้น
เรียกว่า “การศึกษา”

การสอน (Instruction)

การสอนเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา แต่เกิน
ความแคบกว่าการศึกษา เพราะการสอนนั้นต้องมี
ผู้สอนกับผู้เรียน แต่ผู้สอนนั้นอาจจะสอนได้สองทาง คือ

(๑) สอนโดยการแต่งตั้งตัวเรา ให้ผู้เรียนกันควา
หาความรู้จากตัวเราที่แต่งตั้งไว้

(๒) สอนด้วยตนเอง คือสอนด้วยการพูด การ
อธิบาย การทดลอง การแนะนำ การทำเป็นตัวอย่าง ฯลฯ

การสอน—การบอก—การฝึก

การสอน คือการให้ความรู้ทุกวิถี ให้ผู้เรียน
เกิดความเข้าใจอย่างแจ่มแจ้งโดยมีกฎวิธีสอนดี มีการ
ถามนำ สันทนาโต้ตอบ มีเครื่องมือของจริงให้สังเกต
พิจารณา ให้ความรู้เข้าไปในจิตจิตใจหลาย ๆ ประการ
ให้จำได้ เข้าใจประโยชน์ได้ และสามารถนำเอา

ความรู้นั้นไปเทียบเคียงกับสิ่งอื่น ๆ ได้ เพื่อให้เกิดความ
รู้และสติปัญญาต่อไป เรียกว่า การสอน

การบอก เป็นการให้ ความรู้ อย่างหนึ่ง แต่ไม่
ถูกควรไม่ต้องมีพรตของอะไร อยากให้รู้อะไรกับบอก
ให้ จะเข้าใจและจำได้หรือไม่ก็ไม่รับรอง การสอน
อย่างปราชญ์กถา และการสอนอย่างสันตนาชะนิตบอกลี
นั้น เรียกว่า ครูบอกนักเรียน

การฝึก คือให้ กระทำ ตาม ที่สอนไป นั้น จน เกิด
ความเคยชิน เกิดเป็นนิสัย การฝึกฝนเกี่ยวแก่จรรยา
และความประพฤติโดยมาก ในเวลาสอนจรรยานัก
เรียน ต้องฝึกให้เกิดความชินทั้งทางกายและทางใจด้วย
เพื่อให้ เกิดเป็นนิสัยและความประพฤติที่ดีต่อไป และ
วิชาอื่น ๆ ที่ต้องการความชำนาญก็ต้องมีการฝึกด้วย

การเรียนจากครูโดยตรงกับการเรียนจากตำรา

การเรียนความรู้ จากตำรากับการเรียนความรู้จาก
ครู โดยตรงนั้น การเรียนจากครูดีกว่าเพราะ

๓. การเรียนความรู้จากตำราหนังสือ ความรู้เข้าไป
ในจิตใจน้อยประค เช่นเราอ่าน ความรู้เขาทางตา
อ่านออกแต่ยังไม่เข้าใจทางหูบ้าง ถ้าหากเราฝึกหัดกระทำ
ความรู้ที่เขาทางสัมผัสบ้างเล็กน้อย ส่วนการเรียน
จากครูหนังสือ ความรู้เขาทางหูทางตาประค จึงจำ
ได้นาน และฝังแน่นอยู่ในใจ

๔. ตำราไม่ได้แยกแยะข้อควรระวังข้อควรปฏิบัติให้
เข้าใจละเอียดเหมือนกับครูอธิบาย ตำรามีอยู่อย่าง
ไรก็เป็นอยู่อย่างนั้น ไม่ได้สอนหาไปกับเรา เราถาม
ไม่ได้ ไม่พลิกแพลงกลดข้อสอน จึงทำให้เราเข้าใจ
ยาก ถ้าหาก

๕. ตำราไม่ได้แบ่ง ความรู้ออกเป็นขั้นเป็นตอนให้
เหมาะแก่อาการจิตใจ ดวงความคิด หรือสติปัญญา
ของผู้เรียน

๖. การเรียนจากตำราอาจจะเอาไปใช้ประโยชน์
ไม่ได้เสมอไป ความรู้บางอย่างที่เกี่ยวแก่คิดประ เรา
รู้จากตำราเท่านั้น ย่อมไม่มีความรู้และความชำนาญ

อย่างจริงจัง เวลาทำจริงเขาอาจจะทำไม่ได้ หรืออาจ
จะเกิดความเสียหาย เพราะไม่มีผู้แนะนำ ผู้ควบคุม
นับว่าเป็นการเลี้ยง ไม่เหมือนการเรียนจากครูโดยตรง

การดูหนังสือ

คำแนะนำข้อไปนี้ เป็นคำที่ข้าพเจ้าแนะนำนักเรียน
เห็นว่าเป็นประโยชน์ อย่างใด จึงนำมาลงไว้ในที่นี้ แต่
ขอให้เขาเข้าใจว่า คำราทงหลายใช้สอนผู้ที่ยังไม่รู้ ส่วน
ผู้ที่หมดความรู้ แล้วยัง ก็ไม่มีประโยชน์อะไร คำแนะ
นำข้อไปนี้ ข้าพเจ้าก็ประสงค์จะแนะนำผู้ที่ไม่รู้เท่านั้น
ไม่เจตนาที่จะแนะนำทั่วไป การดูหนังสือควรจะมีปฏิบัติ
ดังนี้

๑. พยายามค้นคว้าคำรับคำร่าต่าง ๆ ให้มาก คำ
ร่าทงเกี่ยวกวนาน ๆ ควรค้นให้หมด ให้เกิดความ
รู้ความเข้าใจพอเป็นเดา ๆ เสียก่อน
๒. อ่านซ้ำอีก อ่านด้วยความตั้งใจ ความสนใจ
ใจให้เกิดความรู้ความเข้าใจโดยละเอียด เวลาอ่าน

ต้องคิดไตร่ตรองไปด้วย เพื่อให้ เกิดความรู้ ความเข้าใจอย่างจริงจัง

๓. วิฉินัยคำรา เมื่ออ่านเข้าใจแล้วควรจะใช้ความคิดหาเหตุผลคริตรองดูว่า คำรานั้นถูกต้องหรือไม่ เป็นความจริงหรือเปล่า ถ้าสมควรจะเพิ่มเติมแก้ไขอย่างไร และพยายามจับเอาหลักที่เราพอจะเชื่อถือได้ ข้อสำคัญอย่าเชื่ออย่างมง่าย โดยไม่มีเหตุผล

๔. ถ้าหากไม่เข้าใจและจับหลักไม่ได้ และถ้าไม่รู้ ควรจะขอคำแนะนำ ขอบคำอธิบาย จะทำให้เข้าใจดีขึ้น

๕. เมื่อเข้าใจแล้ว ต้องหาวิธีจำ หรือวิธีจับเอาหลักเอาความสำคัญให้ได้ และจัดหมวดจัดหมู่ของความรู้นั้นให้ชัด โดย

(ก) ย่อหรือเขียนใจความสำคัญให้เป็นเรื่องสั้นๆ ให้เป็นหมวดเป็นหมู่ติดต่อกัน และเรียงไว้ให้ละเอียดกว้างขวางพอสมควร ตั้งไหนควรจะเพิ่มจะลดก็เพิ่มก็ลดตามความเข้าใจของเราและตามคำราที่เชื่อถือได้

(ข) ทำเครื่องหมายหรือหาข้อจำ แต่อย่าจำ โดยการท่องบ่นในสิ่งที่ยังไม่เข้าใจและไม่รู้จริง จะไม่ค่อยมีประโยชน์ ก่อนจะจำต้องเรียนให้เข้าใจถึงกตัญญูแล้ว

(ค) จำให้ถูกต้องตามลักษณะของความจำ เช่น จำความสำคัญก่อน จำข้อความที่เกี่ยวข้องกัน จัดไว้เป็นหมวดเป็นหมู่ให้พอเหมาะ เตรียมหาข้อที่จะพูดจะอธิบายตามหัวข้อที่จำได้ไว้ให้พร้อม

๖. ผูกติด ถ่ายความจำ หรือความรู้ ออก เสมอ ๆ เช่น ถ่ายโดยการผูกติดเขียนบ่อย ๆ ตั้งคำถามตัวเอง แล้วผูกติดตอบพลิกแพลง ใช้ความคิดหาคำตอบให้ถูกต้อง หรือจะสนทนาโต้ตอบกับเพื่อน ๆ เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนความรู้ ความเข้าใจกันได้ ก็ยังดี

๗. ซ้อมบ่อย ๆ เช่น ตั้งคำถามตนเองแล้วคิดตอบเสมอ ๆ หรืออุทิศระเบียบหนึ่งข้อ ตำรา แล้วนึกตอบให้สั้นข้อความ นึกให้ตลอดประโยค

การตอบคำถามสอบได้

ผู้^๑ จากตอบข้อใดคะแน^๒ดีกว่า^๓ที่^๔ไม่^๕จากตอบ ไม่^๖
ว่า^๗จะ^๘ตอบ^๙ปัญหา^{๑๐}วิชา^{๑๑}อะไร^{๑๒}ควร^{๑๓}รับ^{๑๔}ค^{๑๕}ง^{๑๖}นี้

๑. ต้อง^๑ทำ^๒ใจ^๓ให้^๔ป^๕ก^๖ติ^๗ ไม่^๘ประ^๙หม^{๑๐}่า^{๑๑} ไม่^{๑๒}ค^{๑๓}ั้น^{๑๔}เ^{๑๕}็น^{๑๖}
ต้อง^๑เช^๒ื่อ^๓ม^๔ัน^๕ใน^๖ค^๗น^๘เ^๙ง^{๑๐}เ^{๑๑}ล^{๑๒}ม^{๑๓} ถ้า^{๑๔}หา^{๑๕}ก^{๑๖}ป^{๑๗}ระ^{๑๘}หม^{๑๙}่า^{๒๐}แล้ว^{๒๑} จ^{๒๒}:
พล^๑ย^๒ให้^๓ค^๔ิด^๕ไม่^๖อ^๗อก^๘ ค^{๑๐}อ^{๑๑}บ^{๑๒}ไม่^{๑๓}ก^{๑๔}ก^{๑๕}ห^{๑๖}ร^{๑๗}ือ^{๑๘}ไม่^{๑๙}เ^{๒๐}ย^{๒๑}ย^{๒๒}ค^{๒๓}

๒. อ^๑่าน^๒ค^๓ำ^๔ถ^๕ำ^๖ม^๗ให้^๘ท^๙ว^{๑๐}ท^{๑๑}ก^{๑๒}ข^{๑๓}อ^{๑๔} พ^{๑๕}บ^{๑๖}ข^{๑๗}อ^{๑๘}ด^{๑๙}ำ^{๒๐}ค^{๒๑}ัญ^{๒๒}ท^{๒๓}ำ^{๒๔}
เ^๑ร^๒ว^๓ง^๔ห^๕ม^๖าย^๗ไ^๘ว^๙ เ^{๑๐}่^{๑๑}น^{๑๒}ข^{๑๓}อ^{๑๔}ห^{๑๕}น^{๑๖}ง^{๑๗}ๆ^{๑๘} มี^{๑๙}ค^{๒๐}ำ^{๒๑}ถ^{๒๒}ำ^{๒๓}ม^{๒๔}จ^{๒๕}ะ^{๒๖}ค^{๒๗}อ^{๒๘}บ^{๒๙}
ค^๑ำ^๒ถ^๓ำ^๔ม^๕

๓. เม^๑ื่อ^๒อ^๓่าน^๔จ^๕บ^๖แล้ว^๗ เ^๑็น^๒ข^๓อ^๔ไ^๕ท^๖น^๗ง^๘ำ^๙ย^{๑๐}ร^{๑๑}บ^{๑๒}ค^{๑๓}อ^{๑๔}บ^{๑๕}ข^{๑๖}อ^{๑๗}
น^๑น^๒ก^๓อ^๔น^๕ท^๖น^๗ท^๘แ^๙ะ^{๑๐}ด^{๑๑}ง^{๑๒}ข^{๑๓}อ^{๑๔}ไ^{๑๕}ว^{๑๖} ให้^{๑๗}ก^{๑๘}ก^{๑๙} การ^{๒๑}ด^{๒๒}ง^{๒๓}ข^{๒๔}อ^{๒๕}ม^{๒๖}ค^{๒๗}ัน^{๒๘}บ^{๒๙}ว่า^{๓๐}เบ^{๓๑}น^{๓๒}
ผ^๑ิด^๒ด^๓ำ^๔ค^๕ัญ^๖ จ^๑ะ^๒ไม่^๓ไ^๔้^๕ค^๖ะ^๗แน^๘ใน^๙ข^{๑๐}อ^{๑๑}น^{๑๒}น^{๑๓}เ^{๑๔}ย^{๑๕} เม^{๑๖}ื่อ^{๑๗}ค^{๑๘}อ^{๑๙}บ^{๒๐}
เ^๑ล^๒ว^๓จ^๔แล้ว^๕ท^๖ำ^๗เ^๘ร^๙ว^{๑๐}ง^{๑๑}ห^{๑๒}ม^{๑๓}าย^{๑๔}ไ^{๑๕}ว^{๑๖} ให้^{๑๗}ช^{๑๘}ัด^{๑๙}เจ^{๒๐}น

๔. ถ้า^๑หา^๒ก^๓มี^๔ให้^๕เ^๖ล^๗ือก^๘ พ^๑ย^๒ำ^๓ย^๔ำ^๕ม^๖เ^๗ล^๘ือก^๙ค^{๑๐}อ^{๑๑}บ^{๑๒}ใน^{๑๓}ข^{๑๔}อ^{๑๕}
ท^๑เ^๒ว^๓า^๔ณ^๕ั^๖ค^๗แ^๘ะ^{๑๐}เ^{๑๑}็น^{๑๒}ว^{๑๓}ำ^{๑๔}จะ^{๑๕}ค^{๑๖}อ^{๑๗}บ^{๑๘}ไ^{๑๙}ด^{๒๐}เ^{๒๑}ย^{๒๒}ย^{๒๓}ค^{๒๔}ก^{๒๕}ว^{๒๖}ำ^{๒๗}ง^{๒๘}ว^{๒๙}าง^{๓๐}เ^{๓๑}ล^{๓๒}ม^{๓๓}อ^{๓๔}ไป

๕. ค^๑อ^๒ง^๓ค^๔อ^๕บ^๖ให้^๗ค^๘ร^๙ง^{๑๐}ค^{๑๑}ำ^{๑๒}ถ^{๑๓}ำ^{๑๔}ม^{๑๕} ให้^{๑๖}ไ^{๑๗}้^{๑๘}ไ^{๑๙}จ^{๒๐}ก^{๒๑}ว^{๒๒}า^{๒๓}ม^{๒๔}เ^{๒๕}เต็ม^{๒๖}
ค^๑ำ^๒ถ^๓ำ^๔ม^๕ท^๖ห^๗บ^๘ข^๙อ^{๑๐}น^{๑๑}ม^{๑๒}ห^{๑๓}ด^{๑๔}ำ^{๑๕}ถ^{๑๖}ำ^{๑๗}ม^{๑๘} ค^{๑๙}อ^{๒๐}ง^{๒๑}ค^{๒๒}อ^{๒๓}บ^{๒๔}ให้^{๒๕}ห^{๒๖}ม^{๒๗}ด^{๒๘}ค^{๒๙}ร^{๓๐}บ^{๓๑}ท^{๓๒}ก^{๓๓}
ค^๑ำ^๒ถ^๓ำ^๔ม^๕

๖. การตอบพยายามตอบให้ ได้ ใจความ ชัด
ให้ ชัดเจนเสียความ และอย่าให้ ยาวจนเกินไป อย่าง
เหตุอย่างผลพอเข้าใจ

๗. แยกคำตอบให้ เห็น เป็นข้อ ๆ เพื่อให้ คำตอบ
มีน้ำหนักมากขึ้น ข้อสำคัญชัดเด่นสมบูรณ์ประกาศไว้ให้
เห็นเด่น ๆ และตอบให้ สัมเหตุสมผล แก้คำถาม
ให้ ได้ อย่าให้ มีข้อแย้งได้

๘. ระยะเวลาตอบให้ พอเหมาะ ข้อหนึ่งๆอย่าให้
เสียเวลาในการเขียนมากนัก พยายามตอบให้ ครอบคลุม
ข้อที่เขาถามให้

๙. พยายามเขียนหนังสือให้เร็วแต่ให้ชัดเจนสะอาด
อ่านง่าย ไม่ตกหล่นไม่ผิดพลาด และควรใช้ กระดาษ
หน้าเดียวเพื่อให้ สะดวกแก่ผู้ ตรวจ

๑๐. เมื่อตอบเสร็จก็ก่อนเวลาอย่าเพิ่งตั้ง ต้อง
อ่านทวนตกเติมแก้ไข จนหมดเวลา กรด ตำรับข้อให้
เรียบร้อย

๑๑. เมื่อตอบไปแล้วอย่าเพิ่งหาวอีกกัน ว่าถูก

หรือผิดอย่างไร เพราะถ้าทราบจำคนผิด หรือบกพร่อง
อาจจะทำให้เสียใจ เวลาตอบวิชาต่อไปจะทำได้ดี

การให้การบ้าน

การให้การบ้านแก่เด็กไปทำก็เท่ากับการฝึกสอนให้
นักเรียนรู้จักเรียนด้วยตนเองในเวลาว่าง และให้เด็ก
มีเวลาเรียน เวลาฝึกหัดวิชาต่าง ๆ มากขึ้น ครูจึงควร
ให้การบ้านแก่เด็กเสมอในเวลาที่อนจะเลิกเรียน การ
ให้การบ้านนี้ ถ้าให้ให้เด็กได้ประโยชน์ ถ้าให้ไม่
เป็นก็อาจจะเกิดโทษ ฉะนั้นครูจึงควรระวัง และดำเนิน
ตามหลักดังนี้

๑. อย่าให้มากเกินไป สำหรับเด็กชั้นประถม
กะเวลาอาจ ๓๐ นาที ขึ้นมัธยมราว ๑ ชั่วโมงถึงชั่วโมง
ครึ่งเป็นอย่างมาก

๒. การบ้านอย่าให้ยากเกินไป ต้องให้ในสิ่ง
ที่เด็กพอจะทำได้ เรียนได้ ควรให้ทำแบบฝึกหัดในสิ่ง
ที่เรียนไปแล้วเป็นต้นดีกว่าอย่างอื่น ถ้าหากให้การบ้าน

ยากเกินไปจะเป็นโอกาสให้เด็กโกง เด็กคัดลอกคนอื่น หรือขี้ด่าสั่ง เด็กมักจะไม่ว่าด้วยความพยายาม

๓. การบ้านควรลดกับน้อยๆ วิชาต่างๆ ให้การบ้านได้แทบทั้งชั้น ควรให้ส่งต่อกันอย่าให้การบ้านในสิ่งเดียวกัน วิชาๆ เดียวกัน เด็กจะเบื่อ

๔. การบ้านที่让孩子ไปทำที่บ้านนั้น ควรให้ส่งในวันรุ่งขึ้นเสมอ ฉะนั้นก่อนจะให้ การบ้านเด็กไปทำ ควรตรวจดูตัวรางวัลก่อนเสียก่อน ว่าวันรุ่งขึ้นมีการสอนวิชาอะไรบ้าง แล้วจึงเลือกวิชาเหล่านั้นให้เด็กไปทำ และให้ทำส่งในวันรุ่งขึ้นเสมอ การให้เด็กไปทำค้างไว้หลายๆ วัน จึงส่งนั้นจะทำให้เด็กลืมน และขี้เกียจ ทั้งคิดผิดตัวเองด้วย

๕. วิชาที่ให้การบ้านต้องบันทึกค้อย่ายมาในสมุดเตรียมการสอนอย่างตั้งเขบด้วย

๖. อย่าลืมตรวจการบ้าน คอยกวาดขันให้เด็กได้ทำได้ส่งทุกคน ใครผิดพลาดต้องจับต้นเหตุให้ได้ และทำโทษตามควร มีฉนั้นเด็กจะหาข้อแก้ตัวเสมอ

ประโยชน์ของการบ้าน

๑. เพื่อให้ ^๑นักเรียน ^๒มีความรู้ ^๓ความชำนาญ ^๔ในวิชา ^๕ที่เรียน ^๖นั้น เพราะ ^๗มีเวลา ^๘เรียน ^๙มาก ^{๑๐}การ ^{๑๑}เรียน ^{๑๒}ในห้อง ^{๑๓}เรียน ^{๑๔}มีเวลา ^{๑๕}จำกัด ^{๑๖}ถ้า ^{๑๗}หาก ^{๑๘}เด็ก ^{๑๙}ได้ ^{๒๐}ไป ^{๒๑}เรียน ^{๒๒}ที่บ้าน ^{๒๓}ด้วย ^{๒๔}เป็นการ ^{๒๕}ช่วย ^{๒๖}เหลือ ^{๒๗}การ ^{๒๘}สอน ^{๒๙}ของ ^{๓๐}ครู ^{๓๑}อีก

๒. ทำให้ ^๑บิดา ^๒มารดา ^๓หรือ ^๔ผู้ ^๕ปกครอง ^๖ของ ^๗เด็ก ^๘ได้ ^๙เห็น ^{๑๐}ความ ^{๑๑}เจริญ ^{๑๒}ของ ^{๑๓}บุตร ^{๑๔}หลาน ^{๑๕}ว่า ^{๑๖}เขา ^{๑๗}ใจ ^{๑๘}ใส่ ^{๑๙}ใน ^{๒๐}การ ^{๒๑}เรียน ^{๒๒}และ ^{๒๓}จะ ^{๒๔}ได้ ^{๒๕}ช่วย ^{๒๖}เหลือ ^{๒๗}ครู ^{๒๘}ใน ^{๒๙}การ ^{๓๐}สอน ^{๓๑}การ ^{๓๒}เรียน ^{๓๓}และ ^{๓๔}ความ ^{๓๕}ประ ^{๓๖}พ ^{๓๗}ติ ^{๓๘}ความ ^{๓๙}เป็น ^{๔๐}ไป ^{๔๑}ของ ^{๔๒}เด็ก ^{๔๓}ทาง ^{๔๔}บ้าน

๓. จะ ^๑ทำให้ ^๒เด็ก ^๓ได้ ^๔เรียน ^๕ตาม ^๖คำ ^๗ฟัง ^๘คน ^๙เอง ^{๑๐}และ ^{๑๑}ชอบ ^{๑๒}ฝึก ^{๑๓}ชอบ ^{๑๔}เรียน ^{๑๕}ด้วย ^{๑๖}คน ^{๑๗}เอง ^{๑๘}นับ ^{๑๙}ถือ ^{๒๐}คน ^{๒๑}เอง ^{๒๒}ถ้า ^{๒๓}เวลา ^{๒๔}ว่าง ^{๒๕}ของ ^{๒๖}คน ^{๒๗}ให้ ^{๒๘}เป็น ^{๒๙}ประโยชน์ ^{๓๐}ใน ^{๓๑}การ ^{๓๒}ศึกษา ^{๓๓}เล่า ^{๓๔}เรียน ^{๓๕}ซึ่ง ^{๓๖}เป็น ^{๓๗}ของ ^{๓๘}ทั้ง ^{๓๙}ประโยชน์ ^{๔๐}ต่อไป ^{๔๑}ใน ^{๔๒}อนาคต ^{๔๓}ของ ^{๔๔}เด็ก

พระสอนจรรยาในโรงเรียน

การ ^๑ทำ ^๒งาน ^๓จัด ^๔ให้ ^๕มี ^๖พระ ^๗สอน ^๘จรรยา ^๙ตาม ^{๑๐}โรง ^{๑๑}เรียน ^{๑๒}ต่าง ^{๑๓}ๆ ^{๑๔}นั้น ^{๑๕}ก็ ^{๑๖}ความ ^{๑๗}ประสงค์ ^{๑๘}และ ^{๑๙}เพื่อ ^{๒๐}ประโยชน์ ^{๒๑}หลาย ^{๒๒}อย่าง ^{๒๓}โรง

เรียน ทุกแห่งจึงควรนิมนต์ พระ มาสอน หรือแต่งตั้ง จรรยา
 เต็มตามโอกาส วันที่เหมาะคือวันเสาร์ ถ้าเป็นโรง
 เรียนวัดก็ควรเลือกเอาวัน โทณเป็นวันเหมาะที่สุด สอน
 เมื่อเด็กเรียนแล้วในชั่วโมงประชุมตั้งสอน ครูทุกคน
 ควรรับรองท่านให้ เรียบร้อยตามธรรมเนียมเสมอไป

ความมุ่งหมายหรือประโยชน์

๑. เพื่อให้รู้ เด็กจัก ชนบ ธรรมเนียม จะพูดจะ
 ปราถน์ทำความเคารพ ต่อชนบ และประพฤติให้ ถูกต้อง
 ตามธรรมเนียม

๒. เพื่อให้เด็กเคารพและเลื่อมใสในพระพุทธศาสดา
 นานา เป็นการเผยแผ่เกียรติคุณของศาสดานานา จะทำให้
 เด็กเป็นพุทธมามกะต่อไป

๓. เพื่อให้เด็กรู้ จกบาปบุญคุณโทษ รู้ ถึงที่
 ควรและไม่ควรประพฤติ เพื่อจะได้ เป็นคนประพฤติ
 ดีต่อไป

๔. พระธรรมหรือคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า เป็น

ความจริง และเป็นคำที่ซึ่ง สอนคนได้ทุกชั้น ไม่
พลาด ไม่เหลวไหล ผู้ประพฤติตามย่อมได้ประโยชน์
จริง ๆ จะทำให้เด็กเชื่อมั่นและเห็นดีเห็นชอบในคำสั่ง
สอนมากขึ้น เป็นการอบรมทางใจ

๕. พระสงฆ์ผู้สั่งสอน เป็นผู้เคร่งค่อนัย ค่อ
ข้อห้าม ข้อปฏิบัติ วัตรจริงประพฤติจริง เป็นแบบอย่าง
อันดีแก่คนทั่วไป เด็กจะเกิดศรัทธาและเชื่อในคำสั่งสอน
มากขึ้น และอาจจะเอาอย่างในข้อที่พอประพฤติตามได้
ซึ่งจะเกิดประโยชน์ต่อไป

การติดต่อกับผู้ปกครองเด็ก

การติดต่อกับผู้ปกครองของเด็ก เป็นของจำเป็น
หรือเป็นหน้าที่ของครูส่วนหนึ่งที่จะต้องเอาใจใส่ เพื่อ
ให้เกิดประโยชน์ในการเรียน และความประพฤติของ
เด็ก หนทางที่จะติดต่อจนมีหลายทางดังนี้

- (ก) ติดต่อในเมื่อมาฝากฝังเด็ก
- (ข) ติดต่อโดยไป เยี่ยมเยียน หรือ ช่วยเหลือกิจ

การบางอย่างที่พอจะช่วยให้ทำได้ เพื่อเป็นการสงวน
ไมตรีจิตต์

(ค) ติดต่อกับทางจดหมาย หรือ ส่งมัต รายงาน
ของเด็ก

(ง) เชิญมาโรงเรียนในบางครั้งบางคราว เช่น
มีการมีการรื่นเริง งานมหรสพ หรือเชิญมาในการ
ประชุมบางครั้งบางคราว ที่เห็นว่าสมควร และจะ
ไม่เป็นการรบกวนเกินไป

ประโยชน์ที่ได้รับ

๑. เพื่อให้ทราบความประสงค์ซึ่งกัน และ กันใน
การที่จะฝึกหัดอบรมเด็ก เป็นการทำความเข้าใจกันว่า
ควรประสงค์อย่างไร ผู้ปกครองควรเข้าใจได้จดจ้องใน
ข้อไหนบ้าง

๒. ผู้ปกครอง ของเด็ก จะได้เข้าใจได้ช่วยเหลือ
ดูแลความประพฤติทางบ้าน

๓. ผู้ปกครองของเด็กจะได้ช่วยเหลือในการเรียน
ทางบ้านในเวลาเรียนถ้าพึง ในเวลาทำการบ้าน เหล่า

นี้เป็นต้น

๔. เป็นประโยชน์ในทาง ช่วย ชักชวนไม่ให้เด็ก
ขาดโรงเรียน เพราะครูกับผู้ปกครอง เห็นถึงกัน ผู้
ปกครองมีความเต็มใจในครู จะได้ กวดขันเด็กมากขึ้น

๕. ครูจะได้รู้จักความประพฤติและ ความเป็นอยู่
ของเด็กทางบ้าน เพื่อช่วยในการสอนการอบรม การ
สังเกตจิตใจ และ ความประพฤติ ของเด็ก เวลา อยู่โรง
เรียนสังเกตยาก จับยาก เพราะเด็กเกรงครู ไม่กล้า
แสดงความจริง เวลาที่จะสังเกตความประพฤติต้องดู
เวลาเล่น เวลาเล่นอดดี

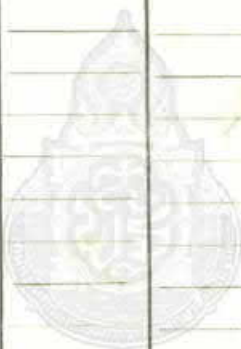
๖. ผู้ปกครองของเด็กจะเกิดความพอใจครู นับ
ถือครู อาจจะช่วยเหลือในกิจการ หรือการบำรุง
ต่าง ๆ ซึ่งเป็นการช่วยเหลือความเจริญของโรงเรียน
ด้วย เช่น หอสมุด พิพิธภัณฑ์ สถานที่ ฯลฯ

จบ

วันกำหนดส่ง

Date due

25 MAY 1970



เลขเรียกหนังสือ

Call No.

571
C



ห้องสมุดกระทรวงศึกษาธิการ

ผู้แต่ง Author

อ. น. อ.

หนังสือ Title

การงานของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

วันชม

ผู้ชม

วันชม

ผู้ชม



